

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin yeni bir sayısını sizlerle paylaşmanın mutluluğu içindeyiz.

Geçmiş dönemde, gündemimizde olan konuların önemini muhafaza ettiği ve uluslararası toplantı ve gelişmelerin yoğunluk kazandığı günlere şahit olduk.

Rus doğalgazını Karadeniz'in tabanından, önce Türkiye'ye ardında da Avrupa'ya taşıyacak Türk-kim'in en zor kısmı olan deniz altı bölümü Erdoğan ve Putin'in katıldığı törenle tamamlandı. Her iki lider de büyük alkış alan konuşmalarında, iki ülke arasındaki ticaret hacmini 100 milyar dolara çıkartma hedefini dile getirdi. Karadeniz'in 2 km altına döşenen 930 km'lik iki boru hattı, yılda 31,5 milyar m³ doğalgazı Rusya'dan Türkiye'ye ulaştıracak.

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, İstanbul'da yapılan 34. İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Komitesi (İSEDAK) Bakanlar Toplantısı'nda, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin yapısını eleştirerek "Kutuplardaki balinaların sayılarını düşündüklerin kadar Somali'de açlıktan ölen çocukları düşünmüyorlar" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Arjantin'in başkenti Buenos Aires'teki G-20 zirvesinde, ABD Başkanı Trump, Rusya Devlet Başkanı Putin ve İngiltere Başbakanı May başta olmak üzere, bir çok ülke liderleriyle bir araya geldi. Görüşmelerin ana konusunu Suriye'de son dönemde yaşanan gelişmeler oluştururken, Erdoğan dünya liderlerini Cemal Kaşıkçı cinayeti konusunda bilgilendirerek, failerin Türkiye'ye iadesi için uluslararası toplumun aktif çaba göstermesini istedi.

Kurulduğu tarihten bu yana sürekli entegrasyon ve genişleme eğiliminde olan ABD ilk kez tam tersi yönde adım atılmasını sağlayacak bir anlaşmaya onay verdi. Brüksel'deki özel zirvede bir araya gelen liderler, İngiltere'nin üyelikten çıkmasına (Brexit) ilişkin anlaşmayı onayladı.

Rusya'nın Karadeniz'den Azak Denizi'ne geçişi sağlayan Kerç Boğazı'nda Ukrayna Ordusuna ait 3 askeri gemiye el koyması, 2015'ten beri dondurulmuş krizi alevlendirdi. Taraflar birbirlerini provokasyonla suçladı. NATO ve BMGK acil olarak toplanırken, Ukrayna'da 30 günlük sıkıyönetim ilan edildi. Bu arada, her iki ülkeyle de iyi ilişkilere sahip olan Türkiye devreye girdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Putin, Ukrayna Cumhurbaşkanı Poroşenko ve ABD Başkanı Trump ile görüştü.

Fransa'da, akaryakıtta bir yıl içinde gelen %20 oranında zamma tepki için başlatılan gösterilerde, ülke genelinde 36 bin kişi sokağa indi. "Sarı yelekliler" adı altında örgütlenen eylemciler, başta Paris olmak üzere, bir çok kentte gösteri düzenledi. Fransız hükümeti gösterilerin ardından, olağanüstü halin (OHAL) ilan edilmesinin gündemde olduğunu açıkladı.

Sevgili okuyucularımız, ekonomi alanında da meydana gelen önemli gelişmeleri sizlere duyurmak isteriz.

Ekim ayında tarihteki en yüksek aylık ihracat rakamına ulaşan Türkiye'nin hızı kasım ayında da ke-silmedi. Bu kez de tüm zamanların en yüksek kasım ayı ihracatı gerçekleşti. Kasım ayında ihracat geçen yılın aynı dönemine göre % 9,5 artışla 15,5 milyar dolar oldu. Son 12 aylık ihracat ise, 168,1 milyar doları buldu.

Vergi indirimleri ve mücadele kampanyasına kur ve petroldeki gerileme eklenince kasım ayı enflasyonu beklentinin üzerinde düştü. Tüketici enflasyonu, kasımda % 1,44 gerileyerek % 22,62'ye yıllık üretici enflasyonu da % 38,54'e düştü.

Konut pazarını canlandırmak için yapılan kampanyalar ve KDV indirimi meyvesini verdi. Türkiye genelinde ekim ayında 146 bin 536 adet konut satıldı. Yılın 10 ayında ise, bir milyon 149 bin kişi ev sahibi oldu.

Yeniden Değerleme Oranı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 503) ile tespit edilmiştir. 30/11/2018 tarih ve 30611 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tebliğe göre yeniden değerlendirme oranı 2018 yılı için % 23,73 (yirmioç virgöl yetmişüç) olarak tespit edilmiştir. Bu oran, aynı zamanda 2018 yılına ait son geçici vergi dönemi için de uygulanacaktır.

Gelecek sayıda buluşmak üzere, mutlu ve sağlıklı günler dileriz.

İÇİNDEKİLER

MAKALE ADI / YAZARI

MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
2019 Yılında Belediyece Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	M. Lamih ÇELİK	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı	3
İmar Kanununun 42. Maddesi Uyarınca 2018 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları	Uğur DİLKEN	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçisi	19
2019 Yılında Uygulanacak Belediye İdari Para Cezaları	Mustafa DÖNMEZ	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yön. Gn. Md. Şube Md.	26
Hazırlık Soruşturmalarına Dair Bir Sorunsal: Şikayet Hakkı İle Devlet Memurlarının İsnat ve İftiraldan Korunma Hakkının Çatışması	Av. Hamdi ÇIYILTEPE	Avukat, İzmir Valiliği	45
Ayrırma-Birleştirme (İfraz-Tevhit) İşlemlerinde Yapılan Önemli Hatalar ve Muhtemel Hukuka Aykırılık Nedenleri-3	Suat ŞİMŞEK	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü Çevre ve Şehircilik Uzmanı	52
Deneme Sürecinde İhale Konusu Malın Teknik Özellikleri Değiştirilebilir Mi?	Ömer KÖSE	Hazine ve Maliye Bakanlığı Denetim Elemanı SMM	59
Hukuk Güvenliği ve Hukuki İstikrar	Dr. Selman ÖZDEMİR	Konya Bölge İdare Mahkemesi Üyesi	65
Kamu Kurumlarında Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak İstihdamında Yapılan Kapsamlı Değişiklikler	Akın ŞİMŞEK	Kamu Yönetimi Uzmanı Rekabet Kurumu İdari Koordinatör	78
Anonim Şirket Statüsündeki Belediye Şirketlerinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakları ve Sorumlulukları	Ufuk ÜNLÜ	Cumhurbaşkanlığı Denetçisi	85
Doğrudan Temin Usulüyle Gerçekleştirilen Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri	Atilla İNAN	E.Sayıştay Uzman Denetçisi Bilirkişiler Hakemler ve Arabulucular Derneği Başkan Y.M.M	90
Mücbir Sebep Başvurusunun Sözleşmeye Etkisi Hakkındaki Düzenleyici KİK Kararı	Av. Necati TORUN	Avukat	93
Belediye Şirketlerinde Merkez ve Adres Değişikliği	Mustafa YAVUZ	Gümrük ve Ticaret Uzmanı	98
Yerel Seçimler, Yerel Demokrasi ve Siyasal Katılma	Ahmet Nazmi ÜSTE	DEÜ, İktisadi ve İdari Bil. Fak. Kamu Yön. Böl., Dr. Öğr. Üyesi	104
5393 Sayılı Belediye Kanunu Uyarınca KentSEL Dönüşüm Bölgesinde Bulunan Taşınmazların Satışında Tapu Hareci	Salih ÇALAL	Ticaret Bakanlığı Müfettişi	114
Belediyelerde Su ve Atıksu Tarifelerinin Belirlenmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	Sedi KAVAK & Engin KÜKRER	İç Denetçi Anadolu Üniversitesi & İç Denetçi, CGAP Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü	120
Mevzuat Fihristi			129
Yargı Kararları			134
Soru - Cevap			155

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	156	ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER	170
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	157	İS AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	170
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	157	KİK ESKİ DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER	171
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	158	3192 SAYILI İMAR KANUNUNUN GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018 TARİHLERİ ARASI)	172
BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	158	SULAR HAKKINDA KANUN	174
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	159	UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU	174
İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ	159	TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTULABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	174
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	159	DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR	175
ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ	160	YURTIÇİ HARCIHARLAR	178
2018 YILI ASGARİ GECİM İNDİRİMİ	160	2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	180
5326 SAYILI KABAHATLER KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	161	BÖTCE KANUNUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALI YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	181
1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	163	VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	182
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	164	SAVIRMEVKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	184
4817 SAYILI YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNLERİ HAKKINDA KANUNUNDA YER ALAN İDARI PARA CEZALARI	165	HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜSTEMİLATI DİŞİNDE KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SÜRETYİLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	184
MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	166	BASIT ÜSULÜ TABİ OLMANIN GENEL SARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	184
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	167	ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	184
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	168	YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	184
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DİŞİNDEN VEKALETTE ÖDRET	168	ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ	185
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	169	6331 SAYILI İSG KANUNUNUN GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARI PARA CEZALARI İLİŞİLİ BİLGİLER	186
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	170	PARASAL SINIRLAR	190

M. Lamih ÇELİK

*Sanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı*

2019 YILINDA BELEDİYECE KABAHATLER KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI

1. GİRİŞ

Sözlük anlamı uygunsuz hareket, çirkin ve yakışıksız davranış anlamına gelen kabahat, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2 nci maddesinde; “kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık” şeklinde tanımlanmıştır.¹ Hangi kanunda düzenlenmiş olursa olsun, karşılığında idari

¹ Kabahat tanımının açık olmamasına rağmen kanunu bilmemek mazeret sayılmaz ilkesi gereğince kişilerin bu düzenlemeye göre cezalandırılacak olmasının Anayasanın 2 nci maddesine aykırı olduğu gerekçeleriyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmuş ise de 11/6/2009 tarihli ve E: 2007/115, K: 2009/80 sayılı kararında iptal istemini reddetmiştir: “...“Kabahat” tanımı yapılmak suretiyle, daha önce idari yaptırıma tabi olmayan bir eylem, idari yaptırıma tabi kılınmamakta, aksine kanunla idari yaptırıma tabi kılınmış eylemler kabahat olarak adlandırılmaktadır. ... İtiraz konusu kuralla, bir eylemin kabahat olarak kabulü için bu eylemin karşılığında kanunun mutlaka bir idari yaptırım uygulanmasını öngörmüş olması esas alındığından, söz konusu düzenlemede yeni bir suç yaratılmamakta, suç ve cezaların kanuniliği ilkesine aykırılık bulunmamaktadır. İdari yaptırımlar yönünden ise söz konusu yaptırımların kanunla öngörülmüş olması gereğine yer verilerek suretiyle yasal düzenlemelere atıfta bulunulduğundan, yaptırımı yasa ile belirlenen bir eylemin belirlisizliğinden ve öngörülemezliğinden söz edilebilmesine olanak bulunmamaktadır.”

yaptırım uygulanan her haksızlık kabahattir ve ayırık tutulan haller hariç 5326 sayılı Kabahatler Kanununun kurallarına tabidir.²

Belediye zabıtasınca verilen idari para cezaları belediye bütçelerine gelir kaydedilir. Belediyelerin takip ve tahsil edecekleri idari para cezalarının kesinleşme şartı yoktur. 6183 sayılı Yasanın 37 nci maddesine göre bir ay içinde ödenmeyen para cezaları için 6183 sayılı AATUHK. hükümlerine göre tahsil yoluna gidilir. Ceza mahiyetinde olduğundan gecikme zammı uygulanmaz.

İdari para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce yani 15 gün içinde ödeyen kişiden bunun 3/4'ü tahsil edilir. Bu indirimin uygulanması için kişinin talep etmesi gerekmez. Hangi kanundan kaynaklırsa kaynaklınsın bütün para cezalarında bu indirim uygulanır. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını

² ZAFER, Hamide: “İdari Yaptırım Usulü”, Şükrü Alpaslan Armağanı, İstanbul 2007, s.667-680

etkilemez, para cezasını ödedikten sonra da dava açabilir. Anayasada yer alan cezaların şahsiliği ilkesi gereğince para cezası verilen kişinin ölümü halinde mirasçılarında talep edilemez ölüm gerekçesiyle borcun terkin edilmesi gerekir.

Para Cezalarının Zamanaşımı Süreleri;

Tahsil zamanaşımı 6183 sayılı Kanun'un 102 nci maddesinde 5 yıl olarak düzenlenmişse de anılan maddede, "*Para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur.*" denilmektedir. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 20 ve 21 inci maddelerinde de idari para cezalarının yerine getirme zamanaşımı süreleri özel olarak düzenlendiğinden, idari para cezaları için 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerinin esas alınması gerekmektedir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 21 inci maddesinde;

(1) Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idarî para cezasına veya mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar artık yerine getirilemez.

(2) Yerine getirme zamanaşımı süresi;

a) Elli bin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde **yedi**,

b) Yirmi bin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde **beş**,

c) On bin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde **dört**,

d) On bin Türk Lirasından az idarî para cezasına karar verilmesi halinde **üç** yıldır.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin zamanaşımı süresi on yıldır.

(4) Zamanaşımı süresi, kararın kesinleşmesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren işlemeye başlar.

(5) Kanun hükmü gereği olarak idarî yaptırımın yerine getirilmesine başlanamaması veya yerine getirilememesi halinde zamanaşımı işlemmez."

hükümleri yer almaktadır." Burada onbin Türk Lirasından az olan idari para cezalarının yerine getirme zamanaşımı süresinin üç yıl olduğuna dikkat edilmelidir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının 4 üncü bendi hükmü uyarınca anılan vade tarihinin rastladığı takvim yılını takip edecek olan takvim yılının başı zamanaşımı süresinin başlangıcı olarak esas alınacaktır. Buna göre verilen para cezası miktarına göre 21 inci maddede belirtilen süreler işletilecektir. idari para cezalarının kesinleşme sürecinde geçen sürenin tahsil zamanaşımının işlemeyeceği haller olarak, 6183 sayılı Kanun'un 103 üncü maddesinde düzenlenen tahsil zamanaşımını kesen hallerin de 5326 sayılı Kanun'a göre verilen idari para cezalarının zamanaşımını kesen haller olarak dikkate alınması gerekmektedir.(Sayıştay 6.Dairesi 17.03.2016 T. 196 nolu ilamı)³

"Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre, tahakkuk etmiş idari para cezası ilgili vade sonuna kadar ödemeyen mükelleflere durum 7 gün içerisinde bir ödeme emri belgesi ile bildirilerek idari para cezası ödemesi veya idari para cezası borcuna karşılık gelmek üzere teminat göstermesi istenecektir. Sonuç itibarıyla, idari para cezası borcunu ödemeyen mükelleflerden, söz konusu idari para cezası cebren tahsil yoluyla tahsil edilecektir. Şayet ilgili takvim yılı içerisinde tahakkuk etmiş amme alacağı aynı yıl içerisinde ödenmez ve bir sonraki yılın başından itibaren 3 yıl içerisinde de cebren tahsil yoluyla gerekli tahsilât yapılmazsa, söz konusu amme alacağı zamanaşımına uğrayacaktır. Dolayısıyla, tahsil zamanaşımına uğramış amme alacağının

3 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=17171>

ilgili mükelleflerden de tahsil edilme imkânı ortadan kalkacaktır.

Zamanaşımını kesen nedenlerin olması halinde de, olayın vuku bulduğu takvim yılından sonraki takvim yılının başından itibaren 3 yıllık zamanaşımı süresi yeniden başlayacaktır. Vadesinde ödenmeyen idari para cezası için, vadeyi müteakip 7 gün içerisinde ödeme emri ile mükelleften idari para cezası ödemesi veya yeterli tutarda teminat göstermesi istenecektir. İdari para cezası ödenmemesi üzerine, mükellefin sahip olduğu taşınmaza tapu kaydına haciz konulması sağlanmışsa haczin yerine getirilmesi gerekmektedir. Yani taşınmaz haczedilerek paraya çevrilmesi gerekmektedir. Bu işlemin de aynı şekilde 3 yıllık zamanaşımı süresi içerisinde yapılması zorunludur. Aksi halde 3 yıllık sürenin bittiği tarihten sonra tahakkuk eden idari para cezası tahsil imkanı ortadan kalkmaktadır. Zira, ödeme emri tebliği ve haciz işleminin yapılması halleri zamanaşımını kesen sebeplerden olup zamanaşımını durduran sebeplerden değildir. Her iki durum birbirinden farklı sonuçlar doğurmaktadır. Zamanaşımının kesilmesi halinde, kesilme olayının vuku bulduğu tarihi takip eden yılın başından itibaren 3 yıl içerisinde cebren de olsa tahsil edilmeyen idari para cezası zamanaşımına uğrarken; zamanaşımının durması (işlememesi) durumunda ise, durduran sebeplerin devamı süresince zamanaşımı işlememektedir. (Sayıştay 6.Dairesinin 10.2.2015 tarih ve 241 nolu ilamı)⁴

“5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 38 inci maddesinde, “Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek” belediye başkanının görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. 5018 sayılı Kanunun mali hizmetler birimini düzenleyen 60 ncu maddesinde; ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettir-

mek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek, mali hizmetler biriminin görevleri arasında sayılmıştır.(Sayıştay 7.dairesinin 25.2.2016 tarih ve 208 nolu ilamı)⁵

2. EMRE AYKIRI DAVRANIŞ (Madde 32);

5326 sayılı Kanunun 32 nci maddesine göre, yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket etmek kabahat sayılmıştır. Bu kabahatin karşılığında idari para cezası öngörülmektedir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir.

Emre aykırı davranış kabahatini içeren 32 nci maddesinin gerekçesinde; söz konusu kabahatin oluşabilmesi için 3 şartın bir arada oluşması gerektiği belirtilmektedir: a- Yetkili makamlar tarafından hukuka uygun bir biçimde verilmiş bir emir olmalıdır. b- Emir, ‘adli işlemler dolayısıyla ya da kamu güvenliği ve kamu düzeni veya genel sağlığın korunması’ düşüncesiyle’ verilmelidir. c- Emir ilân edilmelidir.⁷

Kanunda “yetkili makam” dan söz edilmektedir. Mevzuatla emir vermek veya tedbir almak yetkisi tanınmamış kişilerin emir vermesi ya da tedbir almasından dolayı bu Kanuna göre ceza verilemez. O halde yetkili makam Kanunda belirlenmiş olmalıdır. 5393 sayılı Belediye Kanununun 15/b maddesinde belediye yasakları koymak ve uygulamak

⁵ <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=18317>

⁶ 1593 sayılı Umumi Hıfzıshha Kanununun 287 nci maddesine göre trahom hastalığı ile ilgili, 291 inci maddesine göre frengi hastalığı ile ilgili olarak oluşturulacak heyetlerin alacağı tedbirlere muhalefet edenler veya tedaviye icabet etmeyenlerin Kabahatler Kanununun 32 nci maddesine göre cezalandırılacak olması genel sağlık yönünden yapılmış bir düzenlemedir.

⁷ “Bu yoldaki emir veya tedbirin önceden neşir ve ilân edilerek halka duyurulmuş olmasının gerektiği de izahtan varededir. “Anayasa Mahkemesi 7/6/1973 tarih ve E: 1973/12 K : 1973/24 sayılı kararı

4 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=13309>

belediyenin yetkileri arasında sayılmıştır. Bu yasaklar emirler biçiminde yayınlanabileceklerdir.

Belediye cezalarını düzenleyen, 1608 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre; “Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idari para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir.⁸ Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir.” O halde mülki idare amirleri ve belediyelerin yetkili organları emir vermeye ve emre aykırı davranışlara idari para cezası vermeye yetkilidirler.

Danıştay 8. D. E. 2009/6153 K. 2012/5189 T. 14.6.2012 kararında belirtildiği üzere; “1608 sayılı Yasanın, belediyelere yetki ve görev alanları ile ilgili konularda yasak koyma ve bu yasağa uymama halinde yaptırım belirleme yetkisi verdiği açıktır. belediye sınırları içinde toplu taşıma ile ilgili olarak da belediyelerin düzenleme yapma, ceza verme görev ve yetkisinin bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.”Büyükşehirlerde ulaşım konusunda tek yetkili büyükşehir belediyesi oldu-

⁸ Madde gerekçesi ve komisyon raporu “Maddeyle, fiilin niteliği dikkate alınarak mülga Türk Ceza Kanununun kabahatlere ilişkin yollamalar Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi olarak yeniden düzenlenmiştir.

Maddeyle ayrıca, yeni bir hüküm olarak, belediye hizmetlerinde etkinliğin sağlanması ve ilgili kişinin de bu Kanunda belirtilen aykırılık hallerini süratle gidermesi olanağı sağlanmıştır. Böylece, ilgili kişi belediye encümen kararında belirli bir fiilin belirli bir süre içerisinde yapılmasının emredildiği durumlarda ilgili bu fiili belirlenen süre içerisinde yapabilecektir. Ancak öngörülen bu süre içerisinde encümen kararında belirtilen fiilin yapılmaması hâlinde masrafların yüzde yirmi zammıyla birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından bu fiil yerine getirilecektir. Ancak, bu madde hükümleri ilgili kanunda hüküm bulunmayan hâllerde uygulanabilecektir.

(<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss56m.htm.:E-risim.19/03/2016>)”

ğundan toplu taşıma araçlarına belediyenin yönetmelikle belirlediği emir ve yasaklarına uymayanlara büyükşehir belediye zabıtası işlem yapacaktır.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (a). maddesine göre; 3) Belediye karar organları tarafından alınmış kararları, emir ve yasakları uygulamak ve sonuçlarını izlemek, 7) Belediye cezaları ile ilgili olarak kanunlar uyarınca belediye meclisi ve encümeninin koymuş olduğu yasalara aykırı hareket edenler hakkında gerekli işlemleri yapmak , zabitanın görevidir.

Belediye encümeni tarafından, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre 2019 yılı için 320 TL idari para cezası 1608 sayılı Kanun çerçevesinde verilir.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Sayı: B.05.0.M AH.0.02.01.00-349-2465 10.05.2012 görüşünde; büyükşehir ilçe belediyeleri içerisindeki umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış kapanış saatlerinin 5216 sayılı Kanunun 27 nci maddesi kapsamında büyükşehir belediye meclisince belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.⁹ Açılış kapanış saatine ilişkin alınmış bir büyükşehir belediye meclis kararı yok ise büyükşehir belediye zabıtasının görev ve yetkisi yoktur.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13 üncü maddesine göre “Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişki olan her şahıs, belediyenin, kanunlara dayanan kararlarına ve duyurularına uymakla... yükümlüdür.” Belediye Meclisi belediye yasak ve emirlerini belirlerken kabahatler Kanunu'nun da zaten kabahat olarak belirlenmiş bulunan fiillere

⁹ Ancak Danıştay 6.Dairesine göre ,büyükşehir belediyesi, umuma açık yerlerin müzik yayını yapabilecekleri saatleri belirleyemez çünkü yetki ilçe belediyesine aittir.(5216 s.k.m/7c) T.13.4.2010 E.2008/4811 K.2010/3763)

yer veremez. Kabahatler kanununun 33-43 maddeleri arasında yer alan fiillerle ilgili kanunda faaliyetten men cezası ön görülmediğinden Belediye Meclis kararıyla da olsa bu fiillere faaliyetten men cezası verilemez.

Belediye Meclisi yasakladığı ve emrettiği fiillere aykırı davrananlara verilecek cezaı belirlerken Kabahatler Kanununun 32 nci maddesindeki 320 TL den daha az veya daha yüksek bir para cezasını öngöremez. Belediye Meclisi, Kabahatler Kanununun 36-38-41 maddeleri gibi alt ve üst limiti olan para cezaları açısından alt ve üst limit dahilinde kalmak kaydıyla fiillere uygulanacak para cezalarını belirleyebilir.

Sayıştay 6. Dairesinin 19.1.2017 tarih ve 156 nolu yol gösterici ilamında¹⁰;

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun, "Encümenin görev ve yetkileri" başlıklı 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde; "Kanunlarda öngörülen cezaları vermek" hükmünden anlaşılacağı üzere kanunlarla öngörülen cezaların uygulanmasında encümenin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Cezayı gerektiren fiilin işlenmesi sonucunda encümen kararı ile cezanın uygulanması zorunludur.

1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih Ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muadil Kanun'un birinci maddesi hükmünden anlaşılacağı üzere kanun, nizam ve talimatnamelerin yasakladığı faaliyetleri işleyenlere Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre idari para cezası ve faaliyetten men kararı verilecektir. Hükümde yer alan "para cezası" ile "faaliyetten men" cezaları arasında "ve" bağlacı bulunup bu, iki cezanın birlikte uygulanacağı anlamına gel-

mektedir. Seçimlik ceza uygulanması veya bir cezanın diğerine tercih edilmesi söz konusu değildir.

Ayrıca İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde de işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılacağı düzenlenmiş olup para cezası uygulanmasından bahsedilmemiştir. Yönetmelikte işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı olmayan işyerinin kapatılması öngörülmemiş iken para cezasının öngörülmemiş olması 1608 sayılı Kanun'da bahsedilen para cezasının uygulanmayacağı anlamına gelmemektedir. İdari para cezaları kamu düzeni ile ilgilidir ve yönetmeliklerle düzenlenemeyeceği için yönetmelikte sadece kapatmadan bahsedilmiştir. Söz konusu Kanunda yer alan emredici hüküm gereği ayrıca para cezası işlemi kapatma cezası ile uygulanacaktır. Cezalar kamu düzeni ile ilgili olduğu için kanunlarla öngörülen durumun gerçekleşmesi halinde belediye encümeni cezaı verip vermeme konusunda takdir yetkisine sahip olmayıp kanunlarla verilen ceza verme yetkisini (bağlı yetki) kullanmak zorundadır." Denilmektedir.

Rekabet Kurulu kararı Dosya: 2008-3-82 Karar: 08-39/511-187 Tarihi: 12.6.2008 "Şikâyete konu olayda, Bakacakkadı Belediye Meclisi tarafından belde dışında üretimi yapılan ekmeklerin belde içinde satışına kısıtlama getirilmesi yönünde bir karar alındığından, ilgili belediye sınırları dışında bulunan sağlayıcıların pazara girişleri kısıtlanmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanun'un 18 inci maddesinde Belediye Meclisi'nin görev ve yetkileri sayılmıştır. Sayılan görev ve yetkiler incelendiğinde, belediye sınırları dışından ekmek tedarik edilmesini önleme uygulamasına kaynaklık edecek bir hüküm bulunmadığı görülmektedir."

¹⁰ <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=24010>

3. DİLENCİLİK (Madde 33);

Türk hukuk sözlüğünde dilencilik¹¹ terimi genel olarak; hukuki bir yetkisi olmadığı halde ve hiçbir iş emek ve menfaat karşılığı olmaksızın başkalarından para veya başkaca maddi yardım istemektir şeklinde tanımlanmaktadır. Dilenci, toplumun merhamet duygusuna hitap edecek farklı davranış tarzları da geliştirebilmektedir. Reşat Nuri'nin deyişiyle, "Dilencilikle merhamet başta geliyor. Sanatın bütün inceliği, o (iyilik) damarını yakalayıp derin derin sızlatmakta yatmaktadır"

¹²

Kabahatler Kanununun 11 inci maddesinde fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmamış çocuk hakkında ve akıl hastalığı nedeniyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye idari para cezası verilemez ancak dilencilikten elde etmiş olduğu paralar hakkında mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilebilir. Anılan düzenlemeye göre: Belediye zabıta görevlileri, **dilencilik yapan kişiye 2019 yılında 153-TL idari para cezası verebilir.** Ayrıca, dilencilikten elde edilmiş bulunan gelire de el koyma yetkisine sahiptir. Elkonulan gelir varsa elkoyma tutanağı ile kayıt altına alınacak ve tutanak encümenine yazılacak yazıya eklenecektir. El konulan bu gelirin bir idari tedbir olarak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verme yetkisi belediye encümenine aittir. Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin encümen kararı

11 "...O, yürürken ağlayarak sızlayarak el açıp dileniyordu. Bir şeyine dikkat ettim. Herkesten para istiyordu, hatta üstü başı yırtık pırtık dilenciden farkı olmayanlardan bile para istiyordu. Yolun yarısında dayanamadım sordum. O başını salladı: - Bu "zanaat" bunun üzerine kurulmuştur. İşte, kim olursa olsun iste! Nerede olursan ol iste! Kovul, yine iste" Sövsünler, dövsünler yine iste! Böylece "zanaatın" "elifini" öğrenmiş oldum." Çelebi, Mevlüt, Bir Dilencinin Anıları, Bir Kent Sorunu: Dilencilik Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları) Tebliğler Kitabı, İstanbul 2008, s. 161

12 Güntekin, Reşat Nuri, Miskinler Tekkesi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, s. 73.

kesinleşmeden uygulanamaz, kesinleşinceye kadar tedbiren belediye eşyaya el koyabilir. "(Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2007/8-143 K. 2007/155 T. 26.6.2007)

Toplumsal bir yara olan dilencilikle mücadelede ilçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi zabıtası yetkilidir. Ancak, bu iki başlılık mücadeleyi zayıflatmaktadır. Mezarlıklar, Otopazlar ve Toptancı halleri büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu alanlar olduğundan bu yerlerdeki dilencilere müdahaleyi büyükşehir belediye zabıtası yapmalıdır. Ayrıca, meydan, bulvar, cadde ve meclis kararıyla belirlenen ana yollar ile büyük parklardaki dilencilerle mücadele yetkisi de büyükşehir belediye zabıtasına ait olacaktır.

Dilencilik Kabahatinin Dilencilik Suçundan Ayırt Edilmesi

Çocuk, yaşlı veya engelli birisinin ya da bir yetişkinin, çalışmaya muktedir olduğu halde, bir başkasından maddi bir talepte bulunması dilencilik kabahatini oluşturmaktadır (Kabahatler Kanunu m. 33). Kabahatler Kanunu'nda yer alan dilencilik kabahatini bireysel/doğrudan dilencilik olarak tanımlamak mümkündür. TCK'nin 229. maddesinde¹³ düzenlenen dilencilik eylemi ise, "çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanmak" suretiyle dilencilik olup; suç sayılan dilencilikte bir başkasının acziyetini veya bedensel ya da ruhi engelinden yararlanma ya da onun bu durumunu sömürü aracı haline getirme söz konusudur. Her iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde, TCK m. 229 kapsamında bir ço-

13 Madde gerekçesinde "Çocukları, fiziksel veya zihinsel engelleri dilencilikte araç olarak kullanmak suretiyle başkalarının diğerkâmlık ve acıma duyguları istismar edilmekte ve haksız kazançlar elde edilebilmektedir. Bu durumun kişilerdeki kimsesizlere, yoksullara yardım etme yönündeki hasletlerin zayıflamasına yol açtığı, bilinen bir gerçektir. Bu düşüncelerle, çocukların, fiziksel veya zihinsel engellerinin dilencilikte araç olarak kullanılması, suç olarak tanımlanmıştır" denilmektedir.

çuğu ya da bir engelli araç olarak kullanan ve bu eylem sırasında da çocuk veya engelliden söz ederek dilenen kimsenin eylemi hem dilencilik suçunu hem de dilenme kabahatini oluşturmaktadır. Kabahatler Kanunu'nun m. 15/3 hükmü uyarınca, bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilecektir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanmayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanacaktır.

Kabahatler Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda yer alan bu iki hüküm dışında, dilencilığe ilişkin hükümler ihtiva eden diğer bir kanun ise, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'dur. Bu Kanun'un m.3/b-4 hükmü, ana veya babası tarafından ihmal edilip, dilencilığe sürüklenen çocuğu "korunmaya ihtiyacı olan çocuk" olarak kabul etmekte ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin m. 2/1,g (m. 8/1,ç) hükmü kapsamında bu çocukların korunmasına ilişkin tedbirleri almak görevini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na vermektedir.

4. GÜRÜLTÜ (Madde 36);

Gürültü, genellikle yapay olarak ortaya çıkan, niteliği ve niceliği bozulmuş, arzu edilmeyen, insan rahatsız edebilecek nitelikte sesler olarak tanımlanmaktadır. Bu şekildeki gürültü ritmik bir ses (örneğin müzik veya bir alet çalmak) olabileceği gibi ritmik olmayan sesler de bu kapsamdadır. Gürültü pek çok yolla olabilir, burada önemli olan bunun belirli bir düzeyde olup mağdur tarafından algılanabilmesi (duyulabilmesi) ve rahatsız edici olmasıdır. kiracısının evden çıkmasını isteyen failin sürekli olarak müziğin sesini açması, evinde sürekli halay çekmesi, kalorifer borularına vurması, çok ses çıkaran sifonu açık bırakması, korna çalma, evde parti verme, çocukların evin içerisinde koşturması,

evde bitmeyen tamirat yapma gibi haller örnek olarak verilebilir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, gerek sağlıklı bir çevrede yaşamak gerekse gürültüye maruz kalmama haklarını, Sözleşmenin 8. maddesi kapsamında ele aldığını ve bu hususta içtihatları bulunduğunu belirtmekle yetinmekteyiz.¹⁴

Herhangi bir şekilde sadece müziği yüksek sesle dinlemek veya evde bir tamirat yapmak, matkap ve çekiç kullanmak gibi haller hemen bu kapsamda değerlendirilemez, çünkü gürültünün sırf huzur ve sükünü bozmak maksadıyla (ve de ısrarlı bir şekilde) yapılması gerekir. Gürültü, kişinin sağlığının bozulmasına elverişli bir şekilde gerçekleşirse, bu özelliği taşırsa Türk Ceza Kanununun 123. maddedeki suç değil, diğer unsurları da mevcut olduğunda daha özel hüküm sıfatıyla öncelikle TCK 183. maddedeki suçun düşünülmesi gerekir. Şu halde belirli bir kişiye yönelik olmayan bir hareket ne denli huzur ve sükunu bozmaya yönelik ve elverişli olursa olsun 123. maddedeki suçu oluşturmayacaktır. Bu durumda unsurları mevcut olduğunda TCK 183. maddedeki gürültüye neden olma suçu veya Kabahatler kanununun 36. maddesinde-

¹⁴ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, sokaktan kaynaklanan gürültü hususunu da Sözleşmenin 8 inci maddesi bakımından incelemiştir. Evinin yakınındaki gece kulüplerinin geceleyin sebep olduğu sürekli gürültüden ve bu gürültünün uzun bir zamandır ciddi bir şekilde uykusuzluk çekmesine neden olduğunu iddia eden başvurucunun şikayetini ele aldığı Moreno Gomez/ İspanya davasında Mahkeme, başvurucunun evine saygı hakkının yetkililerin gece gürültüsü sorununa bir çözüm bulmamaları yüzünden ciddi bir şekilde ihlal edilmiş olduğunu belirterek, gürültünün -gece ve izin verilen limitlerin dışında- yüksek düzeyini ve birkaç yıldır sürüyor olmasını dikkate alarak, 8 inci maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir. Benzer şekilde Mileva ve Diğerleri/Bulgaristan davasında ise; kendi dairelerine bitişik bir büro, bir elektronik oyun kulübü ve bir bilgisayar kulübünün işletilmesinin yol açtığı aşırı gürültü karşında yetkili mercilerin pasif kalmalarını, kulüp etkinliklerinin kapatılmasına ilişkin iki yasaklama kararının uygulanmamasını ve dört yıllık bir dönem boyunca başvurucuların maruz kaldıkları gürültü ve rahatsızlığın derecesini göz önüne almış, bu durumun özel ve aile yaşamlarına bir müdahale oluşturduğunu kabul etmiştir. Bu konuda geniş bilgi için bkz. YOKUŞ SEVÜK Handan, Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, Yıl:2013, Cilt:19, Sayı:2, Özel Sayı, s. 368-370.

ki gürültü kabahati söz konusu olabilecektir. Nitekim “belirli bir kişiye yönelik olma”, TCK 123. maddedeki suçtu, TCK 183. maddedeki suçtan ve Kabahatler kanununun 36. maddesindeki kabahatten ayıran en önemli unsurlardan birisidir.¹⁵

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (c-8) maddesine göre; 2872 sayılı Çevre Kanunu'na ve ilgili yönetmeliklere göre çevre ve insan sağlığına zarar veren, kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde gürültü yapan fabrika, işyeri, atölye, eğlence yerleri gibi müesseseleri tutanak düzenleyerek yetkili mercilere bildirmek ve bu konuda kendisine verilen görevleri yerine getirmek, zabıtanın görevidir.

Başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye¹⁶, Kabahatler kanununun 36 ncı Maddesi gereğince **2019 yılı için 153 TL idari para cezası** verilir.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun (ÇK) 14 üncü maddesine göre; kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde yönetmelikte belirlenen standartlar üzerinde gürültü çıkarılması yasaktır.

8 Kasım 2015 tarihli Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile;

15 “...CGK, T.29.05.2007, E.2007/8- 109, K.2007/115). düğünde kuru-sıkı tabanca ile havaya ateş etme şeklinde gelişen olayda, fiilin, 5326 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinde ye alan kabahati oluşturduğuna hükmetmiştir.

16 “Saniğin konutunda çevre sağlığı ekiplerinin yapmış oldukları denetimlerde 2 adet çoban köpeğinin havlarken 01.11.2007 tarihinde çevreye yayılan gürültü düzeyinin 66.01 dBA olduğunun tespit edildiği ve sanık hakkında tutanak düzenlenmiş olup, Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinin 28/d maddesinde gürültü sınır değerinin 50 dBA olduğunun bildirilmesi karşısında; belirlenen değerlerin insan sağlığını zarar görmesine elverişli olup olmadığının gerektiğinde bilirkişi raporu da aldırılmak suretiyle tespiti ile sonucuna göre TCK. nun 183/1 inci maddesi veya Kabahatler Kanununun 24 ve 36 ncı maddelerine göre uygulama yapılması gerektiğinin gözetilmesi, nedeniyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir. (Yargıtay 4.CD, 25.09.2012, 2012/8722 E., 2012/18431 K.)

1. Özellikle mahalle aralarında yapılan düğünler ile asker uğurlamalarının merkezden denetimi yerine Kabahatler Kanunu kapsamında mahallinde ve kısa sürede gereğinin zabıta veya polis tarafından yapılmasına olanak sağlanmıştır.

2. Konut ve öğrenci yurtları çok hassas kullanımlara alınarak, Yönetmelik genelinde getirilen yasaklama ve saat sınırlamaları ile gürültüden korunmaları sağlanmıştır.

3. İnsanların uyku zaman dilimlerinde rahatsız olmaması için, çok hassas kullanımların bulunduğu (konut, hastane ve okullar gibi) alanlarda konser, gösteri, miting, festival gibi açık hava faaliyetleri 24:00-07:00 saatleri arasında yapılması yasaklanmıştır.

4. Konut, okul ve hastane gibi çok hassas ve hassas kullanımların bulunduğu yerlerde eğlence maksadıyla patlayıcı, maytap, havai fişek ve benzeri şeyleri kullanmak, tamamen yasaklanmıştır. Ancak, halkın birlikte kutladığı ve birlik olduğu dini ve milli bayramlar, yerel milli günler ve il genelinde yapılan festival gibi büyük kutlamalar kapsam dışı bırakılmıştır.

5. Özellikle yaz sezonunun başlaması ile birlikte gürültü şikayetlerinin arttığı eğlence yerleri “Canlı Müzik İzni” almadan hiçbir suretle müzik faaliyetini gerçekleştiremeyecektir.

Yetki devri yapılmaması halinde ise belediyenin bulunduğu Çevre ve Orman İl Müdürlüğüne bilgi vermek gerekir, belediye çevre kanununa göre kişiye para cezası veremez.

Ceza verilmesini gerektiren eylemler, toplu olarak birlikte yaşamının zararlı olduğu ortak yaşam, mekan ve alanlarında başkalarının huzur ve sükununu ihlal edebilecek nitelikte gürültü teşkil edebilecek basit fiiller olup gürültü neticesinde kişinin korku-kaygı-panik duymuş olması gerekmez.¹⁷

17 YCGK E. 2007/8-109, K. 2007/115, T. 29. 5. 2007

Gürültü yapma kabahatini oluşturan eylemlere teşebbüs, mevcut hükümlere göre mümkün değildir. Çünkü kabahatin oluşabilmesi için mutlaka o eylemin yapılması gerekir. Kişinin ses düzeneklerini kurması kısa seslerle deneme yapması bu kabahate teşebbüs sayılmaz. Ama bir kere de gürültü yapıldıysa bunun kasten ya da taksirle olmasına bakılmaz. Örneğin; bir inşaat şirketi meskun mahal içerisinde iş makineleriyle kazı ya da inşaat yapacaksa bu gürültülü işi ancak günün belli saatlerinde yapabilir, aksine bir davranışla kabahat oluşur. Bir inşaat şirketi meskun mahal içerisinde iş makineleriyle kazı ya da inşaat yapacaksa bu gürültülü işi ancak günün belli saatlerinde yapabilir. Belli saatler dışında kabahat eylemini oluşturur. Eylemin kabahat oluşturması için o faaliyetin yapılması yeterlidir. Eyleme hazırlık ise buna teşebbüs sayılmaz. Açık bir düzenlemenin bulunmadığı için gürültüye neden olan eşyaların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilemez.¹⁸

Bu fiilin bir ticari işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye **2019 yılı için 3.294 TL'den 16.510 TL'ye kadar idari para cezası verilir.** Yargıtay 19. CD. E. 2015/50 K. 2015/171 T. 9.4.2015 sayılı kararında; “Kabahatler Kanununa göre gürültü yapma eylemi için Emniyet yetkilileri idari para cezası düzenleme yetkisine sahip iken, Çevre Kanununa göre para cezası verme yetkilerinin olmadığı” görüşüne yer verilmiştir.

Gürültü kabahatinin Gürültü Suçlarından Ayırt edilmesi

5326 sayılı Kabahatler Kanunu m.36'da düzenlenen gürültü kabahati ile TCK m.183¹⁹'de düzenlenen gürültüye neden olma

suçu karşılaştırıldığında eylemlerin benzerliğine rağmen, gürültü oluşturan eylem başkalarının huzur ve sükununu bozacak nitelikte olduğunda failin sorumluluğu Kabahatler Kanunu m.36'dan, gürültü oluşturan eylem bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli ölçüde ise gürültüye neden olma suçundan olacaktır. Nitekim, Yargıtay Ceza Genel Kurulu²⁰ düğün sırasında kurusıkı tabanca ile havaya birkaç el ateş etmekten ibaret olan eylemi; belirli bir kişiye karşı işlenmediğinden 5237 sayılı Yasa'nın 123 üncü maddesindeki kişilerin huzur ve sükununu bozmak ve ortaya çıkan gürültü kişilerin sağlığını bozacak düzeyde olmadığından 5237 sayılı Kanun'un 183 üncü maddesindeki gürültüye neden olmak suçlarını oluşturmayacağını; buna karşılık 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 36 ncı maddesinde düzenlenmiş olan gürültüye neden olmak kabahatini oluşturacağına karar vermiştir.

Çevre Kanunu'nda düzenlenen bu kabahatin söz konusu olabilmesi için kişilerin beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde olması, TCK m.183'de düzenlenen gürültüye neden olma suçunda ise bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültünün aranması karşısında failin sorumluluğunun kabahatten mi yoksa suçtan mı doğacağına tespiti gerekir. 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 27 nci maddesine göre; “Bu Kanunda yazılı fiiller hakkında verilecek idari nitelikteki cezalar, bu fiiller için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz”. Ancak, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesinde bu Kanun'un genel hükümlerinin diğer kabahatler hakkında da uygulanacağını öngörülmesi ve genel hüküm niteliğindeki 15 inci maddesindeki “Bir fiil

18 YCGK E. 2007/8-143, K. 2007/155, T. 26. 6. 2007

19 “Saniğin cep telefonuna ait arama-aranma kayıtlarına göre, 06.06.2007 ile 27.06.2007 tarihleri arasında katılanların ev telefonunu 14 defa arayarak çoğunda 1 saniye telefonu çaldırıp ka-

patmak şeklindeki eyleminin kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu (TCK m.123) oluşturduğu halde, beraat kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir” (Yargıtay 4.CD, 13.6.2011,E.2009/10573, K.2011/8147)

20 YCGK, 29.05.2007, 2007/8-109 E., 2007/115 K.

hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır” hükmü dikkate alındığında, bir kimsenin beden ve ruh sağlığını bozmaya elverişli bir gürültüye neden olan fail, sadece suçtan dolayı cezalandırılacaktır.

5. BAŞKALARINI RAHATSIZ ETME (Madde 37);

Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişiye, **2019 yılı için 153 TL idari para cezasını** Kabahatler kanununun 37 nci maddesine göre belediye zabıtası verir. Toplumda rahatsız edici ve sorumsuzca davranışta bulunan kişileri engellemek, genel kamu huzurunu ve güvenliğini sağlamak amaçlanmıştır. Gürültü kirliliği de kirlenmenin ve huzuru bozmanın bir başka görünümüdür. Mal veya hizmet satışı sırasında kişilerin taciz edilmesi ve yüksek sesle müşteri daveti gibi uygulamaların önüne geçilmesi amacıyla bu madde konulmuştur.

21/12/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa mahkemesi 18/10/2017 tarih ve 2014/19152 nolu bireysel başvuru kararına göre; “5326 sayılı kanununun 37. Maddesinde yer alan hükmünde “mal ve hizmet satmak amacıyla hareket etmek ve başkalarını rahatsız etmek unsuru vardır. Olaya bakıldığında kendi bedenini para karşılığında cinsel ilişki için arz eden bir kişinin mal sunduğunun kabulü mümkün değilse de bir hizmet sunduğu iddia edilebilir . Ancak, bu yorum anılan hükmün amacını aşan zorlama ve öngörülemeyen bir yorum olup insan bedeninin meta olarak algılanması anlamına geleceğinden insan onuru ile bağdaşmaz. Yasa koyucunun kişilerin fuhuş amacıyla başkalarını rahatsız etmelerini önlemek için kanuni düzenlemeler yapması ve bu davranışı yaptırıma bağlaması elbette mümkündür. 5326 sayılı yasanın 37. Mad-

desinde yer alan “mal ve hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek” hükmünün fuhuş yapmak için başkalarını rahatsız etmek fiilini kapsamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kamu makamlarının kendilerince rahatsız edici buldukları hal ve davranışları hukuk boşluğu bulunduğunu öne sürerek yorum yoluyla cezalandırmaları, bu suretle kanunda öngörülmeyen bir kabahat ihdas etmeleri kabul edilemez. Bu nedenle başvuruçunun 5326 sayılı Kanunda kabahat olarak öngörülmemiş olan fiili nedeniyle kamu makamlarınca yoruma dayalı olarak idari para cezası ile cezalandırılmasının suç ve cezalar kanun ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.”

6. İŞGAL (Madde 38);

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (a-15) maddesine göre; Belediye Gelirleri Kanununa göre, izin verilmeyen yerlerin işgaline engel olmak ve 11 (1-d) maddesine göre; Umumi yerlerde belediye nizamlarına aykırı olarak seyyar satışta bulunan kimseleri ve başkalarının ticarethane önlerini de kapatacak şekilde yaya kaldırımlarını, izinsiz işgal edenleri men etmek zabıtanın görevidir. Ayrıca, Zabıta, Taşıtların durmak, duraklamak ya da park etmek suretiyle yolları, herkesin gelip geçmesine mahsus yerleri ve yaya kaldırımlarını işgallerini önler.m.11(1-e)

Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayalının gelip geçtiği kaldırımları işgal eden veya buralarda mal satışa arz eden kişiye belediye zabıta görevlileri **2019 yılı için 153 TL idari para cezası** verebilir.(md. 38/1)

Yasa koyucunun birinci fıkrada düzenlediği işgal fiili ile neyi kastettiğini yasa gerekçesinde örnekleme yoluyla anlatmıştır. Buna göre, “..böyle bir izin olmaksızın, örneğin araç park etmek, seyyar satıcılık yapmak, sergi açmak, gösteri yapmak gibi çeşitli yollarla bu mekanların işgal edilmesi halinde, belediye

zabıta görevlileri tarafından ilgili kişiler hakkında idari para cezası verilmesi gerekmektedir.”Anılan madde ile, umumun faydalandığı mekanlarda halkı rahatsız edecek faaliyetler cezalandırılmıştır. Ancak, bu cezalandırma mutlak olmayıp, “*idarenin açık ve yazılı izni olmamasına*” bağlıdır. Kanun koyucu toplumun bütün bireylerinin kullanımına tahsis edilmiş bulunan meydan, cadde, sokak ve yayaların gelip geçtiği kaldırımları, yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın işgal etme veya buralarda mal satışı arz etme ile kaldırımlar üzerinde inşaat malzemesi yığılması kabahat olarak düzenlemiş, yaptırım olarak da idari para cezası öngörmüştür. **Bu gibi yerlere inşaat malzemesi yığan kişiye belediye zabıta görevlileri 320 TL –1.635 TL arasında idari para cezası verebilir.**(md. 38/2)

Seyyar satıcılık, mevsim şartlarına ve bölgesel özelliklere göre çeşitlilik göstermektedir. İşsiz kalan bireyin geçimini sağlamak amacıyla başvurduğu en yaygın yollardan biridir. Seyyar satıcılar, genelde simit, sebze, tekstil ürünleri, hırdavat, pamuk şeker vb. maddeleri, kayıt dışı olarak, satışa sunmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin (m) bendine göre; “Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek” belediyenin görevidir. Ayrıca “izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek” konusunda belediyenin yetkisi bulunmaktadır. Kanun, gıda ve gıda dışı mallar ayırımını getirmektedir. Halbuki; canlı hayvan (koyun, köpek vb.), canlı bitki gibi gıda maddesi dışında bulunan ancak gıda dışı mal olarak da değerlendirilemeyecek varlıklarla

ilgili olarak ne yapılacağı da belirtilmemiştir. Ayrıca, mülkiyetin kamuya geçirilmesi için encümen kararına gerek görülmemiş olması da bir eksikliktir.

Seyyar satıcıya belediye zabıtası tarafından 2019 yılı için kabahatler Kanununun 38 inci maddesinin 1 inci fıkrasına göre **işgal nedeniyle 153-TL** para cezası verilmesi gerekmektedir. Bu konuda encümen kararı alınmaz. Para cezasını belediye zabıtası verecektir.

İçişleri Bakanlığı Hukuk müşavirliğince. 03.04.2015 tarihli ve 4567 sayılı “İşgallerle İlgili İşlemler” konulu Görüşünde ; “... İlçe Belediyesi sınırları içerisinde... işletme ruhsatı verilerek faaliyette bulunan işyerlerinin kaldırım üzerine yapmış oldukları işgallerle ilgili iş ve işlemlerin Büyükşehir Belediyesiyesince mi, İlçe Belediyesiyesince mi yürütüleceği hususu ...” İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğine sorulmuştur....., söz konusu caddenin dağılımının Büyükşehir Belediye Meclisi kararıyla hangi belediyeye verilmişse, işgallerle ilgili iş ve işlemlerin de bu belediye tarafından yürütülmesi gerektiği, şayet bu yönde bir karar alınmamışsa 5216 sayılı Kanunun 27 nci maddesinde yazılı “*Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir.*” hükmüne göre hareket edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7 nci maddesinin k bendi ile “Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek.” Görevi verilmiştir. Burada iki farklı alan vardır. Birinci Büyükşehir belediyesinin işlettiği alanlar (otogar,Toptancı haller, mezabahane, sosyal tesisler vs) diğeri ise yetkili olduğu alanlar (... dönüm ve üzeri olan yeşil alanlar,

eni ...metre üzeri olan yollar, mahalleyi ilçeye bağlayan yollar, meydanlar, bulvarlar, akaryakıt istasyonları, GSM ruhsatı verdiği yerler, kentsel dönüşüm alanı ilan ettiği yerler vs) İdari yaptırım tutanağında eylemin işlendiği yer açıkça yazılmalı ki büyükşehir belediye zabıtasının yetkili olduğu anlaşılsın.

Buna göre seyyar satıcı eğer 2 gün içinde 153 TL yi(%25 indirimli) öderse el konulan gıda cinsinden olan malları tutanakla kendisine teslim edilir. (Cuma günü işlem yapılması halinde pazartesi günü mesai bitimine kadar beklenmesi uygun olacaktır.) Ödememezse eğer bu gıdalar tutanakla gıda bankasına teslim edilir ve tutanakta malın cinsi, miktarı ve satıcının adı ile el konulduğu tarih bilgisine yer verilmelidir.

Eğer el konulan mal gıda dışı ise seyyar satıcı 30 gün içerisinde 153-TL yi ödemediği takdirde mallar iade edilir. Eğer 15 gün içinde öderse %25'lik indirimden yararlanır. 30 gün içinde ödemezse mallar yoksullara dağıtılır. Bu mallar yine gıda bankasına teslim edilebileceği gibi sosyal yardımlaşma vakfı aracılığıyla da yoksullara dağıtılabilir.

Seyyar satıcıya müdahale edilirken olayın gerektirdiği ölçünün dışında aşırı bir kuvvet kullanılması halinde zabıta görevlileri hakkında 5237 sayılı Türk Ceza kanununun "Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması" başlıklı 256 ncı maddesi gereğince ; "Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır." Seyyar satıcının da zabıta görevlisine direnerek görevini yapması engellemesi halinde 5237 sayılı Türk Ceza kanununun "Görevi yaptırmamak için direnme" başlıklı 265 inci maddesine göre;" Kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kulla-

nan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." hükmü uygulanır.

5393 Sayılı Kanunun 51 inci maddesinin ikinci fıkrasında "Görevini yaparken zabıtaya karşı gelenler, kolluk kuvvetlerine karşı gelenler gibi cezalandırılır" hükmü yer almakla birlikte, adli soruşturmada bu hüküm fazla dikkate alınmamaktadır. Aksine Türk Ceza Kanununun 256. maddesinde yer alan, "Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır", şeklindeki düzenleme zabıta hakkında yapılan suçlamalarda sevk maddesi olarak kullanılmaktadır. Bu maddeden yapılan soruşturma ve kovuşturmaların, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun ikinci maddesi gereğince soruşturma iznine tabi olmaması da zabıta personeli üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır.

Kimliğini Bildirmeme (Kabahatler Kanunu m. 40) ;

Gerek günlük yaşamda gerekse resmi işlemlerin sürdürülmesinde her an karşılaşılabilecek kimlik bildirme işlemi; suçun önlenmesinde ve soruşturulmasında da hayati bir önem arz etmektedir.²¹ Bu nedenle hukukumuzda kimliğin bildirilmesini düzenleyen çok sayıda kanun ve yönetmeliğe rastlamak mümkündür

Görevle bağlantılı olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği veya adresiyle ilgili bilgi vermekten kaçınan veya gerçeğe aykırı beyanda bulunan kişiye, bu görevli

21 Kimlik kontrolleri ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, polislerin yurttaşların kimliklerini belirleyebilmesinin, görevini yapmasının ve yasaları icra etmesinin temel koşulu olduğunu kabul etmesi konusunda bkz. HARRIS David J./O'BOYLE Michael/BATES Ed P./BUCKLEY Carla M. (Tercüme Edenler: KILCI Mehveş Bingöllü/KARAN Ulaş - Çeviri Editörü: DİNÇER Hülya), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hukuku, 1. Baskı, Şen Matbaa, Avrupa Konseyi 2013, s. 146.

tarafından 2019 yılı için 153-TL idari para cezası verilir.²²

Belediye zabıtasının görevi gereğini ifa ederken (mesela belediyenin verdiği bir ceza tutanağını), resmi dairenin giriş kapısındaki güvenlik görevlisi ziyaretçilerin kimlik ve adresle ilgili bilgileri öğrenmek yahut teyit etmek durumunda kalacaktır. Bu durumlarda kamu görevinin gereği gibi ifa edilebilmesi için, bir kamu göreviyle ilişkili olarak bir kimsenin gerektiğinde kimlik ve adresleriyle ilgili bilgileri kamu görevlilerine vermekle yükümlüdür.

Kimlik sorma işleminin hangi hallerde yapılacağına ilişkin Kabahatler Kanunu'nda açık bir düzenleme bulunmasa da, kimliğin bildirilmemesi halinde yapılması gerekenleri neredeyse aynı ifadelerle düzenleyen PV-SK'nın 4/A maddesindeki hükümlerin bu konuda kıyasen uygulanması gerekir. Kimlik tespitine yönelik işlemin ne şekilde yapılması gerektiği PVSK'nın 4/A-8 inci maddesinde belirtilmiştir. Buna göre "polis, görevini yerine getirirken, kendisinin polis olduğunu belirleyen belgeyi gösterdikten sonra, kişilere kimliklerini sorabilir. Bu kişilere kimliğini ispatlamaları hususunda gerekli kolaylık gösterilir." Yasal düzenlemenin amacı, kişinin kimliğinin, yani kim olduğunun belirlenmesi olduğundan, polisin, üzerinde kimliğine ilişkin bir belge bulunmayan kişinin, örneğin evini veya işyerini telefonla aramasına izin vermek suretiyle bir yakını vasıtasıyla kimlik belgesinin uygulama mahalline getirilebilmesine olanak sağlaması gerekir.

22 Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 4/A-9'uncu bendinde yer alan düzenlemenin Kabahatler Kanunu'nun 40/2 nci maddesinin tekrarı niteliğinde olduğu konusunda bkz. CENTEL Nur/ZAFER Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 307; ZAFER Hamide, "Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair 5681 Sayılı Kanun'un Değerlendirilmesi", Sulhi Dönmezer Armağanı, Cilt 2, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Türk Ceza Hukuku Derneği, Ankara 2008, s. 1580

Kimliği konusunda bilgi vermediği veya yanlış bilgi verdiği için asıl kimliği belirle-nemeyen kişi, kimliğinin belirlenebilmesi amacıyla tutulabilecek, gözaltına alınabilecek ve gerektiğinde tutuklanabilecektir. Kamu görevlisi tarafından tutulan kişi, Cumhuriyet savcısı tarafından gözaltına alınabilecektir. Kimliği bildirmeme kabahati nedeniyle kişi özgürlüğünün kısıtlanması bakımından CMK'ya yapılan atıfların neden olacağı uygulama sorunlarından belki de en önemlisi, yapılacak tutuklama işlemi bakımından herhangi bir üst sınırın belirlenmemiş olmasıdır. İkinci sorun, tutma işleminin hangi kamu görevlisince hangi görev esnasında yerine getirileceğine ilişkin kanunda bir açıklığın bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Gözaltı süresi dolmasına rağmen kimliği belirlenemeyen kişinin, bu amaçla sulh ceza hâkimi tarafından tutuklanmasına karar verilecektir. Kabahatler Kanunu'nun 40/2 nci maddesine bakıldığında, Cumhuriyet savcısının kimliğini bildirmeyen kişinin gözaltına alınmaması yönünde bir talimat veremeyeceği, bu kişinin mutlaka gözaltına alınması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Kişinin kimliğinin belirlenmesi durumunda, bu nedenle gözaltına alınma veya tutuklanma hali-ne derhal son verilir.

Kişi yanlış beyanda bulunursa, ismini kullandığı kişinin gerçek kişi olması halinde, 5237 sayılı TCK. nın 268. madde yoluyla 267/1. maddesine uyan iftira²³, hayali kişi olması halinde ise aynı Yasanın 206/1.maddesinde düzenlenen yalan beyanda bulunmak suçu oluşur²⁴. Kabahat nedeniyle gözaltı ve

23 Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nin 10.03.2015 tarih ve 2015/231 E. – 2015/62 K. sayılı kararı.

24 Yargıtay 16. Ceza Dairesi, "Somut olayda, trafik kazasına karışan ve görevlilere direnen sanığın etkisiz hale getirilip hastaneye götürüldüğü sırada görevlilere ismini 'Bolat Cirit' olduğunu söylediği, bu isimle hastaneye giriş yapıldığı, sanığın kimliği hususunda şüpheye kapılan görevlilerin, sanığın yakalandığının eşine haber verilmesi sırasında gerçek kimliğinin tespit edildiği, daha sonra yerinde yapılan araştırmadan emniyet birimlerince

tutuklama tedbirine ancak failin kimliği ile ilgili bilgi vermemesi ya da yanlış bilgi vermesi nedeniyle ile başvurulabilecektir, madde metninde yer alan “adres” bilgileri için bu yöntem başvurulması mümkün değildir.

“Görevli memura kimlik bilgileri hakkında beyanda bulunmaktan kaçman sanığın, eyleminin karşılığı, 5237 Sayılı TCK.nun da karşılığı olmayıp, bu suç 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 40/1. maddesinde düzenlenmiştir. (Yargıtay 2. CD E. 2006/2785 K. 2006/8526 T. 26.4.2006) “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Novotka-Slovakya Davası’nda, evinin önünde beklerken kendisinden nüfus cüzdanını isteyen polis memurlarına kimlik göstermeyen ve bu nedenle alındığı nezarete kısa bir süre kaldıktan sonra kimliğini gösterdiği için serbest bırakılan başvurusunun özgürlüğünden ahkonulduğunu kabul etmiştir”²⁵

7. ÇEVREYİ KİRLETME (Madde 41);

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (c-4) maddesine göre; Ev, apartman ve her türlü işyerlerinin çöplerinin sokağa atılmasına mani olmak, çöp kutu ve atıklarının eşelenmesini önlemek ve Korunması belediyelere ait tarihi ve turistik tesisleri muhafaza etmek, kirletilmesine, meydan vermemek zabitanın görevidir. m.10 (a-24)

Evsel ve bireysel atık ve artıklar, bunların toplanmasına özgü yerler dışına atan kişiye **2019 yılı için 50 TL idari para cezası** verilir²⁶. (md. 41/1) Atıldığı yer büyükşehir be-

lelediye zabıta yönetmeliğinin 10 (c-4) maddesine göre; Ev, apartman ve her türlü işyerlerinin çöplerinin sokağa atılmasına mani olmak, çöp kutu ve atıklarının eşelenmesini önlemek ve Korunması belediyelere ait tarihi ve turistik tesisleri muhafaza etmek, kirletilmesine, meydan vermemek zabitanın görevidir. m.10 (a-24)

25 04.11.2003 tarih ve 47244/99 başvuru sayılı karar için bkz. <http://hudoc.echr.coe.in> (Erişim Tarihi 30.01.2015).

26 “...Sanığın eyleminin çevrenin kasten kirletilmesi suçunu oluşturduğu ve 5326 sayılı Kanunun 15/3 üncü maddesindeki, eylemin hem kabahat hem suç oluşturması halinde sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanır. (Yargıtay 4. CD, 24/11/2014, E.2014/17557 K.2014/34071)

diyesi tarafından işletiliyorsa ve yetkili olduğu yer ise büyükşehir belediye zabıtası ceza verebilir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (c-7) maddesine göre; Yetkili mercilerin kararları doğrultusunda belirlenen yerler dışında kurban kesilmesini önlemek zabitanın görevidir.

Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait bir alana bırakan kişiye **2019 yılı için 153 TL para cezası** verilir. (md. 41/3)²⁷ Atıldığı yer büyükşehir belediyesi tarafından işletiliyorsa ve yetkili olduğu yer ise büyükşehir belediye zabıtası ceza verebilir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 10 (b-2) maddesine göre; 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili imar yönetmeliklerine göre belediye ve mücavir alan sınırları içinde güvenlik tedbirleri alınması gerekli görülen arsaların çevrilmesini sağlamak, açıkta bulunan kuyu, mahzen gibi yerleri kapattırarak zararlarını ve tehlikelerini gidermek, kanalizasyon ve fosseptik çukurlarının sızıntı yapmalarına mani olmayı sağlamak, hafriyat atıklarının müsaade edilen yerler dışına dökülmesini önlemek, zabitanın görevidir.

İnşaat atık ve artıklarının bunların toplanmasına ve depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye²⁸ **2019 yılında 320 TL –**

27 “...Sanığın, mezbaha harici tek tırnaklı hayvan kesimi yaparak kesim atıkları olan sakatları da kanal boyuna atma biçimindeki yargılamaya konu eylemlerinin, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun 14/f maddesi ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 41/3 üncü maddesine göre idari yaptırımı gerektiren eylemler oldukları gözetilmeden, TCK’nın 181/1 inci maddesi gereğince mahkûmiyet kararı verilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğu anlaşılmıştır. (Yargıtay 4. CD, 24.11.2014, E.2014/25740 K.2014/34075)

28 ; “...Sanığın, köy yolu kenarına yaklaşık bir traktör römorku kadar, içinde inşaat atıkları da bulunan taş ve toprak döktüğü anlaşılmıştır. Atığın, anılan mevzuat ve düzenleyici işlemlere göre toprağı kirletmediği ya da kirletme ihtimalinin bulunmadığı sonucuna varılırsa, eylemin, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 24 üncü maddesi de dikkate alınarak, inşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına

9.898 TL arasında para cezası verilir. İnşaatı yapan tüzel kişi ise 320 TL– 16.510 TL arasında para cezası verilir. Bu kabahat karşılığında idari para cezasından ayrı olarak, atık ve artıkların bulunduğu yerden kaldırılması dolayısıyla yapılan giderlerin de ilgili kişiden tahsil edilmesi öngörülmüştür.

Madde 41/5'de, kullanılmaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair yere bırakan kişiye **153 TL para cezası** verileceği belirtilmiştir. Buna göre belediyelerin her yıl, örneğin ocak, mayıs, eylül ayının belirli bir günü gibi veya her ayın son günü gibi ve yılda en az üç kez olmak üzere bu tür eşyaların toplanma günleri önceden belirleyerek uygun araçlarla duyurulması gerekir. Belediye bu günlerde dışarıya bırakılan eşyaları toplayacaktır. İlan edilen günler dışında dışarıya bu tür eşyalarını bırakanlara ceza verilecektir. Günler belirlenip ilan edilmedikçe para cezası verilemez.

Kullanılamaz hale gelen motorlu kara ve deniz nakil araçlarını sokağa veya kamuya ait herhangi bir yere bırakan kişiye bu fiilinden dolayı **814 TL para cezası** verilir. (md.41/6) Ancak ilgilinin bu kabahatler dolayısıyla meydana gelen kirliliği derhal yok etmesi halinde idari para cezası verilmeyebilir.(md. 41/8) 41 inci madde de belirtilen bu cezalara büyükşehir belediyesine ait alanlarda/yetkili olduğu yerlerde olması halinde büyükşehir belediye zabıta görevlileri karar verir.(md.41/7)

8. AFİŞ ASMA (Madde 42);

Toplumun tüm bireylerinin kullanımına tahsis edilmiş bulunan meydan ve parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara; yetkili makamlardan

atmayı yaptırma bağlayan 41/4 maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekir.(Yargıtay 4. CD, 01.12.2014, E.2014/27427 K.2014/34660)

açık ve yazılı bir izin alınmadıkça, bez, kağıt ve benzeri afiş veya ilan asılması 42 nci maddede ile kabahat olarak tanımlanmıştır. Görüntü kirliliği oluşturan bu şeyler, özel kişilere ait alanlara da, sahibinin rızası bulunmadıkça asılamaz. Doğal olarak, bu tür afiş ve ilanlar tek nüsha olmayacağından aynı içerikte olmak kaydıyla, sayısı ne kadar olursa olsun, bütün afiş ve ilanlar tek fiil olarak kabul edilmektedir. Yetkili makamdan verilen izne dayalı olarak afiş ve ilan asılması durumunda, fiil hukuka uygun olacaktır. Ancak, bunun sağlıklı kontrolü için izin yazısında afiş ve ilanın asılacağı zaman dilimi açıkça gösterilmelidir. İzinde gösterilen sürenin sonunda afiş ve ilanların, izin alan kişi tarafından derhal toplatılmaması kabahat oluşturmaktadır. Bu kabahatleri işleyenlere zabıta görevlileri **2019 yılı için 320 TL – 9.898 TL** arasında para cezası verebilir.(md. 42/1-2) En az cezadan daha yüksek bir para cezası verildiği takdirde bunun gerekçesi yani ağırlaştırıcı sebebi tutanağın açıklamalar kısmında belirtilir. İlgili tarafından toplanmadığı için, bu afiş ve ilanların belediyece toplatılması halinde, ayrıca toplatma masrafı da tahsil edilir.(md. 42/3)

Seçim dönemindeki afiş ve ilanlar hakkında Kabahatler Kanunu uygulanmaz. Seçim mevzuatındaki maddeler uygulanır.

Anayasa Mahkemesinin “Abdulahap can ve diğerleri başvurusu” üzerine verdiği 08/11/2017 tarih ve 2014/3793 nolu başvuru kararında (R.G;20 Aralık 2017-30276)” İzin-siz afiş asıldığı gerekçesiyle eğitimden şube yöneticilerine 5326 sayılı Kanunun 42 nci maddesi uyarınca para cezası verilmiştir. Bu afişler ana dilde eğitim çerçevesinde yapılan etkinlikler kapsamında asılmıştır. 5326 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde “yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın kamuya ait alanlarda afiş asılmasının yasaklanmasının amacı görüntü kirliliğinin önlenmesidir. Sendikaların da izin alması gerekir ancak tek

başına izin alınmamış olması para cezası verilmesini haklı göstermeyebilir. İzin şartının getiriliş amacı olan “kamu düzeni”nin bozulduğunun veya bozulma tehlikesi bulunduğu nun da ortaya konması gerekir. Kamu düzeninin bozulduğu ilgili ve yeterli gerekçe ile göstermeden yaptırım uygulanması halinde sendika özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşılabilir.

Sonuç olarak suç unsuru içermeyen ve özel bir şirketten kiralanan ilan panolarına sendikal faaliyet çerçevesinde asılan afişlerin kamu düzenini bozduğu veya bozulma tehlikesine yol açtığı hususunda bir değerlendirme yapılmadan idari para cezası verilmesi nedeniyle sendikal haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir.”

Sonuç; Kişilere, idare hukuku alanındaki düzene aykırı davranışları nedeniyle verilen idarî cezalar, idarî yaptırımların en önemlilerinden biridir. Para cezaları, idarî cezalar arasında yer almaktadır. İdarî para cezalarını diğer cezalardan ayıran en belirgin nitelik, onların idarî makamlar tarafından verilmesidir.” (Anayasa Mahkemesi 15.5.1997 T. E.1996/72 K. 1997/51-RG 01.02.2001-24305) İdarî para cezası, mahkemelerin yükünü azaltmak ve cezaların hızla uygulanabilmesini sağlamak amacıyla, bir yargı kararı olmadan idare ve idaredeki görevlilerce uygulanan yaptırımlardır. İdarî nitelikte bir yaptırım olarak para cezası verilmesi kişinin lehinedir. Çünkü bu cezalar adli sicile kaydedilmez ve ödenmediği takdirde hapis cezasına dönüştürülmez.

Uğur DİLKEN

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
İç Denetçisi

İMAR KANUNUNUN 42. MADDESİ UYARINCA 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI

1. GİRİŞ

3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinde idari para cezalarına ilişkin düzenlemeler yer almıştır. Bu kapsamda, 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesinde yer alan ve ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, söz konusu yapı ve sorumlularına, Anılan Kanununun 42 nci maddesinde yer alan idari yaptırımlar uygulanır. **Buna göre, İmar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari yaptırımlar uygulanır.**

Bu çalışmada, söz konusu idari para cezalarının, 2019 yılındaki miktarları ve uygulamada esasları anlatılacaktır.

2. KAÇAK YAPI

3194 sayılı İmar Kanununun 26 nci maddesi hükmünde yer alan istisnalar haricinde kalan ve bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için yapı ruhsatı alınması zorunludur. Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması halinde de kural olarak yeniden ruhsat alınması zorunludur. 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesi gereğince, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan yapılar için ilgili idaresince yapı tatil tutanağı düzenlenir. Belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebliğatin bir nüshası da muhtara bırakılır. Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mührün kaldırılmasını ister. Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya

ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir. Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir. Ayrıca 3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesi de uygulanarak idari para cezası uygulanır denilmektedir.

3. BELEDİYE VEYA İDARE TARAFINDAN UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI

3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesindeki hükümlerde yer aldığı üzere, Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplamak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için;

- 1) I. sınıf A grubu yapılara üç, B grubu yapılara beş Türk Lirası,
- 2) II. sınıf A grubu yapılara sekiz, B grubu yapılara onbir Türk Lirası,
- 3) III. sınıf A grubu yapılara onsekiz, B grubu yapılara yirmi Türk Lirası,
- 4) IV. sınıf A grubu yapılara yirmüç, B grubu yapılara yirmibeş, C grubu yapılara otuzbir Türk Lirası,
- 5) V. sınıf A grubu yapılara otuzsekiz, B grubu yapılara kırkaltı, C grubu yapılara elliiki, D grubu yapılara altmışüç Türk Lirası, idari para cezası verilir.

Bu miktarlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında bir Türk Lirasının küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılarak uygulanır.

b) Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar için, Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir.

c) (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırılığa konu yapı;

1) Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise cezanın % 30'u,

2) Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise cezanın % 40'ı,

3) Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise cezanın % 60'ı,

4) Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise cezanın % 100'ü,

5) Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise cezanın % 20'si,

6) Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise cezanın % 80'i,

7) Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise cezanın % 50'si,

8) Ruhsatsız ise cezanın % 180'i,

9) Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise cezanın % 50'si,

10)Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşaat faaliyete

konu ise cezanın % 100'ü,

11) İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise cezanın % 10'u,

12) İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise cezanın % 20'si,

13) Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise cezanın % 20'si,

(a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunur. Para cezalarına konu olan alanın hesaplanmasında, aykırılıktan etkilenen alan dikkate alınır.

18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılara, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine onbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

27 nci maddeye göre il özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zatî maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı

sahibine üçyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, üçyüz Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir denilmektedir.

4. 2019 YILINDA BELEDİYE VEYA İDARE TARAFINDAN UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI

5326 sayılı Kabahatler Kanununun İdarî Yaptırımlar başlıklı 17 nci maddesinin (4) üncü fıkrasına göre, Sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler tarafından verilen idarî para cezaları, ilgili kanunlarında aksine hüküm bulunmadığı takdirde, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kendileri tarafından tahsil olunacaktır.

Anılan Kanunun 17 nci maddesinin (7) inci fıkrasına göre, idarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idarî para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idarî para cezaları açısından uygulanmaz denilmektedir.

Bilindiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrasında “Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dâhil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Türkiye İstatistik Kurumunun Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmî Gazete ile ilan edilir.” hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm uyarınca, 30/11/2019 tarihli ve 30611 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 503 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrasına göre, yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dâhil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Türkiye İstatistik Kurumunun Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranı olup, bu oranın Hazine ve Maliye Bakanlığınca Resmî Gazete ile ilan edilmesi gerekmektedir.

Bu hüküm uyarınca yeniden değerlendirme oranı **2018 yılı için % 23,73 (yirmüç virgöl yetmişüç) olarak tespit edilmiştir.** Bu oran, aynı zamanda 2018 yılına ait son geçici vergi dönemi için de uygulanacaktır. denilmektedir.

Çeşitli mevzuatlarda yer alan maktu hadler ile asgari ve azami miktarları belirtilmiş olan para ile ödenecek ceza miktarlarının artırılmasına dayanak teşkil eden yeniden değerlendirme oranı, 2018 yılı için % 23,73 (yirmüç virgöl yetmişüç) olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda; 2019 yılı içerisinde uygulanacak para cezalarının miktarlarının % 23,73 (yirmüç virgöl yetmişüç) oranında artırılması gerekmektedir.

2019 yılı içerisinde İmar Kanununa göre uygulanacak idari para ceza miktarlarını gösterir tablo aşağıda yer almaktadır.

**3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI
01/01/2019-31/12/2019 TARİHLERİ ARASI**

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **1.162,27 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	6,97
		B	11,62
	II.	A	18,58
		B	25,55
	III	A	41,82
		B	46,49
	IV	A	53,45
		B	58,10
		C	72,05
	V	A	88,32
		B	106,92
		C	120,86
D		146,43	

42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan	Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	% 30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	% 40
	Uygulama imar planında ¹ veya parselasyon planında “ <i>Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı</i> ” olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	% 50
	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanunun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması	4.649,12
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhithliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	4.649,12
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	4.649,12
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	4.649,12
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak amacıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	4.649,12
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	4.649,12
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	4.649,12

3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	2.3214,88
3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	4.649,12
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 632,67 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	697,32

Önemli Not:

- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde **tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak** uygulanır.

-Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.

-Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.

- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,

1) Üyesi buldukları meslek odasına

2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.

Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere **4.649,12-TL** bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde **9.298,24-**

Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde **13.947,35-**Türk Lirası idari para cezası verilir.

Diğer taraftan ;

a) Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde **beş yıl,**

b) Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde **on yıl**,

c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirmesi yapılan hallerde **bir yıl**,

süreyle Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.

5. İMAR KANUNU 42 NCİ MADDESİ UYARINCA VERİLEN PARA CEZASINA KARŞI İTİRAZLARA İLİŞKİN YARGI KARARLARI

İmar Kanununun 42.maddesi uyarınca verilen para cezasına karşı itirazlara ilişkin idari yargıda dava açılması gerekmektedir. Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü E.2009 /96K.2009/329 T.28.12.2009

İmar Kanununun 42.maddesi uyarınca verilen para cezasına karşı itirazlara ilişkin idari yargıda dava açılması gerekmektedir.DA-NIŞTAY 6.Daire E.2008 /9714K.2010/6776 T.28.06.2010

İl daimi encümeni tarafından İmar Kanununun 42. maddesi uyarınca verilen idari para cezası- idari para cezasına dayalı olarak düzenlenen idari yaptırım karar tutanağının hukuka aykırılığı hususunda iptaline ilişkin davanın idari yargıda dava açılması gerekmektedir.Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü E.2010/324K.2011/66T.4.4.2011

İnşaat ruhsatı süresi dolduğundan bahisle, 3914 sayılı Yasanın 42. Maddesi uyarınca para cezası verilemeyecektir. (Danıştay 6. D. 16.6.2004, E.2003/281)¹

Para cezası verilmesine ilişkin belediye encümeni kararlarına karşı yapılan itirazların reddedilmesi ve ödeme emirlerinin kesinleşmesi üzerine anılan yargı kararlarının

1 Hüseyin Bilgin,, Prof Dr. Yasin SEZER Açıklamalı –İçtihatlı İMAR KANUNU UYGULAMA Rehberi 2. Baskı S.673 Adalet Yayınevi/Ankara

gereğinin, davacı tarafından sözkonusu para cezasının davalı idareye ödenmek suretiyle yerine getirildiği ancak, yıkım işlemlerine karşı açılan davalarda Danıştay Altıncı Dairesinin anılan yapıların ruhsat gerektirmediği yönündeki kararları ile yapıların ruhsat gerektirdiğinden bahisle ödenen para cezaları nedeniyle davacının bir zararının doğduğu anlaşıldığından, ortaya çıkan zararın davalı idarece karşılanması gerektiği hakkında. (Danıştay 6. D. 11.3.2005, E.2005/843, K.2005/1459)² Danıştay Dergisi Sayı 111., s. 192

6. SONUÇ

Görüldüğü üzere;ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre

Müelliflerin, fenni mesul, mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen idari para cezalarının yanı sıra mesleki faaliyetleride belirli sürelerde yasaklanmaktadır.

KAYNAKÇA

Sorulu - Cevaplı imar hukuku mevzuatı - Cemal BAĞ

Resmi Gazete:İmar Kanunu

Resmi Gazete: Yeniden değerlendirme oranı

Açıklamalı - İçtihatlı İmar Kanunu Uygulama Rehberi 2. Baskı Hüseyin Bilgin, Prof Dr. Yasin SEZER

2 Hüseyin Bilgin,, Prof Dr. Yasin SEZER Açıklamalı –İçtihatlı İMAR KANUNU UYGULAMA Rehberi 2. Baskı S.673 Adalet Yayınevi/Ankara

Mustafa DÖNMEZ

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md. Şube Müdürü*

2019 YILINDA UYGULANACAK BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

1. GİRİŞ

Belediyeler, belde halkının sağlık, huzur ve refahını temin amacıyla, şehrin düzenini bozulmaktan korumak için mevzuata aykırı eylemlerde bulunanlar ile, belediye emir ve yasaklarına aykırı davranışları men etmek ve para cezası vermek yetkisine sahiptir.

Belediyeler, üç ana grupta para cezası verebilmektedir. Bunlar;

1. Belediye emir ve yasaklarına aykırı hareket edenlere verilen para cezaları,
2. Özel kanunların öngördüğü para cezaları,
3. Kabahatler Kanunu uyarınca verilen para cezaları,

olarak üç grupta toplanabilir.

Ülkemizde çeşitli yasalar uyarınca verilmekte olan idari para cezalarının da yasal dayanağı olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, yerini Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde

hazırlanan 12.10.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na bırakmıştır. Ancak, bu Kanun'da belediyelerin ve diğer kamu kuruluşlarının yetkisinde bulunan para cezalarının nasıl hesaplanacağı konusunda herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

İdari para cezası içeren kanunlarda yer alan para cezalarının artırılmasına ilişkin usul ve esaslar, 4.11.2004 tarih ve **5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun**'da düzenlenmiş, anılan kanun 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

Bu arada daha önce Türk Ceza Kanunu içerisinde yer alan kabahatlere ilişkin düzenlemeler, ayrı bir yasa şeklinde düzenlenmiş ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu olarak 31.3.2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anılan Kanun'la **belediye zabıta görevlilerince** verilmek üzere birçok maddede para cezası düzenlenmiştir. Ayrıca Kanun'un 3 üncü maddesi ile, bu Ka-

nun'un genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı ifade edilmiş, Kanun'un 17 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında ise, *idari para cezasının Devlet hazinesine ödeneceği* hükmü getirilmişti. Belediyelerin aleyhine olan bu madde, 19.12.2006 tarih ve 26381 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un 32 nci maddesi ile değiştirilerek "... mahalli idareler tarafından verilen idari para cezaları kendi bütçelerine gelir kaydedilir..." hükmü ile **belediyelerce verilen idari para cezalarının kendi bütçelerine gelir kaydedilmesi sağlanmıştır.**

Yine, Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı doğrultusunda 5560 sayılı Kanun'un 31 inci maddesi ile değiştirilmiştir.

Yapılan değişiklik ile; "Bu Kanunun,

a) *İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,*

b) *Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,*

uygulanır." şeklinde bir düzenleme yapılmıştır.

Yapılan düzenleme ile; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun, kanun yolu dışındaki diğer genel hükümlerinin tüm idari para cezaları hakkında uygulanması saklı tutulmuştur. Ancak, idari para cezalarının düzenlendiği kanunlarda; kanun yoluna ilişkin özel bir düzenlemenin bulunması halinde ilgili kanun hükmü, buna ilişkin özel bir düzenlemenin bulunmaması halinde ise 5326 sayılı Yasa'nın kanun yoluna ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Bu kapsamda idari yaptırım kararlarında bulunması gereken hususlar, kararların ilgililere tebliğ usulü, özel kanununda hüküm bulunmaması koşuluyla idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümler (başvuru yolu ve süresi, itiraz yolu ve süresi), ödeme usulü, takip ve tahsili usulü, indirim, taksitlendirme, zamanaşımı, idari para cezalarının gelir kaydedileceği kamu idareleri gibi düzenlemeler genel hükümler olup, ilgili kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

Örneğin, 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca verilen idari para cezalarında ödeme süresi, 30 gün olarak belirlenmiştir. İmar para cezasına itiraz konusunda, 3194 sayılı Yasada bir düzenleme mevcut olmadığından, 5326 sayılı Yasaya bağlı olarak kanun yolu hükümleri uygulanacağından, peşin ödeme indirimi kanun yoluna başvuru süresi olan 15 gün içerisinde yapılan ödemelere uygulanacaktır.

İdari para cezaları ile ilgili bir diğer önemli husus da, bu cezalarının belediyenin hangi organı tarafından verileceği hususudur. 5326 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesi dışında belediyeleri ilgilendiren diğer maddelerinde cezaların kimin tarafından verileceği açıkça belirtilmiştir. Anılan Yasa'nın 32 nci maddesine göre cezanın kimin tarafından verileceği hususu, 1608 sayılı Yasada 5728 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikten sonra açıklığa kavuşmuş ve bu maddeye göre cezanın belediye encümenince verileceği belirtilmiştir. Belediye cezası içeren diğer yasalarda, cezanın hangi organ tarafından verileceğinin açıkça belirtilmemesi durumunda, cezaya ilişkin karar 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15/b ve 34/e maddeleri gereğince yine belediye encümenince verilecektir.

Bu bağlamda yapılan son düzenlemeler ışığında belediyelerin uygulayacağı para ce-

zaları konusunu çeşitli yönleriyle incelemeye çalışacağız.

2. PARA CEZALARININ ARTIRILMASI VE YÖNTEMİ

Yukarıda açıklandığı üzere; 1 Haziran 2005 tarihinden itibaren 5252 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun dışındaki kanunlarda yer alan para cezalarından nispi nitelikteki vergi ve resim cezaları, nispi para cezaları ve tazminat kabilinden değişen orana bağlı bulunan para cezaları hariç olmak üzere, kanun ve tüzüklerde alt ve üst sınırları veya bunlardan birinin gösterildiği veya hiç gösterilmediği veya sabit bir rakam olarak gösterilmiş bulunan para cezalarını (idari ve disiplin para cezaları dahil), çıkış tarihi itibarıyla kat (misil) uygulamasına tabi tutmuştur.

Bu çerçevede, kanunlarda geçen her türlü belediye para cezalarının, 1.6.2005 tarihinden itibaren kanunların yürürlüğe giriş tarihleri esas alınarak sadece misil uygulaması yapılarak artırılacak ve 1.1.2009 tarihinden itibaren Türk Lirası uygulamasına geçilmiş olması nedeniyle, çıkan miktar TL'ye çevri- lecektir. 31.01.2004 tarih ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun'un değişik 2 nci maddesine göre; ilgili kanunları gereğince uygulanacak adli ve idari para cezalarının hesaplanmasında ve ödenmesinde, bir Türk Lirası'nın (1 TL) altında kalan tutarlar dikkate alınmayacaktır.

Ayrıca, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasına göre, idari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılarak uygulanacaktır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca 30.11.2018 tarihli ve 30611 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 503 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile yeniden değerlendirme oranı 2018 yılı için % 23,73 (yirmioç virgöl yetmişüç) olarak tespit edilmiştir.

İdari para cezalarına karşı 5326 sayılı Kanun'un 27 nci maddesi uyarınca cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde yetkili Sulh Ceza Mahkemesine başvuruda bulunulabilecektir.

Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da, para cezasına ilişkin kanunlardaki hükümler değişikliğe uğradığında, kat uygulamasında değişiklik tarihinin esas alınması gerekmektedir.

Bu kapsamda 1.1.2019 - 31.12.2019 tarihleri arasında belediyelerce uygulanacak idari para cezası miktarları aşağıda gösterilmiştir:

3. BELEDİYE EMİR VE YASAKLARINA AYKIRI HAREKET EDENLERE VERİLEN PARA CEZALARI

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin (b) fıkrasında, "Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, belediye yasakları koymak ve uygulamak...", belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer almaktadır.

Belediye meclisleri ve encümenleri, başta 5393 sayılı Belediye Kanunu olmak üzere, çeşitli kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getirirken, beldenin esenliğiyle ilgili çeşitli kararlar alırlar.

Belediyeleri ilgilendiren kimi kanunlarda çeşitli yasaklayıcı ve cezai hükümler yer almaktadır. Bu kapsamda başta 5393 sayılı Yasa olmak üzere, 1593 ve 831 sayılı Yasalarda, 1608 sayılı Yasa hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

1608 SAYILI UMURU BELEDİYEYE MÜTEALLİK AHKAMI CEZAIYE HAKKINDAKİ 486 NUMARALI KANUNUN BAZI MADDELERİNİ MUADDİL KANUN

Belediye yasakları hakkında temel yasa olan 15.5.1930 tarih ve 1608 sayılı Kanun, 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la büyük ölçüde değişikliğe uğramıştır.

Bu meyanda 1608 sayılı Kanun'un 1 ve 2 nci maddeleri 5728 sayılı Kanun'la değiştirilmiş, bu iki madde ile yürürlük maddesi dışında kalan maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu değişiklikle Kanun'un 1 inci maddesi; belediye meclisi kararlarına muhalefet veya mevzuatın men veya emrettiği fiilleri işleyenlere, 2 nci maddesi ise; yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişilere cezaı yaptırım öngörmüştür.

1. Belediye Meclisi Kararlarına Muhalefet veya Mevzuatın Men veya Emrettiği Fiilleri İşlemek

Yapılan değişiklik sonucunda, 1608 sayılı Kanun'un değişik 1 inci maddesi, "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir.

Belediye encümeni kararında belli bir fiilin muayyen bir süre zarfında yapılmasını da emredebilir. Emredilen fiilin ilgili kişi tarafın-

dan yapılmaması hâlinde, masrafları yüzde yirmi zammı ile birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından yerine getirilir.

Bu madde hükümleri ilgili kanunda ayrıca hüküm bulunmayan hâllerde uygulanır." hükmüne dönüşmüştür.

Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, 1608 sayılı Kanun çeşitli yaptırımlar öngörmektedir.

a) Para Cezası

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi hükmüne göre, belediye encümenince;

- Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere,
- Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara,

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezasına karar verileceği öngörülmektedir.

Bu durumda; 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi çerçevesinde gerek belediye meclis ve encümenince alınan kararlara aykırı hareket edenlere, gerekse belediye mevzuatının men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara, 5326 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesindeki; "Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye 100 TL idarî para cezası verilir." hükmü uyarınca **belediye encümenlerince** 100 TL idarî para cezası verilecektir.

Söz konusu Yasa'nın para cezasındaki değişiklik hükmü, 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girdiği için, bu tarihten itibaren 100 TL olarak uygulanmıştır.

Ancak 5326 sayılı Yasa'da 100 TL olarak öngörülen bu para cezası, yasa gereği 2006 ve izleyen yıllarda yeniden değerlendirilmiştir, 2018 yılında artırılarak güncelleştirilmiş, 2018 yılında 259 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında ..... $259 \times 1,2373 = 320$.- TL

Not: Bu para cezası, 1608 sayılı Yasa çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

b) Yasaklanan Faaliyetin Meni

1608 sayılı Kanun'un değişik 1 inci maddesine göre, belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası yanında, yasaklanan faaliyetin menine karar verilecektir.

Bilindiği üzere, 1608 sayılı Kanun'un değişiklik öncesindeki uygulamasında, 3 ila 5 gün meslek ve sanattan men edilmesi yaptırımını öngörülmekteydi. Yapılan değişiklikle, yasaklanan faaliyetin ne kadar süreyle men edileceğine belediye encümenince karar verilecektir. Başka bir deyişle, bu konuda takdir yetkisi belediye encümenine bırakılmıştır.

Bu arada şunu da belirtelim ki, **yasaklanan faaliyetin menine** ibaresiyle ne kastedilmektedir ? Bu konu, pek açık değildir. Kanun'un lafzına bakılırsa yasak olan bir faaliyetin men edilmesi söz konusu ki, yasaklanan faaliyet, zaten men edilmiş demektir. Bu durumda mevzuatla veya meclis kararıyla yasaklanmış bir fiilin ayrıca encümen kara-

rıyla men edilmesi, malumu ilandan öteye gitmeyecektir.

Örneğin, ruhsatı olmadığı halde bir kuruyemişçinin alkollü içecek satması yasaktır. Bu fiili işleyen işyeri sahibi için belediye encümeni ne karar vermelidir ? Madde lafzından hareketle, yasaklanan faaliyet olan alkollü içecek satılmasının men edilmesidir. Ancak bu kararın bir yaptırımı ve caydırıcılığı olmayacaktır.¹

Netice itibariyle, yasaklanan faaliyetin men edilmesi yaptırım, zabitanın tespit etmiş olduğu yasak fiil ne ise, kararın tebliğinden itibaren yapılmamasını içermektedir.²

Ayrıca, belirtelim ki, yasaklanan faaliyetin menine, nitelik itibariyle kabahatlere uygulanan bir yaptırım değildir, bir idari işlemdir. Bu nedenle, bu tür kararlara karşı yargı yolu, idare mahkemelerinde açılacak iptal davasıdır.

Yasaklanan faaliyetin menine, nitelik itibariyle kabahatlere uygulanan bir yaptırım değildir; bir idari işlemdir. Bu nedenle encümen kararında idari para cezasıyla birlikte faaliyetin menine karar verilmiş ise, bu karara karşı 60 gün içerisinde idare mahkemesinde iptal davası açılmalıdır.³

Ancak encümen kararıyla sadece idari para cezası verilmiş ise bu karara karşı 15 gün içinde sulh ceza mahkemesine itiraz edilmesi gerekir.⁴

Yasaklanan faaliyetin menine cezasının uygulanması: encümenin vermiş olduğu yasaklanan faaliyetin menine cezası, hangi faaliyet yasaklanmışsa onun muhatabınca yapılma-

1 Veli Böke, M. Lamih Çelik, Zabitanın Cep Kitabı, 4. Baskı, Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara 2016, s.93

2 A.k., s.94

3 Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk), 2.3.2009 günü, E.2008/253, K.2009/45

4 Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk), 17.11.2008 günü, E.2008/61, K.2009/291

sını engellemek şeklinde uygulanacaktır. Örneğin, sağlık koşullarına uygun olmayan şekilde ekmek satan bir bakkala verilen ekmek satmama cezası, sadece ekmek satma faaliyetini engellemek şeklinde uygulanacaktır. Tümüyüle bakkalın kapatılması şeklinde bu ceza uygulanamaz. Ancak, bazı kez yasaklanan faaliyet ilginin iştigal ettiği tüm faaliyetini kapsayabilir. Bu durumda, örneğin bir iş yeri için faaliyetten men yaptırımı uygulamak gerekir. Yani anlaşılır bir ifade ile söz konusu işyerinin kapatılması gerekmektedir. İşyeri kapama işlemi ise, eski uygulamalarda olduğu gibi işyerinin mühürlenerek kullanıma kapatılması şeklinde gerçekleşir. Yani, varsa işyerinin giriş kapılarının mühürlenmesidir. Mühürlemeyi gerçekleştiren belediye zabıtası, 10 Ağustos 2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliği’nde 40 ıncı maddesinde belirtilen aşağıdaki usul ve esaslara kıyasen uymak durumundadır: meslek ve sanattan kararı işyeri sahibine veya kanuni temsilcisine tebliğ edilir ve kapatma işlemine hazırlanması için azami 24 saat süre tanınır. Kapatma işleminde işyeri sahibi ve/veya kanuni temsilcisi hazır bulundurulur. Kapatılan yerden, kapanma süresince bozulabilecek mallar ile kişinin özel ve zaruri eşyalarının çıkarılmasına izin verilir. Kapatma işleminde yangın, su baskını, hırsızlık gibi durumları önleyici tedbirler alınır. İşyerinin pencere ve kapıları kapatılmak suretiyle dışarıyla teması kesilir. İşyerinin dışa açılan bütün kapıları mühürlenir. Kapatma tutanağında kapatma nedeni, tarihi ve saati belirtilir ve hazır bulunanlar tarafından imzalanır. İşyeri sahibi veya kanuni temsilcisinin imzadan kaçınması halinde, bu durum tutanakta belirtilir. Kapatılan yerin tekrar açılmasında da açılış tarihi ve saati yazılarak açma ve teslim tutanağı hazır bulunanlar tarafından imzalanır. İşyeri sahibi, işyerinin mühürlenmesine rağmen

işyerine girer ve ticari faaliyette bulunursa, bu durumda Türk Ceza Kanunu’nun 203. maddesinde ifadesini buluna “mühür bozma” oluşacaktır.

c) Fiilin Yapılması İçin Süre Verilmesi

Belediye encümeni, 1608 sayılı Yasa’nın 1 inci maddesi hükümlerine aykırılık halinde, ceza vermek yerine, bunun giderilmesi için kabahati işleyene belirli bir süre de verilebilecektir.

Bu meyanda belediye encümeni, kararında belli bir fiilin muayyen bir süre içerisinde yapılmasını da emredebilir. Emredilen fiilin ilgili kişi tarafından yapılmaması hâlinde, masrafları % 20 zammı ile birlikte tahsil etmek üzere belediye tarafından yerine getirilir.

d) Tutanak ve Kararların Yazılması

1608 sayılı Yasa hükümlerince düzenlenmesi gereken tutanaklar ve idari yaptırım kararları, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun genel hükümlerine göre düzenlenir.

1608 sayılı Yasa çerçevesinde işlenen belediye suçlarına ilişkin tutanaklar, belediye zabıtasınca 5326 sayılı Yasa’nın öngördüğü şekilde hazırlanır. Hazırlanan tutanağın bir sureti işleyene, diğeri ise belediye encümine verilir.

Belediye encümeni tarafından verilen ceza, 5326 sayılı Yasa’nın öngördüğü şekilde “**idari yaptırım tutanağı**” haline getirilip, cezanın muhatabı olan kişiye tebliğ edilir.

2. Yolcu Nakil Araçları Ücret Tarifesine Uymamak

1608 sayılı Kanun’un 5728 sayılı Kanun’la değişik 2 nci maddesine göre; belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen *yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine*

uymayan kişi, belediye encümeni tarafından ikiyüzlü Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezasıyla cezalandırılmaktadır.

Bu kapsamda verilecek para cezaları;

2019 yılında en az...521 x 1,2373=644 TL

en fazla.....10.515 x 1,2373 = 13.010 TL

olarak uygulanacaktır.

1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun'unun 1 ve 2 nci maddeleri 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değiştirilmiş, bu iki madde ile yürürlük maddesi dışında kalan maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Bu bakımdan, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerde de (başvuru yolu ve süresi, itiraz yolu ve süresi), Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

4. ÖZEL KANUNLAR UYARINCA VERİLEN PARA CEZALARI

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun encümenin görevlerini düzenleyen 34 üncü maddesinin (e) bendine göre, "Kanunlarda öngörülen cezaları vermek" belediye encümenlerinin görev ve yetkileri arasında yer almıştır.

Belediye cezası içeren kanunlarda, cezanın hangi organ tarafından verileceği açıkça belirtilmemesi durumunda, 5393 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinin (e) bendine göre, belediye encümenince karara bağlanır.

Bu kısma giren para cezalarını düzenleyen yasaların ve 5252 sayılı Yasa ile getirilen misil artışı uygulaması ve yeniden değerlendirilmesinden sonra 1.1.2019 - 31.12.2019 tarihleri arasında uygulanacak ceza tutarları şöyledir:

A. BELEDİYE ENCÜMENİNCE VERİLEN PARA CEZALARI

1- 831 Sayılı Sular Hakkında Kanun

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulanması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Buna göre; 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi çerçevesinde gerek belediye meclis ve encümenince alınan kararlara aykırı hareket edenlere, gerekse belediye mevzuatının men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara, 5326 sayılı Yasa'nın 32 nci maddesindeki; "Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye 100 TL idarî para

cezası verilir.” hükmü uyarınca belediye encümenlerince 100 TL idari para cezası verilecektir.

Söz konusu Yasa'nın para cezasındaki değişiklik hükmü, 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girdiği için, bu tarihe kadar 4,00 TL olarak uygulanagelen para cezası 8.2.2008 tarihinden itibaren 100,00 TL olarak uygulanmıştır.

Ancak, 5326 sayılı Yasa'da 100 TL olarak öngörülen bu para cezasının, 2006 ve izleyen yıllarda yasa gereği yeniden değerlendirilmesinde artırılarak güncelleştirilmesi gerektiğinden, 2018 yılında 259 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında.....259 x 1,2373= 320.- TL

olarak uygulanacaktır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

2- 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu

a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (*Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım ge-*

len asgari müştemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştilal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazımgelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır.

Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilecek para cezası 8.2.2008 tarihi itibarıyla 125 TL, 2018 yılında 259 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında....259 x 1,2373 = 320.- TL

b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatiyesi olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.

Söz konusu yasağa aykırı hareket edenler hakkında 5326 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilecek para cezası 8.2.2008 tarihi itibarıyla 125.- TL, 2017 yılında ise 259 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında.....259 x 1,2373 = 320 TL

c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.

Söz konusu yasağa aykırı hareket edenler hakkında 5326 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilecek para cezası

8.2.2008 tarihi itibarıyla 125.- TL, 2018 yılın-
da 259 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında.....259 x 1,2373 = 320 TL

İdarî para cezasına itiraz: 1593 sayı-
lı Yasada itiraz mercii belirtilmediğinden,
5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para
cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına
karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihin-
den itibaren **en geç 15 gün içinde, sulh ceza
mahkemesine** başvurulabilir. Bu süre içinde
başvurunun yapılmamış olması halinde idarî
yaptırım kararı kesinleşir.

3- 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın
23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik
81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu
Yasa kapsamında korunan, yasal olarak ço-
ğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan,
pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yer-
lerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket
edenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci mad-
desinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

Söz konusu para cezası 2008 yılından iti-
baren yasa gereği yeniden değerlendirilme oranın-
da artırılarak güncellenmiş, 2018 yılında 124
TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında.....124 x 1,2373 = 153 TL

İdarî para cezasına itiraz : 5846 sayı-
lı Yasada itiraz mercii belirtilmediğinden,
5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para
cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına
karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihin-
den itibaren **en geç 15 gün içinde, sulh ceza
mahkemesine** başvurulabilir. Bu süre içinde
başvurunun yapılmamış olması halinde idarî
yaptırım kararı kesinleşir.

4- 6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu

2.3.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Din-
lenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve

5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum
Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı
Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Ka-
nun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Ka-
nun hükümlerine aykırı olarak müstahdem
ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması
halinde işveren veya işveren vekillerine, be-
lediye encümenince 100.- TL idari para ceza-
sı verilmesi hükme bağlanmıştır. Söz konusu
para cezası 8.2.2008 tarihinden itibaren 100
TL, 2018 yılında ise 204 TL olarak uygulan-
mıştır.

**2019 yılında en az ve en fazla.....204 x
1,2373 = 252 TL**

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesin-
deki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması
sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını
veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı
hadlere indiren işveren veya işveren vekiline,
belediye encümenince müstahdem veya işçi-
lerin uğradıkları zararın iki katı kadar idarî
para cezası verilecektir.

5- 7126 Sayılı Sivil Savunma Kanunu

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın
23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik
47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine
göre tatbiki ilan olunan sivil savunma ted-
birlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla
resmi veya özel daire, müessese ve teşekkül-
lerin mesul amirlerine, fiilleri suç oluşturu-
madığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32
nci maddesinin birinci fıkrasına göre ceza-
landırılır.

Söz konusu para cezası 2008 yılından iti-
baren yasa gereği yeniden değerlendirilme oranın-
da artırılarak güncellenmiş, 2018 yılında 259
TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında.....259 x 1,2373 = 320.- TL

İdarî para cezasına itiraz: 7126 sayı-

lı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren **en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine** başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

6- 2872 Sayılı Çevre Kanunu

9.8.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20 nci maddesinde, idarî nitelikteki cezalar sayılmıştır. Bu Kanun'un 24 üncü maddesi, Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na tanımıştır.

Ancak, bu yetki, anılan Yasa'nın 12 nci maddesinin birinci fıkrasındaki, "*Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi, Bakanlığa aittir. Gerekliğinde bu yetki, anılan Bakanlıkça il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran **belediye başkanlıklarına**, ... devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usul ve esasları çerçevesinde yapılır.*" hükmü uyarınca, denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılabilir. Dolayısıyla idari yaptırım yetkisi, **çevre denetim birimlerini kuran ve yetki devri yapılan belediyelerce** de kullanılabilir.

Ayrıca, Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesi ile; 2872 sayılı Çevre Kanunu'na ve ilgili yönetmeliklere göre çevre ve insan sağlığına zarar veren, kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde **gürültü** yapan fabrika, işyeri, atölye, eğlence yerleri gibi müesseseleri tutanak düzenleyerek yetkili mercilere bildirmek ve bu konuda kendisine verilen görevleri yerine getirmek zabıtaya görev olarak verilmiştir.

2872 sayılı Yasa'nın 14 üncü maddesine göre, kişilerin huzur ve sükununu, beden ve

ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gü-rültü ve titreşim oluşturmak yasaktır.

Bu kapsamda anılan Yasa'nın 14 üncü maddesine istinaden hazırlanan **Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği**, 4.6.2010 tarih ve 27601 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendi; "*Bir motorlu araç üzerinde veya içinde; korna veya ses çıkaran başka bir cihazın zorunlu haller dışında gürültü rahatsızlığına neden olacak şekilde çalınması yasaktır*" hükmünü getirmiştir.

Eğlence yerleri ve rekreasyon alanlarından kaynaklanan çevresel gürültü düzeyi ve gürültünün önlenmesine ilişkin kriterler Yönetmeliğin 24 üncü maddesinde belirtilmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin (g) bendine göre; "*Kapalı eğlence yerlerinin dış giriş kapıları üzerine "Dikkat: içerideki ses düzeyi insan sağlığına zararlıdır."* şeklinde ışıklı ikaz levhalarının asılması zorunludur." hükmü yer almaktadır.

Söz konusu Yönetmelik'te yer alan gürültü kaynakları bazında yaşanan sorunlar nedeniyle oluşan şikayetlerin değerlendirilmesi veya programlı veya programsız yapılacak denetimlerde; belediye sınırları ve mücavir alan içerisinde Çevre Kanunu'na istinaden **yetki devri yapılan belediyelerce**, yetki devri yapılmadığı takdirde ise Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince işbirliği ve koordinasyon içinde yapılır (2872 s. K., md.39).

2872 sayılı Yasa'nın 14 üncü maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almaya veya standartlara aykırı şekilde gürültü veya titreşime neden olanlara, konutlar için 400 Türk Lirası, ulaşım araçları için 1.200 Türk Lirası, işyerleri ve atölyeler için 4.000 Türk Lirası, fabrika, şantiye ve eğlence gürültüsü için 12.000 Türk Lirası idari

para cezası verilir. Bu cezalar; 2018 yılında sırayla 964 TL, 2.910 TL, 9.719 TL ve 29.173 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında.....964 x 1,2373 = 1.192 TL

2.910 x 1,2373 = 3.600 TL

9.719 x 1,2373 = 12.025 TL

29.173 x 1,2373 = 36.095 TL

olarak uygulanacaktır.

26.04.2006 tarih ve 5491 sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un yürürlüğe girmesiyle, bu Kanun gereği yapılacak denetim ve idari yaptırım yetkisinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda olması, gerektiğinde yetkinin Bakanlıkça; il özel idarelerine, **çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına** veya yasa da belirtilen diğer kurum ve kuruluşlara devredilir.

Çevre Kanunu'nda öngörülen idarî yaptırımların uygulanmasını gerektiren fiillerle ilgili olarak yetkili denetleme elemanlarınca bir tutanak düzenlenir. Bu tutanak, denetleme elemanlarının bağlı bulunduğu ve idarî yaptırım kararını vermeye yetkili mercie intikal ettirilir.⁵ Bu merci, tutanağı değerlendirerek gerekli idarî yaptırım kararını verir. İdarî yaptırım kararı, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre idarî yaptırım kararını veren merci tarafından ilgiliye tebliğ edilir.

Şunu da belirtelim ki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisi verilen kurum ve merciler (belediyeler) tarafından verilen idarî para cezalarının yüzde

ellisi, bu Kanun uyarınca yapılacak denetimlerle ilgili harcamaları karşılamak ve diğer çevre hizmetlerinde kullanılmak üzere bu kurumların bütçesine gelir kaydedilir, yüzde ellisi ise genel bütçeye gelir kaydedilir.

* 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca verilen para cezasından kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu, söz konusu para cezasının 5326 sayılı Kaba-hatler Kanunu kapsamına girmediği hk.

(Danıştay 6. D. 30.1.2007 gün ve E.2006/835, K.2007/440)

7- 3194 Sayılı İmar Kanunu

3.5.1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42 nci maddesinde belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde belediye encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.

• Yasa'nın 1 inci fıkrasına göre; ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan **yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü** içinde idareye bildirmeyen ilgili **fenni mesullere** yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, 500 TL (2019 yılı 1.162,27 TL)'den az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır:

⁵ İdarî yaptırım kararlarına karşı, tebliğ tarihinden itibaren **otuz gün** içinde idare mahkemesinde dava açılabilir.

Sınıfı	Grubu	Para Cezası Tutarı/Oranı	
a) Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için;			
1	I. Sınıf	A Grubu yapılara	6,973703393265217 TL
		B Grubu yapılara	11,62283966329656 TL
2	II. Sınıf	A Grubu yapılara	18,59654238290927 TL
		B Grubu yapılara	25,57024578216559 TL
3	III. Sınıf	A Grubu yapılara	41,84222036551159 TL
		B Grubu yapılara	46,49135597965129 TL
4	IV. Sınıf	A Grubu yapılara	53,46505937876598 TL
		B Grubu yapılara	58,11419872821207 TL
		C Grubu yapılara	72,06160176181688 TL
5	V. Sınıf	A Grubu yapılara	88,33357635989279 TL
		B Grubu yapılara	106,930118757532 TL
		C Grubu yapılara	120,877525555903 TL
		D Grubu yapılara	146,4477712790073 TL

b) Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar için, Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir.

% 20'si

c) (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırılığa konu yapı;

1	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise cezanın	% 30'u
2	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise cezanın	% 40'ı
3	Uygulama imar planında veya parsellasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise cezanın	% 60'ı
4	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise cezanın	%100'ü
5	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise cezanın	% 20'si
6	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise cezanın	% 80'i
7	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise cezanın	% 50'si
8	Ruhsatsız ise cezanın	%180'i
9	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise cezanın	% 50'si
10	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşaat faaliyete konu ise cezanın	% 100'ü
11	İnşaat faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise cezanın	% 10'u

12	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise cezanın	% 20'si
13	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise cezanın	% 20'si
(a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunur.		
18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı olmak üzere		4.649,13
Bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde		9.298,28
Can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde		13.947,41
Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılara, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine		23.245,69

* 3194 sayılı Yasa'nın 42 nci maddesine göre idari para cezası 1.162,27 TL'den az olamaz.

** İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 s. VUK'nın mük. 298. maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında 1 TL'nin küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılarak uygulanır.

*** Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.

**** Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.

İmar Kanunu kapsamında verilen para cezalarını bir örnekle açıklamak gerekirse;

Örnek: III. Sınıf A Grubu yapılara 2019 yılında herbir m² için 41,84222036551159 TL idari para cezası uygulanacaktır. Buna göre 2019 yılında;

1.000 m² için.....
1.000 x 41,84222036551159 = 41.842,22 TL

İdari para cezası uygulanacaktır.

3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca verilen para cezasından kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu, söz konusu para cezasının 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamına girmediği hk.

(Danıştay 6. D. 30.1.2007 gün ve E.2006/1498, K.2007/438)

8- 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu

4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 1.12.2004 tarih ve 5259 sayılı Kanun'la yeniden düzenlenen 6 ncı maddesine göre, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden;

a) Faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılan,

b) Açık ve kapalı bulunacağı saatlere uymayan,

c) Bu Kanun'un 12 nci maddesinde belirtilen (Kanuni istisnalar saklı kalmak üzere, eğlence, oyun, içki ve benzeri amaçlı umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde onsekiz yaşından küçükler çalıştırılmayacağı; polis bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile

kıraathane ve oyun oynatılan benzeri yerlere yanlarında veli ve vasileri olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış küçüklerin girmesini menedeceği hk.) yasaklara uymadığı tespit edilen,

d) Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilen,

İş yerlerinin işletmecilerine 500 TL ile 1.000 TL arasında **idarî para cezası** verilir.

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

5252 sayılı Yasa'nın 4 üncü maddesine göre, 2004 yılında yürürlüğe giren kanunlardaki para cezası miktarlarında herhangi bir artırım öngörülmediğinden, 1.6.2005 - 31.12.2005 tarihleri arasında en az 500 TL, en fazla 1.000 TL olarak uygulanmıştır.

2006 ve izleyen yıllarda yeniden değerlendirilerek artırılarak güncellenmiş, 2018 yılında en az 1.473 TL, en fazla 2.960 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında en az.....1.473 x 1,2373=1.822 TL

en fazla.....2.960 x 1,2373 = 3.662 TL

olarak uygulanacaktır.

9- 5957 Sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

11.3.2010 tarihli ve 5957 Sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 14 üncü maddesine göre;

a) 13 üncü maddenin 1/e bendindeki; *"Halde, toptan satış miktarının altında mal satılması"*,

(l) bendindeki; *"Malların etiketlenmesine, pazar yerine mal getirilmesine, bu yerlerde araç bulundurulmasına, satış yeri numarasını gösterir levhaya, tahsis sahiplerince kullanılacak kimlik kartlarına ve bunlarca giyilecek kıyafetlere ilişkin olarak bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi"*,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında : 186 TL,

b) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (ğ) bendi; *"İşyeri veya satış yeri bulunmaksızın toptancı halinde veya pazar yerinde toptan ya da perakende satış yapılması"*,

(i) bendi; *"Toptancı halinde veya pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketicieye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması"*,

(j) bendine; *"Toptancı halinde ya da pazar yerindeki işyeri veya satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması"*,

(k) bendine; *"Toptancı halinde veya pazar yerinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da satış yeri veya işyerinin temiz tutulmaması"*,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında : 953 TL,

c) 5 inci maddenin beşinci fıkrasına; “Komisyoncuların satış bedeli üzerinden alacakları komisyon oranı, yüzde sekizi aşmamak üzere taraflarca serbestçe tespit edilir. Bakanlık bu oranı yarıya kadar indirmeye yetkilidir. Fiilen aracılık hizmeti verilmedikçe komisyon ücreti alınmaz.”

Altıncı fıkrasına; “Komisyoncular teslim aldıkları malları cinslerine, doğal özelliklerine, standartlarına, gıda güvenilirliğine ve kalitesine ilişkin şartlara göre özenle korumak ve gerekli bilgileri vermek, kanunî kesintileri satış bedelinden düşükten sonra mal bedelini satış tarihinden itibaren on beş iş günü içinde üreticiye veya üretici örgütüne ödemek zorundadır.”

Yedinci fıkrasına; “Teslim alınan malların satış bedeli ile satın alınan malların alış bedelinden kanunî kesintiler dışında başka bir kesinti yapılamaz.”

Onuncu fıkrasına; “Üreticiler ve üretici örgütleri hariç, sekizinci fıkra da sayılan kişiler toptancı halleri içinde kendi aralarında mal alamaz, satamaz veya devredemez.”

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında : 3.825 TL,

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi; “5957 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olarak üretici, üretici örgütleri veya tüccarların komisyonculuk faaliyetinde bulunması”,

(g) bendine; “İşyeri veya satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması”,

(h) bendine; “Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması”,

(ı) bendi; “Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması ya da hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında : 3.825 TL,

ç) Toptancı halinden satın alınmayan veya toptancı haline bildirilmeyen malları taşıyanlara veya bunları depolayanlara, 5 inci maddenin on üçüncü fıkrası uyarınca Bakanlıkça belirlenen asgari şartları ve bilgileri sözleşmelerde bulundurmayanlara : 3.825 TL,

d) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (d) bendine; “Malın miktarının, satış değerinin, komisyon oranı veya ücretinin ya da kanunî kesintilerin üreticiye gerçeğe uygun olmayarak intikal ettirilmesi”,

(f) bendine; “Halde oluşan mal atıklarının ayıklanarak hal içinde ya da dışında toptan veya perakende satılması”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında : 5.743 TL,

e) 5 inci maddenin on birinci fıkrası; “Perakende satış yapan üreticiler ile toptan veya perakende satış yapan diğer satıcılar; malları cinsine, doğal özelliklerine, kalite ve standartlarına göre sınıflandırmak, gıda güvenilirliğine, teknik ve hijyenik şartlara uygun olarak ürünün özelliğine göre satışa sunmak ve satışa sunulan malların izlenebilirliğine yönelik bilgileri içeren ve Bakanlık ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca belirlenecek teknik özelliklere sahip künyelerin kap veya ambalajlarının üzerinde bulundurulmasını sağlamak zorundadır.”,

hükümüne aykırı hareket edenler hakkında : 9.574 TL,

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendindeki; “Malın kalitesine, standardına veya gıda güvenilirliğine ilişkin belgelerde ya da künyesinde bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadeler yer verilmesi”,

hükümüne aykırı hareket edenler hakkında : 9.574 TL,

f) 6 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki; “Meslek mensupları, serbest rekabeti engellemek amacıyla kendi aralarında veya üreticilerle ticarî anlaşmalar yapamaz, uyumlu eylemde bulunamaz ve hâkim durumlarını kötüye kullanamaz.”,

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında : 19.149 TL,

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendindeki; “Piyasada darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malların belirli ellerde toplanması, satışından kaçınılması, stoklanması, yok edilmesi, bu amaçla propaganda yapılması veya benzeri davranışlarda bulunulması”,

hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında : 19.149 TL,

14 üncü maddenin birinci fıkrasının (f) bendindeki; “Gerçeğe aykırı analiz raporu düzenlenmesi veya bu raporun düzenlenmesinin sağlanması”

hükmüne aykırı hareket edenler hakkında : 19.149 TL,

idari para cezası uygulanır.

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (b), (h), (ı), (i), (j) ve (k) bentlerine aykırı hareketten dolayı bu maddede öngörülen idari para cezaları pazar yerlerindeki tahsis sahipleri için onda biri oranında uygulanır.

14 üncü maddede öngörülen idari para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, idari para cezaları her tekrar için iki katı olarak uygulanır. İdari para cezası uygulama yetkisi belediyelerde belediye encümenince kullanılır.

10- 4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu

Terminallerdeki belediye zabıta birimleri, 10.7.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin kendilerine yüklediği görev ve yetkileri doğrudan yerine getirir ve kullanırlar.

Uygulanacak idari para cezaları, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununun 2.8.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanun'la değişik 26 ncı maddesinde belirtilmiştir.

Uygulanacak idari para cezaları, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununun 2.8.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanun'la değişik 26 ncı maddesinde belirtilmiştir.

....

c) Taşıma hizmetlerini kabul edilebilir bir neden olmaksızın veya zorunlu haller dışında yapmaktan kaçınan taşımacılara (m.5/6): 884 TL,

ç) Bir taşımacının diğer bir taşımacının taşıma faaliyetini engellemesi hâlinde (m.5/7): 884 TL,

d) Yolcu ve eşya taşımaları, kanunlara ve taşımacı ile yolcu ve gönderen arasındaki sözleşmelere uygun olarak yapılır. Yolcu taşımaları biletsiz veya taşıma sözleşmesiz, eşya taşımaları taşıma senetsiz yapılamaz (m.6/1). Buna aykırı davranan taşımacılara : 884 TL,

- Taşımacı, yolcu ve eşyanın güvenlik içinde taşınmasından sorumludur. Yolcu ve gönderenler de taşımacının güvenlik yönünden almış olduğu tedbirlere uymak zorundadırlar (m.6/3).

- Taşımacı, çevre kirliliğini önleme, çevre ve insan sağlığını koruma amacıyla yürür-

lüğe konulan mevzuat hükümlerine uymak zorundadır (m.6/4).

Bu hükümlere aykırı davranan taşımacılara : 529 TL,

e) Taşımacı, yolcuların sağlıklı, rahat ve güvenli bir yolculuk yapmasını sağlayacak tedbirleri almak, yolcu ve eşyayı taahhüt ettiği yere kadar götürmekle yükümlüdür (m.7/1). Buna aykırı davranan yolcu taşımacılarına : 1.774 TL,

f) Acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu yetki belgesine sahip olanlar taşımacı yetki belgesi almadan kendi ad ve hesaplarını taşıma yapamaz ve yaptırımlar.

Taşıma işleri komisyoncularının, kendi namlarına eşya taşıtabilmeleri için bu taşımaları bir müvekkil hesabına yapmaları zorunludur. Yolcu taşımacılığında komisyonculuk yapılamaz (m.10).

Bu hükümlere aykırı davranan acente ve taşıma işleri komisyoncularına : 2.660 TL,

g) Ücret ve zaman tarifesi düzenleme-yenlere veya ücret ve zaman tarifelerine uymayanlara veya değişik ücret ve zaman tarifeleri uygulayanlara (m.11) 715 TL, ücret ve zaman tarifelerini görülebilecek şekilde iş yeri, terminal ve bilet satış yerlerinde buldurmayanlara (m.11) 283 TL idari para cezası verilir. (Aynı kabahat için 48 saat geçmeden ikinci bir ceza verilmez),

j) Terminal ve ara durak dışında yolcu indirip bindiren taşımacılara (m.32/1): 529 TL,

idari para cezası verilir.

Bu kapsamda idarî para cezaları terminalerde, belediye zabıta görevlilerince verilir.

4925 sayılı Kanun'a göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.

B. İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde" ibaresinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır ?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer verilmelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekerrür olmadığından tekerrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınamaz. Ayrıca encümen 32. maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K: 2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usu-

lü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

....*Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekkerrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.*

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekkerrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekkerrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

C. BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yö-

netmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu,
- 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 11.1.1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, "Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek." hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

Dolayısıyla bu tür davalarda, yargılama sırasında müdahil olarak davaya belediye başkanı veya görevlendireceği avukat katılacaktır.

5. ÖZEL KANUNLAR UYARINCA VERİLEN PARA CEZALARI

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na göre belediye zabıta görevlilerince verilecek ceza tutarları ise şöyledir:

KABAHATLER KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI
(1.1.2019 - 31.12.2019)

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.32	320	320
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.33	153	153
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiyi)	153	153
	5326 s. K. md.36/2 (Tic. İşl. sah.)	3.292	16.510
Rahatsız etme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	153	153
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	153	153
	5326 s. K. md.38/2 (Cad. sok. kald. inş. malz. yığılma)	320	1.635
Tütün mamullerinin tüketilmesi	5326 s. K. md.39	153	153
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı ol. kamu görevl. kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	153	153
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	50	50
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. Pişirme serv. işlet. atıklarının toplanma ve depolanm. özgü yerler dışına atılması)	1.635	16.510
	5326 s. K. md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	153	153
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	320	9.898
	5326 s. K. md.41/4 (İnş. atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	320	16.510
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	153	153
	5326 s. K. md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	814	814
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	320	9.898

(*) 5326 s.K. 17/7 md. uyarınca; idarî para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

Av. Hamdi ÇİYİLTEPE

*Avukat
İzmir Valiliği*

HAZIRLIK SORUŞTURMALARINA DAİR BİR SORUNSAK: ŞİKAYET HAKKI İLE DEVLET MEMURLARININ İSNAT VE İFTİRALARDAN KORUNMA HAKKININ ÇATIŞMASI

Özet

657 sayılı Devlet Memurları Yasasına tabi memurlar hakkında uygulamada şikayetlerde bulunulmakta, bu şikayetler neticesinde yapılan idari soruşturmalar sonrasında memur hakkında disiplin cezası verilmesine yer olmadığı yada soruşturma izni verilmemesine karar verildiği takdirde 657 sayılı Devlet Memurları Yasası madde 25 hükmü gereği merkezde bu memurun en büyük amiri, illerde valiler tarafından isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılması Cumhuriyet Savcılıklarından istenmektedir. Ne var Cumhuriyet Savcılıkları bu istemlerin tamamına yakınında şikâyet hakkının Anayasal hak arama hürriyetinin bir gereği olduğu gerekçesini ileri sürerek kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermektedirler.

Bu çalışmada, Cumhuriyet Savcılıklarının konu ile ilgili kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararları özelinde devlet memurlarının isnat ve iftiraldan korunma hakları ile şikâyet hakkının çatışması ve buna dair değerlendirmelerimize yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Devlet memurlarının isnat ve iftiraldan korunma hakkı, şikâyet hakkı

1. GİRİŞ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında uygulamada şikayetlerde bulunulmakta, bu şikayetler neticesinde yapılan idari soruşturmalar sonrasında

memur hakkında disiplin cezası verilmesine yer olmadığı ya da soruşturma izni verilmemesine karar verildiği takdirde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu madde 25 hükmü gereği merkezde bu memurun en büyük

amiri, illerde valiler tarafından isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılması Cumhuriyet Savcılıklarından istenmektedir. Ne var ki, Cumhuriyet Savcılıkları bu istemlerin tamamına yakınında şikâyet hakkının Anayasal hak arama hürriyetinin bir gereği olduğu gerekçesini ileri sürerek kovuşturmaya yer olmadığına karar vermektedirler.

Çalışmamızda bu konu tartışılacak, bu kapsamda öncelikle devlet memurlarının isnat ve iftiraldan korunma hakları ile şikâyet hakkı konusunda genel bilgi verilecek, Cumhuriyet Savcılıklarının konuya yaklaşımına değinildikten sonra konu hakkındaki nihai değerlendirmemize yer verilecektir.

2. GENEL OLARAK DEVLET MEMURLARININ İSNAT VE İFTİRALARDAN KORUNMA HAKLARI

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu madde 25'te "Devlet memurları hakkındaki ihbar ve şikâyetler, garaz veya mücerret hakaret için, uydurma bir suç isnadı suretiyle yapıldığı ve soruşturma veya yargılamanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda bu isnat sabit olmadığı takdirde, merkezde bu memurun en büyük amiri, illerde valiler, isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığında isterler" düzenlemesine yer verilmiştir.

Memurun gerçek dışı iftira ve suçlamalardan korunması şarttır. Buna göre Devlet memurları hakkında yapılan ihbar ve şikâyetlerin, yürütülen soruşturma veya yapılan yargılama sonucunda gerçeğe aykırı olduğu anlaşıldığı takdirde, isnatta bulunanlar hakkında, merkezde bu memurun en büyük amiri ve illerde valiler Cumhuriyet Savcılığında kamu davası açılmasını isterler.¹

1 Adil BUCAKTEPE, Devlet Memurluğu ve Memurların Değerlendirilmesi Üzerine Düşünceler, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII, Y. 2014, Sa. 3-4, sy 479-480, http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/18_3-4_18.pdf, ET : 15/11/2018

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu madde 25 ile idarelere memurlarının haksız isnat ve iftiralara maruz kalmaları durumunda isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılmasını Cumhuriyet Savcılığında istemeleri bağlı yetki şeklinde öngörülmüştür.

Danıştay konu ile ilgili kararında "İdarenin bağlı yetki ile zorunlu olduğu işlem ve eylemleri yapmaktan kaçınmasının ve yasalarda düzenlenen idari bir hizmeti hiç işletmemesinin hizmet kusurunu oluşturduğunu, davacı tarafından hakkında yapılan asılsız isnat ve iftiralara dayalı haberler üzerine gazeteler ile ilgili gerekli yasal işlemlerin yapılması talebiyle davalı idareye yaptığı başvurunun, bu konuda kişisel dava açılması gerektiğinden bahisle reddine ilişkin cevabi yazı üzerine bakılan davanın açıldığını; yukarıda anılan mevzuat hükmü uyarınca gazetelerde davacının ismi belirtilerek yapılan haberlerin asılsız isnatlar olduğunun Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerince düzenlenen soruşturma raporu ile sabit olduğu göz önüne alındığında davalı idarenin anılan gazeteler hakkında suç duyurusunda bulunmayarak hizmet kusuru işlediğini, bir kamu görevlisinin asılsız olduğu sabit olan ve toplumun husumetini çekecek nitelikte gerçek dışı isnatlara karşı korunmadığını, bu nedenle de davacının duyduğu elem ve üzüntüden dolayı oluşan manevi zararının karşılanması gerektiğini"² hüküm altına almıştır.

Danıştay bir diğer kararında da "Davacı tarafından ileri sürülen iddialarla ilgili olarak idari ve cezai yönden yapılan soruşturmalar sonucunda, davacının üzerine atılı suçlamaların sabit olmadığına karar verildiğine ve bu sonuca göre davacının devlet tarafından isnat ve iftiralara karşı korunmaya alınmasının gerektiğini"³ hüküm altına almıştır.

2 Danıştay 2.Dairesi Esas: 2004/2624 Karar: 2004/1641 Karar Tarihi: 20.12.2004, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=9359#>, ET : 15/11/2018

3 Danıştay 5.Dairesi Esas: 1988/1262 Karar: 1988/1785 Karar

İlgili yasal düzenleme ile kamu görevi ifa eden devlet memurları koruma altına alınmış, haksız isnat ve iftiralara maruz kalmaları durumunda kanunla yetki verilmiş makamlarca gerekli işlemlerin re'sen yapılması öngörülmüştür.

3. GENEL OLARAK ŞİKÂYET HAKKI

Şikâyet hakkı, diğer bir deyimle hak arama özgürlüğü; Anayasa'nın hakların korunması ile ilgili hükümler başlığı altında ve 36 ncı maddesinde; herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahip olduğu şekli ile yer almıştır. Bu düzenleniş biçimi itibarıyla kişinin hak arama özgürlüğünün güvence altına alındığı görülmektedir. İşte bundan dolayıdır ki kişi, gerek yargı mercileri önünde ve gerekse yetkili kurum ve kuruluşlara başvurmak suretiyle kendisine zarar veren kişilere karşı, haklarının korunmasını, bunun sonucu olarak zarar veren hakkında yasal işlem yapılmasını ve bu bağlamda cezalandırılmasını isteme hak ve yetkisine sahiptir.⁴

Anayasa'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36. maddesinin birinci fıkrasında, kişilerin hak arama özgürlükleri güvence altına alınmıştır. Hak arama özgürlüğü, toplumsal barışı güçlendiren dayanaklardan biri olmasının yanında bireyin adaleti bulma, hakkı olanı elde etme ve haksızlığı giderme yoludur. İnsan varlığını soyut ve somut değerleriyle koruyup geliştirmek amacıyla hukuksal olanakları kapsamlı biçimde sağlama, bu konuda tüm yollardan yararlanma hakkını içeren hak arama özgürlüğü hukuk devletinin ve çağdaş demokrasinin vazgeçilmez koşullarından biridir (AYM, E.2014/86, K.2015/109, 25/11/2015, § 91).⁵

Tarihi: 01/06/1988, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=9359#>, ET : 15/11/2018

4 T.C Yargıtay .Hukuk Genel Kurulu Esas: 2004/ 4-604 Karar: 2004 / 608 Karar Tarihi: 24.11.2004, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=9359#>, ET : 15/11/201

5 AYM, (Başvuru Numarası: 2015/11456, Karar Tarihi:

Anayasa, hak arama hürriyetini koruma altına almış olmakla birlikte sınırsız bir hak arama hürriyetini tamamen garanti etmemiştir. **Hak arama hürriyetinin kişilerin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına zarar verir boyuta ulaşmaması gerekir.** Bu, Anayasa'nın 12. Maddesinin kişilerin sahip oldukları temel hak ve hürriyetleri kullanırken sahip oldukları ödev ve sorumluluklara gönderme yapan *Temel hak ve hürriyetler*, kişinin *topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını* da ihtiva eder.⁶

Anayasa'nın 17 nci maddesinin birinci fıkrasında koruma altına alınan maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile Anayasa'nın 36 ncı ve ilgili diğer maddelerinde güvence altına alınan hak arama hürriyeti arasında adil bir dengenin gözetilip gözetilmediğinin değerlendirilmesi gerekir. Bu, soyut bir değerlendirme değildir. Maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkı ile hak arama hürriyetinin karşı karşıya geldiği durumlarda çatışan haklar arasında dengeleme yapılabilmesi için mevcut olaya uygulanabilecek olan kriterlerden bazıları şöyledir:

- Hak arama hürriyetinin kullanılmasını haklı gösterecek -oldukça zayıf veya dolaylı da olsa- emarelerin varlığı,
- Hak arama hürriyetinin sırf üçüncü kişilere zarar vermek amacıyla kullanılıp kullanılmadığı,
- Hak arama hürriyetinin kamu görevlilerine karşı görevlerinin yerme getirilmesiyle ilgili konularda kullanılıp kullanılmadığı,

19/4/2018 <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Basvurular/tr/pdf/2015-11456.pdf>,

6 AYM, (Başvuru Numarası: 2015/11456, Karar Tarihi: 19/4/2018 <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Basvurular/tr/pdf/2015-11456.pdf>, ET : 15/11/2018

- d. Hak arama hürriyetinin kullanılması esnasında hedef alınan kişiye yönelik isnatların taraflar arasındaki uyumsuzluk konusuyla -oldukça zayıf veya dolaylı da olsa- ilgisinin bulunup bulunmadığı ve uyumsuzluğun çözümüne katkısının olup olmadığı,
- e. Hak arama hürriyetinin kullanılması esnasında kullanılan ifadeler ve bunların hedef alınan kişinin yaşamına etkileridir.⁷

Bu kapsamda **devlet memurlarının isnat ve iftiraldan korunma hakları ile şikâyet hakkının karşı karşıya geldiği durumlarda çatışan haklar arasında dengeleme yapılabilmesi için yukarıda belirtilen ilkelere göre yargı mercilerince değerlendirme yapılması gerekmektedir.**

Bir suç vakıyasıyla ilgili olarak ihbar ve şikâyetle bulunmak bir hak ise de; gerçeklere dayanmayan, gerçeklere aykırı olan bir takım olaylardan bahisle kişiler hakkında ihbar veya şikâyetle bulunulması durumunda artık bir hakkın icrasından söz edilemez. Böyle bir durumda, *iftira suçu* oluşur.⁸

Bireyin, bir diğerini gerçeğe aykırı söylemlerle, kötü niyetli olarak şikâyet etmesi, hakkın kötüye kullanımını teşkil eder ki Kanun da bu durumda haksız şikâyetle bulunan bireyi asla korumamakta olup, aksine hukuk sınırlarında cezalandırmaktadır. Bu durumda, bir şikâyetin hukuk sınırları içinde olup olmadığıнын tayini için bazı kriterlerin bilinmesi gereklidir ve bu kriterler Yargıtay içtihatları ile geliştirilmiştir. Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesi 08.03.1988 tarih ve 9920 Esas, 2217 sayılı kararında da belirtildiği üzere

7 AYM, (Başvuru Numarası: 2015/11456, Karar Tarihi: 19/4/2018 <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Basvurular/tr/pdf/2015-11456.pdf>, ET: 15/11/2018

8 İddia ve Savunma Hakkı, İzzet ÖZGENÇ, Cumhur ŞAHİN, http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/5_5.pdf, ET: 15/11/2018, sy 4-5

gerek bilimsel ve gerekse yargısal görüşlerde benimsenen fikre göre “eğer ihbar ve şikâyetle bulunan kimse, elinde şikâyetine konu edeceği olayın vukuuna delalet edecek **ciddi ve inandırıcı kanıtları bulunmadığı halde, sırf tahmin ve benzetmeye dayanarak ya da vasat düzeyde bir kimsenin dahi yeterliliğini tartışabileceği kanıtları yeterli sayarak bir suçlama ile şikâyet yoluna gitmiş ise bu kişinin davranışında aşırılığın, hukuka aykırılığın ve ağır kusurun varlığını kabul zorunludur” demektedir.** Yargıtay diğer bir kararında da “şikâyeti haklı gösterecek küçük bir delil ve emarenin bulunmadığı durumda şikâyet hakkını kötüye kullanıldığı kabulünün gerektiğini” belirtmiştir. Bireyin, ortada hiçbir emare bulunmaksızın sadece kendi tahminine ve zanna dayanarak başvuru hakkının kullanması aşırı bir davranış niteliğinde olup, bu durumun davacının kişisel haklarını zedelediği için onun (şikâyet edilenin) manevi tazminat istemini haklı kılar.” şeklindeki içtihatlarda aynı konuya temas etmektedir.⁹

4. CUMHURİYET SAVCILIKLARININ KONUVA YAKLAŞIMI

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında yapılan şikâyetler neticesinde gerçekleştirilen idari soruşturmalar sonrasında memur hakkında disiplin cezası verilmesine yer olmadığı ya da soruşturma izni verilmemesine karar verildiği takdirde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu madde 25 hükmü gereği merkezde bu memurun en büyük amiri, illerde valiler tarafından isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılması Cumhuriyet Savcılıklarından istenmektedir.

Ne var ki, Cumhuriyet Savcılıkları bu istemlerin tamamına yakınında şikâyet hakkının,

9 Av. Mehmet Cem KENGER, <http://web2.e-baro.web.tr/uploads/39/avinsankengercemkenger1.doc>, ET-15/11/2018

- Hak arama özgürlüğünün bir gereği olduğu;
- Anayasa'nın hakların korunması ile ilgili hükümler başlığı altında ve 36. maddesinde; herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahip olduğu,
- Kişilerin gerek yargı mercileri önünde ve gerekse yetkili kurum ve kuruluşlara başvurmak suretiyle kendisine zarar veren kişilere karşı, haklarının korunmasını, bunun sonucu olarak zarar veren hakkında yasal işlem yapılmasını ve bu bağlamda cezalandırılmasını isteme hak ve yetkisine sahip oldukları gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermektedirler.

5. DEĞERLENDİRMEMİZ

Şikâyet hakkı, diğer bir deyimle hak arama özgürlüğü; Anayasa'nın hakların korunması ile ilgili hükümler başlığı altında ve 36. maddesinde; herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahip olduğu şekli ile yer almıştır. Bu düzenleniş biçimi itibarıyla kişinin hak arama özgürlüğünün güvence altına alındığı görülmektedir¹⁰

Bir suç vakasıyla ilgili olarak ihbar ve şikâyetle bulunmak bir hak ise de; **gerçeklere dayanmayan, gerçeklere aykırı olan bir takım olaylardan bahisle kişiler hakkında ihbar veya şikâyetle bulunulması durumunda artık bir hakkın icrasından söz edilemez.**¹¹

10 T.C. Yargıtay .Hukuk Genel Kurulu Esas: 2004/ 4-604 Karar: 2004 / 608 Karar Tarihi: 24.11.2004, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=9359#>, ET : 15/11/201

11 İddia ve Savunma Hakkı , İzzet ÖZGENÇ, Cumhuriyet ŞAHİN, http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/5_5.pdf , ET : 15/11/2018,

Zira, kişinin onur ve şerefi, Anayasamızın 17/1. maddesindeki, “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir” hükmüyle Anayasal güvence altına alınmış bulunmaktadır. Bu anlamda, Anayasa ile güvence altına alınan, kişilerin ve toplumun değer atfettiği varlıkların, bunları tehlikeye sokan ya da bu değerlere zarar veren eylemlere karşı kanunlarda suç olarak düzenlenmek suretiyle korunması da söz konusu olmaktadır. Bu varlık yahut değerler, hayat, sağlık, vücut ve mal gibi maddi bünyeli olabileceği gibi manevi nitelikli de olabilir. Kişinin manevi varlığı da şereftir.¹²

Bireyin, bir diğerini gerçeğe aykırı söylemlerle, kötü niyetli olarak şikâyet etmesi, hakkın kötüye kullanımı teşkil eder ki, kanun da bu durumda haksız şikâyetle bulunan bireyi asla korumamakta olup, aksine hukuk sınırlarında cezalandırmaktadır. Gerek bilimsel ve gerekse yargısal görüşlerde benimsenen fikre göre “eğer ihbar ve şikâyetle bulunan kimse, elinde şikâyetine konu edeceği olayın vukuuna delalet edecek **cidde ve inandırıcı kanıtları bulunmadığı halde, sırf tahmin ve benzetmeye dayanarak ya da vasat düzeyde bir kimsenin dahi yeterliliğini tartışabileceği kanıtları yeterli sayarak bir suçlama ile şikâyet yoluna gitmiş ise bu kişinin davranışında aşırılığın, hukuka aykırılığın ve ağır kusurun varlığını kabul zorunludur**” demektedir.¹³

Bu kapsamda **devlet memurlarının isnat ve iftiralardan korunma hakları ile şikâyet hakkının karşı karşıya geldiği durumlarda etkin soruşturmanın bir gereği olarak Savcılık Makamınca;**

sy 4-5

12 Dönmez, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, s. 335 vd. 6 Erol, Çetin, Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu (Basın ve Radyo Televizyon Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırlardan Doğan Sorumluluk, TCK ve Terörle Mücadele Yasasındaki Basın Yoluyla İşlenen Suçlar, Medya Mevzuatı), Turhan Kitabevi, Ankara 1999, s. 223.

13 Av. Mehmet Cem KENGER, <http://web2.e-baro.web.tr/uploads/39/avinsankengercemkenger1.doc> , ET-15/11/2018/

- Hak arama hürriyetinin kullanılmasını haklı gösterecek emarelerin olup olmadığı,
- Şikâyetinde bulunan kişinin elinde, şikâyetine konu edeceği olayın vukuuna delalet edecek ciddi ve inandırıcı kanıtların bulunup bulunmadığı,
- Sırf tahmin ve benzetmeye dayanarak ya da vasat düzeyde bir kimsenin dahi yeterliliğini tartışabileceği kanıtları yeterli sayarak bir suçlama ile şikâyet yoluna gidip gitmediği,
- Hak arama hürriyetinin sırf üçüncü kişilere zarar vermek amacıyla kullanılıp kullanılmadığı,
- Hak arama hürriyetinin kullanılması esnasında kullanılan ifadeler ve bunların hedef alınan kişinin yaşamına etkilerine **dair tüm deliller toplanıldıktan sonra kamu davası açılıp açılmamasına karar verilmelidir.**

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında da belirtildiği gibi yürütülecek ceza soruşturmaları, sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verecek şekilde etkili ve yeterli olmalıdır. **Soruşturmanın etkili ve yeterli olduğundan söz edebilmek için, soruşturma makamlarının resen harekete geçerek olayı aydınlatabilecek ve sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delilleri toplamaları gerekir.** Soruşturmada olayın nedenini veya sorumlu kişilerin ortaya çıkarılması imkânını zayıflatan bir eksiklik, etkili soruşturma yürütme kuralıyla çelişme riski taşır (B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 57). (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, 24746/94, 4/5/2001, § 109; *Dink/Türkiye*, 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 ve 7124/09, 14/9/2010, § 78)¹⁴

14 AYM, (Başvuru Numarası: 2013/1845, Karar Tarihi:

Cumhuriyet Savcılıklarının yukarıda belirtildiği şekilde **olayı aydınlatabilecek tüm delilleri toplamadan, sadece şikâyet hakkının anayasal bir hak olduğu gerekçesine dayanarak verdikleri kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlar soruşturmanın etkinliği ilkesine aykırı olacağı gibi haksız şikâyeti maruz kalarak şeref ve itibarı zedelenen devlet memurlarının lekelenmeme hakkının da ihlal edilmesine yol açacaktır.**

Unutulmamalıdır ki, **hukuk mazlumlari koruma cihazı olarak görülmelidir. Haksız isnat ve iftiraları ile kişilerin şeref ve itibarını zedeleyen kötü niyetli kişiler hakkında etkili soruşturma yapılmadan şikâyet hakkı gerekçe gösterilerek kamu davası açılmamasına karar verilmesi durumunda bu kişiler adeta ödüllendirilmiş olacaklardır.**¹⁵

6. SONUÇ

Yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalar çerçevesinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında yapılan şikâyetler neticesinde gerçekleştirilen idari soruşturmalar sonrasında memur hakkında disiplin cezası verilmesine yer olmadığı ya da soruşturma izni verilmemesine karar verildiği takdirde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu madde 25 hükmü gereği merkezde bu memurun en büyük amiri, illerde valiler tarafından isnatta bulunanlar hakkında kamu davası açılması Cumhuriyet Savcılıklarından istendiğinde etkili bir soruşturmanın gereği olarak Cumhuriyet Savcılıklarınca olayı aydınlatabilecek tüm deliller toplamak suretiyle hak arama hürriyetinin kullanılmasını haklı gösterecek emarelerin olup olmadığı, şikâyetinde bulunan kişinin elinde, şikâyetine konu

07/11/2013, <http://kararlar.yeni.anayasa.gov.tr/BireyselKarar/Content/77d94545-c3fe-4ec2-8643-a957d3b70a21?wordsOnly=False>, ET-16/11/2018

15 Dolandırıcılık Suçunun Hile Unsuruna İlişkin Sorunlar, Volkan MAVİŞ, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı Cilt:1 Yıl 2015*, sy 611, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/208369>, ET-16/11/2018

edeceği olayın vukuuna delalet edecek ciddi ve inandırıcı kanıtların bulunup bulunmadığı, sırf tahmin ve benzetmeye dayanarak ya da vasat düzeyde bir kimsenin dahi yeterliliğini tartışabileceği kanıtları yeterli sayarak bir suçlama ile şikayet yoluna gidip gitmediği, hak arama hürriyetinin sırf üçüncü kişilere zarar vermek amacıyla kullanılıp kullanılmadığı değerlendirildikten sonra hukukun mazlumlara koruma cihazı olarak görülmesi ilkesi de dikkate alınarak kamu davasının açılıp açılmamasına karar verilmelidir.

KAYNAKLAR

Adil BUCAKTEPE, Devlet Memurluğu ve Memurların Değerlendirilmesi Üzerine Düşünceler, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII, Y. 2014, Sa. 3-4, sy 479-480, http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/18_3-4_18.pdf, ET : 15/11/2018

Danıştay 2.Dairesi Esas: 2004/2624 Karar: 2004/1641 Karar Tarihi: 20.12.2004, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=9359#>, ET : 15/11/2018

Danıştay 5.Dairesi Esas: 1988/1262 Karar: 1988/1785 Karar Tarihi: 01/06/1988, <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=9359#>, ET : 15/11/2018

T.C Yargıtay .Hukuk Genel Kurulu Esas: 2004/ 4-604 Karar: 2004 / 608 Karar Tarihi: 24.11.2004, <https://www.sinerjimevzuat.com>

<tr/index.jsf?dswid=9359#>, ET : 15/11/201

AYM, Başvuru Numarası: 2015/11456, Karar Tarihi: 19/4/2018 <https://kararlar-bilgibankasi.anayasa.gov.tr/Basvurular/tr/pdf/2015-11456.pdf>,

İddia ve Savunma Hakkı , İzzet ÖZGENÇ, Cumhuriyet ŞAHİN, http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/5_5.pdf, ET: 15/11/2018,

Av. Mehmet Cem KENĞER, <http://web2.e-baro.web.tr/uploads/39/avinsankenger-cemkenger1.doc>, ET-15/11/2018

Dönmezer, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, s. 335 vd. 6 Erol, Çetin, Açıklamalı-İçtihatlı Basın Kanunu (Basın ve Radyo Televizyon Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırılardan Doğan Sorumluluk, TCK ve Terörle Mücadele Yasasındaki Basın Yoluyla İşlenen Suçlar, Medya Mevzuatı), Turhan Kitabevi, Ankara 1999,

AYM, (Başvuru Numarası: 2013/1845, Karar Tarihi: 07/11/2013), <http://kararlar-yeni.anayasa.gov.tr/BireyselKarar/Content/77d94545-c3fe-4ec2-8643-a957d-3b70a21?wordsOnly=False>, ET-16/11/2018

Dolandırıcılık Suçunun Hile Unsuruna İlişkin Sorunlar, Volkan MAVİŞ, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı Cilt:1 Yıl 2015, sy 611*, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/208369>, ET-16/11/2018

Suat ŞİMŞEK

*Çevre ve Şehircilik Uzmanı
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Milli Emlak Genel Müdürlüğü*

AYIRMA-BİRLEŞTİRME (İFRAZ-TEVHİT) İŞLEMLERİNDE YAPILAN ÖNEMLİ HATALAR ve MUHTEMEL HUKUKA AYKIRILIK NEDENLERİ-3

GİRİŞ

Çalışmamızın ilk iki sayısında ayırma ve birleştirme işlemlerinde yapılan önemli hataları irdelemiştik. Çalışmamızın bu bölümünde gerekli şartlar sağlandığı halde ayırma ve birleştirme taleplerinin reddedilmesi- ni açıklayacağız.

10. GEREKLİ ŞARTLAR SAĞLANDIĞI HALDE AYIRMA VE BİRLEŞTİRME BAŞVURUSUNUN REDDİ

Gerekli şartlar sağlandığı takdirde, ayırma ve birleştirme işlemlerinin yetkili idari makam tarafından karara bağlanması gerekir. Aşağıda tek tek açıkladığımız şartlar gerçekleştiği halde ayırma-birleştirme dosyasının yetkili makam tarafından onaylanması, hukuka aykırılık teşkil eder.

Bu şartlar aşağıda açıklanmıştır. Bu şartlardan ilk dördü (imar planı bulunan alan-

larda ayırma/birleştirme şartları, belediye ve mücavir alan sınırları içinde imar planı bulunmayan yerlerde ayırma işleminin şartları, belediye mücavir alan sınırları dışında planı bulunmayan köy ve mezraların yerleşik alanlarında ayırma işleminin şartları, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışındaki yerleşme alanı dışında kalan (iskan dışı) alanlarda ayırma işleminin şartları) ayrı ayrı ve her bölge için ayrı olarak uygulanır.

Özel mevzuatıyla getirilen kısıtlamalar ise taşınmazın belediye ve mücavir alan sınırları içinde olup olmadığına bakılmaksızın tüm taşınmazlar için uygulanmalıdır.

10.1. İmar Planı Bulunan Alanlarda Ayırma/Birleştirme Şartları

İmar planı bulunan alanlarda ayırma ve birleştirme işlemlerinin şartları İmar Kanununun 15 inci maddesinde ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde yer almıştır. Bu şartlar

sağlandığı halde talebin reddedilmesi hukuka aykırılık teşkil edecektir.

10.1.1.İfraz/Tevhitte İmar Planına Uygunluk

İmar Kanununun 15 inci maddesine göre “İmar parselasyon planı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifraz veya tevhitin bu planlara uygun olması şarttır.” Dolayısıyla, ifraz ve tevhit işlemlerinde hem parsel büyüklükleri, hem de konumları açısından imar planına uygunluk şarttır.

10.1.2. İfraz/Tevhitte Parselasyon Şartı

İmar Kanununun 15 inci maddesinde “İmar planlarına göre yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan taşınmazların, bu kısımlarının ayrılmasına ve birleştirilmesine izin verilmez.” hükmü yer almaktadır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 5 inci maddesine göre koruma amaçlı imar planlarında parselasyon planı yapılması mümkün olmayan durumlar hariç olmak üzere, imar adasında parselasyon planı yapılmadan bu adadaki parsellerde ifraz ve tevhit yapılamaz. Dolayısıyla, henüz 18. madde uygulaması yapılmamış yerlerde 15-16. madde kapsamında ayırma ve birleştirme işleminin yapılmaması gerekir.

Konu ile ilgili olarak Bayındırlık ve İskân Bakanlığının (Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü) 31.01.2000 tarihli ve 2023 sayılı Genelgesinde “İmar Kanununun 15. ve 16. maddeleri ile belirtilen ifraz ve tevhit işlemleri, 18. madde kapsamında yapılacak arazi ve arsa düzenlemesinin yerine geçecek bir işlem değildir. Bu maddeler uyarınca yapılacak işlemler, 18. madde uygulaması yapılarak imar parseli oluşturulmuş alanlarda yapılabilecek uygulamalardır.” görüşüne yer verilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 27.058.1992 tarihli ve 9107 sayılı Genelgesi-ne göre de; ifrazı yapılmak istenen parsellerin yola cephesi yok ise, umumi bir yola çıkışı sağlanabilecek şekilde ve en az 7 metre genişliğinde trafik akışını ve dönüş emniyetini sağlayacak biçimde ve şehircilik ilkelerine uygun olarak düzenlenmesi ve bunun tapudan yol olarak terkin edilmesi, şayet parsel çıkmaz yola cepheli ise, yine yolun şehircilik ilkelerine uygun olarak trafik akışını ve dönüş emniyetini sağlayacak biçimde düzenlenmesi ve düzenleme sırasında parsellerden yola gidecek kısımların tapudan yol olarak terkin edilmesi halinde, yola cephenin sağlanması ve çıkmaz yol özelliğinin ortadan kaldırılmasını takiben ifraz ve tevhitinin yapılması gerekmektedir.

Danıştay kararları da bu yöndedir. Örneğin, Danıştay 6. Dairesinin E:2000/166, K:2001/946 sayılı kararında “bir alanda ifraz ve tevhit işleminin yapılabilmesi için uygulama imar planının yapılmış ve bu plan uyarınca parselasyon işleminin tamamlanmış olması gerektiği” vurgulanmıştır. Aynı Dairenin 14.10.1992 tarihli ve E:1991/1817, K:1992/3593 sayılı kararında da ifraz ve tevhit işleminin ancak parselasyon işlemi yapılmış yerlerde ve maliklerin muvafakati ile yapılabileceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte uygulamada hem belediyeler, hem de tapu müdürlükleri, parselasyon yapılmamış yerlerde ayırma ve birleştirme işlemlerini gerçekleştirmektedirler.

Bu nedenle, ayırma ve birleştirme işlemlerinin sadece parselasyon planları yapılmış alanlar ile imar planı kapsamı dışında kalan alanlarda uygulanması daha uygun bir yaklaşım olacaktır¹. Ancak TKGM, 18. madde uygulaması yapılmamış yerlerde de, 15. maddeye göre yapılan ifraz ve tevhit işlemlerini tescil etmektedir.

¹ Abacıoğlu, Muhittin ve Abacıoğlu, Ali (2007) Açıklamalı-İçtihatlı İmar Kanunu Mevzuatı ve Uygulaması, s:72

Bu bağlamda herhangi bir bölgede parse- lasyon işlemlerinin yakın zamanda yapılacak olması durumunda ifraz/tevhit taleplerinin reddinin mümkün olduğunu düşünüyoruz.

Son olarak şunu belirtelim: **Bir alanda arazi ve arsa düzenlemesi işlemlerine başlanılarak belediyece tapu müdürlüğünden tapu kayıtlarında “İmar Düzenlenmesine” alındığının belirtilmesinin istenmesinden sonra bu alanda ifraz ve tevhit yapılamaz.** İmar Kanununun 18 inci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi Ve Arsa Düzenlenmesi İle İlgili Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 29. maddesine göre; düzenlemeye alınan taşınmaz malların ada ve parsel numaraları ve belediye encümen kararı örneği bir yazı ile birlikte mahalli tapu ve kadastro idaresine gönderilerek, kayıtlarında «İmar Düzenlenmesine» alındığının belirtilmesi istenir. Tapu sicil müdürlüğünce, düzenleme alanına tamamen veya kısmen giren bütün parsellerin sicillerinde, bunların düzenlemeye tâbi olduğuna dair gerekli belirtme yapıldıktan sonra, ilgili idarece her türlü ifraz ve tevhitlerine izin verilmez.

10.1.3. İfraz/Tevhitte Asgari Parsel Büyüklüklerine Uygunluk Şartı

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 6 ncı maddesine göre imar planında gösterilen çeşitli bölgelerde imar planı ile getirilmiş farklı hükümler yoksa yapılacak ifrazlarda, elde edilecek yeni parsellerin asgari ölçüleri; arazi meyili, yol durumu, mevcut yapılar ve benzeri gibi mevkiin özellikleri ile bu parsellerde yapılması mümkün olan yapıların ölçüleri ve yöresel ihtiyaçları da göz önünde tutularak tespit olunur. Bu tespit sırasında bu maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarda belirtilen şartlar ihlâl edilemez.

Zaten İmar Kanunu'nun 15 inci maddesine göre “İmar parsestasyon planı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifraz veya tevhidin bu planlara uygun olması şarttır.” Eğer imar

planında parsel büyüklükleri ile ilgili hükümler bulunmuyorsa, ayırma sonucu oluşacak parsellerin cephe ve derinlikleri, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğine uygun olmalıdır.

Bu hükme göre ifrazlarda, elde edilecek yeni parsellerin asgari ölçüleri, öncelikle imar planında, sonrasında ise Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde belirtilen şartlara uygun olmak zorundadır.

Bununla birlikte Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 7. maddesinin 13. fıkrasına göre alıklarının talebi üzerine mevcut bitişik parsellerde, uygulamayı kolaylaştırmak ve birbirleri ile olan sınırlarının düzeltilmesine yönelik ifraz ve tevhit işlemlerinde, parsel sayısı değiştirilmemek kaydıyla, bu Yönetmelikte bahsedilen asgari ifraz şartları aranmaz.

10.1.4. İfraz/Tevhitte Yapı Estetiğini ve Sokak Silüetini Bozmama Şartı

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin 2 nci fıkrasına göre bir imar adasında, mevzuatına uygun binalar dikkate alınarak ve yeni inşa edilecek binaların şematik konumu çizilerek ada bazında etüt yapıpı, ada içindeki parsel dağılımının yapıların estetiği ve sokak silüetini bozmayacak şekilde olduğu ortaya konulmadan, ifraz ve tevhit işlemi yapılamaz.

10.1.5. Kademe Hattına Uygunluk Şartı

Kademe hattı, parselin veya adanın farklı yapılaşma ve kullanım kararını haiz alanlarının sınırlarını belirleyen hattır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin 7 nci fıkrasına göre, kademe hattı belirlenen yerlerde imar planında aksine bir hüküm yoksa ifraz ve tevhit zorunlu değildir. Ancak, kademe hattı belirlenen imar parsellerindeki ifraz ve tevhit talepleri kademe hattı dikkate alınarak gerçekleştirilir.

10.1.6. İfrazda Yola Cephe Şartı

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin 14 nücü fıkrasına göre, yola cephesi olmayan parsellere yapı ruhsatı düzenlenemez. Kanununun 18 inci maddesinin uygulanamadığı hallerde yola cephesi bulunan parsellerden herhangi biri ile tevhit edilmesi mecburidir. Ancak, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce; mevcut planlarla oluşmuş, bitişik boş parseli bulunmayan, fiili teşekkül sebebiyle yola cephesi sağlanamayan parsellere; komşu parsellerden süresiz geçiş hakkı alınmış ve bu konuda tapu kayıtlarına şerh konulmuş olmak kaydıyla yapı ruhsatı düzenlenebilir.

Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesinin 4 üncü fıkrasına göre, imar planı ile mahreç aldığı yolu kapanan ve imar adası ortasında kalan, yola cephesi bulunmayan parseller ifraz edilemez.

Aynı maddenin 5 inci fıkrasında ise “İmar planı ile kapanan yollarda kalan, yola cephesi olmayan parsellere imar yoluna cephe sağlayacak şekilde arazi düzenlemesi yapılmadan kapanan yollar, ifraz ve tevhide konu edilemez veya ayrı bir parsel olarak değerlendirilemez.” hükmü yer almaktadır.

10.1.7. Afet Alanlarında İfraz Yasağı

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin 6 ncı fıkrasına göre, taşkın, heyelan ve kaya düşmesi gibi afet alanlarında bulunan sıhhi ve jeolojik mahzurları olan veya bunlar gibi tehlikeli durumlar arz etmesi yüzünden imar planlarına veya ilgili idarelerce hazırlanmış veya onaylanmış raporlara göre yapı yapılması yasaklanan alanlar ifraz edilemez, bu gibi yerlerde arazi takviyesine matuf tesisler harici yapı yapılamaz. Ancak,

- Sadece bir kısmı yapılaşmaya yasaklanan alanda kalan parsellerin yapılaşmaya uygun kısımları,

- Bu fıkradaki nedenlerle ağaçlandırılacak alan olarak gösterilen alanlarda kalan parsellerin yasaklamaya tabi olmayan kısımları,
- İmar planlarında özel mülkiyet içinde kalıp tarım yapılacak alanların yasaklamaya tabi olmayan kısımları Gıda, Tarım ve Hayvancılık il müdürlüğünün görüşü alınarak, ifraz edilebilir.

10.1.8. Farklı Yapılaşma Koşullarına Sahip Parsellerin Tevhidi

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin 9, 10, 11 ve 12 nci fıkraları, farklı yapılaşma koşullarına sahip parsellerin tevhidini ile ilgili şartları düzenlemiştir.

Bu hükümlere göre, aynı yapı nizamı ve kullanım kararına sahip parsellerin tevhit edilmeleri halinde uygulama imar planında; tevhit sonrası elde edilen parselin taban alanı ve katlar alanı, tevhit öncesi parsellerin ayrı ayrı hesaplanan taban alanları ve katlar alanları toplamını geçemez. Plan üzerinde ölçüsü belirlenmiş blok nizamında olan parsellerin tevhidinde, tevhit öncesi parsellerin blok ölçüsü ile belirlenmiş inşaat alanı hakları toplamı aşılamaz.

Yapı nizamı veya kullanım kararı birbirinden farklı parseller ve farklı yollardan cephe alan ara parseller ile imar planında ifraz hattıyla birbirinden ayrılan parseller tevhit edilemez.

İmar adasındaki aynı veya farklı yapı nizamı bulunan parsellerin bahçelerinin daha etkin kullanılabilmesi amacıyla; ilgili parsel maliklerinin muvafakati alınmak, her bir parsel sınırı korunmak ve bu sınırlara göre planda verilen yapılaşma koşulları ayrı ayrı uygulanmak kaydıyla, tevhit koşulu olan kot ve cephe sınırlamalarına bakılmaksızın ve parseller tevhit edilmeksizin vaziyet pla-

nı idarece onaylanarak ve tapuda beyanlar hanesine şerh düşülerek açık veya tamamen gömülü olmak ve dilatasyonla ayrılmak kaydıyla kapalı, ortak otopark uygulaması yapılabilir.

Aynı yoldan cephe alan ve aralarında 3.00 metre ve daha fazla kot farkı bulunan imar parsellerinin tevhidinde parsellerin bittiği sınırdaki bu Yönetmeliğe göre kademe yapılması ve kat adedinin ve bina yüksekliğinin, her kademenin kendi içinde değerlendirilmesi zorunludur.

Uygulama imar planı ile farklı kat adedi veya yükseklik getirilmiş imar parselleri tevhit edildiği takdirde tevhit edilen parsellere verilen yükseklik değerleri aşılamaz, tevhit edilen parsellerin kesiştiği sınırdaki plan kararına uygun kademe yapılır.

10.1.9. Kamu Hizmetleri İçin veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Yapılan İfraz/ Tevhitler

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 5 inci maddesine göre Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca; kamu alanlarında veya kamu hizmet ve tesislerinin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılacak veya uygun görülecek ifraz, tevhit ve parsel sınırı düzeltme işlemleri, bu Yönetmelikteki ifraz ve tevhit şartlarına tabi değildir.

Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesinin 8 inci fıkrasına göre, çeşitli kamu ve hizmet tesislerinin yapılması için gereken kamulaştırmalar yüzünden bu hizmet ve tesisler için lüzumlu parçalara ayrılmasını sağlamak üzere yapılacak ifrazlar bu Yönetmelikteki ifraz şartlarına tabi değildir.

10.2. Belediye ve Mücavir Alan Sınırları İçinde İmar Planı Bulunmayan Yerlerde Ayırma İşleminin Şartları

İmar Kanunu'nun 15 inci maddesine göre "İmar planı dışında kalan alanlarda yönetmeliklerinde tayin edilecek miktarlardan küçük ifrazlara izin verilmez."

Bu gibi yerler köy yerleşik alanı sınırı içerisinde değil ise Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin 13 üncü ve 15 inci maddeleri uygulanır. Söz konusu maddelere göre;

- İfraz suretiyle oluşturulacak parsellerin genişlikleri 20 m'den, parsel derinlikleri 30 m'den az olamaz.
- Ayırma sonucu elde edilecek parsellerin kadastro veya tapulama haritasında bulunan ve kamu eline geçmiş bir yola cephesinin bulunması şarttır.
- Parselden terk suretiyle yol oluşturulamaz. Çıkamaz sokaklara cephesi olan parseller ifraz edilemez. İfraz suretiyle çıkamaz sokak oluşturulamaz.

10.3. Belediye Mücavir Alan Sınırları Dışında Planı Bulunmayan Köy ve Mezraların Yerleşik Alanlarında Ayırma İşleminin Şartları

Belediye mücavir alan sınırları dışında planı bulunmayan köy ve mezraların yerleşik alanlarında ayırma ve birleştirme işlemlerinde uyulması gereken kurallar Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin 43 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin 44 üncü ve 45 inci maddesine göre;

- Bu alanlarda yapılacak ifraz suretiyle elde edilecek parsellerin kadastro veya tapulama haritasında bulunan ve kamu eline geçmiş bir yola cephesinin bulunması şarttır.
- Parselden terk suretiyle yol oluşturulamaz. Çıkamaz sokaklara cephesi olan parseller ifraz edilemez. İfraz suretiyle çıkamaz sokak oluşturulamaz.
- Köy ve mezraların yerleşik alanlarında ve civarında yapılacak ifraz işlemlerinde parsel genişlikleri 15.00

m'den, parsel derinlikleri ise 20.00 m'den az olamaz.

- Ayırma suretiyle en fazla beş adet parsel elde edilir ve bu şekilde elde edilen parseller, ikinci kez ayırma işlemine tabi tutulamaz.

10.4. Belediye ve Mücavir Alan Sınırları İçinde ve Dışındaki Yerleşme Alanı Dışında Kalan (İskan Dışı) Alanlarda Ayırma İşleminin Şartları

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin 62. maddesine göre; üst ölçek planı bulunmayan iskan dışı alanlarda yapılacak ifrazlardan sonra elde edilecek her parsel, 5.000 m²'den küçük olamaz.

Bu parsellerin kadastro veya tapulama haritasında bulunan kamu eline geçmiş bir yola, yapılan ifrazdan sonra en az 25.00 m. cephesi bulunması zorunludur. İskan Kanunu uyarınca hazırlanan tarımsal iskan projeleri kapsamında yapılaşma amacı taşımayan tarımsal amaçlı ifrazlarda, yola cephe koşulu aranmaz.

Parselden terk suretiyle yol oluşturulamaz. Yeni yerleşme alanı oluşturma amaçlı ifraz işlemi yapılamaz.

10.5. Özel Mevzuatıyla Getirilen Kısıtlamalar

Aşağıda açıkladığımız kısıtlamalar, belediye sınırları içinde olsun ya da olmasın tüm taşınmazlar için uygulanır.

10.5.1. Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarında Ayırma İşlemi

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 18 inci maddesinin son fıkrasına göre korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı parselleri, taşınmaz kültür varlıklarının maliyetine tesir edecek şekil ve surette ayrılamaz ve birleştirilemez.

10.5.2. Tarım Arazilerinde Ayırma İşleminin Şartları

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8. maddesine göre tarım arazileri; doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre, nitelikleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından belirlenen mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri olarak sınıflandırılır. Ayrıca Bakanlık tarım arazilerinin korunması, geliştirilmesi ve kullanımı ile ilgili farklı sınıflandırmalar yapılabilir.

Asgari tarımsal arazi büyüklüğü, bölge ve yörelerin toplumsal, ekonomik, ekolojik ve teknik özellikleri gözetilerek Bakanlık tarafından belirlenir. Belirlenen asgari büyüklüğe erişmiş tarımsal araziler, bölünemez eşya niteliği kazanmış olur.

Asgari tarımsal arazi büyüklüğü; mutlak tarım arazileri, marjinal tarım arazileri ve özel ürün arazilerinde 2 hektar, dikili tarım arazilerinde 0,5 hektar, örtü altı tarımı yapılan arazilerde 0,3 hektardan küçük belirlenemez. Bakanlık asgari tarımsal arazi büyüklüklerini günün koşullarına göre artırabilir. Tarım arazileri Bakanlıkça belirlenen büyüklüklerin altında ifraz edilemez, hisselendirilemez, Hazine taşınmazlarının satış işlemleri hariç olmak üzere pay ve paydaş adedi artırılmaz. Ancak, tarım dışı kullanım izni verilen alanlar veya çay, fındık, zeytin gibi özel iklim ve toprak ihtiyaçları olan bitkilerin yetiştiği alanlarda arazi özellikleri nedeniyle belirlenen asgari tarımsal arazi büyüklüğünden daha küçük parsellerin oluşması gerekli olduğu takdirde, Bakanlığın uygun görüşü ile daha küçük parseller oluşturulabilir.

Aynı Kanun'un 8/A maddesine göre il ve ilçelerin yeter geliri tarımsal arazi büyüklükleri bölge farklılıkları göz önünde bulundurulmuş olarak bu Kanuna ekli (1) sayılı listede belirlenmiştir. **Tarımsal araziler bu Kanuna ekli**

(1) sayılı listede belirlenen yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin altında ifraz edilemez, bölünemez.

Ayrıca, 5403 sayılı Kanun'un 8/A ve devamı maddeleri, tarım arazilerinin, yeter gelirli tarım arazisi büyüklüğü altında ifrazını yasaklamaktadır. İl ve ilçelerin yeter gelirli tarımsal arazi büyüklükleri bölge farklılıkları göz önünde bulundurularak Kanun ile belirlenmiştir. Tarımsal araziler Kanuna ekli (1) sayılı listede belirlenen yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin altında ifraz edilemez, bölünemez.

10.5.3. Özel Ormanlarda Ayırma İşleminin Şartları

6831 sayılı Orman Kanununun 52 nci maddesine göre ekim ve dikim suretiyle meydana getirilen özel ormanlar hariç olmak üzere, özel ormanlar 500 hektardan küçük parçalar teşkil edecek şekilde parçalanıp başkalarına devredilemez ve mirasçılar arasında ifrazden taksim edilemez. Bu nedenle, özel ormanların ayırma işlemlerinde bu hususun dikkate alınması gerekmektedir.

10.5.4. Arazi Topplulaştırması Yapılan Yerlerde Ayırma İşleminin Şartları

3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu; gerek Kanunun 6 ncı maddesi hükümlerine göre sahibine bırakılan ve gerekse Kanun hükümlerine göre dağıtılan topraklar üzerinde ayırma işlemine sınırlar getirmektedir.

Kanunun 6 ncı maddesine göre, malikleri adına tescil edilen arazi bu Kanun hükümleri dışında o bölge için tespit edilen dağıtım normundan daha küçük parçalara rızaen veya hükmen taksim edilemez ve ifraz işlemlerine konu olamaz. Bu husus tapu siciline şerh edilir.

Kanunun 10 uncu maddesi ise dağıtılan topraklar üzerindeki tasarruf haklarının kı-

sıtlanmasını düzenlemektedir. 10 uncu maddede hükmü, bu Kanuna göre dağıtılan toprakların bölünemeyeceğini öngörmektedir. Ancak, sahibine bırakılan topraklar, o bölge için tespit edilen dağıtım normundan daha küçük parçalara hükmen veya rızaen bölünmemek suretiyle devir ve temlik edilebilir. Bu husus tapu siciline şerh edilir.

10.5.5. Özelleştirme Kapsamındaki Kuruluşlara Ait Taşınmazlar

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un 19 uncu maddesine göre özelleştirme kapsamındaki kuruluşlara devredilecek taşınmazların ifrazında 3194 sayılı İmar Kanunundaki kısıtlamalar uygulanmaz. Keza aynı maddeye göre özelleştirme programındaki kuruluşlara ait taşınmazların ifraz ve tevhidine ilişkin işlemlerde 3194 sayılı İmar Kanununun 15 ve 16. maddeleri uygulanmaz.

10.5.6. Taşkömürü Havzasındaki Taşınmaz Malların İktisabına Dair Kanun

3303 sayılı Taşkömürü Havzasındaki Taşınmaz Malların İktisabına Dair Kanun'un ek 1 inci maddesine göre yapılacak ifrazlarda, 3194 sayılı İmar Kanunu ve Uygulanma Yönetmelikleri hükümleri uygulanmaz.

10.5.7. Yapı Yasaklı Alanlar

Gecekondu Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 76 ncı maddesine göre, seylap bölgesinde bulunması, sıhhi veya jeolojik mahzurları olması veya bunlar gibi tehlikeli durumlar arz etmesi yüzünden, imar planlarına ve yetkili mercilerce hazırlanmış veya onanmış raporlara göre yapı yapılması yasak edilen sahalara ifraz edilemez. Bu gibi yerlerde arazinin takviyesine matuf tesislerden başka inşaat yapılamaz.

Gelecek Sayı

Gelecek sayıda ayırma ve birleştirme harcının hatalı hesaplanması konusunu izah etmeye çalışacağız.

Ömer KÖSE

Hazine ve Maliye Bakanlığı
Denetim Elemanı
SMM

DENEME SÜRECİNDE İHALE KONUSU MALIN TEKNİK ÖZELLİKLERİ DEĞİŞTİRİLEBİLİR Mİ?

Özet

Kamu kurumları ihtiyaç duydukları mal ve hizmetleri ihale yoluyla almaları gerekir. Bu alım sırasında ihtiyaç duydukları malın teknik özelliklerini değerlendirmeye ve denemeye (demonstration) tabi tutabilirler. Bu deneme süreci tekliflerin değerlendirme aşamasında olabileceği gibi, malın teslimi sırasında yapılabilir. Değerlendirme sürecinde yapılan deneme ile malın teslimi sırasında yapılan teknik değerlendirme ortaya çıkaracağı sonuç itibarıyla farklı sonuçlar doğuracaktır.

Değerlendirme sürecinde teknik yeterliğe sahip olunmadığı takdirde idare tarafından nasıl bir işlem yapılacaktır?

Bu çalışmada satın alınacak mal ile ilgili olarak deneme (demonstration) sürecinde, alınacak olan malın teknik şartları taşımaması halinde yapılması gereken işlem açıklanacaktır.

Anahtar kelimeler: ihale, teknik şartname, idari şartname, demonstrasyon, tekliflerin değerlendirilmesi, istekli, KİK İtiraz

1. GİRİŞ

Demonstrasyon kelime itibarıyla İngilizce kökenli bir kelime olup tabiiyat, gösterim anlamına gelir.

Kamu kurumlarınca mal ve hizmet satın almak açılan ihalelere katılan firmalar tara-

findan teslim edilen malların satın alınmasına ilişkin kararlar, deneme (**demonstrasyon**) sürecini içerisinde barındıracak şekilde tespit edilebilir.

İhale sürecinde deneme sürecinin yer alması halinde, ihale komisyonu belli firma-

lardan ihale konusu olan malın çalışır durumda uygulanmasını görmek isteyebilir. Bu durumda söz konusu firma ihale konusu olan malı ya da cihazı komisyon huzurunda çalıştırmak ve teknik şartnamede aranan şartları taşıdığını göstermek durumundadır.

Bir kısım teknik özellikteki cihazların denemesi yapılmadan alınması mümkün olmamaktadır.

Peki yapılan denemede (demonstrasyon), ihale konusu olan malın teknik şartnamede belirtilen özellikleri taşımadığının anlaşılması halinde ne yapılması gerekir?

Bu çalışmada deneme süreci öngörülen kamu alımlarında, deneme sürecinde teknik şartnamede belirtilen şartların taşımayan ürünlerle ilgili olarak yapılması gereken işlem üzerinde durulacak ve konu Kamu İhale Kurulunca verilen bir karar ile örneklendirilecektir.

2. YASAL VE İDARİ DÜZENLEME

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Temel ilkeler” başlıklı 5 inci maddesinde;

“İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur...” hükmü,

Aynı Kanunun “İhaleye katılımı yeterlik kuralları” başlıklı 10 uncu maddesinde;

“İhaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve mali yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin olarak aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler istenebilir:

...

b) Mesleki ve teknik yeterliğin belirlenmesi için;

...

9) İdarenin talebi halinde doğruluğu teyit edilmek üzere, tedarik edilecek malların numuneleri, katalogları ve/veya fotoğrafları.” hükmü,

Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “Tedarik edilecek malların numuneleri, katalogları, fotoğrafları ile teknik şartnameye cevapları ve açıklamaları içeren doküman” başlıklı 43 üncü maddesinde;

“(1) Teklif edilen malın teknik şartnamede yer alan teknik kriterlere uygunluğunu belirlemek amacıyla numune, teknik bilgilerin yer aldığı katalog, teknik şartnameye cevapları ve açıklamaları içeren doküman ile fotoğraf ayrı ayrı veya birlikte istenebilir.

(2) Numunenin sunulma yöntemi ile ihale komisyonunca numunenin değerlendirilmesine yönelik düzenleme, ayrıntılı bir şekilde ön yeterlik şartnamesinde veya idari şartnamede yapılır. İdare tarafından numune bir tutanak ile teslim alınır. Bu tutanağın bir sureti de aday veya istekliye verilir.” hükmü yer almaktadır.

Kamu İhale Genel Tebliğinin “Tedarik edilecek malların numuneleri, katalogları, fotoğrafları ile teknik şartnameye cevapları ve açıklamaları içeren doküman” başlıklı 57 nci maddesinde;

“57.1. İdareler tarafından malların numuneleri, katalogları, fotoğrafları ile teknik şartnameye cevapları ve açıklamaları içeren dokümana yönelik düzenlemelerde, Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 43 üncü maddesi esas alınmalıdır.

57.2. Aday veya istekli tarafından numunenin idareye teslim şekli ile ihale komisyonunca numunenin değerlendirilmesine yönelik düzenleme, ön yeterlik şartnamesinde veya idari şartnamede ayrıntılı bir şekilde yapılacaktır.

İdare tarafından **numune bir tutanak ile teslim alınacak; bu tutanağın bir sureti de aday veya istekliye verilecektir.**

57.3. İdare tarafından teknik şartnameye cevapları ve açıklamaları içeren dokümanın yeterli belgesi olarak istenilmesi durumunda **ön yeterlik şartnamesi** veya **idari şartnamenin ilgili maddesinde** bu husus belirtilecek; aday veya istekli tarafından bu dokümanın nasıl hazırlanacağı ile bu dokümanda açıklanacak hususlar ise ön yeterlik şartnamesi veya idari şartnamenin “Diğer Hususlar” Bölümünde ya da **teknik şartnamede düzenlenecektir.**” açıklaması yer almaktadır.

...

İdari Şartname'nin “Kısmi teklif verilmesi” başlıklı 19'uncu maddesinde “19.1.Bu ihalede kısmi teklif verilebilir.

19.2.1. Bu ihaledeki kısım sayısı 39 dur. İhale kısımlarına ilişkin koşullar altta düzenlenmiştir;

Tüm kısımlar kısmi teklife açıktır.İsteklilerin teklifleri kalem bazında değerlendirilecektir. Ekte sunulan ihtiyaç listesinde tanımlanan kalemler dahilinde, teklif edilen her bir iş kaleminin biri veya daha fazlası istekli üzerinde kalabilir. İsteklilerle, üzerlerinde kalan kalemlerin her biri için ayrı ayrı sözleşme imzalanması mümkün olabilecektir.” düzenlenmesi bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan Kanun ve Yönetmelik hükümlerinden isteklilerce teklif edilen malların, Teknik Şartnamede yer alan kriterleri karşılayıp karşılamadığının anlaşılmasını teminen, numune, teknik bilgilerin yer aldığı katalog, **teknik şartnameye cevapları ve açıklamaları içeren doküman** ile fotoğraf olmak üzere her birinin ayrı ayrı veya birlikte istenebileceği anlaşılmaktadır.

İdarelerce **tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında numune incelemesi yapılması**

yoluyla teklif edilen ürünlerin Teknik Şartnameye uygunluğuna karar verilebileceği gibi bu değerlendirmenin **muayene ve kabul aşamasında da gerçekleştirilebileceği**, bu konudaki takdir yetkisi ve sorumluluğun **idarelerde** olduğu, tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında numune değerlendirmesi yapılmasının öngörülmesi halinde bu hususun ihale dokümanında düzenlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

3. ÖRNEK OLAY¹

Konunun daha iyi anlaşılması için Kamu İhale Kurulunca verilen bir karar aşağıda örnek olarak gösterilmiştir.

“İtirazen şikâyet dilekçesinde özetle, kısmi teklife açık olan ihalede teklif verdikleri 26 ncı kısım olan ESWT Cihazı için idarece **haksız rekabet ortamının oluşturulduğu**, başvuru konusu ihale için verilen Kurul kararına idarece uygun davranılmadığı, daha önce idarece gerçekleştirilen demonstrasyon işlemlerinde **Teknik Şartname'ye uygun olmadığı tespit edilen** ve değerlendirme dışı bırakılan H....Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm. San.ve Tic. Ltd. Şti.tarafından Kuruma itirazın şikâyet başvurusunda bulunulması üzerine verilen Kurul kararında demonstrasyon işlemleri sonucu tutanakların **imzalatılması ve bu tutanakların isteklilere tebliğ edilmesi gerektiğinin** ifade edildiği,

Ancak karar üzerine **idarece tekrar demonstrasyon talep edildiği**, karar sonrası anılan istekli tarafından tamamen farklı bir cihazın getirildiği, demonstrasyon tutanaklarının idarece imzalatılmaması neticesinde **Teknik Şartname'ye uygun olmayan cihazın uygun şekilde getirilene kadar** söz konusu istekliye **haksız yere süre verilmesine sebep olunduğu**,

¹ Örnek Olay: kamu İhale Kurulunun 12.06.2018 tarih ve 2018/UM.II-1197 nolu kararı

Her bir şikâyet başvurusu üzerine anılan istekliye demonstrasyon şansının tanındığı, 155 günlük süre zarfında yapılan demo işlemleri neticesinde (**toplamda 4 kez demo yapıldığı**) Teknik Şartname'ye **uygun olmayan ürünün her defasında** bir maddeye uyarılma yapılarak uygunluk aldığı, bu sürecin anılan isteklinin **lehine kendilerinin ise aleyhine işlediği**, gerekli incelemenin yapılması ve rekabet ortamının tesis edilmesi yönünde bir karar verilmesi gerektiği iddialarına yer verilmiştir.

Başvuru sahibinin iddialarının değerlendirilmesi sonucunda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

...

Anılan Şartname'nin 7.5.6'ncı maddesinde "a) Teklif edilen sistemin/cihazın/cihazların dokümanında belirtilen şartlara uygunluğunu teyit etmek için ayrıntılı teknik bilgilerin yer aldığı katalogların teklif dosyası içerisinde verilmesi gerekmektedir.

b) Yüklenici firma kuracağı sistemin/cihazın/cihazların hangi .....marka, ... model ve tip olduğunu belirterek şartname maddelerine sırasına göre tek tek ve Türkçe olarak cevap verilen şartnameye uygunluk belgesini teklifle birlikte mutlaka verecektir. Bu uygunluk belgesi, firmanın antetli kağıdına yazılmış olacak, firma yetkilisinin imzası ve firma kaşesi belgenin her sayfasında bulunacaktır.Şartname uygunluk belgesinde verilen cevaplar firmanın vermiş olduğu orijinal doküman, prospektüs veya katalogların hangi sayfa ve satırında olduğu şartnameye uygunluk belgesinde yazılacak, orijinal döküman üzerinde açıklanarak şartname maddesi yazılıp işaretle belirtilecektir.Bu maddede belirtilen koşullara uymayan teklifler değerlendirilmeyecek ve ihale dışı bırakılacaktır. Madde sıra numarasına göre "evet-hayır" "okundu-anlaşıldı" ifadeleri yerine her maddeye uygun cevaplar verilecektir.(Teknik Şartname Uygunluk Belgesi)

c) DEMO: Komisyonun gerekli görmesi halinde, isteklilerden Demo istenebilir. Demo esnasında cihazın şartnamenin **bütün özelliklerine uyup uymadığı tek tek kontrol edilecek** ve Demo raporu düzenlenecektir. Demonstrasyon talebinin istekliye bildiriminden itibaren 5 iş günü içerisinde istekli tarafından idarenin **belirleyeceği yerde demonstrasyon yapılacaktır**. Demonstrasyon için yükleniciye herhangi bir ücret ödenmeyecektir.İdarenin belirleyeceği yer ve tarihte Demonstrasyon gerçekleştirmeyen istekliler (ilgili kalem için teklifi) değerlendirme dışı bırakılacaktır. İhale komisyonunun gerekli görmesi halinde, teklife konu sistemlerin yurtiçinde kurulu olduğu bir mahalde, gerekli izinler ve oluşacak giderler de isteklinin sorumluluğunda olacak şekilde demonstrasyon yapılacaktır." düzenlemesi,

...

22.12.2017 tarihli ihale komisyonu kararı ile başvuru sahibi İ....Medikal Sağlık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.nin ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi olarak belirlendiği, H...Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm. San.ve Tic. Ltd. Şti.nin teklifinin ise yapılan demonstrasyon işlemi sonucunda Teknik Şartname'nin 27 ve 29'uncu maddesine uygun olmadığı gerekçesi ile **değerlendirme dışı bırakıldığı** tespit edilmiştir.

Yapılan incelemede 15.12.2017 tarihinde yapılan birinci demonstrasyon işlemi üzerine H..Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm.San.ve Tic. Ltd. Şti.tarafından teklif edilen cihazın Teknik Şartname'nin 27 ve 29'uncu maddelerini karşılamadığı,

22.12.2017 tarihinde H...Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm.San.ve Tic. Ltd. Şti.ne EKAP üzerinden ihale komisyonu kararının bildirildiği, bunun üzerine 02.01.2018 tarihinde idareye şikayet başvurusunda bulunduğu, idarece **ikinci bir demonstrasyon işleminin yapıldığı** ve bu demonstrasyon iş-

lemi sonucunda Hidromed Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm.San.ve Tic. Ltd. Şti.tarafından teklif edilen cihazın **Teknik Şartname'nin 8'inci maddesini karşılamadığı gerekçesi** ile şikayet başvurusunun yerinde görülmediği, bu kararın 22.02.2018 tarihinde H...Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm. San.ve Tic. Ltd. Şti. ne EKAP üzerinden bildirildiği ve anılan istekli tarafından 05.03.2018 tarihinde Kuruma itarazen şikayet başvurusunda bulunulduğu,

...

İdarece 09.04.2018 tarihinde anılan iki istekliye ilişkin olarak demonstrasyon işleminin yapıldığı, idare tarafından düzenlenen Katalog ve Demonstrasyon İnceleme Raporunda "...E-SWT cihazı malzeme teklif veren firmaların isimleri ve örneklerinin uygun olup olmadığına ait liste aşağıda gösterilmiştir."ifadesine yer verildiği, her iki isteklinin teklif ettiği cihaza ilişkin olarak ayrı ayrı düzenlenen Rapor'da "Uygun" tespiti yapıldığı, anılan istektiler tarafından ve uzman üye tarafından da tutanakların imzalandığı görülmüştür.

09.04.2018 tarihinde gerçekleştirilen **3.demonstrasyon işlemi sonrasında** başvuru sahibi İnceler Medikal Sağlık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.tarafından 16.04.2018 tarihinde idareye şikayet başvurusunda bulunulduğu, 17.04.2018 tarihinde yapılan şikayet başvurusunda ise Hidromed Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm. San.ve Tic. Ltd. Şti. tarafından sunulan cihazın Teknik Şartname'nin 29'uncu maddesini karşılamadığı ve cihazda süspansiyon sisteminin bulunmadığı, anılan firmaya yönelik olarak bu hususta daha önce hiçbir kurum tarafından uygunluk verilmediği, daha geniş ve daha farklı bir teknik komisyon tarafından inceleme yapılmasının ve idarenin uygun gördüğü şekilde adletsizliğin giderilmesinin istendiği,

Yukarıda aktarılan şikayet başvurusu neticesinde idarece 20.04.2018 tarihinde rapor-

tör görevlendirmesinin yapıldığı, görevlendirilen raportörlerden birinin komisyon üyesi olan makine mühendisi, diğer iki raportörün fiziksel tıp ve reh.uzmanı olduğu, söz konusu kişilerden birinin ise komisyon üyesi olduğu,

...

26.04.2018 tarihli Katalog ve Demonstrasyon İnceleme Raporu'nda anılan iki istekliye ilişkin olarak "UYGUN" tespitinin yapıldığı, "Komisyon olarak firma katılımı ile demonstrasyon gerçekleştirilmiş ve Teknik Şartnameye uygun olduğu görülmüştür." ifadesine yer verildiği, raporun idare ve istektiler tarafından imzalandığı görülmüştür.

02.05.2018 tarihinde alınan ihale komisyonu kararında ise "...Kamu İhale Kurul Kararı sonrasında; Hidromed Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm. San.ve Tic. Ltd. Şti.ve İnceler Medikal Sağlık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti. firmalarına bilgilendirme ve demonstrasyona davet yazısı tebliğ edilmiş olup, 09/04/2018 tarihinde söz konusu kalem için; işin uzmanı ihale komisyonu üyesinin ve firmaların katılımıyla **demonstrasyon yapılmış**, demonstrasyon raporu firmalar ve işin uzmanı ihale komisyonu üyesi tarafından imza altına alınmıştır.

Düzenlenen demonstrasyon raporlarında; H...Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm.San. ve Tic. Ltd. Şti.ve İ...Medikal Sağlık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.firmalarının teklif ettiği cihazların her ikisinin de teknik şartnameye uygun olduğunun tespit edildiği ve tutanak altına alındığı görülmüştür.

Ancak, yapılan demonstrasyon sonrasında İ...Medikal Sağlık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.nin idareye verdiği dilekçelerde; H.... Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm.San.ve Tic. Lfd. Şti.nin cihazının teknik şartnameyi karşılamadığı ve cihazın farklı üyeler tarafından yeniden değerlendirilmesi talep edilmiştir.

İdarece yapılan değerlendirme neticesinde **yeniden demonstrasyon yapmak** üzere farklı üyelerin de olduğu bir komisyon görevlendirilmiş ve her iki firmaya da yeniden demonstrasyona davet yazısı tebliğ edilmiştir. Görevlendirilen komisyon ve firmaların katılımıyla demonstrasyon gerçekleştirilmiş, demonstrasyon raporu firmalar ve işin uzmanı üyeler tarafından imza altına alınmıştır. Düzenlenen demonstrasyon raporlarında; H... Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm.San.ve Tic. Ltd. Şti.ve İ...Medikal Sağlık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.firmalarının teklif ettiği cihazların **her ikisinin de teknik şartnameye uygun olduğunun** tespit edildiği ve her iki cihazın da UYGUN olarak tutanak altına alındığı görülmüştür..." ifadelerine yer verildiği görülmüştür.

...

Ancak idarece demonstrasyon sonuç tutanaklarının usulüne uygun olarak düzenlenmesine yönelik söz konusu işlemlerin tesis edilmesi yerine, ihaleye teklif sunan **iki istekli yeniden demo yapmaya davet edilmiş** ve 18.01.2018 tarihli demonstrasyondan farklı tespitlere ulaşılarak bu defa her iki isteklinin teklifi de geçerli kabul edilmiştir.

Yukarıda yer verilen tespitler bir arada değerlendirildiğinde, H...Medikal Cihazlar ve Sağlık Hizm.San.ve Tic. Ltd. Şti.nin teklif ettiği cihaza **yönelik 4 kez demo yapıldığı** ve aynı cihaza ilişkin olarak **3 kez aynı komisyon üyesi tarafından** her defasında farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmüş olup, idarenin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı beşinci maddesinde belirtilen, idarelerin gerçekleştirdikleri ihalelerde "**güvenirliliği sağlama yükümlülüğünü ihlal ettiği sonucuna varılmıştır.** Bu bağlamda, bahse konu ihlalin **yeni bir demonstrasyon değerlendirmesi yapılması yönünde bir düzeltici işlemle ortadan kaldırılamayacağı,**

bilakis bunun, gelinen aşamada güvenilirlik ilkesini daha da zedeleyeceği anlaşıldığından, bahse konu ihalenin 26'ncı kısmının **iptalinin gerektiği sonucuna varılmıştır.**

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Örnek olayda da detaylı olarak görüleceği üzere; deneme (demonstrasyon) esasına göre yapılacak alımların öncelikle alınacak olan mal ile ilgili olarak değerlendirme yapılacağı ön yeterlik şartnamesinde veya idari şartnamede belirtilmesi gerekir.

Deneme (demonstrasyon) yapılmasına ilişkin teknik değerlendirme; **tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında** numune incelemesi yapılması yoluyla teklif edilen ürünlerin Teknik Şartnameye uygunluğuna karar verilebileceği gibi **ihale tamamlandıktan sonra** muayene ve kabul aşamasında da gerçekleştirilebilecektir.

Bu konudaki takdir yetkisi ve sorumluluk **idarelerdedir.**

İdarelerin bu takdir yetkilerini 4734 sayılı kanunda belirtilen şekilde kullanması gerekir.

Bu noktada tekliflerin değerlendirme aşamasında yapılacak teknik değerlendirmede, **teknik şartlara uygun olmayan isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması gerekir.**

İhale sürecinden sonra yapılan teknik değerlendirmede uygun olmadığı anlaşılan mallarla ilgili olarak da, isteklinin sözleşme şartlarına uygun olmayan mal teslim etmesi halinde yapılması gereken idari işlemlerin (teminatın gelir kaydedilmesi, yasaklama vs) yapılması gerekir.

Deneme uygulamasının hiç bir şekilde, alınacak olan malın, uymayan teknik koşullara uyar hale getirme şeklinde gerçekleştirilmemesi gerekir.

Dr. Selman ÖZDEMİR

Konya Bölge İdare Mahkemesi Üyesi

HUKUK GÜVENLİĞİ VE HUKUKÎ İSTIKRAR

1. GİRİŞ

Mahallî idarelerin yönetmelik çıkarma, genelge yayınlama, imar plânları yapma, tarife belirleme gibi muhtelif norm koyma/değiştirme yetkileri bulunmaktadır.

Mahallî idarelerin bu yetkilerini kullanırken belli hususları mümkün olduğunca göz önünde bulundurmaları da gerekmektedir. İşte hukuk güvenliği kavramı ve hukukî istikrar kavramı, bu hususlardan ikisini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, anılan iki kavramın ne şekilde ve nerelerde kullanılması gerektiği üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

2. BAŐLIKTAKİ İKİ KAVRAMIN ÇALIŞMADA ELE ALINMASININ SEBEBİ

Günümüzde gündelik hayatın karmaşıklılaştığı gibi, kurumsal hayat da karmaşıklaşmaya başlamıştır. Bu karmaşıklığı bir nebze olsun azaltabilmek için, kurumsal hayatta uzmanlaşma adı verilen, ihtisaslaşmış kurumlar vasıtasıyla kamu hizmetleri yürütölmektedir.

Böylelikle etkin, verimli, hızlı ve doğru şekilde kamu hizmetleri yürütölmeye çalışılmaktadır.

Kamu hizmetlerinin yürütölmeye esnasında, kamu hizmetini yerine getirmekle görevli olan kamu idareleri tarafından, kamu hizmetlerinin yürütölmeye dair normlar (kurallar) konulabilmekte, var olan kurallar değiştirilebilmekte yahut da konulmuş olan normlara (kurallara) göre şahsî tasarruflarda bulunulmak sureti ile hizmetler görölmektedir.

Kamu hizmetlerinin yürütölmeye yönelik normların konulması, değiştirilmesi yahut konulan normların ilgililere uygulanması, ister istemez kişilerin statülerinde (durumlarının) bir değişiklik husöle getirebilmektedir. Vuku bulan değişiklikler kimi zaman ilgililerin çıkarına sonuçlar ortaya çıkarmakta iken, kimi zaman da ilgililerin çıkarına olmayan sonuçlar ortaya çıkarabilmektedir.

Özellikle ilgililerin hoşlarına gitmeyen, çıkarlarına olmayan sonuçların ortaya çıktı-

ğı hallerde, kamu idareleri ile anlaşmazlıklar çıkabilmekte; bazı durumlarda kişiler haksız dahi olsa, o haksızlığın (mevzuata aykırı edinilen durumların) kendi çıkarları için devam etmesini isteyebilmektedirler.

Bu tür durumlarda gerek kamu idareleri, gerek kamu idaresinin muhatabı olan kişiler, gerekse ihtilâfın yargıya taşınması halinde mahkemeler; mevzuata başvurarak sorunun çözümlenmesi yerine, mevzuat bir kenara konulup bir takım kavramlar vasıtasıyla sorunun çözümlenmesini isteyebilmekte veya bu yönde kararlar verilebilmektedir.

Bu kavramların başında “idarî istikrar” kavramı gelmektedir. Ancak, idarî istikrar kavramı öyle bir kullanılmaktadır ki; kavramın uygulamadaki kullanımı, kavrama gerçek anlamından bambaşka bir anlam yüklenmesine sebep olabilmektedir.

Özellikle yargı kararlarına bakıldığında idarî istikrar kavramının, içerik olarak idarî istikrardan farklı olan başkaca kavramlarla “aynı manâdaymış gibi” kullanıldığı dikkati çekmektedir.

Danıştay kararlarında idarî istikrar kavramının, “şablonlaşmış” cümleler içinde kullanıldığı gözlenmektedir. Cümle içeriğine bakılınca, “dava konusu işlem idarî istikrar, hukuk güvenliği, hukukî istikrar ve kazanılmış hak ilkelerine aykırıdır” denilmekte; bazen bu cümleye bir de “idareye güven” kelimeleri eklenmekte, cümle içerisinde idarî istikrar ile birlikte “kazanılmış hak kavramına”, “hukuk güvenliği kavramına”, “hukukî istikrar kavramına” da yer verilmektedir.

Bu şekildeki bir cümle kurgusu ise, bu kavramların tamamının “sanki” aynı manâya geldiği hissini oluşturmaktadır.

Hâlbuki söz konusu kavramlar, birbirinden farklı anlamlar taşımaktadır. Bu kavramların hepsini bir cümle içinde kullanmak,

cümleyi güçlü kılmamakta, aksine cümleyi ve konuyu karmaşık ve anlaşılmaz hâle dönüştürmektedir.

Zirâ bir durum, idarî istikrara aykırılık teşkil edebilir, ancak aynı durum hukukî istikrara aykırılık teşkil etmeyebilir.

Yahut bir durum hukukî güvenliğe aykırılık teşkil edebilir, ancak aynı durum idarî istikrara aykırılık teşkil etmeyebilir.

Kazanılmış hak ise zaten idarî istikrardan tamamen farklı bir konudur ki, bu konunun kapsamı nedeniyle bir makale kapsamında incelenmesi kolay değildir.

Mahallî idarelerin yahut genel olarak kamu idarelerinin mevzuata dair normlar ihdas ederken, normları değiştirirken ve kezâ normları uygularken göz önünde bulundurması gereken pek çok durum bulunmakla birlikte; bazı kavramların kanaatimizce gerçek anlamı dışında kullanıldığı değerlendirilmektedir.

İdarelerle olan ihtilâflarda özellikle yargının yukarıda aktarılan şekildeki kavramları karmaşık biçimde kullanmasına istinaden, bir sonraki çalışmada incelenmeye çalışılacak olan “idarî istikrar” kavramına bir altlık olarak bu çalışmada idarî istikrar kavramı ile birlikte sıkça kullanıldığını düşündüğümüz “hukuk güvenliği kavramı” ile “hukukî istikrar kavramı”na, çalışma boyutu elverdiği ölçüde değinilmeye çalışılacaktır.

Böylelikle bu kavramların, bir sonraki çalışmada incelenmeye çalışılacak olan idarî istikrar kavramından farklı kavramlar olduğu somutlaştırılmaya çalışılacaktır. Ayrıca, bu kavramların kazanılmış hak kavramı ile farkına da çalışma sonunda “kısaca” değinilecektir.

Çalışmanın gerek kamu idarelerinin, gerek kamu idaresinin muhatabı olan kişilerin,

gerekse ihtilâfın yargıya taşınması halinde mahkemelerin kavramları/terimleri anlamları bağlamında kullanmalarına katkı sağlama, aynı imiş gibi kullanılan kavramların aslında farklı anlamlar taşıdığına dikkat çekmesi ümit edilmektedir.

3. HUKUK GÜVENLİĞİ (HUKUKİ GÜVENLİK)

Hukuk güvenliği kavramının, gerek uygulamada gerekse teoride hukukî istikrar ve idarî istikrar kavramları ile birlikte kullanılan kavramlardan olduğu gözlenmektedir. Ancak kanaatimizce, “hukuk güvenliği” ile “hukukî istikrar” ve “idarî istikrar” aynı “şey” değildir, farklı anlamları ihtiva etmektedir. Bu kavramlar belki birbirinin tamamlayıcısı olarak kullanılabilirler, ancak birbirinin manâ olarak karşılığı değildirler.

3.1. Hukuk Güvenliğinin (Hukukî Güvenliğin) Muhteviyatı

Teşkilâtlı bir toplum, kendi düzenini ve bu düzenin gerektirdiği güveni, hukuk aracılığı ile sağlamaktadır¹. Zirâ düzen adı verilen durum, güven(lik) ile mümkündür ki; bu güvenlik/emniyet sadece kolluk/zabıta anlamındaki güvenlik/emniyet değil, aynı zamanda hukukî ilişkilerdeki, işlerdeki ve işlemlerdeki, hattâ günlük hayattaki ilişki güvenliği/emniyeti ile kurulabilmektedir².

Kolluk/Zabıta güvenliğine (maddî güvenliğe) ilâveten hukukî işlerde ve ilişkilerde de güvenli, düzenli bir toplumu kurmak, hukukun amaçlarındandır. Güven ise, toplumu oluşturan (tüzel kişiler dâhil) kişilerin içeriklerini, müeyyidelerini, sonuçlarını önceden bilebilecekleri bir toplum düzeninde bulunmalarını gerektirmektedir³.

1 Yayla, s.6.
2 Yayla, s.6.
3 Yayla, s.6.

Bu ise öngörülebilir bir toplum hayatını gerektirmektedir. Bu manâda hukukî güvenlik (hukuk güvenliği) kavramında yer alan “güvenlik” kelimesi ile daha çok “itimat etmek” anlamı kastedilmektedir⁴.

Dolayısıyla “hukukî güvenlik” ile kastedilen; hukukun (normların) kendisinin güvenilir olmasıdır. Diğer bir deyişle, hukuku yapanların kuralları (normları), kuralların (normların) muhataplarının yaşamlarından emin olacak şekilde yapmaları gerektiği hususu, hukuk güvenliğinin konusunu teşkil etmektedir⁵. Bu yaşamdan emin olma hali ise, “öngörülebilirlik” ile ilgili bir kavramdır.

Hukukî öngörülebilirlik, kişilerin hukukun gerektirdiği şeyi önceden bilmelerini ve buna göre davranışlarını düzenlemelerini sağlamaktadır⁶.

Hukukî öngörülebilirliğin bu fonksiyonu ifâ edebilmesi ise, normların (mevzuatın) öngörülebilir şekilde düzenlenmesini gerekli kılmaktadır⁷.

Hukuk kurallarının bütünüyle belirsiz olduğu kabul edildiğinde, hukukî öngörülebilirlikten de söz edilemeyeceği açıktır; zirâ hukuk kuralları belirsizse, insanların davranış standartları olarak hukuk kurallarını önceden bilemeyecekleri ileri sürülebilir⁸. Bir kişinin yaptığı eylemle ilgili hukuk kuralları belirsizse, o kişi ne şekilde davranmasının kendisi veya toplum bakımından güvenli olacağını önceden tahmin edemeyecektir⁹. Örneğin, bir şehirden mal getirmek isteyen tacirin hangi şekillerde taşıma sözleşmeleri akdedebileceğini, malın yolda zayı olması durumunda, hangi hukukî yollara müracaat

4 Köküarı, s.9.

5 Köküarı, s.10.

6 Anayasa Mahkemesi'nin 13.11.2014 tarih ve E: 2013/95, K: 2014/176 sayılı kararı.

7 Anayasa Mahkemesi'nin 04.12.2014 tarih ve E: 2013/84, K: 2014/183 sayılı kararı.

8 Özkök, s.7.

9 Özkök, s.7.

edebileceğini daha mala ilişkin satış akdini tamamlamadan önce bilmesi ve ona göre hareket etmesi durumunda, daha güvenli bir alış-veriş yapacağı kuşkusuzdur.

Bu bakımdan, sosyal/hukukî düzeni temin etmek sureti ile güveni sağlayacak olan kuralların yaygın, alenî olması; dolayısıyla normların objektif, somut, genel olmaları; bu durumun bir sonucu olarak bu kuralların kapsama aldıkları kişiler ve konular bakımından aynı şekilde uygulanıyor olmaları gerekmektedir¹⁰ ki; güven temin edilmiş olsun. Nitekim Anayasa Mahkemesi de, yasal düzenlemelerin, herhangi bir duraksamaya ve şüpheye yer vermeyecek şekilde belirli, açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve somut olması gerektiğini ifade ederek¹¹, bir konuya ilişkin olarak sadece kanunun mevcut olmasının güven için yeterli olmadığını; güven için aynı zamanda kanunun sayılan nitelikleri haiz olması gerektiğini belirtmiştir.

Hukukî güvenlik gereğince Devletin, vatandaşların mevcut kanunlara olan güvenine saygılı davranması, bu güvenlerini boşa çıkaracak uygulamalardan (mümkün olduğunca) kaçınması gerekmektedir¹². Bu husus esasında Devletin görevlerindedir. Zirâ, Anayasa'nın "Devletin Temel Amaç ve Görevleri" başlıklı 5 inci maddesinde, belirtilen bu husus Devlet'in amaç ve görevlerinden birisi olarak sayılmıştır.

Avrupa Toplulukları Adâlet Divanı içtihadından kaynaklanan hukuk güvenliği (de), "mevzuatın" ilgililer için net, öngörülebilir olmasını ifade etmektedir¹³. Bülbül'ün aktardığı, Fransız Danıştay'ının 2006 yılında hazırladığı Hukuk Güvenliği ve Hukukun Karmaşıklığı konulu Raporda "*hukuk güven-*

liğinin, vatandaşların baş edilemez çabalar göstermesine gerek kalmadan yürürlükteki hukukun neyi yasaklayıp, neye izin verdiğini belirleyebilecek durumda olmasını gerektirdiği; bunun için ise kuralların açık ve anlaşılır, zaman içinde çok fazla ve özellikle öngörüle-meyen değişikliklere tabi tutulmamayı ifade ettiği" belirtilmiştir¹⁴.

"Hukuk güvenliği" kavramının sıklıkla "hukuk Devleti"nin bir unsuru olduğu dile getirilmektedir¹⁵. Hukuk Devletin ise, kişi özgürlüğü ve hukuk güvenliği arasında bir ilişki olduğu belirtilmektedir¹⁶. Raz, hukuk Devletin, hukukî güvenlik ve öngörülebilirliği sağlamak sureti ile kişisel özgürlüğü koruyabileceğini belirtmektedir¹⁷.

Yargı yerlerinin de hukuk güvenliğini, hukuk Devletin bir unsuru olarak ele aldıkları görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 2 nci maddesinde düzenlenen hukuk devletin ilkelerinden (unsurlarından) birisinin hukuk güvenliği ilkesi olduğunu ifade etmektedir¹⁸.

Anayasa Mahkemesi kararlarında hukukî güvenlik ilkesinin, "*kişilerin hukukî güvenliğini sağlamayı amaçladığı*"nı belirtmiş; bu ilkenin "*hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kıldığını*" ifade etmiştir¹⁹.

Danıştay da hukuk güvenliğini, hukuk Devletin bir "gereği" olarak görmekte ve

14 Bülbül, s.42.

15 Çağlayan, s.42.

16 Uygur, s.35.

17 Uygur, s.35.

18 Anayasa Mahkemesi'nin 08.01.2009 tarih ve E: 2004/87, K: 2009/5 sayılı kararı.

19 Anayasa Mahkemesi'nin 22.05.2013 tarih ve E: 2013/39, K: 2013/65 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi'nin 27.09.2012 tarih ve E: 2012/20, K: 2012/132 sayılı kararı.

10 Yayla, s.6.

11 Anayasa Mahkemesi'nin 08.01.2009 tarih ve E: 2004/87, K: 2009/5 sayılı kararı.

12 Yıldırım, s.3.

13 Bülbül, s.41.

kavramı “normların öngörülebilir olması” şeklinde açıklamaktadır²⁰.

Danıştay, normların öngörülebilir olmasına (diğer bir deyişle hukuk güvenliğine) neden ihtiyaç duyulduğunu ise, “*Bireylerin hukuk kurallarını önceden bilmelerinin, davranış ve tutumlarını bu kurallara göre güvenle düzene sokabilmelerinin, ancak bir öngörülebilirliğin mevcut olmasına bağlı olma*” zorunluluğundan kaynaklandığını ifade etmiştir²¹.

Danıştay’a göre, “*İdarenin düzenleme yapma yetkisine sahip olduğu alanlarda öngörülebilir, objektif düzenlemeler yapması ve sürekli uygulamalar ile hukukî istikrarı sağlamaya çalışması gerekmektedir. Bu çerçevede, idarî düzenleyici işlemlerde haklı bir neden olmaksızın, hizmetin gereği olan yerleşik uygulamalardan ayrılmak hukukî güvenlik ilkesine aykırı sonuçlara yol açabilir*”²².

Yargı yerlerinin “hukuk Devleti” kavramını ele alış şekli; hukuk Devleti kavramının “soyut” bir kavram olduğu sonucuna varılmaktadır.

Ancak, kanun koyucu ve (kanun koyucunun yetkili kıldığı sınırlar dâhilinde) idarenden müteşekkil mevzuat koyucu tarafından yapılan hukukî düzenlemelerle ve bu hukukî düzenlemelerin uygulanması neticesinde ortaya çıkan uyumsuzluklar dolayısıyla Mahkeme kararlarıyla, hukuk Devleti kavramının somutlaştırıldığı görülmektedir²³. Her bir uyumsuzluk konusu düzenlemenin kapsamının ve içeriğinin farklı olmasına istinaden, her bir olay ve konunun özelliğine göre yargı yerleri tarafından hukuk devleti kavramının, olaya mahsus şekilde somutlaştırıldığı an-

laşılmaktadır²⁴. Ayrıca, yargı kararlarındaki ele alınışından, hukuk Devleti kavramının tek bir unsurdan oluşmadığı sonucuna varılmaktadır. Hukuk Devleti kavramı, kişilerin geleceğe güvenle bakabilmesini ve hayatlarını plânlayabilmelerini içeren çeşitli unsurlardan müteşekkil torba bir kavramdır²⁵.

Yargı kararları ile bu torba kavramın unsurlarından birisi olarak kabul edilen hukuk güvenliği kavramı hakkında Gözler, “*Kişilerin kendilerine uygulanacak olan hukuk kurallarının neler olduğunu, hangi kurallara göre hukukî ilişkilere gireceklerini önceden bilme ve kendi davranışlarını onlara göre ayarlama imkânına sahip olmaları gerektiği; aksi hâlde kişilerin kendilerini hukuk güvenliği içerisinde hissetmeyecekleri, bu gün (mevcut hukuk kurallarına göre) hukuka uygun şekilde yaptıkları bir faaliyetin daha sonra değiştirilen bir mevzuat ile hukuka aykırı hale gelmesi durumunda kişinin hukuk güvenliğinin sarsılacağı; bu nedenle (kural olarak) düzenlemelerin geçmişe/geriye yürümezliği kuralının geçerli olduğu*” ifadelerine yer vermiştir²⁶.

Gözler’in bu açıklamasına göre hukuk güvenliği kavramı, hukukî düzenlemelerin geriye yürütülerek, geçmişte kurulmuş hukukî ilişkilere etki etmemesini ve aynı zamanda kişilerin yapacakları işlerde ve işlemlerde ne tür hukukî ilişkilere gireceklerini önceden öngörmelerini sağlayacak bir sistemin kurulmuş olmasını, mevzuatların bu sisteme uygun şekilde düzenlenmesi gerekliliğini içerdiği söylenebilir.

Akyılmaz, Sezginer ve Kaya da hukuk güvenliğine ilişkin olarak; “*düzenlemelerin, herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde belirli, açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması gerekliliği*”ne istinaden, hukuk güvenliğinin sağlanmasını

20 Danıştay İdarî Dava Daireleri Kurulu’nun 25.02.2010 tarih ve E:2006/47, K: 2010/334 sayılı kararı.

21 Danıştay İdarî Dava Daireleri Kurulu’nun 25.02.2010 tarih ve E:2006/47, K: 2010/334 sayılı kararı.

22 Danıştay İdarî Dava Daireleri Kurulu’nun 25.02.2010 tarih ve E:2006/47, K: 2010/334 sayılı kararı.

23 Sağlam, s.8.

24 Sağlam, s.8.

25 Sağlam, s.7.

26 Gözler, 2009, s.126.

temin etmek maksadı ile kişilerin hukukî düzenlemelerden ve bu hukukî düzenlemelerin içeriğinden haberdâr edilmesi gerektiğini; sadece suç ve ceza alanına mahsus olan “kanunu bilmemek mazeret değildir” deyiminin, suç ve ceza alanının dışına çıkarılarak bütün hukukî ilişkiler alanına teşmilinin önlenmesinin hukuk güvenliği bakımından gerekli olduğunu ifade etmektedirler²⁷.

Candan ise, bir bakıma idare hukukunda yer alan “idari işlemlerin geriye yürümezliği kuralı”nın bir hukuk güvenliği kuralı olarak, adetâ idarenin düzenleme yetkisinin zaman bakımından sınırını oluşturduğunu ifade etmektedir²⁸.

Candan’ın idari işlemler bakımından yaptığı bu değerlendirme, kanaatimizce yönetmelik, genelge, tebliğ, imar plânı gibi düzenleyici idari işlemler bakımından geçerlidir. Ancak, birel idari işlemlere “hukuk güvenliği” kavramının uygulanabilir olmadığını değerlendirmekteyiz. Bu hususu aşağıda ayrıyeten açıklamaya çalışacağız.

Netice itibariyle hukuk güvenliğinin, hem kişilerin gelecekle ilgili plân, düşünce ve kararlarında mevcut hukuk kurallarına güvenerek hareket etmelerinin korunması gerekliliğini²⁹; hem de geçmişte tamamlanmış olan durumların (zorunlu olmadıkça) sonradan değişikliğe uğramamasını ifade ettiği anlaşılmaktadır.

3.2. Normların/Mevzuatın Değişmesi İhtiyacının Ortaya Çıkması ve Hukuk Güvenliği

Hâl böyle olmakla birlikte; hukuk statik bir bilim değildir. Hukuk kurallarının değişmez nitelikte olması beklenemez. Zamanın ve mekânın durumuna ve ihtiyaçlara göre hukuk kuralları belirli bir tarihte yürürlüğe

girer, belirli bir süre yürürlükte kalır ve nihayetinde ihtiyaca göre belirli bir tarihte değişir veya yürürlükten kalkar³⁰.

Zirâ hukuk, yaşayan hayatı düzenlemektedir. Yaşayan hayat ise durağan değil, aksine dinamik ve değişken bir yapıdadır. İnsanların ve toplumun ihtiyaçları değişmektedir, yeni buluşlar gerçekleşmektedir. Hayat ve hayatın ihtiyaçlarının değişmesi ise, zorunlu olarak sosyal hayatta düzeni temin eden hukuk kurallarının (normların) da değişmesini gerektirmektedir.

Dolayısıyla çeşitli zamanlarda, farklı nedenlerle hukuk kurallarının değişmesi gündeme gelebilir³¹. Nitekim, Devletin görevlerinden birisi de değişen zamana ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara göre hukuk kuralları ihdas ederek uygulamaktır.

Değişen zamana ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara göre hukuk kurallarında değişiklik yapmak gerektiğinde ne yapılması gerekmektedir?

Zorunluluk arz eden norm değişikliğinin yapılmaması, mevcut normun devamının sağlanması ve böylelikle kuralları hiç değiştirmeden yaşamak mı gerekmektedir?

Çeşitli zamanlarda, farklı nedenlerle hukuk kurallarının değişmesinin gündeme gelmesi durumunda elbette değişikliğin yapılması, yeni kuralların (normların) ihdas edilmesi ve yürürlüğe konulması gerekmektedir. Zirâ, değişikliğin yapılmasındaki kamu yararı, değişikliğin yapılmamasındaki kamu yararından çok daha fazladır.

Hukuk güvenliği bakımından önemli olan, kuralların (normların/mevzuatın), kişisel hakları zedeleyecek biçimde öngörülemez şekilde değiştirilmemesidir.

27 Akyılmaz, Sezginer, Kaya, s.42.

28 Candan, s.26.

29 Sağlam, s.11.

30 Altundış, s.60.

31 Altundış, s.60.

İşte bu noktada, değişiklik öncesi oluşan kişisel menfaatlere/durumlara, değişikliğin nasıl etki edeceği sorunu ile karşılaşılacaktır ki; uygulamada bu sorun yine hukuk güvenliği kavramına başvurulmak sureti ile çözümlenmektedir.

Bu bakımdan norm (mevzuat) değişikliği esnasında, “mümkün olduğunca” bazı hususlara dikkat edilmesi hâlinde, mevzuat değişikliğinin kişisel çıkarlara olası olumsuz sonuçlarının “önlenmesi” yahut da bu olumsuz sonuçların kişisel çıkarlara etkisinin “azaltılması” mümkündür.

Böyle bir durumda, mevzuat değiştirilmeden önceki ya da mevzuat yürürlükten kaldırılmadan önceki “kişisel” hukukî durumlara ilişkin hukuk güvenliğinin devamını sağlamak yahut değişikliğin, değişen/kaldırılan mevzuatla ilgili olan kişiler nezdindeki olumsuz etkilerinin kısmen azaltmak maksadı ile norma (mevzuata) “geçici madde (geçiş maddesi)” konulması kurumunun³² ya da “yürürlük ve uygulama şekli hakkında kanun” kurumunun uygulanması gerekmektedir.

Geçici madde kurumu; yeni bir düzenlemenin yapılması durumunda, eski düzenleme ile yeni düzenleme arasındaki uyumun sağlanması amacıyla yeni düzenleme vasıtasıyla norm metnine eklenen, “uygulanması belli süreleri ve belli kişileri” (daha önceki düzenleme döneminde hukukî muamelede bulunularak dâhil olunan kişisel hukukî durumlarda bulunanları) kapsamına alan bir kurumdur³³.

Dolayısıyla, geçici maddeler bir nev’i geçiş hükümleridir. Zirâ geçiş hükümleri, (yeni bir mevzuat hükmü getirildiğinde yahut da) bir mevzuatın yerine yenisi konulduğu va-

kit, eski ve yeni mevzuat arasındaki irtibatın, insicamın ve intikâlin şartlarını tayin etmek üzere konulan kaidelerin tamamını ifade etmektedir³⁴. Böylelikle geçici maddeler vasıtasıyla çeşitli konularda geçiş düzenlemeleri yapılmaktadır. Bu açıdan geçici maddeler adetâ eski ve yeni kural arasında köprü görevi gören, eski durum ile yeni kural arasındaki bağlantıyı sağlayan³⁵, eski durumun yeni kural esnasında nasıl ele alınacağını gösteren hükümlerdir.

Geçici madde kurumu aracılığı ile yeni düzenleme öncesinde, eski düzenlemeye uygun şekilde oluşmuş durumların, yeni düzenlemeye (yeni mevzuat dönemine) intibakı düzenlenmektedir ki; böylelikle geçiş hükümleri hukukî güvenliğin sağlanmasının ve devam ettirilmesinin yollarından birisi haline gelmiş olmaktadır.

Ancak, bu intibak kimi zaman aynen olabilmekte iken; kimi zaman kısmen olabilmekte; kimi zaman ise belli bir müddet hukukî durumlar intibak ettirilip, geçici maddede belirlenen müddet sonunda eski durum tamamen ortadan kalkarak, yeni hukukî durum uygulanmaya başlamaktadır (sürelî olabilmektedir). Fakat intibakın ne şekilde olacağını belirleme yetkisi de, elbette mevzuat koyucuya aittir.

İntibakın ne şekilde olacağına dair bu durum ise, hukuk güvenliği kavramının sınırlarının kesin olmadığını, norm değişikliğine yahut norm ilgasına ilişkin hukuk güvenliğinin işlevsel bir yapıya sahip olduğunu³⁶, olayın niteliğine göre ve hukukî ilişkinin özel hukuk kapsamında veya kamu hukuku kapsamında kalıp kalmadığına göre değişmektedir.

34 Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu’nun 13.04.2018 tarih ve E: 2016/2, K: 2018/4 sayılı kararı.

35 Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu’nun 13.04.2018 tarih ve E: 2016/2, K: 2018/4 sayılı kararı.

36 Ayhan, s.159.

32 Karakoç, s.1004.

33 Karakoç, s.1004.

Yürürlük ve uygulama şekli hakkında kanunun kurumu da, geçici madde kurumunda olduğu gibi, hukuk güvenliğini sağlamaya yönelik bir diğer müessesedir. Bu kurum, adı üzerinde bir “kanundur” ve “intibak kanunu” olarak nitelenmektedir.

Kapsamlı kanun değişikliklerinin yapılması hâlinde, (geçiş hükümleri ile) geçici maddeler ile intibakın sağlanması pek mümkün olamamaktadır. Böyle durumlarda, geçici maddeler ile hukuk güvenliğini temine yönelik olarak eski hukuk düzeninde vuku bulan (vuku bulmaya başlayan) olayların yeni hukuk düzenine uyarlanması yerine, yeni hukuk düzenini temin eden kanunun yürürlüğüne ve uygulama şekline ilişkin ayrı bir kanun ile intibak sağlanmakta; hukuk güvenliği tesis edilmektedir³⁷.

3.3. İdarî Mahkemelerin Hukuk Güvenliğini Bozması Mümkün Müdür?

Bu sorunun cevabı “evet”tir. İdarî yargı uygulamasında, hukuk güvenliği yönünden tetatlık arz ettiği izlenimi veren bir durumun söz konusu olduğu görülmektedir. Zirâ, idarî hâkimin hukuk güvenliğine müdahale edebildiği, adeta idarî düzenlemelerde öngörülemez değişiklikler yapılmasına sebep oluna bildiği gözlenmektedir³⁸.

Diğer bir ifadeyle idarî düzenlemelere ilişkin oluşan hukuk güvenliğini, idarî hâkim bozabilmektedir. Ancak idarî hâkime bu yetkiyi kanun koyucu vermiştir. İdarî Yargılama

37 Örneğin Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile 22.04.1926 tarih ve 818 sayılı Borçlar Kanunu yürürlükten kaldırılmış; 818 sayılı Kanun dönemindeki hukukî ilişkilerin yeni Kanun'a intibakını sağlamak maksadı ile 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun kabul edilmiştir.

Keza Türk Medenî Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile 17.02.1926 tarih ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi yürürlükten kaldırılmış; 743 sayılı Kanun dönemindeki hukukî ilişkilerin yeni Kanun'a intibakını sağlamak maksadı ile 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun kabul edilmiştir.

38 Yayla, Bülbül, s.436.

Usûlü Kanunu'nun 7/4 üncü maddesinde, “İlânı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresinin, ilân tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı; ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililerin, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilecekleri” hüküm altına alınmıştır.

Bu hüküm gereği, bir düzenleyici işlem yürürlüğe girdikten ve uzun yıllar uygulanıktan sonra, bir kişi tarafından dava konusu edilebilecek ve şayet hukuka aykırı ise düzenleyici işlem Mahkeme'ce iptal edilebilecektir. Ve bu iptal hükmünden, düzenleyici işlem den faydalanan binlerce kişinin haberi dahi ol(a)mayabilmektedir.

Örneğin, bir yönetmeliğin yahut bir imar plânının 01.01.1990 tarihinde yürürlüğe girdiğini ve anılan tarihten itibaren yönetmelik veya plân gereği binlerce kişisel işlemin tesis edildiğini varsayalım. Yönetmelik veya plân uyarınca 01.01.2015 tarihinde (A) hakkında bir birel işlem tesis edildiğini kabul edelim.

(A)'nın bu 01.01.2015 tarihli işlem den hoşlanmadığını varsayalım. (A), hem hoşuna gitmeyen bu işlemin, hem de bu işlemin sebebi/dayanağı olan düzenleyici işlemin (yönetmeliğin, imar plânının) iptali talebi ile dava açabilir. Ve bu davadan düzenleyici işlem (yönetmelik, imar plânı) kapsamındaki binlerce kişinin haberi dahi olmayabilir. Mahkemenin yönetmeliği veya imar plânını hukuka aykırı bulduğunu ve 01.01.2016 tarihinde iptal ettiğini varsayarsak; 01.01.1990 yılından bu yana uygulanan yönetmelik yahut imar plânı hukuk âleminden ansızın silinmiş olacaktır.

Bu durumda hukuk güvenliği öngörülemez biçimde, üstelik mahkeme tarafından bozulmuş olacaktır.

Fakat, bu hususu kanun koyucu öngörmüştür. Bu durum ise, kanun koyucunun hukuka uygunluk ve hukuk güvenliğinin bo-

zulması arasındaki dengede, önceliği hukuka uygunluğa verdiği delâlet etmektedir.

3.4. Hukuk Güvenliğinin İdarî Düzenlemeler Bakımından Muhteviyatı

Yukarıdaki hukuk güvenliğine dair açıklamalar bağlamında, hukuk güvenliğinin idarî düzenlemelerle ilgili olan yönüne bakıldığında;

a) Hukuk güvenliği kavramının, daha çok mevzuatla irtibatlı bir kavram olduğu;

b) Bu bakımdan hukuk güvenliğinin, idare hukukunun mevzuata ilişkin kısmı ile ilgili olduğu;

c) Dolayısıyla, idare hukuku bakımından hukuk güvenliğinin yönetmelik, tebliğ, genelge, imar plânı gibi düzenleyici idarî işlemler ile ilgili bir kavram olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla; kişisel idarî tasarruflar bakımından (örneğin yapı ruhsatına ilişkin bir durumda, maden arama iznine ilişkin bir durumda, atamaya/tayine ilişkin bir durumda, disiplin cezasına ilişkin bir durumda) hukuk güvenliği kavramının kullanılması hatalı bir kullanım olacaktır.

Öte yandan; “kişisel durumlar bakımından” hukuk güvenliğine dair geçici maddeler ihdas edilip edilmeyeceği, ihdas edilecekse bunun kapsamının nasıl olacağı, yahut kapsamlı kanun değişikliklerinde yürürlük ve uygulama şekli hakkında kanun çıkarıp çıkarmayacağı hususları mevzuat koyucunun değerlendireceği bir durumdur.

Ancak, aklı başında bir mevzuat koyucunun iyi veya kötü bir geçici madde ihdas ederek “kişisel durumlara ilişkin olarak” hukuk güvenliğinin en azından bir intibak (geçiş) süresi aracılığı ile (sürelilik olarak) temin edilmesini tercih etmesi beklenir.

Fakat bazen yukarıda sayılan iki müesseye de norm değişikliklerinde yer verilmemektedir. Böyle bir durumda ise, mevzuat koyucunun muradının, yeni kuralın derhal yürürlüğe girerek, yeni kural kapsamındaki bütün hukukî durumlara yeni kuralın derhal etki etmesi olduğu değerlendirilmektedir.

4. HUKUKİ İSTIKRAR

Hukukî istikrar kavramının, gerek uygulamada gerekse teoride hukuk güvenliği ve idarî istikrar kavramları ile birlikte kullanılan kavramlardan olduğu gözlenmektedir. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere, “hukuk güvenliği” ile “hukukî istikrar” ve “idarî istikrar” aynı “şey” değildir, farklı anlamları ihtiva etmektedir. Bu kavramlar belki birbirinin tamamlayıcısı olarak kullanılabilirler, ancak birbirinin manâ olarak karşılığı değildirler.

4.1. Hukukî İstikrarın Muhteviyatı

Hukukî istikrarın (hukuk uygulamasında istikrarın) yer aldığı eserlerde, bu kavramın hukuk güvenliğinin ana unsuru niteliğinde kullanıldığı gözlemlenmektedir.

Örneğin, teleolojik (amaçsal, fonksiyonel) yorum metoduna dair tartışmalar hakkındaki bir konuda Gözler, “Teleolojik (amaçsal, fonksiyonel) yorum yönteminin, hukukun yaşayan bir düzen olmak dolayısıyla her neslin ve her devrin ihtiyaçlarına cevap vermek zorunda olduğu ve bu nedenle kanunların, uygulandığı zamanın ihtiyaçlarına göre yorumlanması gerektiği görüşüne dayandığı; ancak, kanunun her gün o günün ihtiyaçlarına göre yeniden yorumlanmasının, hukuk uygulamasında istikrarı, dolayısıyla hukuk güvenliğini sarsacağı”³⁹ ni ifade etmiştir.

Bu ifadeden, “hukukî istikrar” kavramı ile kastedilen şeyin, “hukuk kurallarının sık sık değişmemesi”nin ve kezâ “aynı hukuk kuralının (normun) sıklıkla farklı şekillerde

³⁹ Gözler, 1998, s.171-172.

yorumlanarak, norm yazılı metin olarak ay-
nen kalırken, kuralın / normun yorumunun
sıkça değiştirilmek sûreti ile aynı mevzuattan
farklı sonuçlara varılmaması” olduğu anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla, normun sık sık değiştirilme-
mesi yahut norma dair yorumun sık sık de-
ğiştirilmemesi, hukukî istikrarın sağlanması-
nı temin etmektedir.

4.2. Hukukî İstikrar Kavramı ile Hukuk Güvenliği Kavramı Arasındaki Fark

Kavramın hukuk güvenliği ile yakın an-
lam taşıdığı değerlendirilmekte birlikte; hu-
kukî istikrar kavramı ile hukuk güvenliği
kavramı arasında fark (da) bulunmaktadır.

Zirâ, hukuk güvenliğinde, hukuk kuralla-
rının (normların/mevzuatın) “öngörülemez”
şekilde değiştirilmemesi esası baskın iken,
hukukî istikrarda hukuk kurallarının (norm-
ların/mevzuatın) öngörülemezlikten ziyade
“sıkça” değiştirilmemesi esası baskındır.

Dolayısıyla, öngörülemez biçimde bir
mevzuatın değişmesi, hukuk güvenliğine uy-
gun olmamaktadır. Lâkin mevzuat değişikliği
öngörülebilir olmakla birlikte sıkça yapıyor-
sa, bu halde hukukî istikrara aykırı bir durum
ortaya çıkmaktadır.

Hukukî istikrara ilişkin olarak TBMM
Başkanı Cemil Çiçek’in “İstikrardan sade-
ce siyasî istikrar anlaşılmalıdır. Çok daha
önemlisi hukukî istikrardır; yürürlükte olan
1982 Anayasası bugüne kadar on yedi kez
değiştirilmiştir; Türkiye’de her on üç-on dört
ayda bir Anayasa konusu gündeme gelmiş, her
on üç-on dört ayda bir en temel yasada de-
ğişiklikler olmuştur. Bu ülkede hukukî istikrar
olmaz” şeklinde açıklamada bulunduğu gö-
rülmektedir⁴⁰. Anılan beyandan da, hukukî
istikrardan kastın, mevzuattaki (kural işlem-
lerdeki) süreklilik olduğu anlaşılmaktadır.

40 Çiçek.

Bir mevzuatta hem sık sık değişiklik ya-
pılıyor hem de bu sık sık yapılan değişiklikler
öngörülemez biçimde yapılıyor ise, bu halde
bu değişiklik hem hukuk güvenliğine hem
de hukukî istikrara aykırı olacaktır. Fakat bu
değişikliklerde kamu yararı mevcut ise ve
geçici madde kurumu ile geçici hükümlerine
yer verilmiş ise, bu halde hukuk güvenliğinin
kısmen de olsa korunduğundan bahsedebilir.
Değişiklik yapmakta kamu yararı mevcut ise,
bu durumda içtihadî bir kavram olan hukukî
istikrar bakımından ölçüsüzlüğün olmadığı
değerlendirilebilir.

Danıştay uygulamasına bakıldığında ise,
hukukî istikrar kavramını Danıştayın “hukuk
kurallarının sıkça değiştirilmemesi” anlamı
bağlamında “kullanmadığı” gözlemlenmek-
tedir.

Danıştay’ın daha çok bu kavramı kimi za-
man hukuk güvenliği anlamında kullandığı,
kimi zaman da kavramı “işlemin kazanılmış
hak, hukuk güvenliği ve hukukî istikrar ilke-
lerine aykırı olduğu” şeklinde şablonlaşmış
bir cümle kalıbı içinde kullandığı dikkati
çekmektedir.

Hattâ kimi zaman Danıştayın hukukî
istikrar kavramı yerine idarî istikrar kavra-
mını; idarî istikrar kavramı yerine hukukî
istikrar kavramını, hukuk güvenliği kavramı
yerine haklı beklenti kavramını kullanmak
sureti ile kavram kargaşasına sebebiyet verdi-
ği de gözlenmektedir.

Örneğin bir kararda, “İdarelerin yönetme-
lik, tebliğ, genelge çıkarabilme konusundaki
yetkilerini kullanırken, önceki düzenlemeler
kapsamında kişilerin kazanılmış haklarını ve
haklı beklentilerini korumak zorunda oldukla-
rı; bu durumun, hukuk güvenliğinin ve hukukî
istikrarın sağlanması açısından vazgeçilmez
nitelikte olduğu” belirtilmiştir⁴¹.

41 Danıştay 10 uncu Dairesi’nin 16.02.2013 tarih ve E:
2009/14899, K: 2013/5129 sayılı kararı.

Ancak, mevzuatın sıkça değişmesi hâlinde de kazanılmış hakların korunması mümkündür. Diğer bir deyişle, mevzuatın sık sık değişmesi hukukî istikrar kavramı ile uyuşan bir durum değildir. Lâkin sık sık değişen mevzuatlarda (geçiş hükümleri vasıtasıyla) kazanılmış hakların korunması elbette mümkündür ve uygulamada bu durumun pek çok örneğine rastlanmaktadır. Bu bakımdan hukukî istikrar kavramına Danıştay'ın yüklediği anlamın, hukukî istikrar kavramının teknik manâsı ile uyuşmadığı değerlendirilmektedir.

Danıştayın “şablon” şeklindeki tümce-si nedeniyle, karar metni okunduğu zaman, “hukuk güvenliği” – “hukukî istikrar” – “idarî istikrar” – “kazanılmış hak” kavramlarının aynı anlamı mı taşıdığı, yoksa farklı anlamları mı taşıdığı anlaşılammaktadır. Şayet kavramlar aynı anlamı taşıyorsa, her üç kavramı ayrı ayrı zikretmeye gerek olmadığı gibi, şayet kavramlar farklı anlamı taşıyorsa işlemin hangi kavram bakımından, hangi yönlerden hukuka aykırı olduğunun kararda ayrı ayrı açıklanması daha uygun olacaktır. Ancak, bunun yerine Danıştay'ın her üç kavramı şablon hâline gelen tümce içinde kavramlar aynı “şey” imiş gibi kullanmakta sebat ettiği görülmektedir.

4.3. Hukukî İstikrarın İdarî Düzenlemeler Bakımından Muhteviyatı

Yukarıda yer verilen hukukî istikrara dair açıklamalar bağlamında, hukukî istikrarın idarî düzenlemelerle ilgili olan yönüne bakıldığında;

a) Hukukî istikrar kavramının, hukuk güvenliği kavramı gibi daha çok mevzuatla irtibatlı bir kavram olduğu;

b) Bu bakımdan hukukî istikrarın, hukuk güvenliğinde olduğu gibi idare hukukunun mevzuata ilişkin kısmı ile ilgili olduğu;

c) Dolayısıyla idare hukuku bakımından hukukî istikrarın, hukuk güvenliğinde olduğu gibi yönetmelik, tebliğ, genelge, imar plânı gibi düzenleyici idarî işlemler ile ilgili bir kavram olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla; kişisel idarî tasarruflar bakımından (örneğin yapı ruhsatına ilişkin bir durumda, maden arama iznine ilişkin bir durumda, atamaya/tayine ilişkin bir durumda, disiplin cezasına ilişkin bir durumda) hukukî istikrar kavramının kullanılması hatalı bir kullanım olacaktır.

5. HUKUK GÜVENLİĞİ, HUKUKİ İSTİKRAR, KAZANILMIŞ HAK KAVRAMLARI

Kazanılmış hak kavramına dair ayrı bir çalışma yapılması plânlanmaktadır. Ancak, konuya ilişkin yönü bakımından bu kavramların ilişkisine kısaca değinmekte fayda görülmektedir.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ile müktesep hak kavramının içeriği mukayeseli olarak ele alındığında, hukuk güvenliği kavramı ve hukukî istikrar kavramı, kazanılmış hak kavramının “tam karşılığı” değildir.

Zirâ, teknik olarak kazanılmış hak kavramı, daha çok şahsî ilişki ve birel/kişisel işlemler ile ilgili bir kavramdır. Hukuk güvenliği ile hukukî istikrar ise, hukukî ilişkiye girilmeden önceki (birel/kişisel ilişki kurulmazdan önceki) safhalar olan mevzuat kısmı; idare hukuku bakımından ise birel idarî işlemlerden önceki düzenleyici idarî işlemler ile ilgilidir.

Dolayısıyla, bu kavramların her ikisi de, manâ bakımından kazanılmış/müktesep hakka karşılık gelmemektedir.

Ancak, idare hukuku bakımından edinilmiş olan bir avantaj, bir çıkar, bir fayda, bir yetki-izin, bir statü mevzuat değişikliği son-

Danıştay 10 uncu Dairesi'nin 28.06.2013 tarih ve E: 2008/2488, K: 2013/5692 sayılı kararı.

rasında değişmekte ise, diğer bir deyişle (hukuka uygun şekilde oluşmuş) kişisel durumda mevzuat değişikliğine istinaden değişiklik yapılmakta ise, bu açıdan hukukî istikrar ile hukuk güvenliği ve kazanılmış hak kavramları arasında sebep sonuç ilişkisi ortaya “çıkabilecek”.

Öte yandan; her avantajın, her çıkarın, her faydanın, her yetkinin-iznin ve her statünün de kazanılmış/müktesep hak olmadığının hatırdan çıkarılmaması gerekmektedir.

6. SONUÇ

Bu çalışmada, aynı manâyı taşıyıcı gibi kullanılan kavramlardan hukuk güvenliği kavramı ve hukukî istikrar kavramı, idarî istikrar kavramına altlık olacak şekilde incelenmeye çalışılmıştır.

Yapılan incelemede, hem hukuk güvenliği kavramının hem de hukukî istikrar kavramının her ikisinin de mevzuatla ilgili olduğu görülmüştür.

Dolayısıyla, (yukarıda da ifade edildiği üzere) kişisel idarî tasarruflar bakımından (örneğin birer birel işlem olan yapı ruhsatına ilişkin bir durumda, maden arama iznine ilişkin bir durumda, atamaya/tayine ilişkin bir durumda, disiplin cezasına ilişkin bir durumda) hukuk güvenliği kavramının yahut hukukî istikrar kavramının kullanılması, kanaatimizce hatalı bir kullanım olacaktır.

Zirâ, hukuk güvenliği ve hukukî istikrar kavramları (yönetmelik, tebliğ, genelge, imar plânı gibi) idarî düzenlemeler (düzenleyici işlemler) ile ilgili kavramlardır. Yapı ruhsatı, maden arama izni, atama/tayin, disiplin cezası gibi işlemler ise, birer kişisel işlemidir.

Bu açıdan, düzenleyici işlemler ile ilgili olan kavramların düzenleyici işlemlere ilişkin cümleler içerisinde, birel/kişisel işlemler ile ilgili olan kavramların ise birel/kişisel işlem-

lere ilişkin cümleler içerisinde kullanılmasını gerektirmektedir.

Bir sonraki çalışmada ise, bu çalışmada yer verilen kavramların manâları ve bu çalışmada varılan sonuçlar saklı tutularak, “birel/kişisel işlemler ile ilgili bir kavram olan” “idarî istikrar” kavramı incelenmeye çalışılacaktır.

KAYNAKÇA

AKYILMAZ, Bahtiyar; SEZGİNER, Murat; KAYA, Cemil, Türk İdare Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.

ALTUNDİŞ, Altundiş, Mehmet, “Hukukî Güvenlik İlkesi”, Yasama Dergisi, Sayı 10, Eylül-Ekim-Kasım-Aralık 2008.

AYHAN, Taha, “Avrupa Topluluğu Mahkemesi Kararları Işığında AB İdare Hukukunda Genel Düzenleyici İşlemlerde Hukuk Güvenliği İlkesi”, Amme İdaresi Dergisi, C 43, Sayı 3, Eylül 2010.

BÜLBÜL, Erdoğan, İdarî İşlemlerin Yürürlükten Kaldırılması, Beta Yayınları, İstanbul, 2010.

CANDAN, Turgut, “Vergi Hukuku Bağlamında Mülkiyet Hakkının Korunması İle İlgili Danıştay İçtihadı”, Danıştay Dergisi, Sayı 124, Yıl 40, 2010.

ÇAĞLAYAN, Ramazan, “Anayasa Mahkemesi Kararlarında Hukuk Devleti İlkesi”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C 2, Sayı 1, Yıl 1998

ÇİÇEK, Cemil, “TBMM Basın Açıklamaları”, (Çevrimiçi)

http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/haber_portal.aciklama?p1=117906, erişim tarihi 22.02.2014.

GÖZLER, Gözler, Hukukun Genel Teorisine Giriş: Hukuk Normlarının Geçerliliği ve Yorumu Sorunu, US-A Yayıncılık, Ankara, 1998.

GÖZLER, Kemal, İdare Hukuku – C.1, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 2009.

KARAKOÇ, Derya, “2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Yargı Kararlarına Yansıyan Geçici Maddelerinin Kazanılmış Hak Açısından İncelenmesi”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası (Prof. Dr. İl Han Özyay’a Armağan), Yıl 2011, C. 69, Sayı 1–2.

KÖKÜSARI, İsmail, Anayasa Hukukunda Hukukî Güvenlik İlkesi, Adâlet Yayınevi, Ankara, 2015

ÖZKÖK, Gülriz, “Hukukî Belirsizlik Problemi Üzerine”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2002, C. 51, Sayı 2.

SAĞLAM, Mehmet, “Personel Hukukuna İlişkin Anayasal İlkeler ve Anayasa Mahkemesi’nin Uygulaması”, Danıştay Dergisi, Yıl 35, Sayı 109, 2005

UYGUR, Gülriz, “Adâlet ve Hukuk Devleti”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2004, C. 53, Sayı 3.

YAYLA Yıldızhan, İdare Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985

YAYLA, Yıldızhan; BÜLBÜL, Erdoğan, “Karar İncelemesi: İstanbul 1. İdare Mahkemesi’nin 22.5.1997 Gün ve E. 1996/1406, K. 1997/561 Sayılı Kararı Üzerine Düşünceler”, İHİD, C. 13, Sayı 1, Yıl 2000.

YILDIRIM, Hâle, “1086 Sayılı HUMK 409. Maddesi ile 6100 sayılı HMK 320/4 Mad-

desinin Derhal Uygulama İlkesi Bağlamında Ortaya Çıkardığı Farklılıkların Uygulamadaki Yansımaları”, Ankara Barosu Yasa İzleme Enstitüsü Çalışma Metni, (Çevrimiçi)

<http://www.yasaizleme.org.tr/pdf/hmk-davanin-acilmamasi-sayilmasi.pdf>, erişim tarihi 29.08.2014.

Anayasa Mahkemesi’nin 08.01.2009 tarih ve E: 2004/87, K: 2009/5 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi’nin 22.05.2013 tarih ve E: 2013/39, K: 2013/65 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi’nin 27.09.2012 tarih ve E: 2012/20, K: 2012/132 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi’nin 13.11.2014 tarih ve E: 2013/95, K: 2014/176 sayılı kararı.

Anayasa Mahkemesi’nin 04.12.2014 tarih ve E: 2013/84, K: 2014/183 sayılı kararı.

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu’nun 13.04.2018 tarih ve E: 2016/2, K: 2018/4 sayılı kararı.

Danıştay İdarî Dava Daireleri Kurulu’nun 25.02.2010 tarih ve E:2006/47, K: 2010/334 sayılı kararı.

Danıştay 10 uncu Dairesi’nin 16.02.2013 tarih ve E: 2009/14899, K: 2013/5129 sayılı kararı.

Danıştay 10 uncu Dairesi’nin 28.06.2013 tarih ve E: 2008/2488, K: 2013/5692 sayılı kararı.

Akın ŞİMŞEK

*Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu
İdari Koordinatör*

KAMU KURUMLARINDA ESKİ HÜKÜMLÜ VEYA TERÖRLE MÜCADELEDE MALUL SAYILMAYACAK ŞEKİLDE YARALANANLARIN İŞÇİ OLARAK İSTİHDAMINDA YAPILAN KAPSAMLI DEĞİŞİKLİKLER

1. GİRİŞ

İşyerlerinde kamu-özel sektör, çalışan sayısı gibi kriterlerde dikkate alınarak belirli oranlarda engelli, eski hükümlü işçi veya askerlik hizmetini yaparken terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmak yükümlülüğü bulunmaktadır. İşverenler bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri Türkiye İş Kurumu (İŞ-KUR) aracılığı ile sağlarlar. Bu kapsamda engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için idari para cezası verilmekte ve kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulmamaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarında

bu kapsamda belediyelerde eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananların işçi olarak alınmasında uygulanacak usul ve esaslar 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesine dayanılarak çıkarılan yönetmelik¹ ile belirlenmiştir. Bu yönetmelikte yapılan son düzenlemeler ile de **usul ve esaslarda 9 Kasım 2018 tarihinden geçerli olmak üzere** kapsamlı değişiklikler² yapılmıştır.

Bu makalede 4857 sayılı İş Kanunu ve ikincil mevzuatı kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarında eski hükümlü işçi veya askerlik hizmetini yaparken terör olaylarının

1 19 Eylül 2009 tarih ve 27354 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2 09 Kasım 2018 tarihli ve 30590 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

sebeb ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananların istihdamına ilişkin ilgili yönetmelikteki son değişikliklere ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2. KAMU KURUMLARINDA ESKİ HÜKÜMLÜ VEYA TERÖRLE MÜCADELEDE MALUL SAYILMAYACAK ŞEKİLDE YARALANANLARIN İŞÇİ OLARAK İSTİHDAMI VE İDARİ PARA CEZASI

İşyerlerinde engelli, eski hükümlü ve terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananların işçi olarak istihdamına ve yükümlülüklerle ilişkin kanuni düzenleme 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesinde yapılmıştır. Bu yükümlülükler ile ilgili idari para cezasına ise aynı Kanunun 101 inci maddesinde yer verilmiştir. Bu düzenlemeler gereğince işverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinde sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanmaktadır. Bu kapsamda çalıştırılacak işçi sayısının tespitinde belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan işçiler esas alınmaktadır. Kısmi süreli iş sözleşmesine göre çalışanlar, çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülmektedir. Oranın hesaplanmasında yarım kadar kesirler dikkate alınmamakta, yarım ve daha fazla olanlar tama dönüştürülmektedir. İşyerinin işçisi iken engelli hâle gelenlere öncelik tanınmaktadır. İşverenler çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri Türkiye İş Kurumu aracılığı ile sağlarlar. Yer altı

ve su altı işlerinde engelli işçi çalıştırılmaz ve işyerlerindeki işçi sayısının tespitinde yer altı ve su altı işlerinde çalışanlar hesaba katılmamaktadır. Bir işyerinden malulen ayrılmak zorunda kalıp da sonradan maluliyeti ortadan kalkan işçiler eski işyerlerinde tekrar işe alınmalarını istedikleri takdirde, işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranılan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmese, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye altı aylık ücret tutarında tazminat ödemek zorundadır.

Bu kapsamda engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için 2018 yılında 2.627 TL idari para cezası uygulanmakta olup 2019 yılında ise Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 503) ile açıklanan yüzde 23,73 yeniden değerlendirme oranına göre arttırılan idari para cezası 3.250 TL olarak uygulanacaktır. Kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulamamaktadır. Tahsil edilecek cezalar, engellilerin ve eski hükümlülerin kendi işini kurmaları, engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması ve bu gibi projelerde kullanılmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarına iş kanunları hükümlerine göre çalıştırılmak üzere, sürekli veya geçici eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan işçi alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla da Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik³ çıkarılmıştır.

³ 19 Eylül 2009 tarih ve 27354 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

3. KAPSAMDAKİ KAMU KURUMLARI

Kamu kurum ve kuruluşlarına iş kanunları hükümlerine göre çalıştırılmak üzere, sürekli veya geçici eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan işçi alınması ile ilgili olarak kapsamdaki kurum ve kuruluşlara yönetmeliğin 2 nci maddesinde yer verilmiştir. Bu düzenleme çerçevesinde yönetmelik;

- 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar ve (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunlarla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları, özel kanunlarla kurulan kuruluş ve teşekküller ile hizmetlerini genel bütçenin transfer tertiplerinden yardım olarak yürüten kamu kurum ve kuruluşlarına,
- İştirakler hariç olmak üzere, kamu iktisadî teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun çerçevesinde özelleştirme kapsamında veya programında bulunan kuruluşlardan sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait olanlar ile 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunuyla kurulmuş ve sermayesinin tamamı Hazineye ait kuruluşlara,
- İl özel idareleri, belediyeler, bunların kurdukları veya üye oldukları mahallî idare birlikleri ile bağlı kuruluşları, müessese ve işletmelerine,**

d) Diğer kamu kurum ve kuruluşlarına,

sürekli veya geçici eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan işçi alımını kapsamaktadır. Ancak, bu Yönetmelik hükümleri iş kanunlarındaki yükümlülükleri saklı kalmak kaydıyla; yukarıda **(b) bölümünde yer verilen kurumlar hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının, il özel idarelerinin, belediyelerin ve bunların kurdukları veya üye oldukları mahallî idare birlikleri ile bağlı kuruluşlarının Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurdukları şirketler** ile kooperatifler, bankalar, borsalar ve bunların müessese, teşebbüs, işletme ve iştirakleri, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununa göre kurulan sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları için uygulanmamaktadır. Ancak, muaf tutulan kamu kurum ve kuruluşlarının da bu kapsamdaki işçi alım ilanlarının Türkiye İş Kurumuna bildirilmesi zorunludur. Bu ilanlar Türkiye İş Kurumu internet sitesinde ve ilgili kamu kurum ve kuruluşunca uygun görülen iletişim araçları ile kamuoyuna duyurulmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları işçi alımının adil ve şeffaf bir şekilde yapılmasını sağlayacak diğer tedbirleri de almalıdır.

4. ESKİ HÜKÜMLÜ VE TERÖRLE MÜCADELEDE MALUL SAYILMAYACAK ŞEKİLDE YARALANAN KAVRAMI

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında istihdam edilecek eski hükümlü, affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, cinsel saldırı veya çocuğun cinsel istismarı suçlarından mahkûm olmamak şartıyla; kasten işlenen bir suçtan

dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezası alan ya da ceza süresine bakılmaksızın zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından hüküm giyenlerden cezasını tamamlayanlar, cezası ertelenenler, koşullu salıverilenler, denetimli serbestlikten yararlananlardan eski hükümlü belgesi ile durumlarını belgelendirenler olarak tanımlanmıştır.

Terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan ise 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinde sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananlardan sağlık raporu ve terörle mücadelede yaralandığını gösteren komutanlık yazısı ile durumlarını belgelendirenler olarak tanımlanmıştır. Terörle mücadele sırasında malul sayılmayacak şekilde yaralananlar, sağlık raporu ve terörle mücadelede yaralandığını belgeleyen komutanlık yazısıyla durumlarını belgelendirirler⁴.

5. İŞ-KUR'DAN İŞÇİ TALEBİNDE BULUNMA VE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLARDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Kamu kurum ve kuruluşlarınca eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananların istihdamı için İŞ-KUR'dan işçi talebinde bulunma ile dikkate edilecek usul ve esaslara ilişkin yönetmeliğin 6 ve 7 nci maddelerinde yer verilmiştir. Konu ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları sürekli işçi taleplerini sadece ulusal düzeyde vermekte iken değişiklik ile

işçi taleplerinin hangi düzeyde karşılanacağı kamu kurum ve kuruluşlarınca belirlenecektir. Ayrıca, değişiklik ile işçi taleplerinin verileceği İŞ-KUR üniteleri de yeniden düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeler gereğince kamu kurum ve kuruluşları işçi ihtiyaçlarını, iş kolu, meslek pozisyonu, öğrenim, iş tecrübesi, ücret, sosyal yardımlar gibi ayrıntılarla yazılı veya elektronik ortamda İŞ-KUR'dan talep etmek ve İŞ-KUR tarafından gönderilenler arasından karşılamak zorundadır. İŞ-KUR tarafından yapılan inceleme sonucunda mevzuata uygun olmadığına karar verilen talepler, kamu kurum ve kuruluşuna iade edilerek düzeltildikten sonra ilan edilmektedir. **İşçi taleplerinin hangi düzeyde karşılanacağı kamu kurum ve kuruluşlarınca belirlenecektir.**

Kamu kurum ve kuruluşları işçi taleplerini işçi alımını yapacakları yerdeki Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne/Hizmet Merkezine verecektir. Ancak, aynı anda birden fazla ilde işçi alımı yapacak olan kamu kurum ve kuruluşları işçi taleplerini bölge veya merkez teşkilatının bulunduğu yerdeki Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne/Hizmet Merkezine verecektir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının ilçe düzeyinde verilen işçi⁵ taleplerinin karşılanamaması hâlinde il düzeyinde veya ulusal düzeyde, il düzeyinde verilen işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde ise ulusal düzeyde karşılanması yoluna gidilecektir. Teşkilat yapıları veya faaliyetleri bölge düzeyinde olan kamu kurum ve kuruluşlarının ilçe düzeyinde verilen işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde il veya bölge düzeyinde ya da ulusal düzeyde, il düzeyinde verilen işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde bölge düzeyinde

4 Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrası

5 Sadece geçici işçiler için geçerli iken değişiklik ile bütün işçiler için genellenmiştir.

veya ulusal düzeyde; bölge düzeyinde verilen işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde ise ulusal düzeyde karşılanması yoluna gidilecektir. İşçi talep eden kamu kurum ve kuruluşu tarafından, işçinin alınacağı mesleğin niteliğine göre özel şartlar belirlenebilir. Bu şartlar belirlenirken;

- Sınava tabi taleplerin **önlisans ve lisans**⁶ düzeylerinden yalnızca birinden yapılması,
- Eğitim durumlarının, belirli bir eğitim kurumu ismi ifade edilmeksizin, sadece mesleğe uygun bölümlerin belirtilmesi,
- 4857 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri⁷ saklı kalmak kaydıyla cinsiyet ayırımına yer verilmemesi,
- İşçinin istihdam edileceği meslek ile işçide aranan şartlar ve istenen belgeler arasında tutarlılık bulunması,
- Kamu güvenliğine ilişkin hizmetlere yönelik olarak ilgili mevzuatlarda yer alan özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, suç tasnifine göre eski hükümlüler arasında ayırım yapılmaması

hususlarına dikkat edilmelidir.

6. KURA USULÜ VEYA KPSS KAPSAMINDA ALIMLARA İLİŞKİN LİSTELERİN KURUMLARA GÖNDERİLMESİ

İŞ-KUR tarafından kurumların taleplerine göre KPSS kapsamında veya kura usulüne tabi taleplerle ilgili oluşturulan aday listeler, son başvuru tarihini izleyen günden

⁶ Değişiklik ile ortaöğrenim eğitim düzeyi kaldırılmıştır.
⁷ 4857 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası; "İşveren, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında, şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapamaz."

itibareniki⁸ iş günü içinde, sınav yapmak ve/veya kura çekmek üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşuna gönderilecektir. Talepte bulunan kamu kurum ve kuruluşları, **KPSS kapsamındaki taleplerde** İŞ-KUR tarafından gönderilen listelerdeki adayların genel ve özel şartları taşıyıp taşımadığını, sınavdan önce inceleyecek, başvuru sahiplerine ilişkin ispatlayıcı belgeleri saklayacaktır. Kamu kurum ve kuruluşları, durumu talep şartlarına uymayan adayları, isimleri ve belgeleriyle birlikte İŞ-KUR'a ileterek, aynı sayıda ve aynı listeden, sıra gözetilerek bir defaya mahsus olmak üzere ek liste gönderilmesi talebinde bulunabilecektir. Kamu kurum veya kuruluşlarının yaptığı sınava, İŞ-KUR tarafından gönderilenlerden, açık iş sayısının altında katılım olması hâlinde kamu kurum ve kuruluşlarının talebi üzerine, başvuru yaptığı halde gönderilen listelere giremeyen en yüksek puanlı kişiden başlanmak suretiyle, İŞ-KUR tarafından kalan açık iş sayısının dört katını tamamlayacak şekilde yeni bir liste gönderilecektir.

Durumu talepte belirtilen şartlara uygun olanlar arasından, İŞ-KUR tarafından en az açık iş sayısı kadar aday bildirilmesine rağmen, kamu kurum ve kuruluşlarınca yerleştirme yapılmayarak iptal edilen talepler için, aynı şartlarda ve aynı yıl içinde yeniden İŞ-KUR'dan işçi talebinde bulunulamamaktadır.

7. ADAY LİSTELERİNİN KESİNLEŞMESİ SONRASI KURUMLARCA YAPILACAK İŞLEMLER

Kamu kurum ve kuruluşlarınca eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananların istihdamı için İŞ-KUR'dan gönderilen aday listelerinde bulunanlara sınav gününden en az beş gün önce ulaşacak şekilde iadeli taahhütlü posta

⁸ Bu süre beş gün iken değişiklik ile iki gün olarak yeniden belirlenmiştir.

ile tebligat yapılması öngörülmüş iken, yönetmelik değişikliği ile iadeli taahhütlü posta uygulamasından vazgeçilmiştir. Yönetmelik değişikliği sonrası yeni düzenleme gereğince sınav gün, saat ve yeri ile sınava katılmaya hak kazanan adaylar, kamu kurum ve kuruluşunun internet sitesinde duyurulacaktır. Bu duyuru tebliğ mahiyetinde kabul edilecek ve ilgililerin adresine posta yolu ile ayrıca tebliğ yapılmayacaktır.

Yeni düzenleme gereğince kamu kurum ve kuruluşları işe yerleştirilecek kişileri, İŞ-KUR tarafından gönderilen listelerdeki adaylar arasında yapacağı sınav ile belirleyecektir. Sınav yazılı veya sözlü yöntemlerinden biri veya ikisi kullanılarak, meslekî bilgi ve becerilere ilişkin konulardan yapılacaktır. **Ancak, temizlik hizmetleri, güvenlik ve koruma hizmetleri, bakım onarım hizmetleri için yapılacak alımlarda kura sonrası sadece sözlü yöntem kullanılarak sınav yapılacaktır.** İşe alım sürecinin; kamu kurum ve kuruluşlarınca, İŞ-KUR tarafından gönderilen listelerin ulaşmasını müteakip yirmi gün içinde tamamlanması esas olarak belirlenmiştir. Sınavların gerçekleştirilmesi ile işe alım sürecinde uygulanacak diğer usul ve esaslar yönetmelikte düzenlenen genel çerçeveye aykırı olmamak kaydıyla kamu kurum ve kuruluşlarınca belirlenecektir. Belirlenen usul ve esaslar;

- Adayların daveti,
  - Sınavın yöntemi,
  - Sonuçların değerlendirilmesi,
  - Asil ve yedek adayların belirlenmesi,
  - Yedeklerden yerleştirme yapılması,
  - Adaylara sonuçlarının duyurulması
- hususlarını da kapsayacaktır. Yeni dü-

zenleme ile sınav komisyonu kurulması, soruların hazırlanması, sonuçların değerlendirilmesi, yedeklerin yerleştirilmesi gibi düzenlemeler yönetmelikten çıkarılmış ve bu hususlarla ilgili usul ve esasların belirlenmesi kurumlara bırakılmıştır.

8. KURUMLARCA SINAV SONUÇLARININ VE YERLEŞTİRMELERİN İŞ-KUR'A BİLDİRİLMESİ

Yönetmelikte sınav sonuçlarının İŞ-KUR'a bildirilmesi ile ilgili olarak onbeş günlük bir süre belirlenmişken, yeni düzenleme ile bu süre beş gün olarak belirlenmiştir. Artık yeni düzenleme gereğince kamu kurum ve kuruluşları, sınavı asıl ve yedek olarak kazananlar ile başarısız olanları ve varsa sınava katılmayanları, sınav sonucunun açıklanmasını izleyen **beş gün** içinde liste halinde İŞ-KUR'a bildirecektir. Ayrıca, asıl ve yedek listeden işe yerleştirilenler, yerleştirmeyi takip eden **beş gün** içinde İŞ-KUR'a yazılı olarak bildirilecektir.

9. GENEL KAMU KURUMLARININ SÜREKLİ İŞÇİ KADROLARINA ALINAN TAŞERON İŞÇİLERDEN ESKİ HÜKÜMLÜ İSTİHDAMI

Taşeron işçilerin sürekli işçi kadrolarına alınması sonrasında Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe eklenen geçici 1 inci madde⁹ gereğince **375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 23 üncü maddesi kapsamında** aranan diğer tüm şartları taşımakla birlikte yalnızca 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde belirtti-

⁹ 31 Mart 2018 tarih ve 30377 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

len şartı¹⁰ taşımaması nedeniyle sürekli işçi kadrosuna/geçici işçi pozisyonuna geçirilemeyen alt işveren işçilerinden Yönetmelik kapsamında eski hükümlü olduğunu belgelenenlerin, sürekli işçi kadrosuna/geçici işçi pozisyonuna geçiş yapmadığı ilgili kamu kurum ve kuruluşunca **İŞ-KUR'dan talepte bulunmaksızın 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 23 üncü maddesi hükümlerine tabi olmak kaydıyla** eski hükümlü çalıştırma yükümlülüğü kapsamında işe alınabilmelerine imkan sağlanmıştır.

10. SONUÇ

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte yapılan değişikliklerle kurumlara bir takım kolaylıklar sağlanmış ve takdir hakları genişletilmiştir. Ancak, yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği 9 Kasım 2018 tarihinden önce İŞ-KUR tarafından ilanı yayımlanan işçi alımlarında, ilanın yayım tarihinde yürürlükte bulunan yönetmelik hükümleri, henüz ilanı yayımlanmayan işçi

alımlarında ise yeni yönetmelik hükümleri uygulanacaktır. Bu kapsamda da kurumların 9 Kasım 2018 tarihi itibarıyla İŞ-KUR'da ilanı yayımlanmış olan işçi alımları ile ilgili işlemlerini durdurmadan yönetmeliğin değişikliğinden önceki hükümlerine göre devam ettirmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

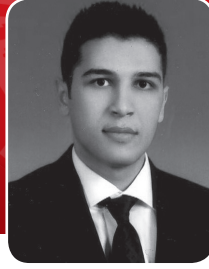
Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 503)

www.mevzuat.gov.tr

www.resmigazete.gov.tr

10 657 sayılı Kanun 36/A-5-Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak.

Ufuk ÜNLÜ

Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

ANONİM ŞİRKET STATÜSÜNDEKİ BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HAKLARI VE SORUMLULUKLARI

1. GİRİŞ

5393 sayılı Belediye Kanununun belediyelere sağladığı en önemli imkânlar arasında şirket kurabilme yetkisi gelmektedir. Bu kapsamda belediyeler, Kanunlar ile kendilerine verilmiş görevleri yerine getirirken, Kanunlarla verilen yetki ve sorumluluk sınırlarına bağlı kalmadan özel hukuk alanında kendi şirketleri aracılığıyla hareket serbestisi kazanmaktadır. Anonim şirket statüsünde faaliyet gösteren belediye şirketlerinin 5393 sayılı Kanun'un yanı sıra 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda yer alan düzenlemelere uygun faaliyetler sergilemesi ve bu Kanun kapsamında işlemlerini sürdürmesi gerekmektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesi “şirket kurulması” başlığını taşımaktadır. Söz konusu maddesinde; “Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzu-

atta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 08.09.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.” denilmek suretiyle, sermaye şirketi kurulmasına izin verilmiştir.

Ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 70 inci maddesinde; “Belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir.”

İfadesine yer verilmiştir.

Anonim şirket statüsündeki belediye şirketlerinde, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur. Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur. Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır. Yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilir. Esas sözleşmede aksine hüküm yoksa, aynı kişi yeniden seçilebilir. Ayrıca yönetim kurulu üyeleri, esas sözleşmeyle atanmış olsalar dahi, gündemde ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile haklı bir sebebin varlığı hâlinde, genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler.

Bu çalışmada, yukarıda seçimleri ve görev süreleri belirtilen belediye şirketlerinin yönetim kurulu üyelerine tanınan haklar ve yine üyelere yasaklanan fiil ve davranışlar açısından bu kişilerin sorumlulukları üzerinde durulacaktır.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HAKLARI

2.1. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

Ağır ve kapsamlı sorumluluğun bir gereği olarak her yönetim kurulu üyesinin şirketin bütün iş ve işlemleri hakkında bilgi almak hakkı vardır. Bu hak aynı zamanda üyenin güvenilirliğine ve özenine bırakılmış bulunan yönetim görevinin ve şirket ile üye arasındaki ilişkinin gereğidir. Bilgilendirilen üye yönete-

bilir ve doğru zamanda, doğru kararı alabilir. Bu yönden üyeler arasında fark yoktur. Bilgi vermek, verecek olan kişi yönünden bir yükümdür.

Bu kapsamda, her yönetim kurulu üyesi şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir. Bir üyenin istediği, herhangi bir defter, defter kaydı, sözleşme, yazışma veya belgenin yönetim kuruluna getirilmesi, kurulca veya üyeler tarafından incelenmesi ve tartışılması ya da herhangi bir konu ile ilgili yöneticiden veya çalışandan bilgi alınması reddedilemez. Bilgi alma, soru sorma ve inceleme yapma istemi reddedilirse, konu iki gün içinde yönetim kuruluna getirilir. Kurulun toplanmaması veya bu istemi reddetmesi hâlinde üye, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Mahkeme istemi dosya üzerinden inceleyip karara bağlayabilir, mahkemenin kararı kesindir.

Bilgi alma hakkı şirket iş ve işlemleri ile sınırlı olup, özel işleri kapsamaz; meğerki, özel işler şirket iş ve işlemleriyle ilgili veya bağlantılı olsun. Hak üyenin kişiliğine tanınmıştır; yoksa yönetim kuruluna “kurul” olarak tanınmamıştır ve ancak üye bilgi alabilir. Hak, üyelikten ayrılmakla son bulur. Alınacak bilginin niteliği ve özellikle “gizli”, “şirket sırrı” olması ile ilgili açık bir sınır getirilmemiştir.

Bununla beraber, yönetim kurulu toplantılarında, yönetim kurulunun bütün üyeleri gibi, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişiler ve komiteler de bilgi vermekle yükümlüdür. Bir üyenin bu konudaki istemi de reddedilemez; soruları cevapsız bırakılamaz. Her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantıları dışında, yönetim kurulu başkanının izniyle, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişilerden, işlerin gidişi ve belirli münferit işler hakkında bilgi alabilir ve görevinin yerine

getirilebilmesi için gerekliyse, yönetim kurulu başkanından, şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilir. Üye, şirketin defter ve belgelerini incelemeyi ancak görevini, hesap verilebilirlik ilkesine uygun olarak yapması bakımından gerekliyse talep edebilir.

Yönetim kurulu başkanı, kurulun izni olmaksızın, yönetim kurulu toplantıları dışında bilgi alamaz, şirket defter ve dosyalarını inceleyemez. Yönetim kurulu başkanının bu isteminin reddedilmesi hâlinde başkan mahkemeye başvurabilir. Başkan kurul dışında inceleme ve bilgi edinme hakkını ancak diğer üyeler gibi kullanabilecektir.

Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma ve incelemeyi doğan hakları kısıtlanamaz, kaldırılmaz. Esas sözleşme ve yönetim kurulu, üyelerin bilgi alma ve inceleme haklarını genişletebilir. Her yönetim kurulu üyesi başkandan, yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını yazılı olarak isteyebilir.

2.2. Mali Haklar

Belediye şirketi yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir. Esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmesi gereken malî haklar ilk cümlede belirtildiği üzere sınırlı sayı ilkesi uyarınca gösterilmiştir. Anılan malî hakların bir kaçının bir arada yerine getirilmesine bir engel yoktur.

Ayrıca yolluklar, temsil ödenekleri, sigorta primleri ve benzeri primler, varsa özel emeklilikler, avanslar, mali haklar kapsamı dışındadır.

Mali hakların esas sözleşme veya genel kurul kararıyla belirlenebileceğinin hüküm altına alınması kötü niyetli uygulamaları ortadan kaldırmak amacıyla düzenlenmiştir.

Zira, bazı şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin kendilerine huzur hakkı ödenmesi kararını genel kurulda aldıkları ve bunu da personel gideri olarak gösterdikleri bilinmekteydi.

3. BELEDİYE ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU ÜYELERİNE UYGULANAN YASAKLAR

3.1. Müzakereye Katılma Yasağı

Yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz. Bir başka ifadeyle, yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantısına kendisi veya yakınları ile şirket arasında menfaat çatışması varsa katılamaz. Çatışma, şirket menfaatleriyle kendisinin şirket dışı ve kişisel menfaatleri veya alt ve üstsoyundan birinin veya eşi veya üçüncü kişiye kadar (bu derece dahil) kan veya kayın hısımlarından birinin kişisel menfaati arasında olmalıdır. “Kişisel” sözcüğü ile bizzat üyeye veya yakınına yönelik, onları konu alan veya onlarla ilgili bulunan bir menfaat kastedilmiştir, yoksa bir topluluğa ait olup da kişinin de yararlanabileceği bir kazanç, bir avantaj, bir zararın önlenmesi vb. haller kişisel sayılmaz. Menfaatin şirket dışı olması gerekir; yoksa, bir üye kendisinin, eşinin alt veya üst soyundan birinin bir şirket görevine seçimi, atanması, görevden alınması, yolluk belirlenmesi vs. gibi şirketi ilgilendiren bir işte müzakerelere katılabilir.

Bu yasak, yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılmamasının dürüstlük kuralının gereği olan durumlarda da uygulanır. Tereddüt uyandıran hâllerde, kararı yönetim kurulu verir. Bu oylamaya da ilgili üye katılamaz.

Menfaat uyuşmazlığı yönetim kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile, ilgili üye bunu açıklamak ve yasağa uymak zorundadır.

Müzakereye katılma yasağına aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması nesnel olarak varken ve biliniyor-ken ilgili üyenin toplantıya katılmasına itiraz etmeyen üyeler ve söz konusu üyenin toplantıya katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri bu sebeple şirketin uğradığı zararı tazminle yükümlüdürler. Buradaki sorumluluk kusur esasına dayanır ve müteselsil değildir. Çünkü, bir kurul karar veya eylemi yoktur.

Müzakereye, yasak nedeniyle katılmamanın sebebi ve ilgili işlemler yönetim kurulu kararına yazılır. Bu durum, bir taraftan kamuyu aydınlatma, diğer taraftan da kamusal yönetim ilkesinin gereğidir. İlgili karara, üyenin müzakereye katılmamasının sebebi ve yapılacak işlemler açıkça yazılmalıdır. Karar bir yetkilendirmeyi içeriyorsa yetkilendirilen kişi ve önemli olan noktalar da belirtilmelidir.

3.2. Şirketle İşlem Yapma, Şirkete Borçlanma Yasağı

Yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi hâlde, şirket yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz. Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan yakınları şirkete nakit borçlanamaz. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilir. Bu durum, bir açıdan sermayenin (malvarlığının) korunması ilkesinin gereğidir.

Şirketle işlem yapma ve şirkete borçlanma yasağına uyulmaması halinde, 300 günden az olmamak üzere adli para cezası verilir. Şayet alacaklılar bu hususlarda bir suç duyurusunda bulunurlarsa ve mahkemece şirkete zarar verecek şekilde, uzun süreli, karşılıksız pay sahiplerine borç verme işleminin güvenin kötüye kullanılması mahiyetinde bulunması halinde yönetim kurulu üyeleri yedi yıla kadar hapis, 3000 güne kadar adli para cezasıyla da karşılaşabileceklerdir.

3.3. Rekabet Yasağı

Yönetim kurulu üyelerinden biri, genel kurulun iznini almaksızın, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlemlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez. Bu duruma aykırı harekette bulunan yönetim kurulu üyelerinden şirket tazminat istemekte veya tazminat yerine yapılan işlemi şirket adına yapılmış saymakta ve üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olduğunu dava etmekte serbesttir.

Bu haklardan birinin seçilmesi yukarıda anılan duruma aykırı harekette bulunan üyenin dışındaki üyelere aittir. Bu haklar, söz konusu ticari işlemlerin yapıldığını veya yönetim kurulu üyesinin diğer bir şirkete girdiğini, diğer üyelerin öğrendikleri tarihten itibaren üç ay ve her hâlde bunların gerçekleşmesinden itibaren bir yıl geçince zamanaşımına uğrar.

Yönetim Kurulu üyelerinin genel kuruldan izin almaları halinde rekabet yapma yasağı çiğnenmemiş olur. Başka bir ifadeyle, Yönetim Kurulu, herhangi bir üyenin rekabet yasağını ihlal anlamı taşıyacak hareketini önceden biliyorsa rekabet yasağına aykırı davranılmamış olunur.

4. SONUÇ

Anonim şirket statüsündeki belediye şirketlerinde yönetim kurulu üyelerine bilgi alma ve inceleme yapma hakkı ile birtakım mali haklar (huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay)tanınmış ve müzakereye katılma, şirketle işlem yapma, şirkete borçlanma ve rekabet yapmayla ilgili yasaklar getirilmiştir. Söz konusu hak ve yasaklar çağın gereklerine ve değişen ticari ilişkilere uygun olarak tasarlanmış ve uygulamada yaşanan sorunlara çözüm bulmak ve yine kötü niyetli davranışlara engel olmak amacıyla yürürlüğe konulmuştur. Belediye şirketi yönetim kurulu üyelerinin haklarına halel getirilmemesi ve yasaklanan fiiller neticesinde herhangi bir yaptırımla karşı karşıya kalınmaması için yukarıda yer alan düzenlemelerin bilinmesi ve bu düzenlemelere uyulması gerekmektedir. Özetle;

- Her yönetim kurulu üyesinin şirketin bütün iş ve işlemleri hakkında bilgi almak hakkı vardır.
- Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir.

- Yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz.
- Yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi hâlde, şirket yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf
- Yönetim kurulu üyelerinden biri, genel kurulun iznini almaksızın, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlemlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

Atilla İNAN

*E.Sayıştay Uzman Denetçisi
Bilirkişiler Hakemler ve Arabulucular Derneği Başkanı
Y.M.M.*

DOĞRUDAN TEMİN USULÜYLE GERÇEKLEŞTİRİLEN EĞİTİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

1. GİRİŞ

Bu yazının amacı, Eğitim ve Danışmanlık Hizmeti kapsamında ihale şartnamesine uygun olarak yerine getirilen edimlerin bedellerinin ödenmesi konusunda ortaya çıkan, hatta yargıya intikal etmiş sorunlar karşısında çözüm bulmaktır.

Araştırma ve inceleme kapsamı Vergi Usul Kanunu, Tahsilat Genel Tebliği, Belediye Tahsilat Yönetmeliği, ihale şartnameleri kapsamında yapılmıştır. Söz konusu çalışma, ödeme işlemlerinin tahakkuk, te-diye ve gerektiğinde icra takip aşamalarını da ilgilendirmektedir.

Kamu İhale Kanununda yer alan Doğrudan Temin Usulü hakkında bilgi vermek ön mesele olmaktadır.

2. DOĞRUDAN TEMİN KAPSAMINDA YAPILAN ALIMLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Söz konusu alım 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22/d maddesine göre doğrudan temin yöntemiyle alınmıştır. Bu nedenle doğrudan temin kapsamında yapılan alımlara ilişkin aşağıdaki açıklamaların yapılması gereği duyulmuştur:

-22.01.2002 tarih ve 24648 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda doğrudan temin bir ihale usulü olarak belirlenmişti. 15.08.2003 tarih ve 25200 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4964 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 12 nci maddesi ile doğrudan temin bir ihale usulü olmaktan çıkarılmıştır.

-4734 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde doğrudan temin, “*Bu Kanunda belirtilen hallerde ihtiyaçların, idare tarafından davet edilen isteklilerle teknik şartların ve fiyatın görüşülerek doğrudan temin edilebildiği usul*” şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan da görüleceği üzere doğrudan temin ile idarelerin birtakım ihtiyaçlarının karşılanmasında kolaylık sağlanması amaçlanmıştır. 4734 sayılı Kanunda yer alan ihale usulleri dikkate alındığında, doğrudan temin yöntemi ile yapılan alımlarda nispeten daha az formalite ile alım gerçekleştirilebilir. Ancak, alımın en az formalite ile gerçekleştirilmesinin amaçlanmış olması, idare tarafından kayıt, başka bir deyişle, belge düzeninin ihmal edilebileceği anlamına gelmemektedir. Dolayısıyla, doğrudan temin ile karşılanan alımlarda da kayıt (belge) düzeninin ilgili mevzuatı gereğince inceleme ve denetlemeye imkân sağlayacak nitelikte olması gerekir.¹

- ***Doğrudan temin yöntemi ile yapılan alımlarda teknik şartname hazırlanması gereklidir.*** Bu husus ayrı bir teknik şartname düzenlenmesi şeklinde olabileceği gibi teklif alma yazısında alıma konu ihtiyacın niteliklerinin belirtilmesi şeklinde de olabilir.²

- ***Doğrudan teminle yapılan alımlarda yaklaşık maliyet hazırlanması da zorunlu değildir.*** GÖK bu konuda 4734 sayılı Kanun’a göre zorunlu olmayan bu uygulama ile ilgili olarak doğrudan teminle yapılacak alımdan önce yaklaşık maliyet hazırlamanın alım süreci bakımından teknik ve/veya hukuki bir fayda sağlayıp sağlamayacağı ile bu konuda idarelere zorunluluk geti-

ren başka bir mevzuat hükmünün bulunup bulunmadığı noktasından değerlendirme yapılması gerektiğini, 4734 sayılı Kanun’un 22. maddesinde geçen *piyasa fiyat araştırması* tabirinin, 4734 sayılı Kanun’un 9. maddesinde yaklaşık maliyetin hazırlanmasıyla ilgili olarak zikredilen *her türlü fiyat araştırması* tabiriyle eş anlamlı bir çalışmayı ifade ettiğini; böylece doğrudan teminde, alım yapacak kişiler dışında fiyat araştırması yapacak başka bir komisyon teşekkülüne gerek olmadığı gibi, alım yapacak kişilerce yapılacak piyasa fiyat araştırması dışında başka bir fiyat araştırmasına da gerek bulunmadığını ifade etmektedir.³

- ***Doğrudan temin ile yapılan alımlarda yazılı sözleşme yapılması zorunlu değildir.***

- 4734 sayılı Kanun’un 10. maddesi gereğince isteklilerin ekonomik ve mali yeterlikleri ile mesleki ve teknik yeterliklerinin değerlendirilmesi amacıyla bazı belgeler istenmektedir. Söz konusu belgeler ihale usulleri kullanılarak yapılacak alımlarda istenmekte olup, doğrudan temin yöntemi ile yapılan alımlarda anılan yeterlik kriterlerini arama zorunluluğu yoktur.⁴

- ***Doğrudan temin bir ihale usulü olmadığından, doğrudan teminle yapılan alımlarda ihale komisyonu kurulması zorunlu değildir.***

- ***Doğrudan temin yöntemiyle yapılan alımların kabulü Muayene ve Kabul Yönetmeliklerine de tabi değildir.***

Görüleceği üzere anılan yöntemle 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22/d maddesi kapsamında idarelerin rutin ve küçük öl-

1 ALTUN, Muhsin, Yeni Kamu İhale Düzeni, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2004, s. 313.

2 Atilla İNAN, İhale Hukuku Ders Notları, 2018, Sf:148

3 GÖK, Yaşar, Sorular ve Cevaplarla Açıklamalı Kamu İhale Kanunu, 4. Baskı, İksan Matbaası, Ankara, 2009, s. 762.

4 Atilla İNAN, İhale Hukuku Ders notları, age, Sf:149

çekli alımları için daha az formaliteyi gerektiren pratik bir alım yapma imkanı sağlanmıştır.⁵

3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yukarıda yapılan inceleme ve açıklamalarımız uyarınca;

1) *Şartname gereği hizmetler yerine getirildiğinde ve eğitime ilişkin iş programları idare tarafından onaylandığında,*

2) *Ayrıca, iş programlarına ilişkin herhangi bir itiraz söz konusu olmadığı gibi, programda belirtilen işlerin yapıldığı noktada da bir tereddüt bulunmadığı anlaşıldığında,*

3) *Yapılan iş kapsamında tutulması gereken ilgili tutanaklar tutulup idareye teknik şartname, eğitime katılım imzalı formlar (4 sayfa), toplantı tutanağı ve eğitim programları ile işe ilişkin fatura idareye sunulup söz konusu eğitime ilişkin tutanaklar İşletme yetkilisi tarafından imzalandığında,*

4) *Anılan hizmet alımına ilişkin şartname gereği firma tarafından yerine getirilmesi gereken hizmetler ifa edilmiş sayılır.*

Bunun sonucunda, 4734 sayılı Kanunun 22/d maddesi kapsamındaki alımlara ilişkin esaslar yerine getirilmiş olarak kabul edilmelidir.

5 Atilla INAN, İhale Hukuku Ders notları, age, Sf:149

Av. Necati TORUN

Avukat

MÜCBİR SEBEP BAŞVURUSUNUN SÖZLEŞMEYE ETKİSİ HAKKINDAKİ DÜZENLEYİCİ KİK KARARI

1. GİRİŞ

Kamu ihaleleri, idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunu'ndaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 150 milyar TL'yi geçen bir alandır.

Bu alandan ekonomik olarak yararlanmak isteyen isteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyuşmazlıklar sebebiyle davalar açılabilmekte ve ilgi alanına göre idari yargı veya adli yargıda bu davalar görülebilmektedir.

İşte hukuki uyuşmazlık konularından bir tanesini teşkil eden sözleşmenin uygulanma safhasında Kamu İhale Kurulu'na gerçekleştirilen mücbir sebep başvurusunun sözleşmeye etkisi hakkında Kasım ayında Kamu İhale Kurulu tarafından alınan düzenleyici Kurul Kararı makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. İHALELERE İLİŞKİN SÖZLEŞME UYGULAMA SAFHASINDA MÜCBİR SEBEP

Bilindiği üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ihale sürecinde istekli ve idarelerin uyması gereken kuralları düzenlemektedir. Ve sözleşme uygulaması aşamasında bu Kanun hükümleri geçerli değildir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda da sözleşme aşamasında uygulanması gerekli kurallar düzenlenmektedir.

2.1. Mücbir Sebep Nedir?

Yükleniciler yükümlülüklerini idare ile karşılıklı olarak imzalamış oldukları sözleşmelere uygun olarak yerine getirmek zorundadırlar. Aksi durumda ihale sürecinde eşitlik ve rekabet ilkelerinden bahsedilemeyecektir.

4735 sayılı Kanunun ilkeler başlıklı 4'üncü maddesi gereğince , "4735 sayılı Kanun da belirtilen haller dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamaz ve ek

sözleşme düzenlenemez.” Hükmü işte ihale süreçlerinde bu rekabet ve istekler arasındaki eşitlik ilkesini temin edebilmek açısından önem arz etmektedir.

4735 sayılı Kanun’un “Sözleşmede Değişiklik Yapılması” başlıklı 15’nci maddesinde

Sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve idare ile yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, aşağıda belirtilen hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir denilmiş ve sadece 2 hususta değişiklik yapılabilmesine cevaz verilmiştir.

- a. a) İşin yapılma veya teslim yeri.
- b. b) İşin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları.

Ancak yüklenici olağanüstü durumlarla karşılaşır ise ne olacaktır?

Bu tip durumlara hukuki literatürümüzde “mücbir sebep” halleri denilmektedir.

Mücbir Sebep” in sözlük anlamı “Herhangi bir kimse tarafından alınacak önlemlere karşı, önüne geçilmesi olanaksız, borcun yerine getirilmesine engel, borçlunun iradesi dışında beklenmedik olaylar.” dir. Özellikle borçlar hukuku açısından önem taşıyan bu kavram, vergi hukuku, iş hukuku, ceza hukuku ... gibi hukuk alanlarında da önemli bir terimdir. Kanunlarda mücbir sebebin bütün unsurlarını taşıyan bir tanım yapılmıştır. Ancak yerleşmiş literatür ve Yargıtay içtihatlarında kusurdan uzak, sezilemeyen, karşı konulamayan gerçek bir olay olarak tanımlanır. Bu tanıma göre mücbir sebebin unsurlarını:

- Kusursuzluk
- Sezilemezlik (Öngörülemezlik)

- Karşikonulamazlık (Önlenemezlik)
- Gerçeklik

şeklinde sıralanan özellikler oluşturur.

Diğer taraftan, mücbir sebep halinin unsurları arasında illiyet bağının da bulunması gereklidir. Mücbir sebebin en önemli unsurları bunlar iken Kamu İhale Kurulu kararlarında özellikle kaçınılmazlık ve öngörülemezliktir ilkesine atıf yapıldığı görülmektedir.

2.2. 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nda Mücbir Sebep Halleri

Mücbir sebep halleri 4735 Sayılı Kanun’unun 10’uncu maddesinde düzenlenmiştir. Madde metninde “Mücbir Sebep Halleri” aşağıdaki gibi sayılmıştır.

- a. a) Doğal afetler
- b. b) Kanuni grev
- c. c) Genel salgın hastalık
- d. d) Kısmî veya genel seferberlik ilânı
- e. e) Gerektiğinde Kurum tarafından belirlenecek benzeri diğer haller

Kanunun 10’uncu maddesinin ilk dört bendinde belirtilen haller gayet açık iken beşinci bentte Kamu İhale Kurumu tarafından mücbir sebep hallerinin belirlenebileceği ifade edilmiştir.

2.3. Kamu İhale Kurulu’na Yapılacak Mücbir Sebep Başvurularında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar:

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun 10’uncu madde hükmü gereğince meydana gelmiş olan bir durumun mücbir sebep olarak değerlendirilebilmesi Kamu İhale Genel Tebliği’ndeki açıklamalar doğrultusunda için aşağıdaki şartların sağlanmış olması gereklidir:

1. Yasada belirtilen hallerin gerçekleşmiş olması,
2. Bu hallerin yükleniciden kaynaklanan bir kusurdan ileri gelmemiş olması,
3. Yüklenicinin söz konusu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş olması,
4. Mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen 20 gün içerisinde yüklenicinin idareye yazılı olarak bildirimde bulunmuş olması,
5. Söz konusu hal ve hallerin yetkili merciler tarafından belgelendirilmesi.

Bu şartların birlikte sağlanması durumunda meydana gelmiş olay mücbir sebep kabul edilecektir. Doğal afet, kanuni grev, genel salgın hastalık, kısmi veya genel seferberlik ilanı durumlarında idareler rahatlıkla hareket edip olayı mücbir sebep olarak kabul edebilirler. Ancak bu haller dışında ortaya çıkan bir kısım hadiselerin mücbir sebep sayılabilmesi için Kamu İhale Kurumunca mücbir sebep tespiti kararı alınması gerekecek, ayrıca Kurum tarafından daha önce mücbir sebep olarak tespit edilen ve Kamu İhale Genel Tebliğiyle duyurulan haller de idarelerce mücbir sebep olarak kabul edilebilecektir.

4735 sayılı Kanunda düzenlenen haliyle mücbir sebepler, yüklenicinin sözleşme konusu işi sözleşmede belirtilen şartlarda yapmasını engelleyen durumlardır. Maddede sayılan hallerin taahhüdün ifasını engellemesi durumunda yüklenici tarafından süresi içerisinde idareye mücbir sebep başvurusunda bulunulması gerekmektedir. Yüklenicinin talebinin mevzuat çerçevesinde sonuçlandırılması hususundaki yetki ve sorumluluk idarededir. Anılan Kanun maddesinin ikinci

fıkrasında belirtilen şartların varlığı durumunda, idarece yapılan değerlendirme sonucunda mücbir sebep nedeniyle süre uzatımı verilmesi veya sözleşmenin feshi yönünde karar alınabilecektir. Örneğin süre uzatımına ilişkin başvurularda, yüklenicinin mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen 20 gün içinde idareye başvurması, mücbir sebep oluşturan olayları belgelemesi ve idare tarafından, meydana gelen olayın iş üzerinde gecikmeye tesiri olup olmadığı ve bu gecikmenin yüklenici kusurundan kaynaklanıp kaynaklanmadığının incelenmesi ve buna göre karar verilmesi gerekmektedir.

Yükleniciler tarafından idareye yapılan başvurularda (a), (b), (c), (d) bentlerinde belirtilen hallerin dışında bir sebebin söz konusu olması ve maddede sayılan diğer şartların bulunması durumunda, konunun (e) bendi kapsamında mücbir sebep olarak belirlenmesi talebiyle idareler tarafından Kuruma başvurulması mümkün bulunmaktadır. Kuruma yapılacak başvurularda gereksiz yazışmalara sebebiyet verilmemesini teminen, yüklenicinin mücbir sebep talebini oluşturan olayları belgelemek üzere idareye sunduğu belgeler ile varsa idarenin yaptığı incelemede ulaştığı belgelerin de gönderilmesi ve idarenin konuya ilişkin görüşünün açık olarak belirtilmesi gerekmektedir.

2.4. Kamu İhale Kurumu Kararlarında Nasıl Bir Yaklaşım Sergilenmektedir?

Kamu İhale Kurumu tarafından anılan Kanun maddesinin (e) bendi çerçevesinde mücbir sebep olarak kabul edilebilecek benzeri diğer hallere ilişkin olarak genel bir belirleme yapılmaktadır. 4735 Sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin (a), (b), (c), (d) bentlerinde sayılan mücbir sebep hallerine bakıldığında bu durumlarda hem öngörülemezlik, hem de önlenemezlik şartlarının bir arada gerçekleşmesi gerektiği açıktır. Anılan

maddenin (e) bendi çerçevesinde Kurumca belirlenecek “benzeri diğer haller” için de bu iki kriterin bir arada sağlanması şartı aranmaktadır. Buna göre idarelerce yapılacak başvurularda mücbir sebep olarak belirlenmesi istenilen durumun öngörülemezlik ve önlenemezlik kriterlerini birlikte taşıması gerekmektedir.

2.5. Kamu İhale Kurumu’na Yapılan Başvurularda Görülen Genel Hususlar Nelerdir?

Kuruma yapılan başvuruların bir çoğunda, mücbir sebep kabul edilmesi talep edilen durumun yükleniciler açısından öngörülemezlik ve önlenemezlik kriterlerini taşımadığı görülmektedir.

Örneğin sözleşme konusu edimin ifa edilebilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasının, müdebbir bir tacir olarak yüklenicinin sorumluluğunda bulunduğu açıktır. Bu çerçevede, ihale dokümanındaki şartları okuyup kabul ederek teklif veren isteklilerin, ihale konusu işi ihale dokümanına uygun bir şekilde yerine getirmelerini mümkün kılacak hazırlık ve programlama çalışmalarını, ihale konusu edimin ifasını zora sokmamacak şekilde önceden müdebbir bir tacirin sorumluluğunu taşıyarak gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Buna göre, idareye yapılan başvurular üzerine idarelerin yapacakları değerlendirmede başvuru konusunun yükleniciler tarafından önceden öngörülebilir ve önlenebilir olup olmadığının da değerlendirilmesi ve bu nitelikleri taşımayan talepler için Kuruma başvuruda bulunulmaması gerekmektedir.”

2.6. Mücbir Sebep Hallerinin Tespiti İçin Kamu İhale Kurumuna Başvurmak Zorunlu Mudur?

Bu Konuda Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2007/015 karar no’lu ve 09/03/2007

tarifli kararı sorumlular açısından referans olarak kabul edilebilir. Söz konusu kararda Kamu İhale Kurumu’nun uygun görüş alınması gerektiği belirtilmektedir.

3. SON YAYINLANAN DÜZENLEYİCİ KURUL KARARI HAKKINDA

Mevzuattada görüleceği üzere ihalelere yönelik sözleşmenin uygulanması aşamasında karşılaşılan durumlarla ilgili olarak karşılaşılan halin mücbir sebep olup olmadığına karar verecek olan kurum Kamu İhale Kurumu’dur.

Ancak karşılaşılan bu durum ile KİK kararının verilmesi arasında muhakkak bir zaman geçmektedir.

Bu aradaki zaman içinde nasıl hareket edileceği gerek idareleri gerekse yüklenici firmaların bir hayli kafasını karıştırmaktaydı.

Geçtiğimiz ay içinde toplanan Kamu İhale Kurulu 07.11.2018 tarihinde 2018/DK.D-348 sayılı Düzenleyici Kurul Kararı vermiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 10 uncu maddesinin (e) bendindeki Gerektiğinde Kurum tarafından belirlenecek benzeri diğer haller. kapsamında mücbir sebep başvurusu yapılmasının, yüklenicinin sözleşme yükümlülüklerini yerine getirmeye devam edip etmeyeceği ile bu başvuru sonuçlanıncaya kadar yükümlülüklerini yerine getirmeyen yükleniciye cezai işlem uygulanıp uygulanmayacağı ve Kamu İhale Kurumu tarafından başvuruya konu halin, mücbir sebep hali olarak belirlenmesi halinde kesilen cezaların yükleniciye iade edilip edilmeyeceği hususlarına ilişkin olarak;

1- 4735 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin (e) bendi kapsamında Kuruma mücbir sebep başvurusu yapılmasının yüklenicinin

sözleşmeye esas yükümlülüklerini yerine getirmesini ortadan kaldırmayacağı ve bu nedenle yüklenici tarafından sözleşmenin gereklerinin yerine getirilmesine devam edilmesi gerektiğine,

2- Kurum tarafından başvuruya konu halin, mücbir sebep olarak belirlenmesinden önce idare tarafından mücbir sebep başvurusuna konu sözleşme kapsamında gecikme cezası uygulanmasına yönelik önceden tesis edilen işlemlerin hukuki sebebi, mücbir sebeb halinin varlığını tespit eden

Kurul kararıyla ortadan kalkacağından, bu aşamadan sonra, uygulanmış olan gecikme cezasının iade edilerek mücbir sebep hali nedeniyle süre uzatımı veya sözleşmenin feshi hususlarında ortaya çıkan hukuki duruma göre idarenin yeniden işlem tesis etmesinin uygun olacağına, Oybirliği ile karar verilmiştir.

4. SONUÇ

İsteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyumsuzluklar sebebiyle gerek Kamu İhale Kurulu nezninde itirazın şikayet başvurularında bulunulmakta gerekse de idari ve adli mercilerinde davalar görülebilmektedir.

Bilindiği üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ihale sürecinde istekli ve idarelerin uyması gereken kuralları düzenlemektedir. Ve sözleşme uygulaması aşamasında bu Kanun hükümleri geçerli değildir. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda da sözleşme aşamasında uygulanması gerekli kurallar düzenlenmektedir. Yükleniciler yükümlülüklerini idare ile karşılıklı olarak imzalamış oldukları sözleşmelere uygun

olarak yerine getirmek zorundadırlar. Aksi durumda ihale sürecinde eşitlik ve rekabet ilkelerinden bahsedilemeyecektir.

Ancak yüklenici olağanüstü durumlarla karşılaşır ise ne olacaktır? Bu tip durumlara hukuki literatürümüzde “mücbir sebep” halleri denilmektedir.

Mücbir sebep kural olarak, sorumlu şahsın kusurunu bertaraf eder, ancak kusurun başladığı yerde mücbir sebep sona erer. Diğer bir ifadeyle, zarar veren, mücbir sebep teşkil eden olaya kendi kusuru ile maruz kalmışsa, mücbir sebepten yararlanamaz.

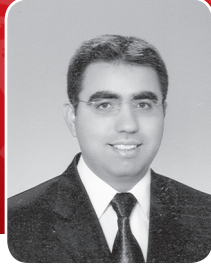
4735 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümleri çerçevesinde mücbir sebep sayılan haller sayılmış ve son olarak da karşılaşılan durumlarla ilgili olarak Kamu İhale Kurulu'na mücbir sebep belirleme yetkisi verilmiştir. Ancak karşılaşılan bu durum ile KİK kararının verilmesi arasında muhakkak bir zaman geçmektedir. Bu aradaki zaman içinde nasıl hareket edileceği gerek idareleri gerekse yüklenici firmaların bir hayli kafasını karıştırmaktaydı. Geçtiğimiz ay içinde toplanan Kamu İhale Kurulu 07.11.2018 tarihinde 2018/DK.D-348 sayılı Düzenleyici Kurul Kararı vererek söz konusu tartışmayı sona erdirmiştir. İdarelerimizin karşılaştıkları durumlarla ilgili olarak bu kurul kararı doğrultusunda karar vermeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu. www.kik.gov.tr/mevzuat

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, www.kik.gov.tr/mevzuat

Kamu İhale Genel Tebliği. www.kik.gov.tr/mevzuat

Mustafa YAVUZ
Gümrük ve Ticaret Uzmanı

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE MERKEZ VE ADRES DEĞİŞİKLİĞİ

1. GİRİŞ

Gerçek kişilerin bir yerleşim yerine (ikametgâha) sahip olması gibi, tüzel kişiliğe sahip bulunan sermaye şirketlerinin ve dolayısıyla belediye şirketlerinin de bir merkezinin olması şarttır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun¹ (TTK) 339/2-a ve 576/1-a maddeleri uyarınca anonim ve limited şirketlerin esas sözleşmelerinde² “*şirket merkezinin bulunduğu yer*”in gösterilmesi zorunludur. Öyle ki, merkezin esas sözleşmede belirtilmemesi halinde şirketin tescili yapılamaz ve buna bağlı olarak şirket tüzel kişilik kazanamaz. Şirket sözleşmesinde merkez, mülki idare biriminin (bir il veya ilçenin) adı belirtilmek suretiyle gösterilir ve merkeze ilişkin esas sözleşme hükmü, “*Şirketin merkezi .....dır.*” şeklinde olur.

1 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

2 TTK’da şirket sözleşmesine ilişkin olarak, anonim şirketler için “esas sözleşme”, limited şirketler için de “şirket sözleşmesi” ibareleri kullanılmıştır. Bu çalışmada, her iki şirket türünde kurulan belediye şirketleri için de “esas sözleşme” ibaresi kullanılmıştır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, şirket merkezi ile şirket adresi (ticari ikametgâh) birbirinden farklı kavramlardır. Merkez, şirket faaliyetlerinin yoğun bulunduğu coğrafi ve mülki bir yeri ifade etmektedir.³ Adres ise şirket merkezinin somutlaşmış hali, bir başka anlatımla mahalle, cadde, sokak olarak şirketin faaliyet gösterdiği yerin belirtilmesidir. Belediye şirketleri, ticari faaliyetlerini, merkezin bulunduğu il veya ilçe sınırları içerisinde yer alan bir adreste yürütür. Zaman içerisinde ortaya çıkan ihtiyaçlar veya zorunluluklar çerçevesinde belediye şirketlerinin özellikle adresinin değiştirilmesine ihtiyaç duyulabilmektedir. Bunun yanında, belediye şirketlerinin, bir gerekçeye dayansın dayanmasın, istedikleri zaman merkezlerini ve açık adreslerini değiştirmesi mümkündür.

İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinde merkez ve adres değişikliği hususu tüm yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

3 Orhan Nuri Çevik, Anonim Şirketler, Seçkin Yayınları, Ankara 1985, s.201.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE MERKEZİN NAKLİ

Merkez; belediye şirketinin idari, hukuki ve ticari faaliyetlerinin toplandığı ve yürütüldüğü yerdir.⁴ 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun⁵ 51 inci maddesinde, “*Tüzel kişinin yerleşim yeri, kuruluş belgesinde başka bir hüküm bulunmadıkça işlerinin yönetildiği yerdir.*”denilmektedir.

Şirket merkezi, birçok yönden önemi haizdir. Belediye şirketi, merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ettirilir (TTK md. 354/1). Şirket aleyhindeki dava ve takiplerde, merkezin bulunduğu yer mahkeme ve icraları yetkilidir. Yine, ortakların şirketle veya ortaklık nedeniyle birbiriyle olan ilişkilerden doğan davalarda şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi yetkilidir. Devletler özel hukuku açısından da merkezin, belediye şirketinin uyrukluğunu (tabiiyetini) saptama bakımından da önemi vardır. Uyrukluk, merkezin bulunduğu yere göre belli olur.⁶ Aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde genel kurul, şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanır (TTK md. 409/3). Ayrıca, belediye şirketinin düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde, TTK’da sayılan bilgilerin yanında merkezin de gösterilmesi mecburidir.

Belediye şirketlerinin merkezi esas itibarıyla, belediyenin bulunduğu yerdir. Örneğin, Kırıkkale Keskin’de kurulan bir belediye şirketinin merkezi doğal olarak Keskin İlçesidir. Dolayısıyla, anılan şirketin merkezi, esas sözleşmesinde “*Şirketin merkezi Kırıkkale ili Keskin ilçesidir.*” şeklinde gösterilir.

4 Esra Hamamcıoğlu, Anonim Ortaklıklarda Anasözleşme Değişikliği, Marmara Üniversitesi, Doktora Tezi, İstanbul 2011, s.53.

5 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 18.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

6 Oğuz İmregün, Kara Ticareti Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2005, s.267.

Ancak, şirket merkezinin mutlaka belediyenin olduğu yerde bulunması gerekmemektedir. Örneğin, bir belde belediyesi tarafından kurulan bir şirketin merkezi, beldenin bağlı olduğu ilçe ya da il olabilir. Aynı durum, bir ilçe belediyesince kurulan şirket için de geçerlidir. Hatta bir adım daha ileri gidilerek, belediye şirketinin merkezi, başka bir il veya ilçe olarak da belirlenebilir. Zira, mevzuatta bunu engelleyen bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat belirtmek gerekir ki, bir il ya da ilçe belediyesinin, özellikle tek ortağı olduğu şirketin merkezini başka bir il veya ilçe olarak belirlemesi uygulamada karşılaşılan bir durum değildir.

Büyükşehir belediyelerinde ise durum biraz daha farklıdır. Örneğin, büyükşehir olan Ankara’da Keçiören Belediyesi tarafından kurulan bir şirketin merkezi, Keçiören sınırları içinde olabileceği gibi Ankara İli içinde ancak Keçiören İlçesi dışında da olabilir.

Söz konusu açıklamalar kapsamında, bir belediye şirketinin merkezinin değiştirilmesi hakkında bilgi vermek gerekirse;

Şirket merkezinin esas sözleşmede gösterilmesi zorunlu olduğundan, merkez değişikliği aynı zamanda esas sözleşmede değişiklik yapılmasını gerektirir. Bu kapsamda merkezin başka bir yere nakli için esas sözleşmede değişiklik yapılması şarttır. Esas sözleşmeyi değiştirme yetkisi ise genel kurul aittir ve bu değişiklik belli bir prosedüre tabidir.⁷ Dolayısıyla, şirket adresinin başka

7 Bu bağlamda; esas sözleşme değişikliği için anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde ise müdür/müdürler kurulu tarafından değişiklik metni hazırlanır. Esas sözleşme değişikliğinin görüleceği genel kurulun çağrılı yapılması halinde değişiklik taslağı, mevcut hükümlerle birlikte ilan edilir. Genel kurulun çağrısız yapılması halinde tadil metninin ilan edilmesine gerek yoktur. Esas sözleşme değişikliğine karar verme yetkisi, bu şirketlerin karar ve irade organı olan genel kurula aittir. Genel kurulun, merkez değişikliğine ilişkin kararı, TTK’da öngörülen nisaplarla kabul etmesi gerekir (TTK md. 421, 621).

bir sicil bölgesine taşınmasına ilişkin karar, yönetim kurulu veya müdürler tarafından alınmaz. Şirket merkezini değiştirmek isteyen belediye şirketlerinin esas sözleşmede değişiklik yapması ve bu kapsamda anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde TTK'nın 452 ila 455 inci maddelerinin, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde ise aynı Kanununun 589 uncu maddesinin tatbik edilmesi gerekir.

Ticaret Sicili Yönetmeliğinin⁸(Yönetmelik) 111/1 inci maddesinde, *“Bir ticari işletmenin veya ticaret şirketinin Türkiye'deki merkezinin başka bir sicil bölgesine taşınmasının tesciline ilişkin başvurularda, şirket sözleşmesinin değişikliğine ilişkin belgelere ek olarak müdürlüğe aşağıdaki belgeler de verilir.”* hükmü yer almaktadır. Söz konusu hükümden, şirket merkezinin başka bir sicil bölgesine taşınması durumunda esas sözleşmede değişiklik yapılması gerekmektedir. Eğer ki, taşınma sonucunda şirketin sicil bölgesi değişmiyorsa esas sözleşmede değişiklik yapılmaz.

Ticaret sicili, Ticaret Bakanlığının gözetim ve denetiminde ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları bünyesinde kurulan ticaret sicili müdürlükleri tarafından tutulur. Müdürlüklerin görev alanı odaların kuruldukları il ya da ilçe ile sınırlıdır. Ticaret sicili müdürlüklerinin sınırları mahalli idare birimlerine göre değil, merkezi idare birimlerine göre tespit edilmiştir. Bu çerçevede, belediye şirketinin taşınması halinde bağlı bulunduğu sicil müdürlüğü de değişmekte ise esas sözleşmenin şirket merkezine ilişkin maddesinde değişiklik yapılması şarttır. Örneğin, Kırşehir merkezli bir şirketin Ankara'ya taşınabilmesi için esas sözleşmede değişikliğe gidilir. Zira bağlı bulunulan sicil bölgesi (Kırşehir Ticaret Sicili Müdürlüğü), Ankara Ticaret Sicili Müdürlüğü olarak de-

ğişmektedir. Bununla birlikte, büyükşehirlerde şirket merkezinin ilçeler arasındaki taşınması, her zaman merkez değişikliği anlamına gelmez. Örneğin, şirket merkezinin Ankara'nın Yenimahalle İlçesinden Sincan İlçesine taşınması durumunda esas sözleşmede değişiklik yapılması gerekmez. Zira hem Yenimahalle hem de Sincan aynı sicil bölgesi (Ankara Ticaret Sicili Müdürlüğü) içerisinde yer almaktadır. Ancak, şirket merkezi Yenimahalle'den Sincan'a değil de Şereflikoçhisar'a taşınıyorsa, esas sözleşmede değişiklik yapmak lazımdır. Zira, Şereflikoçhisar, farklı bir sicil müdürlüğü (Şereflikoçhisar Ticaret Sicili Müdürlüğü) çevresinde bulunmakta ve dolayısıyla sicil müdürlüğü çevresi değişmektedir. Ancak, ülkemizde her ilçede ticaret odası/ticaret ve sanayi odası bulunmamaktadır. Örneğimize devam edecek olursak, şirket merkezinin Keçiören'den Nallıhan'a veya Kahramankazan'dan Kızılcahamam'a taşınması halinde esas sözleşmede değişiklik yapmak gerekmemektedir. Zira, adı geçen yerleşim yerlerinin hepsi aynı sicil bölgesi (Ankara Ticaret Sicili Müdürlüğü) içerisinde yer almaktadır. Özet olarak, **adresin değişmesiyle birlikte, şirketin bağlı olduğu ticaret sicili müdürlüğü değişiyorsa, bunun için genel kurul kararıyla esas sözleşmede değişiklik yapmak şarttır.**

Şirket merkezinin naklini öngören esas sözleşme değişikliğine ilişkin genel kurul kararı, karar tarihinden itibaren 15 gün içerisinde şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Ayrıca bu durum, internet sitesi açmakla yükümlü olan belediye şirketlerinin internet sitelerinde yayımlanır.

3. MERKEZİN BULUNDUĞU İL VEYA İLÇE DEĞİŞMEMEK KAYDIYLA BELEDİYE ŞİRKETİNİN AÇIK ADRESİNİN DEĞİŞMESİ

3.1. Açık Adres Değişikliğinin Yönetim Organı Kararıyla Yapılabilmesi

⁸ Ticaret Sicili Yönetmeliği, 27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Bir önceki bölümde, şirket merkezinin başka bir sicil bölgesine (il veya ilçe dışına) nakli durumunda yapılması gereken iş ve işlemler açıklanmıştı. Peki, belediye şirketi adresinin aynı sicil bölgesi içerisinde taşınması durumunda uygulama nasıl olacaktır? Öncelikle belirtmek gerekir ki, TTK'ya göre şirket merkezinin esas sözleşmede gösterilmesi zorunlu iken, anılan Kanunda şirketin açık adresinin esas sözleşmede gösterilmesi öngörülmemiştir.

Ülkemizde 01.01.2015 tarihinden itibaren şirket kuruluşları, elektronik ortamda Merkezi Sicil Kayıt Sisteminde (MERSİS'te) ve <https://mersis.gtb.gov.tr> adresi üzerinden yapılmaktadır. Şirket kuruluşu yapılırken MERSİS, şirketin açık adresinin de girilmesi gerekmektedir. Şirketin adres bilgilerine Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT) verileri üzerinden erişilmektedir. Bu kapsamda, şirketin adresine ilişkin olarak; il, ilçe, mahalle/köy, cadde/sokak, dış kapı no, iç kapı no bilgileri Sisteme girilmektedir. Dolayısıyla, belediye şirketinin adres bilgileri, esas sözleşmede tam olarak yer almaktadır.

Bir önceki bölümde açıklandığı üzere, aynı sicil bölgesinde olmak kaydıyla yalnız adres değişikliği için belediye şirketinin esas sözleşmesinde değişiklik yapılması ve dolayısıyla genel kurulun bu yönde karar alması zorunlu değildir. Örneğin, İstanbul'da kurulu olan bir belediye şirketi, il içerisinde adres değişikliği yaptığında (örneğin, şirket merkezinin Tuzla'dan Beylikdüzü'ne taşındığında), sicil bölgesi (İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğü) değişmediğinden, bu değişiklik için esas sözleşmede değişiklik yapılmaz. Adres değişikliği için anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulunun, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde ise müdürün, birden fazla müdür varsa müdürler kurulunun karar alması yeterlidir. Dolayısıyla, adres deği-

şikliği, merkez değişikliğine göre daha basit, kolay, pratik ve daha az maliyetlidir.

3.2. Adres Değişikliğinin Belediye Tarafından Resen Yapılması Durumu

Belediyeler zaman zaman mahalle, cadde, sokak ve benzeri yerlerin adlarını değiştirmekte veya yeni yapılanmadan dolayı kapı numaralarında düzenlemeler yapmaktadır. Bazen de kanuni düzenleme gereğince il/ilçe adlarının değişmesi gerekmektedir. Bu hallerde, şirketlerin ticaret siciline tescil edilmiş adreslerinde de değişiklik yapılması ihtiyacı hâsıl olmaktadır.

Belirtilen durumların varlığında belediye şirketinin yetkili organının karar almasına gerek olmaksızın, belediyeden alınan ve şirketin eski ve yeni adresini gösteren belediye numarataj belgesi ibraz edilmek suretiyle, şirketi temsil ve ilzama yetkili kişiler tarafından ilgili ticaret sicili müdürlüğüne yapılacak başvuru üzerine yeni adresin tescil edilmesi mümkündür. Belediyelerin numarataj çalışmaları doğrultusunda şirketin isteği dışında gerçekleşen adres değişiklikleri için ticaret sicili harcı ödenmesi gerekmez.

4. MERKEZ VE ADRES DEĞİŞİKLİĞİNİN TESCİL VE İLANI

Daha önce belirtildiği üzere, anonim ve limited şirketlerin Türkiye'deki merkezinin başka bir sicil bölgesine taşınması için esas sözleşmede değişiklik yapılması şarttır. Esas sözleşmede yapılan her değişiklik tescil ve ilana tabi olduğundan (TTK md. 455, 589/II), şirket merkezinin değişmesi halinde esas sözleşme değişikliğinin ve dolayısıyla yeni adresin tescil ve ilan ettirilmesi gerekir. Tescil başvurusunda, esas sözleşme değişikliğine ilişkin belgelere ek olarak; varsa önceki değişiklikleriyle beraber, şirketin eski merkezinin kayıtlı olduğu müdürlükçe onaylı şirket sözleşmesinin bir örneği, eski merkez-

de yapılan en son tescilin yayımlandığı sicil gazetesi ve eski merkezdeki sicil kaydının onaylı örneği sicil müdürlüğüne verilir.

Öte yandan, yeni merkezin bulunduğu yer siciline, yeni bir tescil için gerekli olan olgulardan başka, eski merkezin bulunduğu yer de kaydedilir. Yeni merkezin bulunduğu yer müdürlüğü, yapılan tescil hakkında eski merkezin bulunduğu yer müdürlüğünü bilgilendirir. Eski merkezdeki kaydın silinmesi, yeni merkezdeki tescilin bildirilmesi üzerine yapılır. Eski ve yeni merkezin bulunduğu yer gösterilerek şirketin merkez değişiminden dolayı yeni merkezin bulunduğu yer siciline tescil edildiği, şayet değişmişse yeni ticaret unvanı ve şirketin sicilden resen silindiği hususlarının eski merkezde tescili şarttır. Eski merkezin kayıtlı olduğu müdürlük, kayıt silme işlemini müteakip sicil dosyasının aslını, dosya içeriğindeki belgelerin tarih sırasına göre hazırlanmış dizi pusulası ile birlikte en geç 10 iş günü içinde yeni merkezin bulunduğu müdürlüğe güvenli bir şekilde göndermekle yükümlüdür (Yönetmelik md. 112-113-114).

Aynı sicil bölgesi içerisinde yapılan adres değişiklikleri de, merkezin başka bir sicil bölgesine taşınmasında olduğu gibi tescil ve ilan ettirilir. Nitekim, Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 29/1. maddesinde, tescil edilmiş olgularda meydana gelen her türlü değişikliğin de tescil edileceği, bir ticaret unvanına ilaveler yapılması veya bu unvanın unsurlarından olan ilavelerin çıkarılması veyahut bir tüzel kişinin şirket sözleşmesinin hükümlerinin değiştirilmiş olması, bir temsilciye verilen yetkilerin daraltılmış veya genişletilmiş bulunması, bir tüzel kişinin tasfiye haline girmesi yahut bir işletmenin tescil edilmiş olan işyerini sicilin iş çevresi içinde başka bir yere nakletmesi gibi hallerin, tescil edilmiş olgularda değişiklik sayılacağı hükme bağ-

lanmıştır. Anılan hüküm gereğince, şirketlerin adres değişikliği tescil edilmiş olgularda değişiklik sayıldığından, bu değişiklik de tescil ve ilana tabidir. Tescil başvurusunda, adres değişikliğine ilişkin noter onaylı yönetim organı kararı dilekçeye ek yapılır.

Tescil işleminin; şirket merkezinin başka bir sicil bölgesine taşınması durumunda bir ay içinde, aynı sicil bölgesinde başka bir adrese taşınması halinde ise 15 gün içinde yaptırılması gerekir (TTK md. 30, 31). Ayrıca bu durum, internet sitesi açmakla yükümlü olan şirketlerin internet sitelerinde de yayımlanır.

Yeri gelmişken belirtelim ki, esas sözleşmede veya adres değişikliği halinde yönetim organı kararında adresin yanlış yazılması ve bu haliyle tescil edilmesi durumunda, doğru adrese göre şirketin sicil bölgesi değişmiyorsa, yeni bir yönetim organı kararı alınarak ve ilgili karar tescil ve ilan ettirilerek yanlışın düzeltilmesi mümkündür.

5. YENİ ADRESİNİ SÜRESİ İÇİNDE TESCİL ETTİRMEYEN ŞİRKET İÇİN BU DURUMUN FESİH SEBEBİ SAYILMASI

Anonim ve limited şirketlerin sona erme (fesih) sebepleri TTK'da gösterilmiş olup, bu sebeplerden biri de esas sözleşmede öngörülmemiş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesidir (TTK md. 530/1-c, 636/1-a). Anonim ve limited şirketlerin ve dolayısıyla belediye şirketlerinin esas sözleşmesinde, adres değişikliğine ilişkin olarak, "Adres değişikliğinde yeni adres, ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan ettirilir. Tescil ve ilan edilmiş adrese yapılan tebligat şirkete yapılmış sayılır. Tescil ve ilan edilmiş adresinden ayrılmış olmasına rağmen, yeni adresini süresi içinde tescil ettirmemiş şirket için bu durum fesih sebebi sayılır." hükmü yer almaktadır. Bu halde, adresi değiştirmekle birlikte, bu olguyu tescil ve ilan ettirmeyen

belediye şirketleri fesihle karşı karşıya kalabilecektir. Ayrıca, TTK'nın 33. maddesi kapsamında şirket hakkında idari para cezası uygulanacaktır.

6. SONUÇ

Anonim ve limited şirketlerde ve dolaşısıyla belediye şirketlerinde, şirket merkezinin esas sözleşmede gösterilmesi zorunludur. Şirketin merkezinin nakli aynı zamanda esas sözleşmede değişiklik yapılmasını gerektirir. Eğer ki, belediye şirketinin merkezi, başka bir sicil bölgesine taşınacaksa esas sözleşmenin ilgili maddesinin de 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde değiştirilmesi ve buna ilişkin kararın şirket genel kurulu tarafından alınması gerekir.

Buna karşın, aynı sicil bölgesi içerisinde olmak kaydıyla (kayıtlı olunan ticaret sicili müdürlüğünü değiştirmek gerekmiyorsa), yalnız adres değişikliği için esas sözleşmede değişiklik yapılması zorunlu değildir. Bunun için anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulunun, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde de müdürün/müdürler kurulunun karar alması yeterlidir. Ancak, her iki durumda da adres değişikliğinin tescil ve ilan ettirilmesi şarttır.

Şirket adresinin belediye tarafından yapılan numarataj çalışması kapsamında değişmesi halinde ise; belediye şirketinin yetkili organının karar almasına gerek olmaksızın, belediyeden alınan belge ibraz edilmek suretiyle, şirketi temsil ve ilzama yetkili kişiler tarafından yapılacak başvuru üzerine yeni adres tescil edilebilir.

Tescil ve ilan edilmiş adresinden ayrılmış olmasına rağmen, yeni adresini süresi içinde tescil ettirmemiş belediye şirketi için bu durum fesih sebebi sayılır. Dolayısıyla, adres değişikliğinin tescil ettirilmemesi halinde belediye şirketi fesih gibi bir sonuçla karşı karşıya kalabilecektir. O halde, herhangi bir yaptırıma maruz kalmamak ve tebligatlarda sorun yaşamamak için adres değişikliğinin tescil edilmesi dışında ayrıca bu işlemin süresi içerisinde vergi, sosyal güvenlik ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı mevzuatları kapsamında ilgili idarelere bildirilmesi belediye şirketlerinin menfaatine olacaktır.

Son olarak belirtelim ki, bu çalışmada dile getirilen hususlar, belediyeler tarafından kurulan şirketler yanında, il özel idareleri, mahalli idare birlikleri, belediye bağlı kuruluşları ve belediye şirketleri tarafından kurulan ya da sonradan ortak olunan şirketler için de aynen geçerlidir.

KAYNAKÇA

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (18.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

Çevik, Orhan Nuri, Anonim Şirketler, Seçkin Yayınları, Ankara 1985.

Hamamcıoğlu,Esra,Anonim Ortaklıklarda Anasözleşme Değişikliği, Marmara Üniversitesi,Doktora Tezi, İstanbul 2011.

İmregün, Oğuz,Kara Ticareti Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2005.

Ticaret Sicili Yönetmeliği (27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı R.G.).

<https://mersis.gtb.gov.tr>

Ahmet Nazmi ÜSTE

*Dokuz Eylül Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Kamu Yönetimi Bölümü
Dr. Öğretim Üyesi*

YEREL SEÇİMLER, YEREL DEMOKRASİ VE SİYASAL KATILMA

1. GİRİŞ

Değişen dünya koşullarında, yerel seçimlerin süregelen anlayıştan farklı bir duruma evrilmesi ile siyaset/siyasetçilerden bağımsız olmamak koşulu ile siyasal kişi/kurumlarla seçmenler arasında ilişkilerin sağlandığı bir epistemolojiyi baz almaktadır. Bunun anlamı, yerel siyasetin bilgili, ilgili ve yönetime profesyonel bakış açısı ile yaklaşabilen kişilerce yapılmasının yerel demokrasiye katkı sağlayabileceğidir.

Günümüzde ülkelerin çeşitli alanlardaki başarıları mutluluk endeksleri ile okunur olmuştur. Yerel halkın mutluluğu, yerel mal ve hizmetlere verecekleri katkı ile doğru orantılıdır. Yerel halkın seçim öncesinde yerel seçimlere sahip çıkabilmesi, demokratik ortamlarda adayların, yapacakları proje ve planlarının iyi tanıtılması, kabul görmesi yani siyasal katılıma destekleri ile olanaklıdır.

Yerel halka hizmet verecek olan yerel birimlerdeki yönetim kadrolarının belirlendiği yerel seçimlerin yeni katılım yöntemleri ile desteklenmesi, yerel yönetimler adına yapılabilecek plan ve projelerin yapı taşlarını oluşturabilecektir. Çalışmada, yerel demokrasinin önemi, yerel seçimlerin demokratik kriterlere katkıları ve yerel halkın bu sürece nasıl katılabilecekleri tartışılacaktır.

2. YEREL DEMOKRATİK DEĞERLER VE SİYASAL KATILMA

Demokratik değerlerin tamamı yerel demokrasi için de geçerlidir. Ancak, yerel halkın yönetime katılımının kolaylaştırılması ile bu değerlerin artması olanaklıdır. Yerel demokratik değerler olarak ifade edebileceğimiz koşulların başında, yaşam koşullarının kaliteli hale getirilmesi ve bunlar için uygulanacak politikalara odaklanılmasıdır. Demokrasiler, insanların kişisel

özgürlüğünü, güvenliğini, sosyal adaleti, toplumsal eşitliği, kamusal müzakereyi ve toplumsal çatışmaların barışçıl yollarla çözümünü desteklemek için oluşturulmuş yapılarıdır¹.

Yerel demokratik değerler, yerel halkın katılımının nasıl sağlanabildiği ile imgelenmektedir. Dahl, demokrasinin katılımcı yönünün işlerliği için;

-Etkin katılım: Bireylerin eşit ve etkin katılıma sahip olmaları,

- Oy kullanma eşitliği: Politikaların anlatılması ve tanıtımı sonrasında bilinçli oy kullanma,

-Bilgi edinme: Her bireyin alternatif politikaları ve oluşturabileceği sonuçlar hakkında bilgilendirilmesi,

-Gündemin denetimi: Üretilen politikaların, sorunların önceliğine göre ele alınması,

-Seçmenlerin sürece dahil edilmesi: Seçmen hakkı olarak seçimlerin öncesi ve sonrasında seçmenin katılımının desteklenmesi² aşamalarını sıralamaktadır.

Yerel yönetimlerde katılma, karar süreçlerine etkin katılım olarak ele alındığında, yaşam boyu öğrenme tabanında yapılacak araştırmalarla, bilimsel eğitim, öğrenme, sorgulama, yorum, insan refah ve mutluluğuna çözüm üretme ile bunların gelişme sağlayacak nitelikte yönlendirilmesidir³.

Siyasal katılma için genel geçer tanım olarak G. Parry, G.Moyser ve N. Day'ın "Political Participation and Democracy in Britain" başlıklı kitaplarındaki tanımı ala-

cak olursak, siyasal katılımın şunları içerdiği söylenebilir⁴: "Siyasal katılma, kamu politikalarının oluşturulması, yasallaştırılması ve yürütülmesi sürecinde yer almalıdır. Kamusal kararları etkileme amacındaki yurttaşların eylemidir". Bu tanım siyasal davranışın edilgen biçimlerini içermez. Oysa bazı siyaset bilimciler aile, iş ya da arkadaş grubu içinde yapılan siyasal sohbetleri de katılımın türleri olarak görürler. Katılma, bir şekilde bireylerin siyasal süreçlerde yer almalarını sağlayan eylemleri ifade eden bir kavramdır⁵.

Yerel yönetimlerde katılma etkinliğinin gerçekleşmesi için, birinci öge öncelikle katılımcı davranışı olanaklı kılacak asgari koşulları taşıyan bir ortamın bulunmasıdır. İkinci öge ise, katılmanın öznelidir. Kim katılıyor? Sorusunu yanıtlayabilmek için, konuya iki açıdan yaklaşmak gerekir: Hukuk açısından ve toplum bilim açısından olmak üzere. Hukuk açısından bakıldığında, dar ve geniş anlamıyla siyasal hakların belirlenmesidir. Dar anlamda siyasal haklar, hukuk düzenlemelerine göre kime hangi somut katılma olanaklarının açıldığının ifade edilmesidir. Geniş anlamda ise, bütün hak ve özgürlüklerin yer aldığı bir ortamı anlatır. Üçüncü öge ise, katılmanın hedef edildiği yerlerin bir başka deyişle katılma alanlarının belirlenmesidir⁶. Yerel halkın yönetime katılımı, yerel mal ve hizmet için kamusal politikaların belirlenmesine de yardımcı olabilecektir.

Kamu politikaları önceden tahmin edilen ya da edilemeyen sonuçlara sahiptir. Amaçlar, çıktılar ve sonuçlar arasında farklılıklar olabilir. Çünkü bir politika ile ger-

1 Tilly, 2014:23-24.

2 Tilly, 2014:26.

3 Güvenen, 2005:271.

4 Çağla, 2017:103.

5 Çağla, 2017:103.

6 Eroğul, 2012:200-201.

çekleştirilmesi amaçlanan hizmetlerin çıktı ve sonuçlarının ne olacağı her zaman tam olarak bilinmeyebilir. Ya da istenmeyen sonuçlarda ortaya çıkabilir. Bu noktada kamu politikası bunların tamamını kapsar. Kamu politikaları talep ile oluşur. Toplumda bir sorun ya da ihtiyaç ortaya çıktığı zaman siyasal sistem içinde ve kamu yönetiminde kamu politikası oluşturan karar vericiler üzerinde yerel halkın istekleri de bu kategoriye girmektedir. Kamu politikalarında seçmenler, bürokratlar, merkezi ve yerel yönetimler, baskı grupları, siyasal partiler, karar mekanizmaları rol oynamaktadır⁷. Yerel halkın ihtiyaçlarının karşılanabilmesinde başta belediyeler olmak üzere, tüm yerel kurumların ortaya koyacakları kamusal politikalar yine yerel halkın memnuniyeti açısından önem taşımaktadır.

3. YEREL SEÇİMLER VE HALKA YAKIN YÖNETİM

Yerel seçimler, yerelleşme nedenlerinin tartışılmasını beraberinde getirmiştir. Yerel yönetimler sadece siyasal nedenlerle var olmamışlardır, yönetsel ve toplumsal birçok neden yerel yönetimlerin ortaya çıkışında etkili olmuştur. Kamu hizmetlerinin yalnızca merkezi yönetim ile ele alınmasının nedenleri tarihsel, geleneksel ve demokratik gelişmelerle yakından ilgilidir. Yerel yönetimlerin bir yönetim biçimi olarak gelenekselleşmesi, ekonomik ve siyasal nedenlerden kaynaklanmaktadır⁸.

Yerel yöneticiler, yerel halk tarafından kabul ve destek görmek için varlıklarını yassallaştırmak zorundadır. Yerel seçimler bu bağlamda önem taşımaktadır. Yerel halkın yerele ait olan kamu işlerine katılmaları se-

çimler ile olmaktadır. Seçimler siyasal kararları alanlarla, bu kararların uygulandığı kişiler arasında iletişimi gerçekleştiren bir bağ niteliğindedir⁹.

Yerel seçimlerin seçim hukuku bakımından ele alınması aday gösterme sürecinden, seçimlerin resmi sonuçlarının açıklanıp, bunlar üzerinden yapılan yargı denetimi sonuçlanıncaya kadar geçen sürece ilişkin tüm anayasal ve yasal kurallar açısından önem taşımaktadır. Yerel seçimlerde de, seçim sürecinin ilk adımını oluşturan adaylık süreci, seçilme hakkı ve seçmen oylarının yerelde karar organlarında yer alabilecek kişilerin belirlenmesindeki etkinliği yerel mal ve hizmetteki başarının temellerini ortaya koymaktadır¹⁰.

Etkin, demokratik, saydam, hesap verebilen yerel yönetimler ülkemizde demokrasinin gelişimi ve bir yaşam biçimine dönüşmesi için de son derece önemlidir. Çünkü bir ülkede demokrasinin gelişimi, kamu alanını kapsayacak biçimde olmalıdır. Burada yerel yönetimlerin özel ve öncü bir rolü vardır¹¹.

Halka yakın yönetim anlayışında, genel olarak yerel yönetimler özel de ise belediyelerde alternatif hizmet sunma alanları ve yöntemlerinin genişletilmesi önemlidir. Buna göre belediye kanunları ile belediyelerin ihale yöntemi başta olmak üzere, hizmet sözleşmeleri, imtiyaz sözleşmeleri, kiralama/yönetim sözleşmeleri, gönüllü katkılar, yap-işlet-devret yöntemi, ortak girişim yöntemi, **şirketleşme, yönetim sözleşmesi yöntemi ve yönetim devri alternatif olarak kullanılması gereken hizmet sunma yöntemlerindedir**¹². Bu yön-

9 Çam, 1987:241.

10 Yazıcı, 2012:59-60.

11 Karakaş, 2013:129.

12 Ökmen/Parlak, 2015:166.

7 Çevik, 2003:137-139.

8 Çukurçayır, 2000:99-100.

temlerin sağlıklı işleyebilmesi için halkın gereken desteği yerel yönetimlere vermesi gerekmektedir.

Yerel demokrasinin gelişmesinde “demokratik birey” olarak nitelenen kişilerin yer alması önem taşımaktadır. Dünyada da, **Türkiye’de de demokratikleşmenin sağlanması toplumda geçerli insan modellerinin değişimi ile paralellik göstermektedir.** Yerel halka hizmet üretecek çalışanların birçok özelliği taşıması gerekmektedir. Yerel halk ile hizmet **köprüsünün kurulabilmesi için** tüm halkın içtenlikle kucaklanması gerekmektedir. Yani, bireysel eğilimlerini ön plana çıkararak insandan, toplumsal çıkarları ön plana çıkararak insana; belirsizliğe tahammülü olmayan insandan, belirsizliklerle baş edebilen insana; **dıştan denetimli** insandan içten denetimli insana; dış ve iç yaşamının denetim altına alınabileceğini düşünen insandan, kendi yaratıcılığına dayanan insana; katı kuralcı ve disiplinli insandan, içtenlikli ve rahat insana, ilişkileri sevgi tarafından belirlenen insana kadar **kısacası yerel halkın tümüne saygılı olan yerel yönetim anlayışının** başarısız olması olanaklı değildir¹³. Yerel halkı mal ve hizmetlerden uzaklaştıran değil, bu bağlamda kapsayıcı olan tutuma sahip yönetimler ancak halka yakın yönetimlerdir. Yerel yönetimlerin halka yakın yönetim anlayışının diğer bir yönü de, her insanın kendi özellikleri çerçevesinde yönetim içinde değerlendirilerek yerel yönetimlerin demokratikleşmesinde katkısı olabileceği ön plana alınmalıdır.

4. YEREL SEÇİMLERİN YEREL DEMOKRASİ VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİLERİ

Yerel demokrasi açısından önceleme- si gereken yaşam kalitesi kavramı, kentsel

13 Alkan, 1993:36-37.

yaşam ortamında ya da kırsalda yaşanan çevrenin, mekanın zihinsel ve sosyal olarak birçok değişkenle olumlu olarak algılanabilmesidir. Yerel seçimlerle biçimlenecek olan yerel yaşam kalitesi, bir biçimde yerel halkın mutluluk katsayısını anlatır¹⁴.

Katılım kavramının yaşam kalitesi ile ilişkisine gelindiğinde, açık bir biçimde görülmesi de, kentte ya da kırsalda yaşayanların, buradaki mekanların sosyal ve fiziksel biçimlenmesine katılarak, yaşam kalitesini etkileyebilme olanaklarının olması gibi demokratik bir ilişkiden söz edilebilir¹⁵.

Yerel yönetimlerde karar organları etkin hale getirilmelidir. Örneğin, güncel konulardan biri olan kentsel dönüşüm projelerinin planlama aşamasına meslek odalarının etkin katılımı sağlanmalı, imar ile ilişkin konuların karar organlarının ilgili kurullarında görüşüldükten sonra karara bağlanması, çıkabilecek sorunların kaynağında önlenmesini de beraberinde getirebilecektir. Kentlere ilişkin önemli konular hakkında kamuoyunun görüşlerine süreklilik getirebilecek şekilde başvurulması, yerel yönetimlerin yerel halk ile olan iletişimlerinin daha sağlıklı olarak geliştirilmesi ve kaynaklarının kendi imkanları başta olmak üzere merkezden ayrılan payların tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir¹⁶.

Yerel yönetimlerin sürdürülebilir kentler oluşturması ve bu yapının istikrarını sağlayabilmesi önemlidir. Sürdürülebilirliğin üç boyutu bulunmaktadır. Bunlar¹⁷: Ekolojik, iktisadi ve sosyal boyuttur. Ekolojik boyutuyla sürdürülebilirlik, üzerinde yaşadığımız dünyanın sahip olduğu doğal

14 Çukurçayır, 2000:99-106.

15 Çukurçayır, 2000:99-107.

16 Karakaş, 2013:130.

17 Şahin, 2010:16.

kaynakların bugünkü kuşaklar tarafından kullanılmasını ama bu kullanımın gelecek kuşakların, söz konusu kaynaklardan yararlanma imkanlarını ortadan kaldırmayacak bir düzeyde olmasını ifade eder. Sürdürülebilir kent ise, iktisadi, sosyal ve çevresel boyutta belli dengeleri gözetken, bölgesel ve global sürdürülebilir kalkınma vizyonu ile uyumlu ve bu vizyona etkin bir biçimde katkı sağlayabilen bir birim anlamında kullanılmaktadır¹⁸.

Yerel yönetimlerle yerel halkın yaşam kalitesinin arttırılmasında “Demokratik Konsolidasyon” önem taşımaktadır. Demokratik konsolidasyon ise, demokratik sistemin kuşku bırakmaz şekilde sağlamlaşmış alternatifsizleşmesi olarak tanımlanabilir; daha teknik bir anlamda ise olumsuzluk yaşayanların bile kayıplarını demokratik oyun kuralları dışında telafi etmeyi düşünmedikleri, yaygın bir deyimle demokrasi-nin “kasabadaki tek oyun” haline geldiği durumdur¹⁹.

Yerel yönetimler ve yerel seçimler, yerel halkın yaşam kalitesi ile içiçe geçen özellikleri ve çözüm önerilerini yapılarında barındırdıkları için gittikçe artan bir ilgiye konu olmaktadır. Kentsel nüfus artışı, özellikle büyük kentlerde yerel yönetimlerin önemini de arttırmıştır. Bu ilginin diğer bir nedeni de demokratikleşme tartışmalarının sürekli olarak yerel yönetimlerin güçlendirilmesi gereğini gündemde tutmasındandır²⁰.

Yerel halkın artan beklentilerinin karşılanabilmesi açısından²¹, ihtiyaca özel üretim, ürün çeşitliliğinin sağlanması, kalite ve hızlı temin olanaklarının oluşturulması,

bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemenin hizmete yansımaları, üretim teknolojilerinde otomasyon, kaliteli iş gücü, değişen beklentilerin karşılanabilmesi, çalışma koşullarının cazip hale getirilmesi, zaman yönetimine önem vermek sayılabilir.

5. YEREL KAMUOYU VE KATILIM

Yerel kamuoyunun önemi, seçmenlerin isteklerinin tanımlanması ve bu isteklere göre siyasal ürünlerin tasarlanması anlamına gelir. Siyasal kampanya iletişimi hedef kitlenin özelliklerinin analizi, siyasal bağlamda hedef kitlenin tanımlanması temelde belli bir siyasal parti ya da aday destekleyenler ve oyunu nasıl kullanacağı konusunda tereddütü olan kararsızlar olarak karşımıza çıkmaktadır²².

Robert Dahl, siyasal katılımın boyutlarını ilgilenme, önemseme, bilgilenme ve eylemde bulunmak üzere dörde ayırmaktadır. Milbraht ve Goel uluslararası düzeyde yapılmış birçok çalışmaya dayanarak katılım faaliyetlerinin öznelere “etkin katılımcılar”, edilgen destekleyiciler ve ilgisizler olmak üzere üçe ayırmaktadır. Buna göre sadece oy vermekle yetinenler, edilgen destekleyicileri oluşturmaktadır²³.

Yerel siyasete yabancılaşma ise²⁴,

- *Kendi oyunu değersiz bulan ve oy ile hiçbir şeyi değiştiremeyeceğini düşünenler,*
- *Seçimleri anlamsız bulan ve aday ya da partiler arasında temel bir farklılık olmadığını düşünen seçmenler,*
- *Siyasetçilerin çözüm odaklı olmadığını düşünen seçmenlerle ifade edil-*

18 Şahin, 2010:16.

19 Somer, 2004:228.

20 Önder, 2009:311.

21 Çukurçayır/ Eşki, 2009:156.

22 Uztuğ, 1999:99.

23 Uztuğ, 1999:101.

24 Uztuğ, 1999:103.

mektedir. Yerel siyasete olan yabancılaşmanın önlenebilmesi için; yerel halkın katılımı sağlanarak, yerelin ihtiyaçlarını doğru belirleyerek, buna uygun plan/projelerle yapılabileceğine ikna edecek adayların ortaya çıkması ile ilk adım atılmış olabilecektir.

Demokratik bir yerel yönetim, demokratik bir toplum içinde gelişebilir. Yerel yönetimlerde katılımın gelişimi için, çoğulculuk, demokratiklik ve toplumsal katmanların karar süreçlerine katılımındaki etkinlikleri önemlidir. Yerel düzeyde katılımdan beklenen yararlar için, yerel halkın toplumla bütünleşmesi ve toplumsal endişelerle donanarak, sosyal sorumluluk üstlenmesi, sosyal ilişkiler ağının yardımlaşmaya uygun yönünün ön plana çıkması, daha fazla yaşam kalitesi, sosyal atmosferde olumlu değişimler, alternatif düşüncelerin gelişme ortamı bulması ve bunların toplum yararına kullanılması olarak sayılabilir²⁵.

Katılımın yerel yönetimler açısından işlerlik kazanarak sürdürülebilmesi için ihtiyaca uygun siyasaların oluşumu gerekmektedir. Yerel halkın üretilen siyasaları benimsemesi katılım açısından önem taşımaktadır. Yani, yerel yönetimlerin aldıkları genel prensiplerin yerel halk tarafından da benimsenen bir eylem / davranış planını ifade eden siyasalardır²⁶.

Yerel kamuoyunun oluşumunda katılım etken bir durumdur. Katılım biçimlerini belirleyen birçok etmen vardır. Bunlardan²⁷; birinci etmen, yerel kuruluşun niteliği, bu kuruluşların katılıma demokratik olarak uyum gösterebilmesidir. İkinci et-

men, esnek bir yönetim yapısının varlığıdır. Üçüncü etmen, katılmanın yer aldığı düşünsel ortam ile ülke geleneklerinin uyumudur. Dördüncü bir etmen, teknolojik olanakların kullanılmasıdır. Günümüzün çarpıcı örneği, internetin yaygınlaşmasıdır. Beşinci etmen ise, katılımcılar yani yerel halkın yerel mal ve hizmetlere sahip çıkabilmeleridir.

Günümüzde tüm etkileri ile yaşanan küreselleşme ve hızlı kentsel büyüme süreci, yerel hizmetlere yönelik talepte büyük bir artış ve çeşitlendirmeyi beraberinde getirmektedir. Bu gelişmeler, yerel yönetimlerde yeni ve dinamik bir yönetim anlayışını getirmekte ve bu çerçevede, insana yönelik, daha yaratıcı, esnek ve rasyonel yönetsel yapılar ile tekniklerin geliştirilmesine olan gereksinimi ortaya çıkarmaktadır. Yerel yönetimler, bir yandan hizmet sunumunda etkinlik ve verimliliği artırmak, öte yandan da belde halkının yönetime ve hizmet sunum sürecine katılımına özendirme amacıyla, kentsel hizmetleri doğrudan kendileri sağlayacak biçimde teşkilatlandırmak yerine, bu hizmetlerin bir bölümünü alternatif hizmet sunma yöntemleri çerçevesinde üretmeye başlamışlardır²⁸.

6. YEREL SEÇİMLER VE YENİ KATILIM YÖNTEMLERİ

Yerel seçimleri modernliğin kültürel diyalogunu görmekten gelerek geliştirmek olanaklı değildir. Kentlerin ve kırsalın modernleşmesinde yerel halkın monotonlaşma ve standartlaşma yaşamaması bununla birlikte yaygın bir biçimde yabancılaşma ve umutsuzluğun önlenebilmesi için yeni katılım yöntemlerine ihtiyaç bulunmaktadır. Yerel seçimlerin sonuçlarına göre oluşacak

25 Çukurçayır,2000:99-109.

26 Yayla, 2011:177.

27 Eroğul, 2012:203-204.

28 Ökmen/Parlak, 2015:160.

yönetimler, yerel halkı mal ve hizmet üretiminin katılımına ikna edebilecek, yerel halkın kendisine yatırım yapabilecek olanakları tanıyan, kendi özsel niteliklerini ortaya çıkarabilecek, kültürel akılcılaşıma yoluyla yaşam dünyalarını gittikçe üst seviyeye taşımalarını sağlayabilecek olanaklarla donatılmışlardır²⁹. Yerel halka, yeni sosyal alanlar açabilecek, yeni kültürlerle tanıştıracak ve estetik kayguları ile kentleri/kırsalı yerel halkın mutluluğu için inşa edebilecek yerel yönetimlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Yerel seçimler de, diğer seçimler gibi, yerel halkın kamu yönetimine dolaylı ve siyasal katılımlarıdır. Yerel seçimler, yerel siyasal karar alanlarla bu kararların uygulandığı kişiler arasında iletişimi gerçekleştiren bir bağ niteliğindedir³⁰.

Yerel yönetimlerin popüler kültür eleştirisini epistemolojik olarak yapması yeni katılım yöntemleri açısından önem taşımaktadır. Hinckley, “popüler kültür, kendini sahiplik duygusu ile üretir, ancak buradaki sahiplik, kendini idame ettiren değil, sürekliliği olmayan ve hatta zamanla ortadan kalkan “duyum”, “haz” ve “arzunun” talepleriyle ortaya çıkan, fakat eninde sonunda yok olup gitmeye mahkum bir sahipliktir”³¹ demektedir. Oskay, toplumsal değişimin toplum, kültür, genel ruh durumu üzerindeki etkilerini tartışmanın doğru olabileceğini vurgulamaktadır. Bu konuyu ele alan düşünürlerin çoğu, popüler kültür ile yerel halkın istemlerinin karşılanabileceğinin sadece hayallerinden fedakarlık olarak görmektedir³². Kalıcı olan yerel yönetim anlayışında, bilim, araştırma, teknoloji, kültür, eğitim, ekonomi, tarih bilinci, geleceği

yönelik araştırmalar, öngörülü algılama, mekan ve zaman dinamiğini kapsayan orta-uzun dönem stratejilerin oluşturulması büyük önem taşımaktadır³³.

Yerel siyasal kültürün, yerel seçim öncesi ve sonrasında katılımı destekler olması böylesi bir kültürel yapının oluşumuna zemin hazırlanmasının yeni katılım modellerine yardımcı olabileceğini de beraberinde getirmektedir. Genel anlamda kültürün bir parçası olarak, yerel halkın siyasal kurum ve olaylara psikolojik yönelimini ifade eden bir terimdir. İnsanların siyasal süreçlere, değerlere ve olaylara yönelik tavır, duygu ve bilgilerini de içine alır³⁴.

Yerel seçimlerde, yerel halkın katılımına alternatif arayan yöntemlerden biri olan “çoğunlukçu uzlaşma yöntemi”³⁵, adayın ön plana çıkması, belediye başkanı ve yerel karar mekanizmasına seçilecek kişilerin “saygı ilkesi” olarak tanımlanan bir ihtiyaca karşılık gelmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Önerilecek yeni yöntemlerde, seçmen tercihlerini iyi yansıtması ve çoğunluğun desteğini almadan yerel yönetici olunmasının mümkün olmamasıdır. Yerel halkın benimseyeceği ve istediği aynı zamanda yerel mal ve hizmet üretiminde etkinliğine inanılan adayların seçilmesi yani “aday” öncelikli bir seçimin yapılması yerel seçimlerin anlamını arttırabilecektir.

Yeni yöntemler aranırken, iyi ve doğru olanın bulunma çabası “siyaset felsefesi”nin konuları arasındadır. Strauss’a göre siyaset felsefesinin ortaya çıkışı, felsefe öncesi deneyimin bir ürünü ve felsefenin bir keşfi olan “doğa” nosyonunun bir uzantısı olarak kendini gösteren “doğal iyi” anlayışı ile

29 Kömeçoğlu, 2002:25.

30 Çam, 2011:481.

31 Sözen, 2001:56.

32 Mutlu,2001:13.

33 Güvenen, 2005:272.

34 Yayla, 2011:177.

35 Önder, 2009:312.

birlikte olmuştur. Önceleri bir topluluğun geleneği ile yani, eski olanla özdeşleştirilen “iyi” anlayışı, farklı “iyi” anlayışlarının çatışması ve böylece yeniliklerin arayışlarına ihtiyaç duyulması ile “doğal iyi” anlayışına ulaşmıştır³⁶.

Johann Gottfried Herder, “Her millet gerçek mutluluğu kendi özünde barındırır”³⁷ demektedir. İnsanların doğdukları yerin özelliklerine göre şekillendiklerini, doğdukları çevrenin doğal çevre olarak bireyler üzerinde etkin olduğunu ve doğal çevrenin onlara bir karakter kattığını da eklemektedir. Yerel halkın bu bilinç ile beraber hareket etmesinin, yerel yönetimler kadar burada üretilecek yerel mal ve hizmet üzerindeki kalite, etkinlik, güvenlik ve işlevselliği de artıracakı vurgulanmaktadır.

Karar ve yürütme organlarının seçimle o yerde yaşayan halk tarafından belirlenmesi yerel yönetimlerin diğer örgütlenme türlerinden en önemli farkıdır, bu da yerel yönetimlerin hizmet sunan birimler olmasının yanında, demokratik bir yönetim biçimi olarak nitelendirilmesini sağlamaktadır. Demokratik yönetim biçiminin yerel birimlerde geliştirilmesi için³⁸:

- *Yerel halkın temsilini sağlayacak, karar mekanizmalarının oluşumunu sağlayabilecek seçim sistemlerinin tekrar gözden geçirilmesi,*
- *Yerel halkın etkin denetim ve katılımını sağlayacak yöntemlerin ve yasal düzenlemelerin geliştirilmesi,*
- *Yerel yönetimlerle, yerel halk arasında güven ve sevgi bağı kurabilen halkla ilişkiler yöntemlerini uygula-*

yan yapının ve düzenin kurulması gerekmektedir.

7. SONUÇ

Günümüzde yerel yönetimler adına yaşanan tartışmalar ve gelişmeler, yerel yönetim anlayışlarını, yerel yönetimler adına oluşturulan kamu politikalarını, yerel yönetimlerin konumunu, kurumlar arası ilişkileri etkilemektedir. Kamu yönetiminin hızlı ve etkin işlevsellik gösterebilmesinde demokratikleşme eğilimlerinin yoğunlaşmasında yerel yönetimler kilit nokta olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Kamu yönetiminde sorumluluk, şeffaflık, katılım, verimlilik, duyarlılık gibi etmenlerin yaygınlaştırılmasında yerel yönetimlerin önemi sadece dünyada değil, ülkemizde de giderek artmaktadır. Bir paradigmanın değişimi olarak yerel yönetimlerde yapısal dönüşüm olarak ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel anlamda birçok değişimin yerel yönetimler adına sebep-sonuç ilişkisi adına değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yerel seçimler sonrasında oluşacak yönetimlerden, katılımcılığın, bireysel insiyatifin, şeffaflığın, hesap verilebilirliğin, vatandaş odaklılığın, çok aktörlülüğün, stratejik bakışın, sürekli gelişmenin beklentiler arasında olacağı bilinmelidir. **Yerel yönetimlerde demokratikleşme ile yerel üretimin değerlendirilerek, yerelden merkeze doğru yerel halkın katılımının sağlanabilmesi ile sürdürülebilir bir başarının oluşumuna istikrar kazandırılabilir. Yerel kalkınmanın yolu, yerel halkın katılımı ile gerekli yetki ve sorumluluklarla donatılmış, mali açıdan güçlü yerel yönetimlerle yerel kaynakların harekete geçirilmesi ve gerekli psikolojik ortamın oluşumuna yine yerel halkın desteği ile ulaşılmasıdır.**

36 Küçükalp, 2011:62.

37 Pusca, 2013:142.

38 Şakacı, 2009:306.

Yerel yönetimler, yerel halk odaklı, hem kamu hizmet politikalarının oluşum aşamasında hem de kamu hizmeti sunumunda vatandaşları merkeze alan, onun istek, çıkar ve beklentilerini karşılayan bir yönetim anlayışıdır. Yerel halkın istek ve tercihlerine duyarlı yerel yönetim birimlerinin oluşumu güç kazanmalıdır. Yerel yönetimlerin iç ve dış paydaşları ile yani yerel yönetimlerden yerel halka, kamu kurumlarına, özel sektöre, yerel yönetimlerdeki çalışanlara, özel sektör çalışanları ile uluslararası kurumlara ulaşan etkileşim biçimlerinin günün koşullarına göre tekrar şekillenmesi gerekmektedir.

Yerel yönetimlerde demokratikleşmeyi, katılımı, etkin mal ve hizmeti sağlayacak olan “insan unsuru” **eğitilmiş, nitelikli ve kaliteli işgücüne cevap verebilecek konumda olmalıdır.** Yerel yönetimlerde farkındalık ortaya koyabilecek, **öngörülü, vizyon sahibi, kısa sürede sorunlara çözüm üretebilecek potansiyele sahip personelle çalışması katkı sağlayacaktır. Yerel halkın memnuniyeti denildiğinde, onlar adına plan ve projeleri geliştirecek, hayata geçirecek, sorunlara çözüm odaklı yaklaşabilecek, isteklerini ve ihtiyaçlarını doğru belirleyebilecek “yerel yönetimlerde istihdam edilecek personelin” başarısının ilk ve temel basamağı olduğu unutulmamalıdır. Yerel personele yapılan her yatırımın yerel halka kaliteli, güvenilir ve işlevsel mal ve hizmet olarak döneceği düşüncesinden hareketle “insana yatırımın” her alanda olduğu gibi yerel yönetimlerdeki önemi de sürekli gündemde tutulmalıdır.**

KAYNAKÇA

Alkan, Türker, Siyasal Ahlak ve Siyasal Ahlaksızlık, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1993.

Çağla, Cengiz, Siyaset Bilimi, Bilge Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Çam, Esat, Siyaset Bilimine Giriş, Say Yayıncılık, İstanbul, 1987.

Çam, Esat, Siyaset Bilimine Giriş, Der Yayıncılık, İstanbul, 2011.

Çevik, Hasan Hüseyin, “Modern Devlette Kamu Politikası Oluşturma”, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar, Editör: Asum Balcı, Namık Kemal Öztürk, Ahmet Nohutçu ve Bayram Çoşkun, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.

Çukurçayır, M. Akif, Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, Yargı Yayınları, Ankara, 2000.

Çukurçayır, M. Akif/ Hülya Eşki, “Müşteri Odaklı Yönetim Tartışmalarına Yerel Yönetim Perspektifinden Bakmak”, Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Eroğul, Cem, “Siyasal Katılma”, Siyaset Bilimi, Editör: Gökhan Atılğan ve E. Atilla Aytekin, Yordam Kitap, İstanbul, 2012.

Güvenen, Orhan, “Karar Süreçleri ve İdeolojiler”, Doğu-Batı Düşünce Dergisi, Sayı:30, Ankara, 2005.

Karakaş, Ercan, Gerçek Dünya Sanal Politika, Destek Yayınevi, İstanbul, 2013.

Kömeçoğlu, Uğur, “Küreselleşme, Modernleşme, Modernlik”, Doğu-Batı Düşünce Dergisi, Sayı:18, Ankara, 2002.

Küçükalp, Derda, Siyaset Felsefesi, Say Yayıncılık, İstanbul, 2011.

Mutlu, Erol, “Popüler Kültürü Eleştirmek”, Doğu-Batı Düşünce Dergisi, Sayı:15, Ankara, 2001.

Ökmen, Mustafa / Bekir Parlak, Yerel Yönetimlerde Yeni Vizyonlar, Ekin Yayıncılık, Bursa, 2015.

Önder, Tuncay, “Seçim Sistemleri”, Siyaset, Editör: Hamit Emrah Beriş, H.Bahadır Türk, Mustafa Dirik ve Çağın Ergin, Opus Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Pusca, Anca, “Akıl Çağı ve Aydınlanma”, Siyaset Kitabı, Çev: Tarık Sadak, Editör: Paul Kelly, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 2013.

Somer, Murat, “Demokratlığın Politik Ekonomisi: İnanılır Demokrasi, Düzenleyici Devlet ve AB’li Küreselleşme”, Doğu-Batı Düşünce Dergisi, Sayı:28, Ankara, 2004.

Sözen, Edibe, “Popüler Kültür Retoriği: Sahiplik İçinde Yokluk, Rağbette Olma ve Sağduyu Bilgisi”, Doğu-Batı Düşünce Dergisi, Sayı:15, Ankara, 2001.

Şahin, Yusuf, Kentleşme Politikası, Murathan Yayınevi, Trabzon, 2010.

Şakacı, Bilge Kağan, “Yerel Yönetim Seçim Sistemi ve Öneriler Yöntemi”, Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Tilly, Charles, Demokrasi, Çev:Ebru Arıcan, Phoenix Yayınları, Ankara, 2014.

Uztuğ, Ferruh, Siyasal Marka –Seçim Kampanyaları ve Aday İmajı-, MediaCat Yayınları, Ankara, 1999.

Yayla, Atilla, Siyasi Düşünce Sözlüğü, Adres Yayınları, Ankara, 2011.

Yazıcı, Serap, Demokratikleşme Sürecinde Türkiye, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2012.

Salih ÇALAL

Ticaret Bakanlığı Müfettişi

5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU UYARINCA KENTSEL DÖNÜŞÜM BÖLGESİNDE BULUNAN TAŞINMAZLARIN SATIŞINDA TAPU HARCİ

1. GİRİŞ

Kentsel dönüşüm eski, ekonomik ömrünü tamamlamış ve depreme dayanıksız binaların oluşturduğu alanlarda gerçekleştirilir. Toplumsal yaşam üzerinde olumlu sonuçlar yaratan kentsel dönüşüm süreci ve buna ilişkin uygulamalar, kentin biçimsel ve sosyolojik havasını tümüyle değiştiren bir yapıya sahiptirler. Uygulamada kentsel dönüşüm planlarını hayata geçiren yükleniciler ise tasfiye edilecek yapılar ile bunların yerine inşa edilecek yaşam alanlarından sorumlu olurlar.

Kentin yenileme ihtiyacını gidermek üzere, yoksul bölgelerin ıslahını sağlamak ve kentin tümünü veya bir bölümünü yaşam alanı haline getirerek diğer bölgelerle uyum sağlamak amacıyla geliştirilen planlama çalışmalarına kentsel dönüşüm denir. Bu çalışmada, uygulamaya konulan kentsel yenileme (gecekondu dönüşüm) projeleri kapsamında satışa sunulan konutların satış hakkında

yapılacak tescil işleminde tapu harcı alınıp alınmayacağı konusu üzerinde açıklamalar yapılacaktır.

2. 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNUNDA KENTSEL DÖNÜŞÜM

Ülkemizde gecekondulaşma süreci 1940'lara dayanmaktadır. Geçen yıllar köyden kente göçü ve gecekondulaşma sürecini hızlandırmıştır. Bu süreçte değişen toplumsal algı önce devlet politikalarını şekillendirirken, refah toplumu uygulamalarından piyasa odaklı uygulamalara geçişi ile devletin toplumsal algı üzerinde açık şekillendiriciliği görülmektedir. Böylece hükümet politikaları bu görüşlere göre şekillenmekte ve gecekondu problemine yıkımdan affa, ıslaha ve son olarak dönüşüme kadar farklı müdahale biçimleri ortaya koymaktadır. Bu bağlamda 1970'lerde kentsel söylemde yerini bulan, 1990'larla öne çıkan ve 2000'lerle birlikte ivme kazanan görüş, gecekondu alanlarının suç odakları olduğu, suç unsurunun kentsel

dönüşüm ile ortadan kaldırılabileceğidir ki, pek çok belediye kentsel dönüşümün gerekçesi olarak artan suç oranlarını göstermekte ve toplum gözünde kabul görmektedir.¹

Bu bağlamda ortaya atılan kentsel dönüşüm, kamu, özel sektör ve halk katılımını savunan, yoksul bölgelerin islahına ve yapı-çevre-donatı üçlüsünün iyileştirilmesine çalışan, kişilerin yaşam mekânlarının yanında ticaret ve sanayi sayesinde ekonominin de ilerlemesini amaçlayan; bununla birlikte, kent merkezlerini, günümüz yaşamına uyum sağlayabilecek niteliğe kavuşturmak bakımından geliştirilmiş bir plânlama çalışmasıdır.² Kentsel dönüşümde temel hedef; kentsel projelerde yaşam kalitesini artırmak, artan ekonomik dengesizlikleri ve küresel baskıları dengelemek, sosyal eşitsizliği ve konut sıkıntısını ortadan kaldırmak gibi birçok sorunun çözüme kavuşturulması ile değerlere öncelik tanıyan mahalleler kurmaktır.

Kentsel dönüşüm, bir kentin tümünün veya belli kesimlerinin değişmesi, başka bir biçime girmesi şeklinde tanımlamakta, kent plâncıları arasında bu kavramın, kentlere yeni yerleşim alanlarının eklenmesinden farklı olarak, kentin geçmişten beri var olan kesimlerinin içyapısında ve başka yerleşim birimleriyle olan ilişkilerinde meydana gelen değişimlerdir.³

5393 sayılı Belediye Kanununun 17.6.2010 tarihinde değiştirilen 73 üncü maddesi, kentsel dönüşümde özgülüştürmüştür. Söz konusu maddenin birinci fıkrasına göre

1 Aksoy, E. ve Kocataş, Ö. (2017), Gecekondu Alanlarında Uygulanan Kentsel Dönüşüm Projelerinin Meşruiyet Zemini Olarak Yoksulluk ve Suç, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 7 Sayı: 14, s.276.

2 Turokl. (2004)Urban RegenerationWhat Can Be Done AndWhatShould Be Avoidant, Uluslararası Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Bildirisi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi.

3 Keleş, R. (2004) Kentsel Dönüşümün Tüzel Altyapısı, H. B. Tuna (Editör), Dosya: Kentsel Dönüşüm ve Katılım, Mimarist Dergisi, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, 4(12), 73-75.

belediye, belediye meclisi kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir. Bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için yukarıda sayılan hususlardan birinin veya bir kaçının gerçekleşmesi ve bu alanın belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması şarttır. Ancak, kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca bu yönde karar alınması şarttır.

Anılan fıkra kapsamında kentsel dönüşüm anlamında belediyelere hem birtakım yetkiler, hem de sorumluluklar yüklenmiştir. Kural olarak, bir yerin kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için bu alanın belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması yeterli görülmüş, ancak bu kurala bir istisna getirilerek, kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca bu yönde karar alınması şartı getirilmiştir.

Belediye meclislerine de bazı yetkiler verilmiştir. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilecek alanın; üzerinde yapı olan veya olmayan imarlı veya imarsız alanlar olması, yapı yükseklik ve yoğunluğunun belirlenmesi, alanın büyüklüğünün en az 5 en çok 500 hektar arasında olması, etap-

lar halinde yapılabilmesi hususlarının takdiri münhasıran belediye meclisinin yetkisindedir. Toplamı 5 hektardan az olmamak kaydı ile proje alanı ile ilişkili birden fazla yer tek bir dönüşüm alanı olarak belirlenebilir.

Büyükşehir belediyesi olan yerlerde yetki buralardadır. Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir. Büyükşehir belediye meclisince uygun görülmesi halinde ilçe belediyeleri kendi sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir. Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve 03.05.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir.

Bununla birlikte, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında bulunan yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında anlaşma yolu esastır. Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında bulunan gayrimenkul sahipleri ve belediye tarafından açılacak davalar, mahkemelerde öncelikle görülür ve karara bağlanır. Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan eğitim ve sağlık alanları hariç kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilir. Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yıkılarak yeniden yapılacak münferit yapılarda ilgili vergi, resim ve harçların dörtte biri alınır.

Görüldüğü üzere, kentsel dönüşüm yapılacak yerlerde taşınmaz sahibi olanlarla öncelikli olarak anlaşma yolunun tercih edilmesi hüküm altına alınmıştır. Kentsel dönüşümle ilgili açılacak davalarda bir ayrıcalık tanınmış ve bunların öncelikli olarak görü-

şüleceği belirlenmiştir. Ayrıca, vergilendirmeye ilişkin istisnalar da getirilmiştir.

Öte yandan, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarındaki gayrimenkul sahipleri ve 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna istinaden, hak sahibi olmuş kimselerle anlaşmaları halinde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanında hakları verilir. Anlaşma sonucu belediye mülkiyetine geçen gayrimenkuller haczedilemez. 2981 sayılı Kanun kapsamına girmeyen gecekondu sahiplerine enkaz ve ağaç bedelleri verilir veya belediye imkânları ölçüsünde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı dışında arsa veya konut satışı yapılabilir. Bu kapsamda bulunanlara Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile işbirliği yapılmak suretiyle konut satışı da yapılabilir. Enkaz ve ağaç bedelleri arsa veya konut bedellerinden mahsup edilir. Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde belediyelere ait gayrimenkuller ile belediyelerin anlaşma sağladığı veya kamulaştırdıkları gayrimenkuller üzerindeki inşaatların tamamı belediyeler tarafından yapılır veya yaptırılır. Belediye ile anlaşma yapmayan veya belediyece kamulaştırılmasına gerek duyulmayan gayrimenkul sahiplerinden proje alanında kendilerine 3194 sayılı Kanunun 18 inci maddesine göre ayrı ada ve parselde imar hakkı verilmemiş olanlar kamulaştırmasız el atma davası açabilir.

Kentsel dönüşümde giderlerin kim tarafından karşılanacağı da önemle üzerinde durulması gereken bir husustur. Bu kapsamda, kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yapılacak alt yapı ve rekreasyon harcamaları, proje ortak gideri sayılır. Belediyelere ait inşaatların proje ortak giderleri belediyeler tarafından karşılanır. Kendilerine ayrı ada veya parsel tahsis edilen gayrimenkul sahip-

leri ile kamulaştırma dışı kalan gayrimenkul sahipleri, sahip oldukları inşaatın toplam metrekaresi oranında proje ortak giderlerine katılmak zorundadır. Proje ortak gideri ödenmeden inşaat ruhsatı, yapılan binalara yapı kullanma izni verilemez; su, doğalgaz ve elektrik bağlanamaz. Dönüşüm alanı sınırı kesinleştiği tarihte, bu sınırlar içindeki gayrimenkullerin tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilmek üzere tapu sicil müdürlüğüne, paftasında gösterilmek üzere kadastro müdürlüğüne bildirilir. Söz konusu gayrimenkullerin kaydında meydana gelen değişiklikler belediyeye bildirilir.

Mezkûr alanlar içerisinde yapılan düzenlemeler belediyenin iznine bağlıdır. Başka bir deyişle, kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde; ifraz, tevhit, sınırlı ayni hak tesisi ve terkini, cins değişikliği ve yapı ruhsatı verilmesine ilişkin işlemler belediyenin izni ile yapılır. Belediye, kentsel dönüşüm ve gelişim projelerini gerçekleştirmek amacıyla; imar uygulaması yapmaya, imar uygulaması yapılan alanlardaki taşınmazların değerlerini tespit etmeye ve bu değer üzerinden hak sahiplerine dağıtım yapmaya veya hasılat paylaşımını esas alan uygulamalar yapmaya yetkilidir. Kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulanması sırasında, tapu kayıtlarında mülkiyet hanesi açık olan veya ayni hakları davalı olan taşınmazlar doğrudan kamulaştırılarak bedelleri mahkemece tayin edilen bankaya belli olacak hak sahipleri adına bloke edilir. Belediye kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin uygulama alanında bulunan taşınmazların kamulaştırılması sırasında veraset ilamı çıkarmaya veya tapudaki kayıt malikine göre işlem yapmaya yetkilidir.

Diğer taraftan, büyükşehirlerde büyükşehir belediye meclisinin, il ve ilçelerde belediye meclislerinin salt çoğunluk ile alacağı karar ile masrafların tamamı veya bir kısmı

belediye bütçesinden karşılanmak kaydıyla kentin uygun görülen alanlarında bina cephelerinde değişiklik ve yenileme ile özel aydınlatma ve çevre tanzimi çalışmaları yapılabilir. Cephede değişikliği yapılacak binalarda telif hakkı sahibi proje müelliflerine talep etmeleri hâlinde, değiştirilecek cephe veya cephelerin beher metrekaresi için bir günlük net asgari ücret tutarını geçmemek üzere telif hakkı ödenir. Büyükşehir belediye meclisince uygun görülmesi hâlinde, büyükşehir belediyesi içindeki ilçe belediyeleri kendi sınırları içinde bu fıkrada belirtilen iş ve işlemleri yapabilir. Bina cephelerinde değişiklik ve yenileme ile özel aydınlatma ve çevre tanzimi çalışmaları için yapılması gereken iş, işlem ve yetkilendirmeler, kat maliklerinin arsa payı çoğunluğu ile verecekleri karara göre yapılır.

3. KENTSEL DÖNÜŞÜM BÖLGESİNDE BULUNAN TAŞINMAZLARIN SATIŞINDA TAPU HARCİ

Bilindiği üzere, 492 sayılı Harçlar Kanununun 57 nci maddesinde; “Tapu ve kadastro işlemlerinden bu kanuna bağlı (4) sayılı tarifede yazılı olanları, tapu ve kadastro harçlarına tabidir.” hükmü yer almıştır.

Aynı Kanunun 123 üncü maddesinin ilk fıkrasında ise; özel kanunlarla harçtan muaf tutulan kişilerle, istisna edilen işlemlerden harç alınmayacağı hükme bağlanmıştır.

Kanuna bağlı (4) sayılı tarifenin “I-Tapu işlemleri” başlıklı bölümünün 20 nci maddesinin (a) bendinde; gayrimenkullerin ivaz karşılığında veya ölünceye kadar bakma akdine dayanarak yahut trampa hükümlerine göre devir ve iktisabında gayrimenkulün beyan edilen devir ve iktisap bedelinden az olmak üzere emlak vergisi değeri üzerinden (Cebri icra veya şuyun izalesi hallerinde satış bedeli, istimlaklerde takdir edilen bedel üzerinden) devir eden ve devir alan için ayrı

ayrı binde 20 oranında tapu harcı aranacağı belirtilmiştir.

Öte yandan, 775 sayılı Gecekondu Kanununun 1 inci maddesinde, mevcut gecekonduların ıslahı, tasfiyesi, yeniden gecekondu yapımının önlenmesi ve bu amaçlarla alınması gereken tedbirler hakkında bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı; 2 nci maddesinde, bu kanunda sözü geçen (Gecekondu) deyimi ile, imar ve yapı işlerini düzenleyen mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalmaksızın, kendisine ait olmayan arazi veya arsalar üzerinde, sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapıların kastedildiği; 5 inci maddesinde, lüzumu halinde, belediyelerin gecekondu ıslah ve tasfiye sahaları içinde bulunan veya bu kanun hükümleri dairesinde yeniden teşkil edilecek önleme bölgeleri içine rastlayan özel mülkiyetteki arazi ve arsaları ve bunlar içerisinde yapı veya sair herhangi bir tesis bulunduğu takdirde bu yapı ve tesisleri, bu kanunda belirtilen amaçlarda kullanmak üzere, Toplu Konut İdaresi Başkanlığının izni ile, sahipleriyle anlaşarak satın alabileceği veya kamulaştırabileceği; 7 nci maddesinde, belediyelerin mülkiyetinde bulunan ve bundan sonra bu Kanuna göre mülkiyetine geçecek olan arazi ve arsalar, belediye meclisi kararı ile belli edilip, Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca uygun görülürler, bu Kanun hükümleri dairesinde konut yapımına ayrılacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunun 25 inci maddesinde, 7 nci madde gereğince tespit olunan önleme bölgelerindeki arsaların, öncelikle gecekonduların ıslahı ve tasfiyesi sebepleriyle açıkta kalacaklara ve diğer konutsuz vatandaşlara verileceği; bu arsalar, ıslah ve tasfiye bölgelerinde bulunan diğer yapı sahiplerinden yapısının tasfiyesini isteyenlerin de faydalanabileceği, her ne sebeple olursa olsun, bu kanun hükümlerince arsa tahsis edilecek kimselerin, yoksul veya dar gelirli olmasının,

kendisinin veya eşinin veya ergin olmayan çocuğunun herhangi bir belediye sınırı içinde ev yapmaya müsait arsaya veya herhangi bir yerde bir ev veya apartmanın ayrı bir dairesine karşılık olan payına sahip bulunmamasının şart olduğu; 26 ncı maddesinde de, 25 inci maddede sözü geçen arsalar yönetmelikte belirtilen şekil ve esaslar dâhilinde ve tespit olunacak bedellerle kendilerine arsa verilmesi gerekenlere dağıtılacağı; arsa ve binaların hâlihazır durumları ile şahıslara veya kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis veya satışları valiliklerince tespit ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca onaylanan emsal bedel üzerinde yapılacağı; binalar ve konutların, valiliklerin teklifi üzerine, bu bedelin yüzde yirmibeşi (% 25) peşin olarak yatırılmak ve vade farkı alınmak kaydıyla taksitle de satılabileceği; şahıslara veya kamu kurum ve kuruluşlarına, arsaların ve binaların satış veya tahsisine dair esasların Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirleneceği açıklanmıştır.

775 sayılı Gecekondu Kanununun 33 üncü maddesinin ilk fıkrasında ise; “Bu Kanun hükümlerine dayanılarak yapılan ivazlı veya ivazsız devir, temlik, kamulaştırma, alım, satım, kira, geri alma, geri verme, ifraz, tevhit, tescil, cins değişikliği, rehin tesis ve terkini, ıslah, değişiklik, onarım, inşaa ve ikmal gibi her türlü işlemler, sözleşmeler, beyannameler ve benzerleri, tasarruf bonosundan ve her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.” hükmü yer almaktadır.

775 sayılı Kanunun uygulanmasında, gecekondu önleme bölgesi olarak ilan edilecek alanın belirlenmesi, bu Kanunun amacına uygun olarak konut yapımına ayrılmak üzere belediyelerin mülkiyetinde bulunan arazi ve arsaların yanı sıra gecekondu önleme bölgesinde yer alan özel mülkiyetteki arazi ve arsaların 5 inci maddeye göre belediyelerce kamulaştırma veya satın alma yoluyla edi-

nilmış olması ve söz konusu alanda bulunan arsaların Kanununun 25 inci maddesinde belirtilen şartları haiz kişilere tahsis edilmiş olması gerektiği ve söz konusu arsaların yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde tespit edilecek bedellerle arsa verilmesi gerekenlere dağıtılacağı anlaşılmaktadır.

İncelenmesinden de görüleceği üzere söz konusu istisna hükmü, 775 sayılı Kanun hükümlerinden yararlandırılarak arsa tahsis edilen kişiye münhasır olarak düzenlenmiştir.

Bu nedenle, mülkiyeti belediyelere ait gayrimenkuller üzerine Kentsel Yenileme (Gecekondu Dönüşüm) projesi kapsamında yapılarak satışa sunulan konutların tapuda satın alana kişiler adına tescil edilmesi işleminden 492 sayılı Kanuna bağlı (4) sayılı tarifenin 20/(a) bendine göre harç aranması gerekmektedir.

4. SONUÇ

Toplumsal yaşam üzerinde olumlu sonuçlar yaratan kentsel dönüşüm süreci ve buna ilişkin uygulamalar, kentnin biçimsel ve sosyolojik havasını tümüyle değiştiren bir yapıya sahiptirler. Uygulamada kentsel dönüşüm planlarını hayata geçiren yükleniciler ise tasfiye edilecek yapılar ile bunların yerine inşa edilecek yaşam alanlarından sorumlu olurlar.

Makalemizin konusu kapsamında, mülkiyeti belediyelere ait gayrimenkuller üzeri-

ne Kentsel Yenileme (Gecekondu Dönüşüm) projesi kapsamında yapılarak satışa sunulan konutların tapuda satın alana kişiler adına tescil edilmesi işleminden 492 sayılı Kanuna bağlı (4) sayılı tarifenin 20/(a) bendine göre harç aranılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Aksoy, E. ve Kocataş, Ö. (2017), Gecekondu Alanlarında Uygulanan Kentsel Dönüşüm Projelerinin Meşruiyet Zemini Olarak Yoksulluk ve Suç, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 7 Sayı: 14.

Keleş, R. (2004) Kentsel Dönüşümün Tüzel Altyapısı, H. B. Tuna (Editör), Dosya: Kentsel Dönüşüm ve Katılım, Mimarist Dergisi, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, 4(12), (73-75.)

Kibaroglu D. ve Şişman A. (2009) Dünyada ve Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, 11-15 Mayıs 2009, Ankara.

Roberts, P. (2000) The Evolution, Definition And Purpose Of Urban Regeneration. P. Roberts ve H. Sykes, (Ed.), Urban regeneration a handbook .London: SAGE Publications.

Turok I. (2004) Urban Regeneration What Can Be Done And What Should Be Avoidant, Uluslararası Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Bildirisi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi.

Sedi KAVAK

*İç Denetçi
Anadolu Üniversitesi*

Engin KÜKRER

*İç Denetçi, CGAP
Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü*

BELEDİYELERDE SU VE ATIKSU TARİFELERİNİN BELİRLENMESİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

1. GİRİŞ

Belediyelerin ve bağlı kuruluşlarının asli görevi halkın ihtiyaç duyacağı hizmetleri onlara en iyi koşullarda sunmaktır. Bu hizmetler, 5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediyelerin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14 üncü maddesinde sıralanmıştır. Buna göre imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt hizmetleri belediyelerin temel görev ve sorumlulukları arasındadır. Söz konusu “*hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.*” Aynı zamanda “*belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirliilerin durumuna uygun yöntemler*

1 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası.

uygulanır.” Makalemizde; bu ilkeler çerçevesinde; belediyelerin su tarifelerinin belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken hususlar irdelenecektir. Ayrıca bu konuda yaygın olarak yapılan hatalar da ele alınacaktır.

2. SU VE ATIKSU TARİFELERİNİN BELİRLENMESİ USUL ve ESASLARI ile BU KONUDA YAPILAN HATALI UYGULAMALAR

2.1 Fiyatlandırma Usul ve Esasları

Su ve kanalizasyon hizmetlerinde görev ile sorumluluk dağılımına bakıldığında; Büyükşehir Belediyeleri bu tür hizmetleri kendilerine bağlı olan su ve kanalizasyon idareleri aracılığıyla, diğer belediyeler ise genel olarak teşkilatlarında bulunan su ve kanalizasyon müdürlükleri vasıtasıyla yürütmektedir.

2 Aynı Kanunun 14 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası

Büyükşehirlerde; 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) Genel Müdürlüğü Kuruluş Görevleri Hakkında Kanun'un Ek:5 inci maddesi uyarınca bu kanun hükümleri diğer 29 büyükşehir belediyesinin su ve kanalizasyon idarelerince de uygulanmaktadır.

2560 sayılı Kanununun “*Tarife tespit esasları*” başlıklı 23’üncü maddesindeki “*Su satışı, kanalizasyon tesisi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması, septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifeler yapılır. Bu tarifelerin tespitinde, yönetim ve işletme giderleri ile, amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve (...)/bir kar oranı esas alınır.*”

Tarifelerin tespiti ile tahsilatla ilgili usul ve esaslar bir yönetmelik ile belirlenir” hükümlerine istinaden su satışı ve kanalizasyon tesisi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması hizmeti ile ilgili tarifenin tespiti, tahakkuku ve tahsili ile ilgili esaslar bir yönetmelikle belirlenmektedir. Bu yönetmelik, mevzuata uygun olarak, ilgili su ve kanalizasyon idaresi tarafından hazırlanıp, yönetim kurulu tarafından incelenmeyi müteakip genel kurul onayı ile yürürlüğe girmektedir. İdarelerin, bu yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde, sunulan hizmetin maliyetini ve kamu yararını gözetecek uygulanacak su tarifelerini belirlemeleri gerekmektedir.

Konuyla ilgili bir diğer önemli mevzuatta “Atıksu Altyapı Ve Eysel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uygulacak Usul Ve Esaslara İlişkin Yönetmelik³” tir. Bahse konu yönetmelikte atık su ile ilgili hizmetlerin sürdürülebilmesi için atık su ve diğer benzer hizmetlerin bedellerinin belir-

3 27/10/2010 tarihli ve 27742 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

lenmesinde uyulacak usul ve esaslar belirlenmiştir.

İlgili Yönetmeliğin “*Atıksu hizmetleri için ücretlendirme*” başlıklı 17 nci maddesinde atıksu hizmetleri için ücretlendirme yapılırken “*tam maliyet ve kirleten öder*” esasları vurgulandıktan ve hesaplamının hangi esaslar dahilinde yapılacağı açıklandıktan sonra; “**Atıksu hizmetlerinin sürdürülebilirliği için asgari atıksu ücreti 0,30 TL/m³tür.** Belirlenen miktarın bu asgari ücretten daha düşük olması durumunda Bakanlığın uygun görüşü alınır. Mevzuattaki yükümlülükler uygun şekilde atıksu hizmetlerinin verilebilmesi için asgari atıksu ücretinin yeterli olmaması durumunda tam maliyet esaslı tarifeye göre atıksu ücreti belirlenir.” hükmüne yer verilmiştir. Anılan maddeye 2018 yılında “**Belirlenen metreküp temelindeki atıksu ücreti, metreküp su ücretinin % 50’sini aşamaz.**”⁴ hükmü eklenerek atıksu ücretinin belirlenmesi yöntemi düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bu hükümler uyarınca; mevzuattaki yükümlülükler uygun su verilebilmesi için **asgari atıksu ücreti 0,30 TL/m³ olmalıdır.** Ayrıca, belirlenen metreküp temelindeki atıksu ücreti, metreküp temiz su ücretinin %50’sini aşamayacağı için **asgari metreküp su ücreti 0,60TL/m³ten aşağı olamamaktadır.** Bu veriler ışığında bir su idaresinin; temizsu ve atıksu kullanan bir abonesine belirleyebileceği **asgari fiyatlandırma metreküp başına 0,90 TL/m³tür.** Bu tutarı; 0,60 TL/m³(asgari temiz su bedeli)+ 0,30 TL/m³ (asgari atık su bedeli) şeklinde detaylandırmak mümkündür.

Aynı yönetmeliğin “*Uyum Süreci*” başlıklı geçici 1 inci maddesindeki “*(...) bu Yönetmeliğe (...) uyum sağlayamamış olan atıksu altyapı yönetimleri ve evsel katı atık idareleri*”

4 22 Mayıs 2018 tarihli ve 30428 sayılı Resmi Gazete’de, Yönetmeliğin 17 nci maddesinin dördüncü fıkrasına eklenen mevzuat hükmüdür.

31/12/2018 tarihine kadar bu Yönetmeliğe uyum sağlamakla yükümlüdürler.” hükmü gereği **2018 yılı sonuna kadar bu yönetmeliğe uygun olacak şekilde düzenlemeler tamamlanmalıdır.**

2.2 6360 Sayılı Kanun Kapsamında Olan Köy ve Beldeler için Durum:

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca 14 ilin büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırları olarak belirlenmiştir. Aynı Kanunun ilk maddesinin 3 üncü fıkrasına istinaden bu illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde bulunan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak bu yerleşim yerleri “mahalle” statüsünde bağlı oldukları ilçenin belediyesine katılmıştır.

6360 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin 15 inci fıkrasındaki;“... **Bu yerlerde içme ve kullanma suları için alınacak ücret altı yıl süreyle en düşük tarifenin %25’ini geçmeyecek şekilde belirlenir...**” hükmü gereğince Kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılan köyler için belirlenecek en yüksek tarife, şehir merkezindeki en düşük tarifenin %25’ini (dörtte biri) geçmeyecek şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

Söz konusu maddenin yürürlüğe girme tarihi ise 6360 sayılı Kanunun “Yürürlük” başlıklı 36 ncı maddesinde,“*Bu kanunun;*

fa) (...) Geçici 1’inci maddesinin (...) onbeşinci (...) fıkraları ilk mahalli idareler genel seçiminde,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer” şeklinde açıklanmıştır: Buna göre; Kanun kapsamında mahallere dönüşen köyler için “en düşük tarifenin %25’i” uygulaması 30 Mart 2020 tarihine

kadar sürdürülmesi öngörülmüştür. (Maddenin yürürlüğe giriş tarihi 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri olduğu için)

Benzer konuda yapılan bir diğer düzenlemede; 6745 Sayılı Kanunun 73 üncü maddesi ile 6360 sayılı Kanuna geçici 1 inci maddesine eklenen “*Bu Kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılarak tek mahalleye dönüştürülen beldelerde içme ve kullanma suları için alınacak ücret beş yıl süreyle en düşük tarifenin %50’sini geçmeyecek şekilde belirlenir.*” hükmü kapsamında **tek mahalleye dönüştürülen beldeler için beş yıl süreyle en düşük tarifenin %50’ini geçmeyecek şekilde içme ve kullanma suyu bedelinin belirlenmesi** şeklindedir.

2.3. İlgili Kanun ve Yönetmelik Hükmünün Yerine Getirilmesi İçin Su ve Atıksu Ücretlerinin Matematiksel İfadesi

İlgili Yönetmeliğin 17/4 maddesi gereğince; asgari atık su bedeli 0,30 TL/m³ olduğu ve Atıksu bedelinin su bedelinin %50’sini aşamayacağı için:

1- **Atıksu Bedeli (ASU) ≥ 0,30 ve**

2- **Su Bedeli (SU) * 0,50 ≥ Atıksu Bedeli (ASU) o da = SU ≥ 2 * ASU şeklinde bir denklem kurulabilir.**

Ayrıca 6360 Sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin 15 nci fıkrası uyarınca Köy Tüzel Kişiliği Kaldırılan Mahallelere ön görülen “en düşük tarifenin %25’i geçmeyecek” şekilde fiyatlandırılabilmesi için diğer denklem de şu şekilde kurulmalıdır:

3- **ASU ≥ 0,30 olmak şartıyla; ŞUEDT= SU+ASU ise uygulanabilecek en düşük tarife köy tüzel kişiliği kaldırılmış mahalle tarifesini olacağından hareketle: KTKKMT ≤ (SU/4 +ASU_{KTKKM} ve ASU_{KTKKM} ≥ 0,30 şeklindedir.(ŞUEDT = Şehirde Uygulanan En Düşük Tarife, KTKKM= Köy Tüzel Ki-**

şiliği Kaldırılmış Mahalle Tarifesi, $SU=Su$ Bedeli $ASU=Atık Su Bedeli$)

Özetle; mevzuatın ön gördüğü üç husu-

sun da yerine getirilebilmesi için fiyatlandırma tablosu Tablo-1'de belirtilen formülasyona uygun olarak yapılmalıdır.

Tablo 1 Mevzuatta Ön Görülen Şartların Matematiksel Gösterimi

ABONE TİPİ	SU (TL/m ³)	ATIK SU (ASU) (TL/m ³)	TOPLAM (TL/m ³)
Şehirde Uygulanan En Düşük Tarife (ŞUEDT)	$SU \geq 2 ASU$	$ASU \geq 0,3$	$\$UEDT = SU + ASU$
Köy Tüzel Kişiliği Kaldırılmış Mahalle Tarifesi (KT-KKM)	$SU/4 \geq 2ASU_{KTKKM}$	$ASU_{KTKKM} \geq 0,3$	$KTKKMT \leq SU/4 + ASU_{KTKKM}$

Bu üç şartın sağlanmasını en düşük fiyatlandırmayla tesis edebilmek için "Atıksu Bedeli" asgari olarak 0,30 TL/ m³ alınmalıdır. Atıksu bedeli, su bedelinin %50'sini aşamayacağından ötürü bu şartın sağlanmasının asgari fiyatlandırma ile yerine getirilmesi için su bedeli 0,60 TL/ m³ olmalıdır. Buna göre ilgili mevzuata göre yerleşim yerleri arasında en düşük tarifenin esas alınacağı "Köy Tüzel Kişiliği Kaldırılmış Mahalle Tarifesi" atıksu kullanan bir abone için asgari 0,90 TL/ m³ olmalıdır.

Öte yandan şehir merkezindeki fiyatlandırmaya bakıldığında; ilgili mevzuat uyarınca köy tüzel kişiliği kaldırılmış mahallelerde en düşük su bedeli 0,60 TL/m³ olarak belirlenebileceğinden dolayı, şehir merkezinde en düşük su tarifi de "en düşük tarifenin %25'ini geçmeyecek" hükmü esas alınarak bu bedelin en az 4 katı olarak şekilde belirlenmektedir. Buna göre şehir merkezinde en düşük su tarifi 2,40 TL/m³, Atıksu ise asgari 0,30 TL/ m³ olarak belirlenebilir. (Tablo-2)

Tablo-2 6360 Sayılı Kanun ve İlgili Yönetmeliğe Uyum İçin Asgari Olabilecek Su Tarife Bedeli

ABONE TİPİ	SU (TL/ m ³)	ATIK SU (TL/m ³)	TOPLAM (TL/ m ³)
En Düşük Büyükşehir Aboneliği	2,40***	0,30*	2,70
Köy Tüzel Kişiliği Kaldırılarak Mahalleye Dönüşen Yerleşim Aboneliği	0,60**	0,30*	0.90

* Yönetmeliğe göre asgari atık su bedeli

** Yönetmeliğe göre Atıksu bedelinin su bedelinin %50'sini aşmaması için alt limit.

*** 6360 sayılı Kanunla, Köy Tüzel Kişiliği Kaldırılan Mahallelere ön görülen "en düşük tarifenin %25'i geçmeyecek" şekilde fiyatlandırmak ve Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmeliği esaslarındaki kriterlere uyabilmesi (atıksu asgari: 0,30 ve içme suyu bedelinin %50'sinden fazla olamaz kriterleri) için Büyükşehir için belirlenebilecek asgari fiyatlandırma

Diğer taraftan Tablo-2’de paylaşılan be-
deller, mevzuata uygun olarak belirlenebi-
lecek en düşük su ve atıksu tarifeleridir. Bu
tarifeler belirlenirken ekonomik koşullar,
yapılan hizmetin maliyeti ve kamu yararı
gibi hususlar gözetilmelidir. Özellikle su ve
atık su bazında maliyetlendirme çalışmaları
tamamlanıp birim maliyet ortaya konduktan
fiyatlandırmanın belirlenmesi; hizmetleri-
nin sürdürülebilirliği açısından uygun bir
yaklaşım olacaktır. Zaten Atıksu Altyapı ve
Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifeleri-
nin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esas-
lara İlişkin Yönetmeliğin “Atıksu hizmetleri
için ücretlendirme” başlıklı 17 nci madde-
sinde; “Atıksu hizmetleri için ücretlendirme
yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esas-
ları kullanılır. Bu esasların uygulanmasına
yönelik detayları içeren ve **tam maliyet esaslı
tarifelerinin belirlenmesinde faydalanula-
bilecek usul ve esaslar Bakanlık tarafından
Atıksu Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik
Kılavuz adıyla Bakanlığın internet sayfa-
sında yayımlanır**” hükmü ile bu hususta
idarelere yardımcı olmak ve yön göstermek
amacıyla bir kılavuz hazırlanması öngörü-
lmüştür. Bu kapsamda 2010 yılında Bakanlı-
ğa bağlı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
tarafından “Atıksu Tarifelerinin Belirlenme-
sine Yönelik Kılavuz”⁵ yayımlanmıştır. Atık
su bedellerinin “Atıksu Altyapı ve Evsel Katı
Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belir-
lenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İliş-
kin Yönetmelik” çerçevesinde söz konusu
kılavuz kapsamında “tam maliyet esaslı”
olarak belirlenerek abonelere uygulanma-
sı yerinde olacaktır. Ayrıca su tarifelerinin
de başta mevzuatta belirlenen ve yukarıda
açıkladığımız sınırlar ile hizmetin maliyeti
dikkate alınmak suretiyle yapılması hizmet-
lerin sürdürülebilirliği açısından son derece

önemlidir. Hatta bu husus önemlilikten öte;
2560 sayılı Kanunun “*Tarife tespit esasları*”
başlıklı 23 üncü maddesindeki “**..tarifelerin
tespitinde, yönetim ve işletme giderleri ile,
amortismanları doğrudan gider yazılan
(aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi
masrafla ve (...) bir kar oramı esas alınır.**”
hükmü uyarınca bir zorunluluktur.

2.4 Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Su Tarifelerinin Belirlenmesi

2017 yılında 5393 sayılı Kanuna eklenen
madde⁶ ile yapılan düzenleme şu şekildedir: “**Ek Madde 2- (1) Kamu kurum ve ku-
ruluşlarına uygulanan su ve atık su tarife
ücreti tüketim miktarına bakılmaksızın sa-
bit tarife ücreti olarak belirlenir ve konutlar
için belirlenen en düşük su ve atık su tarife
ücretinin yüzde 50 fazlasını geçemez. Bele-
diyeler temiz şebeke suyu hizmeti vermediği
yerleşim yerlerindeki kamu kurumlarından
herhangi bir ad altında ücret talep edemez.
Kamuya ait eğitim kurumları, yurtlar, okul
pansiyonları ve hastanelerden abonelik,
açma kapama, bağlantı, teminat, güvence
bedeli, katılma payı ve benzeri ad altında
herhangi bir ücret talep edilemez.**”

Söz konusu madde gereği, kamu kurum
ve kuruluşlarına uygulanan su ve atıksu tarife
ücretinin, tüketim miktarına bakılmaksızın,
sabit bir tarife ücreti olarak belirlenmesi ön-
görülmemektedir. Ayrıca bu idareler için belir-
lenecek tarife ücreti, konutlar için öngörülen
en düşük su ve atıksu tarife ücretinin yüzde
50 fazlasını geçmemesi gerektiği de hükme
bağlanmıştır. Son olarak bu madde ile; ka-
muya ait eğitim kurumları, yurtlar, okul pan-
siyonları ve hastanelerden su ve atıksu tarife-
lerinin dışında herhangi bir ad altında ücret
talep edilmemesi de vurgulanmıştır.

5 http://www.cygm.gov.tr/cygm/anasayfa/guncelbelgeler/11-11_30/At%C4%B1ksuTarifelerinin_Belirlenmesine_Y%C3%B6nelik_K%C4%B1lavuz.aspx?sflag=tr internet adresinden ulaşılabilir.

6 28/11/2017 tarihli ve 30261 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7061 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi ile eklenmiştir. Maddenin yürürlüğe giriş tarihi 01/01/2018 tarihidir.

3. SU VE ATIKSU TARİFELERİNİN BELİRLENMESİ İLE İLGİLİ YAPILAN DİĞER HATALI UYGULAMALAR

İdarelerce su ve atıksu tarifelerinin belirlenmesi ile ilgili olarak yapılan en yaygın hata; tarifelerin 2560 sayılı Kanun ile Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak belirlenmemesidir. Bu konuda özellikle temiz su ile kanalizasyon sistemi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması giderleri için ayrı tarifeler yapılması, söz konusu tarifelerde yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilemeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve bir kar oranının esas alınması gerekmektedir. Bazı idarelerin yaptığı gibi yalnızca enflasyon oranları ve tahminleri esas alınarak bu oranların aylık olarak otomatikman mevcut tarifelere yansıtılmasının doğru bir uygulama olmadığı değerlendirilmektedir. Böyle bir uygulama tarife esas teşkil eden unsurlara göre daha yüksek tutarlı bir tarifeye sebep olabileceği gibi tarifinin düşük belirlenmesine ve maliyetlerin karşılanamamasına da sebebiyet verebilecektir. Öte yandan bu tarz uygulamalar toplumun gerçek su ve atık su maliyetlerini ve idarenin kar oranlarını bilememesine, bu nedenle kamu maliyesinin temel ilkelerinden olan mali saydamlığın sağlanamamasına sebebiyet verecektir. Sonuç olarak; 2560 sayılı Kanun'da ve Kanun'un verdiği yetkiye istinaden çıkarılan Yönetmelikte belirlenen maliyet esaslı kriterler yerine yeni bir yöntem olarak sadece enflasyona göre tarifelerin belirlenmesinin; bu konuya ilişkin düzenlemelere uygun olmayacağı düşünülmektedir. Buna göre idarelerin tarifelerle ilgili olarak makalenin ikinci bölümünde açıklanan hususları da dikkate almak

suretiyle “maliyet esaslı” bir tarife sistemi belirlenmesi gerekmektedir.

Öte yandan T.C. Sayıştay Başkanlığı tarafından tespit edilen diğer hatalı uygulamalar ise şunlardır:

3.1 Mevzuatta ön görülmeyen abonelerin uygulanması

2560 sayılı Kanununun 23 ncü maddesine istinaden “...Tarifelerin tespiti ile tahsilatla ilgili usul ve esaslar bir yönetmelik ile belirlenir.” Buna göre su ve kanalizasyon idareleri; mevzuata uygun olmak kaydıyla, uygulanacak tarife türlerini kendi Tarifeler Yönetmeliklerinde belirler. Uygulamaya baktığında; her bir idarenin birbirinden farklı tipte konut, işyeri, resmi daire, okul, hastane, inşaat, ibadethane gibi çeşitli abonelik türleri belirledikleri görülmektedir. Ayrıca bu abonelik türleri de genel olarak abonenin şehir merkezi ve taşrada olmasına göre de (köy konut, köy işyeri vb.) ikinci bir sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Bununla birlikte suyun kullanılma miktarına göre kademeli su tarifi uygulayan idareler de bulunmaktadır. Sonuç olarak hem büyükşehir belediyelerinde hem de diğer belediyelerde farklı isim ve türlerde birçok tarife belirlenmekte ve bu konuda idareler bazında uygulama birliği sağlanamamaktadır. Yukarıda örnekleri verilen idarelere göre farklılık gösteren abonelik tipleri; mevzuat hükümlerinin tarifelere doğru uygulanmasını güçleştirmekte, hizmet maliyetlerinin abonelere uygun ve adaleli olarak paylaşılmasını zorlaştırmakta ve idareler arası kıyaslama ile değerlendirme yapma olanağını ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle konuyla ilgili olarak bir çalışma yapılarak, idarelere de hareket imkanı sağlayacak esneklikte, su tarife türleri ve bedelleri ile ilgili esasların daha kapsamlı şekilde merkezi olarak belirlenmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

3.2 Bazı abonelere mevzuatta öngörül- meyen indirimlerin uygulanması

Bir diğer konu da; belediyelerde “sosyal belediyecilik” anlayışının gereği olarak Anayasamızın 61 inci maddesinde “*Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler*” arasında sayılan gazi, şehit yakını, engelli gibi abone gruplara özel indirimli tarifeler uygulaması hususudur. Özel indirimli abone türlerinin belirlenmesinde “4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen hizmet bedelleri hakkında köklü değişiklikler yapılmış, bir kısım kişi ve kurumların kamu hizmetlerinden faydalanmada diğer kişi ve kurumlardan daha avantajlı olmasının önüne geçilmiştir.

Söz konusu Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında “...kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz.” hükmüyle belediye ve bağlı kuruluşların da içinde bulunduğu kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde herhangi bir kişi veya kurum lehine indirimli veya ücretsiz tarife uygulanmayacağı belirtilmiş, altıncı fıkrasında ise birinci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi ve kurumları tespit etmeye Cumhurbaşkanının yetkili olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, Kanunda kamuda üretilen mal ve hizmetlerden indirimli veya ücretsiz faydalanabilecek olanlar da ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Su hizmetleri ile ilgili olarak 4736 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin onuncu fıkrasında belirtilen kanunlardaki gerekli şartları taşıyan harp veya vazife malulü ile şehit yakını gibi abonelere “... belediyelerce tahakkuk ettirilecek su ücreti ise %50’den az indirim

çermemek üzere belirlenecek tarife üzerinden alınır.” hükmü gereği kendi tarifesi üzerinden en az %50 indirim uygulamaktadır. Bu maddede belirtilenler dışında haklarında herhangi bir muafiyet hükmü bulunmayan spor kulübü, dernek, vakıf ve şirketlerin indirimli tarifeden yararlanması mümkün olmadığı gibi diğer kamu kurumları, kamu yararına çalışan dernek veya vergi muafiyeti tanınmış vakıfların da indirimli bir tarifeden yararlanması mümkün değildir. Bu konuyu dikkate alarak bazı idarelerin tarifelerinde düzeltme yapmalarında fayda vardır.

Son olarak belediye ve bağlı idareler, 5393 sayılı Kanunun 15 inci maddesindeki “...meclis kararıyla mabetlere, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler...” hükmü uyarınca ibadethane, eğitim kurumu, yurt, okul pansiyonu ve hastanelere özgü indirimli/ücretsiz abone grupları oluşturabilirler. Bu konuda dikkat edilmesi gereken bir husus da özel/resmi ayırımının yapılmadan bu tarife gruplarının belirlenmesidir. Kaldı ki kamu ya da özel sektörde aynı hizmeti veren kuruluşlara farklı tarifelerin uygulanması “eşitlik” ilkesiyle bağdaşmaz. Ayrıca, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 12 inci maddesinde “...Okulların su, doğal gaz ve elektrik ücretlendirilmesi, resmî okullara uygulanan tarife üzerinden uygulanır...” hükmüyle de bu husus bir kez daha vurgulanmıştır.

3.3 Bakım Bedeli, Savaş Okuma Bedeli Gibi Çeşitli Adlar Altında Mevcut Tarifelere Ek Olarak Abonelere Bedel Yansıtılması

2560 sayılı Kanunda hangi maliyet unsurlarının hesaplamaya dâhil edileceği açıkça belirtilmiştir. Buna göre yönetim ve işletme giderleri, hizmet alım suretiyle gördürülen giderler, aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah

ve tevsî masrafları tarife belirlenirken dik-kate alınması gereken maliyet unsurlarıdır. Bununla birlikte; bakım bedeli adı altında katılan maliyetlerin bir kısmı Kanun'da tarife tespitinde öngörülen yönetim ve iş-letme giderlerini, bir kısmı ise yenileme, ıslah ve tevsî masraflarını kapsamaktadır. Kanun'da açıkça bu unsurların tarife içinde olması öngörülmüşken, tarife bedeline dâhil edilmeyip "bakım bedeli" ya da başka adlar altında ayrı bir ücretlendirmeye tabi tutulması uygun değildir. Bu hususla ilgili olarak abone sayaçların okunması, faturalandırılması gibi hizmetler ile kanalların temizlenmesi hizmetleri "İşletme Giderleri" arasında; bina bağlantı onarımları, kanal tıkanıklarının açılması, sayaçların değiştirilmesi gibi işler ise "aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsî masrafları" arasında tarifeye esas hesaplamalara dâhil edilmesi, bu konuda abonelerin tarifelerine çeşitli adlar altında ilave bedel yansıtılmaması yerinde bir hal tarzı olacaktır.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Belediye veya bağlı kuruluşlar su kullanımı ve kullanılan suların uzaklaştırılması hizmetleri karşılığı önemli miktarda gelir elde etmektedirler. Bu gelirleri elde ederken, sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler ile sosyal fayda sağlama noktasında önemli yere sahip mabetlere, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilmektedirler.

İçme suyu ve kullanılan suların uzaklaştırılması hizmetleri karşılığı metreküp başına alınacak su bedellerine ilişkin yasal düzenlemeler yapılarak asgari tarife tutarları belirlenmiş ve uygulamaya açıklık getirilmiştir. Ancak, söz konusu hizmetleri sunan mahalli idarelerin su bedellerini belirleme yöntemlerine bakıldığında, farklı uygulama

veya yöntemleri tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum, gerek Sayıştay denetiminde gerekse kurum içi denetimlerde bulguya dönüştürülmekte ve düzeltilmesi gereken bir husus olarak değerlendirilmektedir.

Makalenin yukarıda yer alan bölümlerinde; mevzuat çerçevesinde, içme ve kullanılan suların uzaklaştırılmasına ilişkin tarifelerin ve bunların tutarlarının belirlenmesinde uygulanan hatalı yöntemlere detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Buna göre; su ve atıksu tarifelerinin belirlenmesi yöntemleri ile belirlenen tarifelere ilişkin olarak;

a) Su ve atıksu tarifelerinin, başta 2560 ve 6360 sayılı Kanunlar olmak üzere ilgili diğer kanunlar ile Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde belirlenmesi ve uygulanması gerektiği,

b) Atıksu bedelinin asgari olarak 0,30 TL/ m³, bu bedelin su bedelinin %50'sini aşamayacağından ötürü su bedelinin 0,60 TL/ m³ olarak belirlenebilmekte, ilgili mevzuata göre yerleşim yerleri arasında en düşük tarifenin esas alınacağı "Köy Tüzel Kişiliği Kaldırılmış Mahalle Tarifesi" atıksu kullanan bir abone için asgari 0,90 TL/m³ olabilmektedir.

Ancak, şehir merkezindeki fiyatlandırılmaya bakıldığında; ilgili mevzuat uyarınca köy tüzel kişiliği kaldırılmış mahallelerde en düşük su bedeli 0,60 TL/m³ olarak belirlenebileceğinden dolayı, şehir merkezinde en düşük su tarifi de "en düşük tarifenin %25'ini geçmeyecek" hükmü esas alınarak bu bedelin en az 4 katı şeklinde olması gerektiği dikkate alındığında şehir merkezinde en düşük su tarifesinin 2,40 TL/ m³, atık suyun ise asgari 0,30 TL/ m³ olarak belirlenebileceği,

c) Su ve atıksu tarifelerinin enflasyon oranlarına bağlı olarak otomatik artış ve azalışlar gösterilmesi suretiyle belirlenmesinin mevzuatına uygun olmadığı, dolayısıyla idarelerin asgari tarifeleri de göz önünde bulundurarak “maliyet esaslı” bir tarife sistemini benimsemelerinin uygun olacağı,

ç) İdarelerin birbirinden farklı tipte konut, işyeri, resmi daire, okul, hastane, inşaat, ibadethane gibi çeşitli abonelik türleri belirledikleri, abonenin şehir merkezi ve taşrada olmasına göre de (köy konut, köy iş yeri vb.) ikinci bir sınıflandırmaya gittikleri görülmektedir.

İdareler bazında uygulama birlikteliğini sağlamak bakımından bu idarelerin hareket imkânını sağlayacak esneklikte, su tarife türleri ve bedelleriyle ilgili esasların daha kapsamlı şekilde merkezi olarak belirlenmesinin faydalı olacağı,

d) Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gereken bazı abonelere indirimli tarifelerin uygulanmaktadır. Bu uygulamada, haklarında herhangi bir muafiyet hükmü bulunmayan spor kulübü, dernek, vakıf ve şirketlerin indirimli tarifeden yararlanmaları mümkün olmadığı dikkate alınarak ilgili idarelerin su tarifelerinde düzeltmeye gidilmesinin uygun olacağı,

e) Eğitim kurumu, yurt, okul pansiyonu ve hastanelere özgü indirimli/ücretsiz abone grupları oluşturulurken özel/resmi ayırımı yapılmadan tarife gruplarının oluşturulması gerektiği,

f) 2560 sayılı Kanuna göre; yönetim ve işletme giderleri, hizmet alım suretiyle görüldürülen giderler, aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsi masrafları tarife belirlenirken dikkate alınması gereken maliyet unsurlarıdır. Dolayısıyla, mevcut tarifelere; bakım bedeli ve sayaç okuma bedeli gibi çeşitli adlar altında bedeller yansıtılmaması gerektiği,

değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) Genel Müdürlüğü Kuruluş Görevleri Hakkında Kanun

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanun

Atıksu Altyapı ve Eysel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmeliği

T.C Sayıştay Başkanlığı Denetim Raporları

MEVZUAT FİHRİSTİ

20/10/2018 - 19/11/2018 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ

- Karar Sayısı** : 355
Adı : **Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar**
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 23/11/2018 - 30604
Konusu : 15/3/2010 tarihli 2010/238 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak Paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esaslara "Geçici Madde 14-(1) Bu Esaslar uyarınca yapılacak kesinti oranları, 4 üncü maddede sınıflandırılan Sosyal Güvenlik Kurumuna olan borçlar hariç olmak üzere, diğer borçlar için 2018 yılı Kasım ve Aralık ayları ile 2019 yılı Ocak, Şubat ve Mart aylarında genel bütçe vergi gelirlerinden ödenecek paylar için yüzde sıfır olarak uygulanır.
(2) Birinci fıkrada belirtilen aylarda Sosyal Güvenlik Kurumuna olan borçlar için yapılacak kesinti oranları, 5 inci maddenin birinci fıkrasında %40 ve %25 olarak belirlenen oran dikkate alınmak suretiyle, 6 ncı maddede belirtilen Sosyal Güvenlik Kurumunun her bir borç çeşidine düşen paya göre, grup içinde garameten tespit edilir.
(3) Bu Esaslar uyarınca, 2018 yılı Kasım ayında İller Bankası A.Ş. tarafından yapılan kesintiler, ilgili kuruluşların 4 üncü maddede sınıflandırılan Sosyal Güvenlik Kurumuna olan borçları hariç olmak üzere, bu Esasların yayımı tarihinden itibaren 10 iş günü içerisinde ilgili kuruluşlara iade edilir.
(4) Birinci fıkrada belirtilen süre sonunda kesinti oranları, geçici 12 nci maddede yer alan hükümler çerçevesinde uygulanmaya devam edilir.

- Karar Sayısı** : 382
Adı : 26/11/2018 Tarihli ve 382 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararının Eki
R.G.Tarih ve Sayısı : 27/11/2018- 30608
Konusu : İşsizlik Sigortası Fonu gelirlerinin, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 48 inci maddesinin yedinci fıkrasında ile %30 olarak belirlenen ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmak, çalışanların vasıflarını yükselterek işsizlik riskini azaltmak ve teknolojik gelişmeler nedeniyle işsiz kalması beklenenlerin başka alanlara yönlendirilmesini sağlamak, istihdamı artırıcı ve koruyucu tedbirler almak ve uygulamak, işe yerleştirme ve danışmanlık hizmetleri temin etmek, işgücü piyasası araştırma ve planlama çalışmaları yapmak ve Fondan ödemek üzere vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarında çalışanlar ile bunlardan ilgili mevzuatına göre kurum kadrolarına atanan ve Kurumda çalışmaya devam eden personelin mali ve sosyal haklarına ilişkin ödemeleri gerçekleştirmek amacıyla kullanılması öngörülen İşsizlik Sigortası Fonu bir önce yıl prim gelirlerinin oranı, 2019 ve 2020 yılları için %50'ye çıkarılmıştır.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Banka Kartları Ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 27.11.2018 – 30608
Konusu : 10/3/2007 tarihli ve 26458 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmeliğin 26 ncı maddesinin yedinci fıkrasının ikinci cümlesi “*Bu süre; elektronik eşya alımlarında üç ay, bilgisayar alımlarında, kuliüp ve derneklere yapılan ödemelerde, taşımacılık ile ilgili harcamalarda, havayolları, seyahat acenteleri ve konaklama ile ilgili yurt dışına ilişkin harcamalarda altı ay, havayolları, seyahat acenteleri ve konaklama ile ilgili yurt içine ilişkin harcamalarda, sağlık ve sosyal hizmetler ile ilgili harcamalarda ve sağlık ürünü alımlarında, vergi ödemelerinde dokuz ay olarak uygulanır.*” şeklinde değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 27.11.2018 – 30608
Konusu : 1/11/2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmeliğin 12/A maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “*cep telefonu, tablet ve bilgisayar alımı amacıyla kullanılan kredilerin vadesi altı ayı aşamaz.*” ibaresi “*tablet ve bilgisayar alımı amacıyla kullanılan kredile-*

rin vadesi altı ayı, fiyatı üç bin beş yüz Türk Lirasına kadar olan cep telefonu alımı amacıyla kullanılan kredilerin vadesi on iki ayı, fiyatı üç bin beş yüz Türk Lirasının üzerinde olan cep telefonu alımı amacıyla kullanılan kredilerin vadesi altı ayı aşamaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Perakende Ticarete Uygulanacak İlke Ve Kurallar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 28.11.2018 – 30609

Konusu : 6/8/2016 tarihli ve 29793 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Perakende Ticarete Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmeliğin 12/B maddesinin ikinci fıkrası “(2) Birinci fıkradaki süre; televizyon ile ses ve görüntü sistemleri satışlarında üç ay, bilgisayar ve tablet bilgisayar ile fiyatı üç bin beş yüz Türk Lirasının üzerinde olan cep telefonu satışlarında altı ay olarak uygulanır.” 3 üncü madde eklenmiştir. “**GEÇİCİ MADDE 3 – (1) 12/B maddesinin ikinci fıkrasında fiyatı üç bin beş yüz Türk Lirasının üzerinde olan cep telefonu satışlarında altı ay olan taksitlendirme süresi 31/1/2019 tarihine kadar on iki ay olarak uygulanır.**” eklenmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Kamu Taşınmazları Üzerindeki Turizm Yatırımlarının Sürelerinin Uzatılması İle Satışına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 30.11.2018 – 30611

Konusu : 4/5/2018 tarihli ve 30411 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu Taşınmazları Üzerindeki Turizm Yatırımlarının Sürelerinin Uzatılması ile Satışına İlişkin Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “biri peşin olmak üzere dört eşit taksitle” ibaresi “yüzde yirmi beşi peşin olmak üzere toplam beş taksitle” olarak değiştirilmiştir. Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrası “(1) Turizm yatırımcısı tarafından yeni sözleşme tarihinden itibaren en fazla dört yıl içerisinde turizm tesisinin tamamının yıkılarak yeniden inşa edilmesinin taahhüt edilmesi ve aynı süre içerisinde Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm işletme belgesi alınması halinde, bu belgenin alınmasını müteakip; peşin ödemede yararlanma bedelinin yüzde yirmi beşi, taksitli ödemede ise taksitlerin tamamının ödenmiş olması durumunda yararlanma bedelinin yüzde yirmi beşini karşılayan taksit tutarı ve faizi yatırımcının sözleşmesinden doğan mevcut veya ileride doğacak borçlarına mahsup edilir. Vadesi gelmeyen taksitlerin ise yararlanma bedelinin yüzde yirmi beşine tekabül eden kısmı tahsil edilmez.” şeklinde değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Resmî Gazete Hakkında Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30.11.2018 – 30611
Konusu : Türkiye Cumhuriyeti Resmî Gazete'sinin yayımlanması, içeriği ve düzeni ile ilanlara ilişkin usul ve esasları belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Yatırım Alanlarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 01.12.2018 – 30612
Konusu : İlgili mevzuatı kapsamında kurulacak olan organize sanayi bölgesi, endüstri bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, serbest bölge ve sanayi siteleri için kuruluş sürecini hızlandırmak amacıyla önceden uygun alanları belirlemek ve bu alanlardan uygun görülenlerin altyapılarının yapılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

TEBLİĞLER

- Tebliğın Adı** : **Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
R.G. Tarih ve Sayısı : 20/11/2018 – 30601
Konusu : 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinin 16.5.3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir. "16.5.3. *Elektronik araçlar yardımıyla tablolama programları (MS Excel, Numbers, LibreOffice Calc ve benzerleri) kullanılarak oluşturulan teklif mektubu eki cetvelin çarpım ve toplamlarında yazılımdan kaynaklanan yuvarlamalar nedeniyle oluşan hesaplama farklılıkları, toplam teklif fiyatının binde birine eşit veya daha az olması ve ihalenin sonuçlandırılmasına esas teklif sıralamasının değişmemesi kaydıyla aritmetik hata olarak kabul edilmeyecek ve bu farklılıklar isteklinin teklif cetvelinde yazılı birim fiyatlar esas alınarak ihale komisyonu tarafından re'sen düzeltilecektir. Yapılan bu düzeltme sonucu bulunan tutar, sınır değer hesabı hariç, isteklinin teklif ve yeterlik değerlendirilmesine esas nihai teklif fiyatı olarak kabul edilecektir.*"
- Tebliğın Adı** : **Kooperatiflerin Kuruluş Ve Anasözleşme Değişiklik İşlemleri İle Kurucu Ortak Sayıları ve Çalışma Bölgelerinin Belirlenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
R.G. Tarih ve Sayısı : 23/11/2018 – 30604
Konusu : 2/7/2018 tarihli ve 30466 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kooperatiflerin Kuruluş ve Anasözleşme Değişiklik İşlemleri ile Kurucu Ortak Sayıları ve Çalışma Bölgelerinin Belirlenmesi Hakkında Tebliğın 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca" ibaresi "Ticaret Bakanlığın-

ca”, 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Gümrük ve Ticaret Bakanlığı” ibaresi “Ticaret Bakanlığı”, 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Gümrük ve Ticaret Bakanı” ibaresi ise “Ticaret Bakanı” olarak değiştirilmiştir.

- Tebliğın Adı** : **Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğı (Sıra No: 503)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 30/11/2018 – 30611
- Konusu** : 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrasına göre, yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dâhil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Türkiye İstatistik Kurumunun Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranı olup, bu oranın Hazine ve Maliye Bakanlığınca Resmî Gazete ile ilan edilmesi gerekmektedir. Bu hüküm uyarınca yeniden değerlendirme oranı 2018 yılı için % 23,73 (yirmüç virgöl yetmişüç) olarak tespit edilmiştir. Bu oran, aynı zamanda 2018 yılına ait son geçici vergi dönemi için de uygulanacaktır.
- Tebliğın Adı** : **Yapı İşleri İnşaat, Makine Ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: YFK-2007/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29/11/2018 – 30610
- Konusu** : 30/6/2007 tarihli ve 26568 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı İşleri İnşaat, Makine ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: YFK-2007/1)’in ekine ekteki Deprem Güvenliği Sistemleri Genel Teknik Şartnamesi ile Asansör ve Yürüyen Merdiven/Bant Tesisatı Genel Teknik Şartnamesi eklenmiştir.
- Tebliğın Adı** : **Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü Genel Tebliğı (Sıra No: 59) Genel Yönetim Mali İstatistikleri**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29/11/2018 – 30610
- Konusu** : 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 52 nci maddesinin verdiği yetkiye dayanarak uluslararası standartlara uygun bir genel yönetim sektörü kapsamını ve bu kapsamdaki kamu idarelerinin mali verilerinin derlenmesindeki usul, esas ve veri derleme sürecindeki yetki, sorumluluk ile yaptırımları belirlenmiştir. Genel yönetim sektörünü oluşturan ve (R.Gazete Ekindeki) listede yer alan merkezi yönetim, **mahalli idareler** ve sosyal güvenlik kurumları alt sektörleri altında sınıflandırılan birimler bu Tebliğ hükümlerine tabidir. (2) Muhasebe işlemlerini Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü say2000i sistemi ve Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi (BKM-YBS) üzerinden yürüten kamu idareleri ile mali verilerini Bakanlığın belirlediği yöntemi kullanarak doğrudan Bakanlığa aktaran diğer idareler sadece 5, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddelere tabidir.

YARGI KARARLARI

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

15 ADET DİLEKÇE VEREREK KENDİSİNİ VE MESLEĞİNİ İLGİLENDİRMEYEN KONULARDA ŞİKAYETTE BULUNMAK¹

IV. İLGİLİ HUKUK

15.657 sayılı Kanun'un 125. Maddesinin A bendinin ilgili kısmı şöyledir:

“A-Uyarma: Memura, görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

Uyarma cezasının gerektiren fiil ve haller şunlardır: ..

d) Usulsüz müracaat veya şikayette bulunmak”,

V. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Mahkemenin 20/9/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurunun İddiaları

17. **Başvurucu;** dilekçe hakkı ile düşünce ve kanaatlerin yazılı olarak ifade edilmesinin anayasal güvence altında olduğunu, idareye verdiği çeşitli şikayet ve ihbar dilekçelerinden dolayı idareyi gereksiz yere meşgul etmekten kendisine disiplin cezası verilmesi nedeniyle anayasal haklarının ihlale dildiğini ileri sürmüştür.

18. **Başvurucu;** verilen disiplin cezası ile yeni dilekçeler vermesinin önünün kesilmeye çalışıldığını, aynı fiilin dördüncü tekrarında memuriyetten ihraç cezası verilebileceğini ifade etmiştir. Başvurucu; verdiği dilekçelerin usulden hatalı olmadığını, somut olduğu ve isnatlar içerdiğini belirtmiştir. İşyerinde Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası temsilcisi olması nedeniyle idarece söz konusu dilekçelerin keyfi şekilde gereksiz olarak yorumlandığını ve sendikal faaliyetlerinin de bu şekilde cezalandırıldığını iddia etmiştir.

B. Değerlendirme

19. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirme-

1 Başvuru Numarası 2015/3522, Karar Tarihi:20.9.2018, R.G. 31 Ekim 2018/30581

si ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. (Tahir Canan, B. No:2012/969, 18/9/2013,§16). Başvurucunun iddiaların özü ifade özgürlüğünün kullanılmasına ilişkindir. Bu nedenle iddialarının Anayasa'nın 26. Maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

20. İddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak Anayasa'nın 26. Maddesinin ilgili kısmı şöyledir.

“Herkes, düşünce ve kanaatlerini, söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyeti resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar...

Bu hürriyetlerin kullanılması, kamu düzeni, ... korunması, ... amaçlarıyla sınırlanabilir...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetlerinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.”

21. Başvurucunun idareye çok sayıda dilekçe vermesi, idarece başvurucunun lüzumsuz yere dilekçe vererek daireyi meşgul ettiği şekilde yorumlanarak kendisine disiplin cezası verilmiştir. Söz konusu disiplin cezası başvurucunun ifade özgürlüğüne müdahale teşkil etmektedir.

22. Anılan müdahale, Anayasa'nın 13. Maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe anayasa'nın 26. Maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. Maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, anayasa'nın 26. Maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olma koşullarını taşıdığı belirlenmesi gerekir.

23. Disiplin cezası verilmesi suretiyle yapılan müdahalenin dayanağı olan 657 sayılı Kanun'un 125. Maddesinin *kanunla sınırlama* ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

24. **Somut başvuruda; başvurucuya disiplin cezası verilmesine ilişkin kararın kamu kurumlarında verilen kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilmesine ve idarenin işleyişine yönelik önlemlerin bir parçası olduğu, kamu düzeninin sağlanması kapsamında meşru bir amaç taşıdığı anlaşılmıştır.**

25. Toplumsal ve siyasi çoğulculuğun varlığı, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır. Aynı şekilde birey özgün kişiliğini ve düşüncelerini serbestçe ifade edebildiği ve tartışabildiği bir ortamda kendini gerçekleştirebilir. İfade özgürlüğü insanın kendini ve başkalarını tanımlamada, anlamada ve algılamada, bu çerçevede başkalarıyla ilişkilerini belirlemede ihtiyaç duyduğu bir değerdir. (Emin Aydın, M. No:2013/2602, 23/1/2014, §41)

26. Anayasa'nın “Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” kenar başlıklı 26. Maddesine göre herkes düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir alma ya da verme serbestliğini de kapsar. Anılan *başka yollar* olarak ifade edilmiş ve *başka yollar* ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu gösterilmiştir. (Emin Aydın; §43) Başvurucunun dilekçe vermek suretiyle kurumun işleyişi ve

somut olaylarla ilgili talep ve görüşlerini ifade etmesinin de bu kapsamda yer aldığı kuşku bulunmamaktadır.

27. Meşru amaç taşıdığı görülen müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılayıp karşılamadığının ve orantılı olup olmadığının da değerlendirilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi *demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk* ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini daha önce pek çok kez açıklamıştır. Buna göre temel hak ve özgürlükleri sınırlayan tedbir, toplumsal bir ihtiyacı karşılamalı ve başvurulabilecek en son çare niteliğinde olmalıdır. Bu koşulları taşımayan bir tedbir, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilemez. (Bekir Coşkun (GK), B. No:2014//12151,4/6/2015, §61; Mehmet Ali Aydın (GK), B.No:2013/9343,4/6/2015, §68; Tansel Çölaşan, B.No:2014/6128,7/7/2015, §51). Derece mahkemelerinin böyle bir ihtiyacın bulunup bulunmadığını değerlendirmede belirli bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Ancak bu takdir payı, Anayasa Mahkemesinin denetimindedir.

28. Öte yandan temel hak ve özgürlüklere yönelik herhangi bir sınırlamanın toplumsal bir ihtiyacı karşılaması yanında temel haklara en az müdahaleye olanak veren orantılı bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının da incelenmesi gerekir (AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10.2007; Kamuran Reşit Bekir (GK), B. No:2013/3614, 8/4/2015, §63; Bekir Coşkun §§53,54; ayrıca bkz. Tansel Çölaşan, §§ 54,55; Mehmet Ali Aydın, §§ 70,72). Bu sebeple başvurucuya verilen disiplin cezasının ulaşılmak istenen meşru amaçla makul bir orantılılık ilişkisi içinde olması gerekir.

29. Bununla birlikte Anayasa'nın 26. Maddesi tamamen sınırsız bir ifade özgürlüğünü garanti etmemiştir. Anayasa'nın 26. Maddesi tamamen sınırsız bir ifade özgürlüğünü garanti etmemiştir. Anayasa'nın 26. Maddesinin asıl işlevi herkesin ifade özgürlüğünü korumaktır. Kamu görevlileri de toplumun diğer bütün bireyleri gibi ifade özgürlüğünden yararlanır. Bununla beraber "*Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.*" Biçimindeki Anayasa'nın 12. Maddesinin ikinci fıkrası **kişilerin temel hak ve hürriyetleri kullanırken salıp oldukları ödev ve sorumluluklara gönderme yapar** (Engin Kabadaş, B. No:2014/18587, 6/7/2017, § 36)

30. Öncelikle usulsüz müracaatta veya şikayette bulunmak fiili yönünden her somut olay kendi şartları içinde değerlendirilmelidir. (Asker kişiye verilen disiplin cezasının ifade özgürlüğünün ihlali olduğuna ilişkin bir karar için bkz. Adem Talas (GK), B.No:2014/12143, 16/11/2017). İfade özgürlüğünün *herkese* tanındığı dikkate alındığında somut olayda, bir kamu görevlisi olan başvurucunun da herkes gibi bu özgürlükten yararlanacağı açıktır. Bununla birlikte kamu görevlilerinin idarenin işleyişini ve kamu hizmetlerinin sunulmasını engelleyebilecek veya zorlaştırabilecek davranışlarının yaptırıma bağlanması makul kabul edilmelidir. Buna yönelik düzenlemeler olmadan bir kamu kurumunda kamu hizmetlerinin amaca uygun şekilde sağlanması da düşünülemez. **Bu bağlamda idareyi meşgul edecek surette çok sayıda dilekçe verilmesinin disiplin müeyyidesine bağlanması, tek başına ifade özgürlüğünün ihlali sonucunu doğurmayacaktır.**

31. Başvurucunun çalıştığı sağlık kurumunda idarecilerin meşguliyetlerini söz konusu şikayetlerle artırdığı yadsınamaz bir gerçektir. Üstelik muhakkik raporunda yer alan tespite göre -ki başvurucunun bu tespite itiraz ettiği bildirilmemiştir.- **şikayet dilekçelerinin on beş tane si ne kendisiyle ne de mesleğiyle ilgilidir.** Başvurucunun bir sendika üyesi ya da bir sendika

nın o kurumdaki temsilcisi olması kendisine her konuda kurumsal işleyişe ilişkin şikayetlerde bulunma hakkını otomatik olarak sağlamaz. Sendikaların örgütlendikleri işyerlerinde mal ve hizmetlerin üretimine ilişkin süreçlere inkar edilemez katkılarının bulunduğu kabul edilmelidir. Yine de bu sendikaların ve dolayısıyla sendika üyelerinin birincil görevlerinin işyerlerindeki mal ve hizmet kalitesinin yükseltilmesinin sağlanması değildir. **Sendikaların öncelikli ve esas olarak bir işyerinde sendika üyelerinin ekonomik hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla örgütlendikleri unutulmamalıdır.**

32. İkinci olarak topluluk halinde yaşamının doğal bir sonucu olarak insanlar sürekli olarak bir başkasını şikayet eden ve kendilerini de şikayet etme potansiyeli bulunan kişilerin varlığından rahatsız olurlar. Bu kişilerin herhangi bir hatalı davranışı nedeniyle değil sonucundan bağımsız olarak her idari veya adli soruşturmanın kişiler hakkında rahatsız edici bazı soruşturma işlemlerini gerektirmesi nedeniyle böyledir. Soruşturmalar kişileri rahatsız eder; işyerlerinde gerilimlere, çatışmalara ve bölünmelere neden olur ve toplam mutluluğu azaltır. Tam da soruşturmaların bu etkileri nedeniyle kötü niyetli kişilerce başkalarına zarar vermek, onları huzursuz etmek veya başka Saiklerle bir silah gibi kullanılması riski bulunmaktadır.

33. Şikayet hakkı Anayasa'daki başta ifade özgürlüğü olmak üzere çok sayıda hak özgürlükle bağlantılıdır, bu nedenle somut başvuruya benzer olaylarda kamu gücünü kullanan organların ve derece mahkemelerin dikkatli bir ayırma gitmeleri gerekir. Somut başvuruya konu olayda başvurucunun çalıştığı kurumdaki diğer mesai arkadaşları ve yöneticilerle yaşadığı gerilimleri devam ettirmek ve çatışma ortamını canlı tutmak amacı taşıdığı kabul edilmiştir. Dolayısıyla somut başvuruda başvurucunun ödev ve sorumluluklarına uygun hareket ettiği söylenemez. (bkz. §29). Bu nedenle söz konusu müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı sonucuna varılmıştır.

34. Demokratik toplumda gerekli olan bir müdahalenin aynı zamanda ulaşılmak istenen amaçla da orantılı olması gereklidir. Somut olayda başvurucu, *uyarca* cezası ile cezalandırılmıştır. Verilen disiplin cezasının kamu düzeninin ve disiplin sağlanması amacını gerçekleştirmek için başvuru araçlarından en hafifi olduğu anlaşılmış olup başvurucuya *memurun görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile kendisine bildirilmesi* şeklinde tanımlanan uyarma cezası verilmesini orantısız bir müdahale olduğu söylenemez.

35. Açıklanan gerekçelerle ifade özgürlüğüne yönelik bir ihlalin olmadığı açık olduğundan başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

ZABITA PERSONELİNİN DİSİPLİN CEZASI İLE MESLEKTEN ÇIKARILMASINA İLİŞKİN ANAYASA MAHKEMESİ KARARI²

İTİRAZIN KONUSU: 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 51. Maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "... meslekten çıkarılma..." ibaresinin Anayasa'nın 38. Ve 128. Maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

² Anayasa Mahkemesi Başkanlığından; Esas Sayısı:2018/110, Karar Sayısı:2018/99, Karar Tarihi:17/10/2018, 28 Kasım 2018 Tarihli ve 30609 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

OLAY: Zabıta memuru olarak görev yapan davacının soruşturma sonucunda Yüksek Disiplin Kurulu Kararı ile meslekten çıkarma cezası ile cezalandırılmasına ve buna dayanılarak Kent Orkestrası Müdürlüğüne memur olarak atanmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu ibarenin yer aldığı 512. Maddesi şöyledir.

“... Belediye zabıta teşkilatının çalışma usul ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşınmaları gereken nitelikler, alacakları meslek içi eğitim, görevde yükselme, meslekten çıkarılma, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile zabıta teşkilatında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Belediye, bu yönetmeliğe aykırı olmamak üzere düzenlemeler yapabilir...”

III-ESASIN İCNELENMESİ

a- İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle, itiraz konusu kuralda belediye zabıta personeline verilecek meslekten çıkarma cezasının yönetmelikle düzenlenmesinin öngörüldüğü, kamu görevlisi olan belediye personeli hakkındaki anılan disiplin cezasına ilişkin kanuni düzenlemenin ve güvencenin bulunmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 38. ve 128. Maddelerine aykırı olduğu iler sürülmüştür.

B.Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. Anayasa'nın 128. Maddesinin ikinci fıkrasında “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.” Denilmek suretiyle memurlar ve diğer kamu görevlileri özlük hakları bakımından yasal güvenceye kavuşturulmuştur. Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ve bu kapsamda yer alan belediye zabıta personelinin statü hakları doğrudan etkileyen disiplin işlemlerinin “diğer özlük işleri” kavramı kapsamına girdiğinde kuşku bulunmamaktadır.

5. Kanuni düzenleme ilkesi, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulmasını ve çevrenin kanunla çizilmesini ifade etmektedir. Bu niteliği taşıyan bir yasal düzenleme ile uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi konusunda yürütme organına yetki verilmesi, kanuni düzenleme ilkesine aykırılık oluşturmaz.

6. Anayasa'nın 38. Maddesinin birinci fıkrasında “Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz” denilerek suçun kanuniliği ilkesi; üçüncü fıkrasında ise “Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.” İfadesine yer verilerek cezanın kanuniliği ilkesi getirilmiştir. Anayasa'nın 38. Maddesinde yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca, hangi eylemlerin yasaklandığı ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi; kuralın açık, anlaşılır ve sınırların belli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak eylemleri önce-

den bilmeleri gerektiği düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

7. Anayasa'nın 38. Maddesinde idari suç ve cezalar ile adli suç ve cezalar arasında bir ayırım yapılmadığından her ikisi de bu maddede öngörülen ilkelere tabidir. Adli ve idari suçlarda davranış normlarına aykırı ve haksızlık teşkil eden bir fiille, kanun koyucunun koruma altına aldığı bir hukuki değer ihlali söz konusu olup adli ve idari cezaların her ikisi de cebir içermektedir.

8. Korunan hukuki değer ile ihlalin neden olduğu hukuki sonuçların aynı olmaması ise idari suç ve cezalar ile adli suç ve cezalar arasındaki temel farklılığı oluşturmaktadır. Adli para cezalarından daha yüksek miktarlarda idari para cezalarının verilebilmesine olanak tanıyan düzenlemeler de bulunmakla birlikte adli suçlar için öngörülen cezaların idari suçlar için görülen cezalardan genellikle daha ağır olması, hürriyeti bağlayıcı cezaların kural olarak adli suçlar yönünden geçerli olabilmesi, idari suçlarda kanun koyucunun daha az önem attığı bir hukuki değer ihlal edilmesi ve öngörülen yaptırımın da genellikle idari bir makak tarafından idari usuller izlenerek uygulanması nedeniyle Anayasa'nın 38. Maddesindeki ilkelerin aynı boyut ve kapsamıyla idari sulara da uygulanması işin mahiyetine uygun düşmemektedir. Bu bağlamda yasama organının ağır işleyen yapısı ile ekonomik ve teknik hayatın hızla değişen ve gelişen şartları gözetilerek suç ve cezalarda kanunilik ilkesinin idari suçlar yönünden daha esnek uygulanması gerekmektedir.

9. Buna karşılık *suçta ve cezada kanunilik* ilkesinin daha esnek uygulandığı idari suçlar yönünden de suç ve cezalara ilişkin düzenlemelerin yalnızca kanun metninde yer alması yeterli değildir. Anayasa Mahkemesinin 14.1.2015 tarihli ve E.2014/100, K.2015/6 sayılı kararında da vurgulandığı üzere söz konusu düzenlemelerin içerik bakımından da belirli amacı gerçekleştirmeye elverişli olması gerekir. Bu açıdan kanun, bireylerin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını v belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörülebilirliklerine imkan verecek nitelikte olmalıdır.

10. Disiplin cezaları, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla öngörülmüş; yapma veya yapmama biçiminde beliren davranış kurallarının ihlali halinde uygulanan, yasal olarak düzenlenmiş idari yaptırımlardır. Kamu hizmetlerini yürütenlerin görev, yetki ve sorumlulukları, kamu hizmeti ve hizmet gerekleri ile sınırlandırılmış; bu sınırlar dışına çıkanların ise disiplin cezaları ile cezalandırılmaları ilgili kanunlarda öngörülmüştür.

11. Belediye zabıta personelinin disiplin suç ve cezaları, Anayasa'nın yukarıda yer alan hükümleri gereğince kanunla düzenlenmesi öngörülen hususlar arasında yer almaktadır.

12. İtiraz konusu kuralda *meslekten çıkarılma* işleminin hukuki niteliği açıkça belirtilmemiş, disiplin cezası olarak tesis edileceği yolunda bir ifadeye yer verilmemiştir. Bilindiği üzere kamu görevlilerinin yerine getirecekleri hizmetlerin niteliğinin gözetilerek belirli kamu görevlileri yönünden bu statünün kazanılmasının özel koşullara bağlanması ve bu meslekten çıkarılmanın bir disiplin cezası olması zorunluluğu bulunmamaktadır. Bununla birlikte *meslekten çıkarılma* işleminin bir disiplin cezası olarak tesisi de mümkün olduğundan itiraz konusu kuralın süregelen uygulaması da dikkate alınarak *meslekten çıkarılma* işleminin bu yönde tesis edilecek disiplin cezası işlemlerini de kapsadığı anlaşılmaktadır.

13. Kanun'da belediye zabıta personelinin meslekten çıkarılmasını gerektirecek eylemler gösterilmediği gibi bu cezayı vermeye yetkili makamlar ve cezanın kesinleşme usulü de belirtilmemiştir. Bu hâliyle anılan meslekten çıkarma yaptırımını yönünden belediye zabıta personeli için kanuni bir güvence bulunmamaktadır. İtiraz konusu kural; söz konusu disiplin cezasıyla ilgili genel ilkeleri ortaya koymamakta, çerçeveyi çizmemekte, bu disiplin cezasını gerektiren eylemleri genel hatlarıyla da olsa belirlememektedir.

14. İtiraz konusu kural yaptırımını konusu eylemleri yasal düzeyde belirlenmediğinden ilgililerin hangi somut fiil ve olguya meslekten çıkarma yaptırımının uygulanacağını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine yasal çerçevede imkân tanımamaktadır. Bu nedenle kural, Anayasa'nın 38. Maddesinde düzenlenen *suçta ve cezada kanunilik* ilkesine ve Anayasa'nın 128. Maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen *kanuni düzenleme* ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

15. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 38. ve 128. Maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

YARGITAY KARARLARI

GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA, DOĞRUDAN TEMİN YÖNTEMİ¹

Doğrudan temin yöntemi bir ihale usulü olmadığından idareye verdiği teklif mektubundaki rakamı diğer teklif verenlerin miktarından daha düşük göstermek amacıyla değiştiren sanığın eyleminin görevi kötüye kullanma suçunu oluşturduğu gözetilmelidir. (5237, TCK m. 40/2, 43, 235, 257), (4734 s. KİK m. 18,22/d)

4734 Sayılı KİK'nin 18. Maddesinde idarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde uygulanacak usullerin, açık ihale, belli istekliler arasında ihale ve pazarlık usulü olarak sayıldığı, 15.08.2003 tarih ve 4964/12 sayılı Kanunla iptal edilerek madde metninden çıkartılan aynı Yasanın 22/d maddesinde düzenlenen doğrudan temin yönteminin bir ihale usulü olmadığı ve ihaleye fesat karıştırma suçuna konu olamayacağı gözetildiğinde; hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verinle sanığın bildirmesi ile idareye verdiği teklif mektuplarındaki rakamı diğer teklif verenlerin miktarından daha düşük olarak değiştirmek suretiyle alımın kendisinden yapılmasını sağlamak şeklindeki oluşu uygun olarak sübutu kabul edilen eyleminin iştirak halinde görevi kötüye kullanma suçunu oluşturacağı, alımın kendisinden yapılması nedeniyle karar sağladığı ve daha düşük miktarda teklif sunan diğer firma sahiplerinden alım yapılmasına engel olmak suretiyle de mağduriyetine sebep olduğu, bu suretle de objektif cezalandırılması koşulunun oluştuğu, TCK'nin 40/2. Maddesi uyarınca sanığın özgü suç niteliğindeki görevi kötüye kullanma suçundan ceza tayini yerine suç vasfında hataya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması,

Kabule göre de;

1 T.C. Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi E:2016/2211, K:2018/3542, T:10/05/2018 Yargıtay Kararları Dergisi s.2249, Eylül 2018

5237 sayılı TCK'nin 43. Maddesinin uygulanabilmesi için "bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi" gerektiği, sübutu kabul edilen eylemin değişik zamanlarda gerçekleştirildiğine dair iddia ve kesin delil bulunmaması karşısında zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağı gözetilmeden sanık hakkında fazla ceza tayini,

Anayasa Mahkemesinin 08.10.2015 tarih ve E:2014/140; K:2015/85 sayılı Kararın Resmi Gazete'nin 24.11.2015 tarih ve 29542 sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiş olması nedeniyle sanık hakkında TCK'nin 53/1. Maddesiyle ilgili olarak yeniden değerlendirme yapılmasında zorunluluk bulunması,

Bozmayı gerektirmiş, sanık müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmesi olduğundan, hükmün 5320 sayılı Yasa'nın 8/1. Maddesi de gözetilerek CMKUK'nin 321. Maddesi uyarınca BOZULMASINA, 10.05.2018 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

İŞVERENİN HAKLI NEDENLE İŞ AKDİNİN FESHİ²

Davacı işçi aleyhine işverene ait belgeleri iş yerinden çaldığı iddiasıyla iş yeri dokunulmazlığının ihlali ve hırsızlık suçlarından açılan ceza davasında beraat kararı verilmiş ise de; tüm dosya kapsamına göre tespit edilen vakaların işverende işçinin davranışları ile ilgili olarak güçlü, makul ve haklı bir şüphe oluşturacağından işverenden iş sözleşmesini sürdürmesinin beklenemeyeceği ve iş sözleşmesinin geçerli sebeple feshedildiğinin kabulü gerektiği gözetilmelidir. (6356 s. TİSK m. 25/4), (4857 s. İş K. m. 18,25/2-e)

İŞİN SÜRESİNDE BİTİRİLMEMESİ NEDENİYLE KİRA VE GELİR KAYBI³

Dava konusu taşınmaz üzerinde yapılan inşaat ile ilgili inşaat ve tadilat yapı izin belgesi almak üzere yükleniciye yetki ve süre verilmesi, inşaatın yasal hale getirilmemesi durumunda davanın tümünden reddine, yapı ve tadilat ruhsatının alınması durumunda ise yapılan işin tutarının tespiti için uzman teknik bilirkişi marifetiyle mahallinde yapılacak keşif sonucunda düzenlenecek rapor doğrultusunda karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (3194 s. İmar K. m.21), mülga 818 s. BK. M.366)

HİZMET ALIM SÖZLEŞMESİ⁴

Asıl işveren davacı Belediye ile aralarında imzalanan hizmet alım sözleşmesi kapsamında son alt işveren olarak davalının çalıştırılan işçilere ödenecek olan ihbar tazminatının tamamından,. Diğer işçilik alacaklarının ise kendi dönemine isabet eden miktarlar üzerinden sorumlu olduğu kabul edilerek bu şekilde tespit edilecek miktarın 1/2'sinin davalıdan tahsiline karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (6098 s. TBK m. 167), (mülga 818 s. BK m. 146), (4857 s. İş K. m. 2/6)

2 T.C. Yargıtay Yirkiikinci Hukuk Dairesi, E:2017/44570, K:2017/29536, T:19/12/2017. Yargıtay Kararları Dergisi Eylül 2018

3 T.C. Yargıtay Onbeşinci Hukuk Dairesi, E:2016/1717, K:2017/1176, T:20/03/2017 Yargıtay Kararları Dergisi s.2171, Eylül 2018

4 T.C. Yargıtay Onüçüncü Hukuk Dairesi E:2018/2255. K:2018/6208, T:24/05/2018, Yargıtay Kararları Dergisi Eylül 2018

DANIŞTAY KARARLARI

4734 SAYILI YASANIN 3/g MADDESİNE GÖRE İHALE EDİLEN İŞLER¹

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3/g maddesine düzenlenen istisna kapsamında ihale edilen işlerde, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmesi Kanununun yasaklamaya ilişkin hükümlerinin, ilgili idarenin kendi mevzuatında yer alması halinde uygulanabileceğinin kabulü gerektiği; aksi kabulün, Yasanın 3/g maddesi kapsamında ihale edilen işlerde, işin sözleşme aşamasında ortaya çıkan ve yasaklamayı gerektiren fiil ve davranışların yaptırımsız kalması sonucu doğuracağı, bu durumda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3/g maddesi kapsamında açık ihale usulü ile yapılan ihalede, ihale uhdesinde kalan davacı şirketin, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 25/b ve 26. Maddeleri uyarınca 2 yıl süreyle tüm kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklanmasına ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında.

MOBBİNGİ (PSİKOLOJİK TACİZ)²

Ders programının haftanın geneline yayılarak zorlaştırılması ve aynı gün birkaç okula gidilecek şekilde program yapılması, birbirine uzak dört okulda birden görevlendirilmesi, davacıya birbiriyle çakışan görevler verilmesi hususlarının mobbingin (psikolojik tacizin) göstermesi olduğu ve bu nedenle manevi tazminata hükmedilmesi gerektiği hakkında.

BAĞIMSIZ BÖLÜMLERİ AYIRAN DUVARIN YIKILARAK TEK DÜKKAN HALİNE GETİRİLMESİ³

Kat Mülkiyeti Kanunu uyarınca dükkân ve galeri gibi yerlerin sonradan yapımı ve ilavesi için kat malikleri kurulunun oybirliğiyle karar vermesi ve ortak yerlerden sayılan bağımsız bölümleri ayıran ortak duvarın yıkılması suretiyle iki dükkânın birleştirilmesi için bütün kat maliklerinin beşte dördünün muvafakatının alınması gerektiği, öte yandan, dava konusu davacıya ait bağımsız bölümlerin birleştirilerek bürüt alanın artırılmasına ilişkin proje değişikliği sonucunda, anagayrimenkulde yapılan ilave ve değişiklikler nedeniyle kat maliklerinin arsa payındaki hisse oranlarında da değişiklik yapılması gerekeceği ve bu işlem için de kat maliklerinin muvafatlarının gerekli olduğu anlaşıldığından hali hazırda yapıldığı anlaşılan değişikliklerin eski hale getirilmesi yolundaki belediye encümeni kararının kaldırılması, proje değişikliğinin onaylanması ve tadilat ruhsatı verilmesi taleplerini içeren başvurunun reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında

TÜRK MİLLETİ ADINA

- 1 T.C. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Esas No:2015/2682, Karar No:2017/2824 Danıştay Dergisi Yıl:2018 Sayı 147 s.138
- 2 T.C. Danıştay İkinci Daire Esas No:2015/6046, Karar No:2017/6537 Danıştay Dergisi Yıl:2018 Sayı 147 s.142
- 3 T.C. Danıştay Altıncı Daire Esas No:2016/2016, Karar No:2017/8648 Danıştay Dergisi Yıl:2018 Sayı 147 s. 178

Dava, Samsun ili ... ilçesi ... ada parsel sayılı taşınmaz üzerindeki yapı için davacı tarafından hazırlanan proje değişikliğinin onaylanması ve proje değişikliği uyarınca tadilat ruhsatı verilmesi ile belediye encümenininin 28.09.2010 tarihli, 1652 sayılı yapının tasdikli projesine uygun hale getirilmesi yolundaki kararının kaldırılması talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 22.12.2014 tarihli, 5877 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmış, İdare Mahkemesince; dosyadaki bilgi ve belgeler ile yerinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunu düzenlenen raporun birlikte değerlendirilmesinden, dava konusu yapıdaki değişikliklerin ruhsat gerektirmediği, ana yapıya zarar verecek nitelikli taşımadığı, proje değişikliğinin binanın ana projesine ve imar mevzuatına uygun olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmiş, bu karar davalı idare vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3194 sayılı İmar Kanununun “Yapı Ruhsatı” başlıklı 21. Maddesinde, bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26. Maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınmasının mecburi olduğu, ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılmasının da yeniden ruhsat alınmasına bağlı olduğu kurala bağlanmış, “Ruhsat Alma Şartları” başlıklı 22. Maddesinin 1. Fıkrasında “Yapı ruhsatı almak için belediye, valilik bürolarına yapı sahipleri veya kanuni vekillerince dilekçe ile müracaat edilir. Dilekçeye sadece tapu (istisnai hallerde tapu senedi yerine geçecek belge), mimari proje, statik proje, elektrik ve tesisat projeleri, resim ve hesapları, röperli veya yoksa, ebatlı kroki eklenmesi gereklidir.” hükmü yer almıştır.

Aynı Kanununun 32. Maddesinde ise, “Bu Kanun hükümlerine göre ruhsata alınmadan yapılabilecek yapılar hariç, ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebliğatin bir nüshası da muhtara bırakılır. Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak belediyeden veya valilikten mührün kaldırılmasını ister. Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu inceleme sonunda anlaşılırsa; mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir. Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir.” hükmüne yer verilmiştir.

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 2/a maddesinde, kat mülkiyetine konu olan gayrimenkulün ayrı ayrı ve başlı başına kullanmaya elverişli olup, bu Kanun hükümlerine göre bağımsız mülkiyete konu olan bölümlerine, bağımsız bölüm; bağımsız bölümler üzerinde kurulan mülkiyet hakkında, kat mülkiyeti ve bu hakka sahip olanlara kat maliki, 2/b maddesinde, anagayrimenkulün bağımsız bölümleri dışında kalıp, korunma ve ortaklaşa kullanma veya faydalanmaya yarayan yerlerine, ortak yerler; kat maliklerinin ortak malik sıfatıyla paydaşı buldukları bu yerler üzerindeki faydalanma haklarına, kullanma hakkı, 2/d maddesinde, arsanın, bu Kanunda yazılı esası göre bağımsız bölümlere tahsis edilen ortak mülkiyet paylarına, arsa payı denileceği, 3. Maddesinde, kat mülkiyeti ve kat irtifakı, bu mülkiyete konu olan

anagayrimenkulün bağımsız bölümlerinden her birinin konum ve büyüklüklerine göre hesaplanan değerleri ile oranlı olarak projesinde tahsis edilen arsa payının ortak mülkiyet esaslarına göre açıkça gösterilmesi suretiyle kurulacağı, 4/a maddesinde, bağımsız bölümleri ayrın ortak duvarların ortak yerlerden sayılacağı, 15. Maddesinde, kat maliklerinin ve kat irtifak sahiplerinin, kendilerine ait bağımsız bölümler üzerinde Medeni Kanunun maliklere tanıdığı bütün hak ve yetkilere sahip oldukları, 16. Maddesinde, kat maliklerinin anagayrimenkulün bütün ortak yerlerine arsa payları oranında ortak mülkiyet hükümlerine göre malik olacakları hükmüne bağlanmıştır.

Aynı Kanununun “Anagayrimenkulün bakımı, korunması ve zarardan sorumluluk” başlıklı 19. Maddesinde, “Kat malikleri, anagayrimenkulün bakımına ve mimari durumu ile güzelliğini ve sağlamlığını titizlikle korumaya mecburdurlar. Kat maliklerinden biri, bütün kat maliklerinin beşte dördünün yazılı rızası olmadıkça anagayrimenkulün ortak yerinde inşaat, onarım ve tesisler, değişiklik renkte dış badana veya boya yaptıramaz. Ancak, ortak yer ve tesislerindeki bir bozukluğun anayapıya veya bağımsız bir bölüme veya bölümlere zarar verdiğinin ve acilen onarılması gerektiğinin veya anayapının güçlendirilmesinin zorunlu olduğunun mahkemece tespit edilmiş olması halinde, bu onarım ve güçlendirmenin projesine ve tekniğine uygun biçimde yapılması konusunda kat maliklerinin rızası aranmaz. Kat maliki kendi bağımsız bölümünde anayapıya zarar verecek nitelikte onarım, tesis ve değişiklik yapamaz. Tavan, taban veya duvar ile birbirine bağlantılı bulunan bağımsız bölümlerin bağlantılı yerlerinde, bu bölüm maliklerinin ortak rızası ile anayapıya zarar vermeyecek onarım, tesis ve değişiklik yapılabilir.

Her kat maliki anagayrimenkulde ve diğer bağımsız bölümlere kusuru ile verdiği zarardan dolayı diğer kat maliklerine karşı sorumludur.”

“Yasak işler” başlıklı 24. Maddesinin ikinci fıkrasında, “Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararlar açıklanabilir.”

“Bağımsız bölüm ilavesi” başlıklı 44. maddesinde de, “Anagayrimenkulün üstüne kat ilavesi veya mevcut çekme kat yerine tam kat yapılması veya zemin veya bodrum katlarında veya arsanın boş kısmında 24 üncü maddenin ikinci fıkrasında yazılı yerlerin sonradan yapımı veya ilavesi için;

a) Kat malikleri kurulunun buna oybirliğiyle karar vermesi;

b) Anagayrimenkulün bu inşaattan sonra alacağı duruma göre, yapılan yeni ilaveler de dahil olmak üzere bütün bağımsız bölümlerine tahsis olunacak arsa paylarının, usulüne göre yeniden ve oybirliğiyle tesbit edilmesi,

c) İlave edilecek yeni bağımsız bölüme tahsis edilen arsa payı üzerinde, tapu memuru huzurunda yapılacak resmi senetle, 14’üncü maddeye göre kat irtifakı kurularak bunun, anagayrimenkulün bütün bağımsız bölümlerinin kat mülkiyeti kütüğündeki irtifaklar hanesine tescil

edilmesi ve anagayrimenkulün kapanan eski kütün sayfasıyla 13'üncü madde hükmüne göre bağlantı sağlanması;

Şarttır.

Bu nitelikteki ilave ve genişletmelere muvafakat etmekle beraber kendisi katılmak istemeyen kat maliklerinin arsa paylarından, bu ilaveler sebebiyle azalan kısmın, ilaveyi yaptıranların bağımsız bölümlerine tahsisini kabul ettikleri, resmi senette belirtilir.

Bu takdirde, yeni bağımsız bölümün yapılmasına katılmayan kat maliklerinin arsa paylarından yeni tahsis sebebiyle azalan kısmın bedeli kendilerine ödemek şartıyla, yeni yapılan bağımsız bölüm, kat irtifakı kurulmasına dair olan eski resmi senet gereğince kat mülkiyetine çevrilerek onu yaptıranın mülkü veya yaptıranların ortak mülkü olur ve kat mülkiyeti kütüğünün ayrı bir sayfasına yeni malik veya malikler adına tescil edilir." hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden, yapı ruhsatı almak için, öncelikle yapı sahibi veya kanuni vekilin başvurması gerektiği, bağımsız bölümler üzerinde kurulan mülkiyet hakkı olan, kat mülkiyetinin, anagayrimenkulün bağımsız bölümlerinden her birini konum ve büyüklüklerine göre hesaplanan değerleri ile oranlı olarak projesinde tahsis edilen arsa payının ortak mülkiyet esaslarına göre açıkça gösterilmek suretiyle kurulacağı, bağımsız bölümleri ayrına ortak duvarların ortak yerlerden sayılacağı, kat maliklerinin anagayrimenkulün bütün ortak yerlerine arsa payları oranında ortak mülkiyet hükümlerine göre malik olacakları, kat maliklerinin, kendilerine ait bağımsız bölümler üzerinde Medeni Kanunun maliklere tanıdığı bütün hak ve yetkilere sahip oldukları, anagayrimenkulün ortak yerlerinde inşaat, onarım ve tesisler, değişik renkte dış badana veya boya gibi anagayrimenkulde yeni bir bölüm ilave edilmeksizin yapılacak tadilatlar için bütün kat maliklerinin beşte dördünün yazılı rızasının alınması, yapılacak tadilatın çizilen bu sınırları aşarak bağımsız bölüm ilavesine dönüşmesi durumunda ise, kat maliklerince oy birliğiyle karar alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden, ... parsel sayılı taşınmaz üzerindeki yapıda tasdikli mimari projesine aykırı olarak 1 numaralı dükkan alanına galeri kat yapılması, 2 numaralı dükkan alanındaki galeri boşluğunun tam kata dönüştürülmesi ve iki bağımsız bölümün birleştirilerek tek dükkan olarak kullanılmasına yönelik değişiklik yapıldığının 21/07/2010 tarihli yapı tatil tutanağı ile tespit edildiği, söz konusu aykırılıkların öngörülen süre içinde giderilmesi nedeniyle belediye encümenininin 28.09.2010 tarihli, 1652 sayılı işlemi ile yapının tasdikli mimari projesine uygun hale getirilmesine karar verildiği, yapılan değişikliklerin ve imalatların ruhsat gerektirmediği, binanın statüsüne zarar verecek nitelikte olmadığı belirtilerek anılan belediye encümeni kararının kaldırılması ve yapılan değişiklikler için proje tadilatı yapılması ve proje tadilatı uyarınca ruhsat verilmesi talebiyle yapılan başvurunun, tasdikli mimari projeye aykırı imalat yapılarak ilave inşaat alanı oluşturulduğu, bu tür imalatların yapılabilmesi ve projelendirilmesi için imar planının bu değişikliklere ilişkin inşaat hakkı sağlıyor olması ve tüm kat maliklerinin muvafakatının alınmış olması şartının gerçekleşmesinin gerektiği, ancak davacı açısından anılan şartların gerçekleşmediği gerekçesiyle reddedilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuzmazlıkta, tadilat ruhsatı talep edilen proje değişikliği ile 1 numaralı dükkan alanına galeri kat yapılması, 2 numaralı dükkan alanındaki galeri boşluğunun tam kata dönüştürülmesi suretiyle davacıya ait taşınmazların brüt alanının arttırıldığı, Kat Mülkiyeti Kanununun 44. maddesinde aynı Kanunun 24. maddesine atıf yapılmak suretiyle dükkan ve galeri gibi yerlerin sonradan yapımı ve ilavesi için kat malikleri kurulunun oybirliğiyle karar vermesi gerektiği kuralına yer verilmesine, diğer taraftan ortak yerlerden sayılan bağımsız bölümleri ayıran ortak duvarın yıkılması suretiyle iki dükkanın birleştirilmesi için, anılan Kanununun 19. maddesi uyarınca bütün kat maliklerinin beşte dördünün muvafakatının alınması şartı olmasına rağmen anılan şartların yerine getirilmediği görülmektedir.

Öte yandan, dava konusu proje değişikliği sonucunda, yukarıya alınan mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, anagayrimenkulde yapılan ilave ve değişiklikler nedeniyle kat maliklerinin arsa payındaki hisse oranlarında da değişiklik yapılması gerekeceği ve bu işlem için de kat maliklerinin muvafakatlarının gerekli olduğu açıktır.

Bu durumda, hali hazırda yapıldığı anlaşılan değişikliklerin eski hale getirilmesi yolundaki belediye encümeni kararının kaldırılması, proje değişikliğinin onaylanması ve tadilat ruhsatı verilmesi taleplerini içeren başvurunun reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığından İdare Mahkemesi kararında isabet görülmemiştir.

FENNİ MESULİYET⁴

Fenni mesuliyetin, fenni mesulün uzmanlık alanına göre belirlenmesi gerekliliği karşısında, yapıda tespit edilen imara aykırı durumun mekanik tesisat proje müellifinin uzmanlık alanı ile ilgili olmadığı anlaşılmakta olup, bu hususta ilişkin denetim faaliyetinin veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmediğinden söz edilemeyeceğinden, fenni mesule para cezası verilmesine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında.

Dava; İstanbul İli, ... sayılı parselde bulunan tecilli yapının onaylı projesine aykırı yapıldığından bahisle, 3194 sayılı İmar Kanununun 32. Maddesi uyarınca aykırı kısımların yıkımına ve aynı Kanununun 42. Maddesi uyarınca yapının mekanik tesisat proje müellifi olan davacıya para cezası verilmesine ilişkin 15.03.2011 günlü, 3067 sayılı ... Belediyesi Encümeni kararının iptali istemiyle açılmış; yıkıma ilişkin kısmının ehliyet yönünden, para cezasına ilişkin kısmının ise esastan reddi yolunda İdare Mahkemesince verilen kararın Danıştay Ondördüncü Dairesinin 13.03.2014 günlü, E:2012/2684, K:2014/3455 sayılı kararı ile bozulması üzerine, bozma kararına uyularak davanın reddine karar verilmiş, bu karar, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyize konu İdare Mahkemesi kararının yıkıma ilişkin kısmının 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. Maddesinin 2. Fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmamaktadır.

Kararın para cezası verilmesine ilişkin kısmına gelince;

⁴ T.C. Danıştay Ondördüncü Daire Esas No:2015/6006, Karar No:20176759 Danıştay Dergisi Yil:2018 Sayı 147, s.323

3914 sayılı İmar Kanununun 28. Maddesinde; “Bu Kanunun kapsamındaki mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetine ilişkin harita, plan, etüt, proje ve eklerinin düzenlenmesi ve bunların yerine getirilmesinin; uygulamada bulunacak alanın, yerleşme merkezinin ve yapının sınıfına, özelliğine ve büyüklük derecesine göre, uzmanlık alanlarına uygun olarak 38. Maddede belirtilen meslek mensuplarına yaptırılması mecburidir. Müellifler ve uygulamada bulunan meslek mensupları, işlerini bu Kanuna ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak gerçekleştirmekten sorumludur. Yapıda inşaat ve tesisat işleri ile kullanılan malzemelerin kamu adına denetimine ilişkin fenni mesuliyet, ruhsat eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlığı haiz meslek mensupları tarafından ayrı ayrı üstlenilmek zorundadır. Fenni mesul mimar ve mühendisler uzmanlık alanlarına göre; yapının, tesisatı ve malzemeleri ile birlikte, bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini denetlemekle görevlidir.” hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanunun 3542 sayılı Kanunun 2. Maddesiyle değişik 38. Maddesinin 2. Fıkrasında; “Yapıların, mimari, statik ve her türlü plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanmasını ve bunların uygulanmasıyla ilgili fenni mesuliyetleri, uzmanlık konularına ve ilgili kanunlarına göre mühendisler, mimarlar ile görev, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle düzenlenecek olan fen adamları deruhte ederler.” hükmüne, aynı Kanunun 5940 sayılı Yasanın 2. maddesiyle değişik 42. Maddesinde ise; “Bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyidelerin uygulanacağı, ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, beşyüz Türk Lirasından az olmamak üzere maddede belirtilen şekilde hesaplanan idari para cezalarının uygulanır.” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; yapıların ruhsat ve eklerinin gerekli kıldığı her uzmanlık alanında fenni mesulünün olması ve yapıların projelerinin hazırlanması hangi uzmanlık alanına giriyorsa fenni mesuliyetin bu meslek grubu elemanlarınca yürütülmesi gerektiği, yapının fenni mesuliyetini üstlenen mimar, mühendis ve fen adamlarının yapı denetimi aşamasında kendi uzmanlık alanına yönelik olarak yapı denetim faaliyetinde bulunacağı, yapıda farklı uzmanlık alanlarını ilgilendiren konularda tespit edilen aykırılıklardan diğerlerinin sorumlu tutulamayacağı anlaşılmakta olup, fenni mesulün sorumluluğuna gidilebilmesi için, fenni mesulün uzmanlık alanına yönelik olarak yapı denetim faaliyetini yerine getirmemiş veya imara aykırı durumu altı iş günü içinde idareye bildirmemiş olması gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden; .... sayılı taşınmazda bulunan inşaatın İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 14.05.2009 günlü, 743 sayılı kararıyla onaylanan rekonstrüksiyon projesine aykırı olarak yapıldığının tespiti üzerine

04.02.2011 günlü yapı tatil tutanağının düzenlendiği ve dava konusu encümen kararı ile de, yapının mekanik tesisat proje müellifi olan davacıya 31914 sayılı İmar Kanununun 42. Maddesi uyarınca ..... TL para cezası verildiği anlaşılmıştır.

Mekanik tesisat proje müellifinin sorumluluğundan bahsedilebilmesi için, kendi uzmanlık alanları ile ilgili denetim faaliyetini yerine getirmediğine veya imara aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmedikğine ilişkin somut tespitin bulunması gerekmektedir.

Bu durumda; fenni mesuliyetin, fenni mesulün uzmanlık alanına göre belirlenmesi gerekliliği karşısında, yapıda tespit edilen imara aykırı durumun davacı mekanik tesisat proje müellifinin uzmanlık alanı ile ilgili olmadığı anlaşılmakta olup, bu hususa ilişkin denetim faaliyetinin veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmediğinden söz edilemeyeceğinden fenni mesule para cezası verilmesine ilişkin işlemde hukuka uyarlık, idari para cezası yönünde davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

SAYIŞTAY KARARLARI

TUTUKLU PERSONEL AYLIGINDAN YAPILAN 1/3 KESİNTİ¹

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 141'inci maddesi uyarınca, yargılanmakta olduğu davada tutuklu kaldığı süreler için yapılan 1/3 oranındaki kesintilerin, hakkında henüz kesinleşmiş bir hüküm bulunmamasına rağmen faiziyle birlikte kendisine iade edilmesi sonucu kamu zararına neden olunduğu gerekçesiyle .....- TL'nin tazminine kararı verilmişti.

Temyiz Kurulunun anılan kararına istinaden Dairemize gönderilen söz konusu dosyanın incelenmesi sonucunda gereği düşünüldü;

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun; "Görevden uzaklaştırılan veya görevinden uzak kalan memurların hak ve yükümlülüğü" başlıklı 141'inci maddesinde;

"Görevden uzaklaştırılan ve görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisi ödenir. Bu gibiler bu Kanunun öngördüğü sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam ederler.

143 üncü maddede sayılan durumların gerçekleşmesi halinde, bunların aylıklarının kesilmiş olan üçte biri kendilerine ödenir..."

"Memurun göreve tekrar başlatılması zorunlu olan haller" başlıklı 143'üncü maddesinde ise;

"Soruşturma veya yargılama sonunda yetkili mercilerce;

- Haklarında memurluktan çıkarmadan başka bir disiplin cezası verilenler;
- Yargılamanın men'ine veya beraatına karar verilenler;
- Hükümden evvel haklarındaki kovuşturma genel af ile kaldırılanlar;

¹ Sayıştay 6. Daire Karar No:554, Tutanak Tarihi:20/9/2018

ç) Görevlerine ve memurluklarına ilişkin olsun veya olmasın memurluğa engel olmayacak bir ceza ile hükümlü olup cezası ertelenenler;

Bu kararların kesinleşmesi üzerine haklarındaki görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılır.” denilmektedir.

Anılan hükümler uyarınca; görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan memurlara bu süre içinde aylıklarının 2/3’ü ödenecek olup, bunlara maaşlarından yapılan 1/3 oranındaki kesintilerin iade edilebilmesi için; haklarında beraat kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi gerekmektedir. Genel Müdür .....nın da yargılandığı davada hakkında ..... 2. Ağır Ceza mahkemesince beraat hükmedildiği ve bu hükmün ..... tarihinde kesinleştiği anlaşıldığından, 657 sayılı Kanun’un 143/b maddesi gereğince 1/3 oranındaki maaş kesintilerinin kendisine iade edilmesinde mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ’NCE YAPILAN 10 ADET MOTOSİKLET ALIMINDA MOTOSİKLET BEDELLERİNİN AZAMI SATIN ALMA TUTARININ ÜZERİNDE OLMASI²

10 adet motosiklet alımına ilişkin ödemenin yapılmasına dayanak teşkil eden meclis kararını imzalayan Meclis Üyeleri ile adı geçen protokolü imzalayan Belediye Başkanının da savunmalarının alınarak sonucunda düzenlenecek ek raporun Dairemize intikaline değin konunun hüküm dışı bırakılmasına karar verilmişti.

Bu defa Dairemizin bu kararı üzerine Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyelerinin de konuyla ilgili savunmaları alınarak düzenlenen ek rapor ve eklerinin incelenmesi ve duruşmaya katılan ilgililerinin sözlü açıklamalarının dinlenilmesi sonucunda gereği düşünüldü;

Her ne kadar denetçi sorgusunda; ... Büyükşehir Belediyesince yapılan 10 adet motosiklet alımında 2015 yılı Bütçe Kanunu T cetvelinde 600 cc den yukarı motor gücü olan motosiklet için ödenmesi gereken azami tutarın üzerinde ödeme yapılması nedeniyle ....-TL kamu zararına neden olduğu ileri sürülmüş ise de;

Belediyeler belediye sınırları içinde, Anayasa’nın 127’nci maddesinin birinci fıkrasına göre “mahalli müşterek ihtiyaçları” karşılamakla görevlendirilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak belediyenin yetkileri ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

Öte yandan anılan Kanun’un “Belediyenin Giderleri” başlıklı 60’nci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinde yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri ile (n) bendinde sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan harcamalar belediye giderleri arasında gösterilmiştir.

Söz konusu motosiklet alımlarının 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Diğer kuruluşlarla ilişkiler” başlıklı 75’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre, Belediye Meclisi Kararı üzerine ... Büyükşehir Belediyesi ile ... İl Emniyet Müdürlüğü arasında düzenlenen protokol ile kent güvenliği ve uyuşturucu ile mücadele konulu ortak hizmet projesi olan Nar-kotim Projesi kapsamında; önleyici hizmet anlamında suçun oluşmasının yerinde engellenmesi, sokakta polislin seri şekilde refleks göstererek uyuşturucuyla etkin bir şekilde mücadele

2 Sayıştay 6. Daire Karar No:545, Tutanak Tarihi:15.5.2018

edebilmesi ve bu suretle kent içinde yaşayan vatandaşların huzurunun sağlanması amacıyla gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

Belirtilen nedenlerle, anılan İlamın ...'nci maddesinin (a) bendi ile verilen hüküm dışı kararının kaldırılmasına ve sorgu konusu .....-TL ödeme hakkında ilişilecek husus bulunmadığına, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 55'inci maddesi uyarınca ek İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oy birliğiyle karar verildi.

İHALE MEVZUATINA AYKIRILIK³

... tarihli ve ..sayılı Ek İlamın 2'nci maddesi ile hüküm dışı bırakılmasına karar verilen konunun 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 50'nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü gereğince görüşülmesinin devamına karar verildi.

.. tarihli ve ..sayılı İlamın 4'üncü maddesi ile .. Büyükşehir Belediyesince gerçekleştirilen ve anahtar teslim götürü bedel üzerinden ihale edilen .. İhale numaralı Spor ve Kongre Merkezi İnşaatı yapım işinde, yükleniciye proje ve teknik şartnamede yer verilen imalat için yeni birim fiyat yapıp buna göre ödeme yapılması suretiyle kamu zararına neden olduğu gerekçesiyle ...-TL'nin tazminine karar verilmişti.

... Büyükşehir Belediyesince gerçekleştirilen ve anahtar teslim götürü bedel üzerinden ihale edilen İhale numaralı "Spor ve Kongre Merkezi İnşaatı" yapım işinde, proje bulunan ve teknik şartnamede açıklaması yapılan imalat için yeni birim fiyat yapıldığı tespit edilmiştir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin "Sözleşmede bulunmayan işlerin fiyatının tespiti" başlıklı 22'nci maddesi çerçevesinde yeni birim fiyat yapılabilmesi için öncelikle sözleşme kapsamında bulunmayan bir imalat kaleminin yapılması gereklidir. Bu nedenle, proje ve teknik şartnamede belirtilen işler için iş artışı ve yeni birim fiyat yapılması olanaksızdır. Zira, yapım işlerinde, projede gösterilen imalatların açıklamaları teknik şartnamede yer almaktadır, isteklilerde proje ve teknik şartnamelerde yer verilen açıklamalar çerçevesinde teklif fiyatlarını belirlemektedirler.

Anılan işte de projede toprak dolgu olarak gösterilen alanlara ilişkin teknik şartnamede "15.140/4-N Makine ile Kum Çakıl Temin Edilerek, Makine İle Serme, Sulama, Sıkıştırma, ve Yapılması (nakliye dahi)" pozu belirlenmiş ve başkaca bir açıklamaya yer verilmemiştir. Dolayısıyla, ihaleye esas projeler kapsamında yapılacak toprak dolgu imalatları da bu pozda yer alan açıklamalar çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Bir başka anlatımla, projede istenen toprak dolgu pek çok şekilde yapılabilmekte olup söz konusu işe ait teknik şartnamede toprak dolgunun kum çakıl karışık malzemeyle yapılacağı belirtilerek, imalata ilişkin gerekli açıklama yapılmıştır.

Söz konusu işin projesinde toprak dolgu yazıldığı gerekçesiyle, yukarıda yazılı imalat için piyasadaki teklif alınmak ve yeniden analiz yapılmak suretiyle YFA.İ.01 poz numaralı "toprak dolgu" imalatı adı altında yeni birim fiyat hazırlanıp iş eksilişi yapılmış, yerine ise yine piyasadaki teklif almak suretiyle yeni birim fiyat yapılarak YFA.İ.02 poz numaralı "stabilize dolgu" imalatı adlı imalat için iş artışı yapılmıştır.

Ancak, teknik şartnamede yapılan açıklamadan anlaşılacağı üzere söz konusu imalatın sadece toprak değil içinde kum çakıl malzemedan oluşan karışımla yapılacağı belirtilmiştir.

3 Sayıştay 6. Dairesi Karar No:567, Karar Tarihi:11/10/2018

Dolayısıyla ilgili imalat için salt projede toprak dolgu yazdığı gerekçesiyle dolgunun toprak malzeme ile yapılacağı kabul edilip iş azalışına gidilerek, yerine stabilize malzeme yapılması olanaksızdır. Kaldı ki, teknik şartnamede öngörülen kum çakıl karışık dolgu malzemesi de, bir stabilize dolgu malzemesidir.

Diğer taraftan, stabilize dolgu adından da anlaşılacağı üzere, zemini sağlamlaştırmak için yapılan imalattır. YFA.İ.02 poz numaralı “stabilize dolgu” imalatına ait analiz ve fiyat teklifi incelendiğinde de görüleceği üzere malzemenin sadece stabilize toprak olarak fiyat teklifi alındığı ve analize de bu şekilde girdiği görülmektedir. Yukarıda da, belirtildiği üzere teknik şartnamede istenen kum çakıl karışık malzeme de, zemini sağlamlaştırmak için kullanılan stabilize malzemedir. Bu nedenle, proje ve teknik teknik şartnamede yer verilen, bir diğer ifade ile ihale kapsamında bulunan stabilize malzemedeki dolgu imalatı için yeni birim fiyat yapılarak daha yüksek bir ödeme yapma imkanı bulunmamaktadır.

Temyiz Kurulunun anılan bozma kararında, 15.140/4-N poz nolu imalatın teknik şartnamede yer almadığı belirtilmiş ise de; İlgili işte ihale öncesi süreçte yükleniciye verilen, sözleşme eki niteliğinde olan, yüklenici tarafından her sayfası imzalanan teknik şartname klasörü içinde bulunan “Spor ve Kongre Merkezi Yapım İş İnşaat imalatları Poursantaj İcmali” başlıklı sayfada yer alan Tablonun 2’nci satırında 15.140/4-N poz nolu imalata yer verilmiş olduğu ve bu imalat içinde Teknik Şartnamede başka bir açıklama yapılmadığı görülmüştür. Yüklenici de söz konusu imalat ve bu imalata ilişkin birim fiyat tariflerinde yer verilen açıklamaları göz önünde bulundurarak teklifini hazırlamıştır ve bu imalatı yapacağını taahhüt etmiştir. Bu itibarla, teknik şartnamede yer verilen 15.140/4-N poz nolu imalatın yanına, fazladan poursantaj oranlarının yazılması, idarece yapılmış bir hata olup, ilgili imalatın sözleşmede yapılması istenen bir imalat olma niteliğini değiştirmemektedir.

Söz konusu iş anahtar teslim götürü bedel üzerinden ihale edilmiştir. Anahtar teslim işlerde ödeme poursantaj oranları üzerinden yapılmaktadır. Poursantaj oranları idareye ödenecek hakediş bedelinin belirlenmesinde kullanılmakta olup, bunun dışında yüklenici açısından her hangi bir hak doğurmamaktadır. Ayrıca, yine poursantaj oranları ilgili imalatın bedelini de göstermemektedir. Yüklenicinin hangi imalat için ne kadar bedel öngördüğünü veya ilgili imalatın bedelinin ne kadar olduğunun poursantaj oranlarından yola çıkarak belirlemek mümkün değildir. Nitekim, anahtar teslim işlerde, poursantaj oranları listesinde yer alan bir imalat için iş artışı/eksilişi yapıldığı takdirde yeni birim fiyat hazırlanmakta ve yeniden ilgili imalata ilişkin metrajlar çıkartılarak bedel tespit edilmektedir. Anahtar teslim işlerde iş artışı/eksilişi yapıldığı takdirde genel uygulama ihale öncesi belirlenen poursantaj oranlarının % 100’ünün ödenmesi, daha sonrasında da iş artışı/eksilişi yapılan imalatlar için belirlenen poursantaj oranlarının hakediş altına açılan ek satırlarda gösterilerek ayrıca ödenmesi veya eksiliş varsa kesilmesi şeklindedir.

Anılan işte poursantaj oranları üzerinden %100 oranında ödeme yapıldığı, daha sonrasında 9 nolu hakedişin 97,98,99 ve 100 nolu satırlarında tarih ve sayıları gösterilen başkanlık olurları ile yapılan iş değişikliklerine ilişkin tutarların kümülatif olarak gösterildiği, bu onayların farklı tarihlerde yapılan iş artışı ve eksilişlerinin kümülatif tutarlarını gösterdiği sorgu konusu edilen 97 nolu satırdaki 23.05.2013 tarih ve 413-3311 sayılı iş artış onayında iş artışı ve eksilişi yapılan miktar ve tutarların ayrı ayrı gösterildiği ve sonuç olarak kümülatif .... TL tutarında iş artışı yapıldığı, benzer şekilde farklı tarihte yapılan farklı imalatlara ilişkin artış ve eksilişlerin 100 nolu iş eksiliş onayında gösterildiği (kümülatif olarak iş eksilişi olduğu için iş eksilişi onayı olarak gösterildiği), netice itibarı ile 97 nolu satırda yer verilen 23.05.2013 tarih ve 413-3311

sayılı iş artış onayı dışındaki 98,99,100 nolu satırlardaki onayların sorgu konusuyla ilgili olmadığı anlaşılmıştır.

Sorgu konusu 97 nolu iş artış onayının artan iş oranlarının gösterildiği sayfasında Y.23.011, YFA.İ02 ve YFA.İ03 poz nolu imalatlar için iş artışı, eksilen iş tutarlarını gösteren sayfasında ise YFA.İ.01 poz nolu imalat için iş eksiliş, miktar ve tutarları gösterilmiştir. Söz konusu iş eksiliş ve artışının Fen İşleri Daire Başkanlığın 23.05.2013 tarih ve 413/3311 sayılı kararıyla yapılmış olduğu; 22.05.2013 tarihli gerekçe raporunda inşaat alanının tarım alanı olmasından dolayı mevcut zemin yapısının dolguya elverişli bir malzeme olmaması nedeniyle toprak dolgu yapılması yerine stabilize dolgu yapılması ve sıkıştırılmasının uygun olacağını ifade edildiği görülmüştür. Ancak, yukarıda belirtildiği üzere, işe ait teknik şartnamede toprak dolgunun kum çakıl malzemeyle yapılacağı öngörülmüş olup, bu malzeme de zemini sağlamlaştırmak için kullanılan stabilize dolgu malzemesi niteliği taşımaktadır.

Yukarıda da bahsedildiği üzere, İhale öncesinde belirlenen porsantaj oranları ödeme konusunda idarenin yol haritası olup artacak veya eksilecek imalatların bedelini göstermemektedir. Anahtar teslim işlerde bir iş artışı söz konusu olduğunda porsantaj oranlarının tam ödenip, artışlar, ihale öncesinde belirlenen porsantaj oranları listesinden bağımsız olarak fiyat ve miktarı hesaplanıp hakkedişe eklenmektedir. Bu nedenle, işbu imalat için porsantaj oranları üzerinde yapılan ödeme ile iş artışı/eksilişi kapsamında yapılan ödemeler birbirinden bağımsız gerçekleşmektedir.

Diğer yandan, Temyiz Kurulunun anılan bozma kararında İlam'da, projede toprak dolgu olarak gösterilen alanlara yeni birim fiyat analizi sonucu tespit edilen YFA.İ.02 poz numaralı "stabilize dolgu" imalatı yerine; proje ve teknik şartnamede yer alan 15.140/4-N pozlu imalatın kullanılması gerektiğinin belirtildiği; fakat kamu zararı hesabında, yeni birim fiyat analizi sonucu tespit edilen YFA.İ.02 poz numaralı "stabilize dolgu" imalatı birim fiyatıyla, yine yeni birim fiyat analizi sonucu tespit edilen YFA.İ.01 poz numaralı "toprak dolgu" imalatı birim fiyatı arasındaki tutar farkına 10.447,48 m³ imalat miktarını uygulamak suretiyle yapıldığı belirtilmiş ise de;

Rapor konusu olan husus, 97 nolu iş artış onayında YFA.İ.02 poz nolu Toprak Dolgu imalatı ... metreküp azaltılıp, yerine ... Stabilize dolgu yapılmasının (geriye kalan ... metreküp için ise kırmataş dolgu yapılmıştır), stabilize dolgu imalatının projede yer alan bir imalat olduğu gerekçesiyle mümkün olmamasıdır. Bu itibarla, ilamda konuya ilişkin kamu zararı stabilize dolgu için ödenen ek bedel için [(stabilize dolgunun fiyatı (-TL)- toprak dolgu fiyatı (-TL) * Stabilize dolgu yapılan miktar (-TL)] hesaplanmıştır. Bu nedenle; asıl ilamda belirtilen kamu zararı tutarının hesaplanmasında hata bulunmamaktadır. Zira, ilgili işte, toprak dolgu yerine stabilize dolgu ve kırmataş yapılp bedel ödenmiştir. Proje ve teknik şartnamede toprak dolgunun stabilize malzeme ile yapılacağı belirtilmiştir.

Bu itibarla; Teknik şartnamede 15.140/4-N nolu poza yer verilerek toprak dolgunun, stabilize malzeme ile yapılacağı belirtilmiş olduğundan yeni birim fiyat yapılarak ödeme yapılmasının mümkün olmadığı, ancak kırmataş dolgu imalatının stabilize den farklı bir imalat olması ve projede yer almamış olması nedeniyle yeni birim fiyat yapılp ödeme yapılmasının mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

... (Genel Sekreter/ tarafından gönderilen Sayıştay Evrak Müdürlüğünde .. tarih ve ... sayılı kayıtli yazı ekinde (Fen İşleri Daire Başkan) .... ile (Yapı İşleri Müdür V.) ...'in ek savunmasına ve eki belgelere yer verilmiş olup, söz konusu ek savunma Daire ve Temyiz Kurulu yargı-

laması aşamalarında izah edilen hususlarının tekrarından ibaret olup, teknik şartnamede toprak dolgunun kum ve çakıl malzemeye yapılacağı belirtilmiş olmasına rağmen toprak dolgu yazılması gerekçe gösterilerek 15.140/4-N poz no.lu imalat için yeni analiz yapılmak suretiyle YFA.İ.01 poz no.lu “ toprak dolgu” imalatı birim fiyatı tespit edilip, iş eksilişi yapılması, buna karşılık ayrı bir fiyat analizi yapılmak suretiyle YFA.İ.02 poz numaralı stabilize dolgu imalatı birim fiyatı tespit edilerek iş artışına gidilmesinin nedeninin teknik veya idari zorunluluk açısından tatmin edilebilir bir açıklama içermediği anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, yükleniciye proje ve teknik şartnamede yer verilen imalat için yeni birim fiyat yapılıp buna göre ödeme yapıldığından ayrıntılı hesabı aşağıdaki tabloda gösterilen ...-TL tutarında kamu zararına neden olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, anılan Ek ilamın 2'nci maddesiyle verilen hüküm dışı kararının kaldırılmasına ve Spor ve Kongre Merkezi İnşaatı yapım işinde, proje bulunan ve teknik şartnamede açıklaması yapılan imalat için yeni birim fiyat yapılması suretiyle neden olunan toplam ...-TL Kamu zararının; Harcama Yetkilisi ... (Fen İşleri Daire Başkanı) ve Gerçekleştirme Görevlisi ...'a (Yapı İşleri Şube Müdür Vekili) müştereken ve müteselsilen, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53'üncü maddesi gereğince hüküm tarihinden itibaren işleyecek faiziyle ödettilmesine, anılan Kanun'un 55'inci maddesi uyarınca ek İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oy birliğiyle karar verildi.

KAMU İHALE KARARLARI

Karar Tarihi : 24.10.2018

Karar No : 2018/UM.IV-1857

Karar Özeti : *İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinde ortak girişim adına yapılacak şikayet veya itirazın şikayet başvurularının, pilot / koordinatör ortak veya temsil yetkisi verilen özel ortak ya da ortakların tamamı tarafından yapılmasının zorunlu olduğu ve bu başvurularda ortak girişim beyannamesinin veya sözleşmesinin; özel ortak tarafından yapılan başvurularda özel ortağa temsil yetkisi verildiğine ilişkin belgenin eklenmesi gerektiğinin belirtildiği ancak, yapılan başvuru da, özel ortağa temsil yetkisi verildiğine ilişkin belgenin eklenmediği ve bu eksikliğin söz konusu Yönetmeliğin 16 ncı maddesi uyarınca süresi içinde giderilemediği, bu itibarla, 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi ile anılan Yönetmeliğin 17 nci maddesi uyarınca başvurunun şekil yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.*

Karar Tarihi : 13.11.2018

Karar No : 2018 / UH.IV - 1946

Karar Özeti : *Başvuru sahibinin dilekçesinde, ihale konusu işin dökümana uygun olarak sürdürüldüğünün ve günlük iş hacminin aşılması sonucunda teknik arızalardan doğan*

gecikmelerin olduğunun belirtildiği, taraflarına gecikme cezasının uygulanacağını bildirildiği fakat, gecikmenin 5 gün değil, 1-2 gün olduğu, gerekçelerin bilinmesine rağmen idarenin bu şekilde ceza uygulamasının etik olmadığı ve yasal yollara başvurulacağını ifade edildiği ancak, Kamu İhale Kurumunun 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinde düzenlenen görevleri arasında, ihalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idarece yapılan işlemlerde anılan Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmadığına ilişkin şikayetleri inceleyerek sonuçlandırmak görevinin sayıldığı, anılan Kanunun 54 üncü maddesinde, ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday, istekli ve istekli olabileceklerin anılan Kanunda belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikayet ve itirazın şikayet başvurusunda bulunabileceğinin hüküm altına alındığı, başvuru sahibinin iddiasının ihale sürecinin dışında kalan sözleşmenin uygulanması aşamasına yönelik olduğu, konuyla ilgili olarak 4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi kapsamında Kamu İhale Kurumunun görev ve yetkisinin bulunmadığı tespit edildiğinden, başvurunun anılan Kanunun 54 üncü maddesi uyarınca görev yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.

Karar Tarihi : 21.11.2018

Karar No : 2018 / UY.II - 1974

Karar Özeti : İhale Konusu için deprem güçlendirme ve bakım onarım işi olduğu, idari şartnamede benzer işin ise B/III Grubu deprem güçlendirme işleri olarak belirlendiği, deprem güçlendirme işinin özel uzmanlık gerektiren bir iş niteliğinde olduğu, deprem güçlendirme işinde kullanılan inşaat tekniklerinin ve imalatların, üst yapı işleri kapsamındaki bina işlerinde kullanılan inşaat tekniklerinden daha farklı ve özellikli olduğu, Yapım İşlerinde Benzer İş Grupları Tebliğinin 2.4 üncü maddesi çerçevesinde ihale konusu işin niteliği dikkate alınarak idare tarafından düzenleme yapıldığı ve benzer iş olarak belirlenen işin, ihale konusu işin niteliği doğrultusunda özelleştirildiği hususları birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu ihalede isteklilerin Yapım İşlerinde Benzer İş Grupları Tebliğinin Ek-1'de yer alan Yapım İşlerinde Benzer İş Grupları Listesindeki B/III Grubu deprem güçlendirme işlerine ilişkin iş deneyim belgelerini sunabileceklerinin anlaşıldığı, ihale dokümanına göre isteklilerin iş deneyimini teşvik etmek üzere sunacakları belgelerin benzer iş kapsamında değerlendirilebilmesi için B/III Grubu deprem güçlendirme işlerine ilişkin olması gerektiğinin belirlendiği, bu kapsamda başvuru sahibi tarafından sunulan iş deneyim belgesinin bina yapılması işi olduğu ve deprem güçlendirme işi olmadığı tespit edildiği, dolayısıyla, belgenin benzer iş kapsamında olmadığı ve başvuru sahibinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği, sonuç itibarıyla ihalede geçerli teklif kalmaması nedeniyle ihalenin idare tarafından iptal edilmesinin yerinde olduğu hakkında.

SORU - CEVAP

Soru Sahibi : Ahmet AYDIN

Soru : *Elektrik Mühendisi olup, anahtar teslimi aldığım işi bitirmek suretiyle elde edeceğim belgeyle inşaat ihalelerine girebilirmiyim?*

Cevap : Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “İş deneyimini gösteren belgeler” başlıklı 39 uncu maddesinde, aday veya isteklilerden, yurt içinde veya yurt dışında kamu veya özel sektöre bedel içeren bir sözleşme kapsamında taahhüt ettikleri, ihale konusu iş veya benzer işlerdeki deneyimlerini teşvik etmeleri için iş deneyim belgesinin istenilmesinin zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu çerçevede, bitirilecek iş dolayısıyla elde edilecek iş deneyim belgesinin, girilmesi planlanan ihalenin idari şartnamesinde belirtilen ihale konusu iş veya benzer işlere uyumlu olması halinde, söz konusu yeterlik kriterin sağlanacağı düşünülmektedir.

Soru Sahibi : Arif KINACI

Soru : *% 100 hissesine sahip olduğum limited şirketin şahıs şirketine dönüştürülmesi halinde, limited şirket adına düzenlenen yapım işine ait iş deneyim belgesi, şahıs şirketi tarafından kullanılabilir mi?*

Cevap : Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 47 nci maddesinde, şahıs şirketi ortaklarının (komandit şirketin komanditer ortağı hariç) şirketten ayrılmaları halinde, şirket adına düzenlenmiş olan iş durum veya işi bitirme belgesinin ayrılan ortakların hisseleri oranında ihalelerde şahsi iş deneyimi olarak değerlendirileceği hükme bağlanmıştır. Ancak, bir tüzel kişiliğe sahip sermaye şirketlerinde (Anonim veya Limited gibi) şirket adına düzenlenen iş deneyim belgeleri münhasıran tüzel kişiliğe ait olup, hissedarlar tarafından kullanılması mümkün değildir. Bu nedenle, olayımıza konu limited şirket adına düzenlenen iş deneyim belgesi, anılan şirketin hissedarı tarafından kullanılamaz.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.07.2018 - 31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2018 - 30.06.2018 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,11794	0,108550
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,8461	1,699121
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zam- larının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,037402	0,034424
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.031,23

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 27998389.-010-.06.02-04/07/2018 tarih ve 5278 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.07.2018- 31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2018 - 30.06.2018 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		251,68	231,64
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	58,97	54,28
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	29,48	27,14
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için 633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.031,23
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.240,86	2.062,45

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 04/07/2018 tarih ve 5278 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	7.845,99
	72.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	8.524,70
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	8.931,49
	82.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	9.704,10
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	11.102,49
	102.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	12.062,90
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	12.730,74
	117.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	13.832,00
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	14.901,74
	137.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	16.190,80
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	17.072,74
	157.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	18.549,60
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	20.871,99
	192.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	22.677,50
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	25.213,99
	232.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	27.395,10

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 11.102,49 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2018 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2018- 31.12.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01.01.2018- 30.06.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	94,72	87,18
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	107,82	99,24
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	134,03	123,36
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	153,69	141,45
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	179,90	165,61
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	206,11	189,70
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	251,97	231,91
2.000.001'den fazla olan beldelerde	304,93	280,16

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2018 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2018- 31/12/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/01/2018- 30/06/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	412,79	379,93
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	530,73	488,48
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	707,64	651,30
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	884,55	814,13
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.415,28	1.302,60

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2018 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2018-30/06/2018
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,11794)	710,47	653,91
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,11794)	262,53	241,63
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.		

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2018 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2018-30/06/2018
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,11794)	1.651,16	1.519,97
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,11794)	1.415,28	1.302,60
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.		

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:302 - 29.12.2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2018 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
14.800 TL'ye kadar	15%
34.000 TL'nin 14.800 TL'si için 2.220 TL, fazlası	20%
80.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL, (ücret gelirlerinde 120.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL), fazlası	27%
80.000 TL'den fazlasının 80.000 TL'si için 18.480 TL, (ücret gelirlerinde 120.000 TL'den fazlasının 120.000 TL'si için 29.280 TL), fazlası	35%

ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2018 - 31.12.2018 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.777,50	2.029,50
SSK Primi (%14)	248,85	284,13
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	17,78	20,30
Gelir vergisi (%15)	93,32	106,55
Asgari Geçim İndirimi	133,31	152,21
Damga Vergisi (%07,59)	13,49	15,40
Kesintiler Toplamı	373,44	426,38
Net Asgari Ücret	1.404,06	1.603,12
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	1.777,50	2.029,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	275,51	314,57
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	35,55	40,59
İşverene Toplam Maliyet	2.088,56	2.384,66

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (152,21) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (i) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2018 YILI ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	152,18	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	152,18
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	182,51	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	175,00
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	205,44	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	197,83
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	228,16	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	228,56
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	258,70	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	243,48
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	258,70	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	258,70

¹ <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAATLER KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAATİN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	259 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	124 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	124 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.661-13.344 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	124TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	124 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	259-1.322 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	124 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermektan kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	124 TL

SIRA	KA- NUN MAD- DESİ	KABAHAHATIN		CEZAYI VERE- CEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	41 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.322-13.344 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	124 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	259-13.344 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	124 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	658 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirlilik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	259 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	259 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	259 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	521-10.515 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	259 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	259 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye encümenine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kırathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kırathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010	805	1.612	%7,7
2011	866 TL	1.736TL	%10,26
2012	954 TL	1.914TL	%7,8
201	1.028TL	2.063	%3,93
2014	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017	1.289 TL	2.590 TL	%14,47
2018 YILI	1.476 TL	2.965 TL	

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar,kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	124 TL

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müesses ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiilrine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	259 TL

(Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle işgal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler,

4817 SAYILI YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNLERİ HAKKINDA KANUNDA YER ALAN İDARİ PARA CEZALARI

4817 SAYILI KANUNUN 21. MADDESİ GEREĞİNCE UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI	CEZA MİKTARI 2012 (TL)	CEZA MİKTARI 2013 (TL)	CEZA MİKTARI 2014 (TL)	CEZA MİKTARI 2015 (TL)	CEZA MİKTARI 2016 (TL)	CEZA MİKTARI 2017 (TL)	CEZA MİKTARI 2018 (TL)
Çalışma İzni Bulunmayan Yabancıyı Çalıştıran İşverenlere Her Bir Yabancı İçin	6.795	7.325	7.612	8.381	8.848	9.186	10.515
Çalışma İzni Olmaksızın Bağımlı Çalışan Yabancıya	679	731	759	835	881	914	1.046
Çalışma İzni Olmaksızın Bağımsız Çalışan Yabancıya	2.717	2.928	3.043	3.350	3.536	3.671	4.202
4817 Sayılı Kanunun 18'inci Maddesinde Öngörülen Bildirim Yükümlülüğünü Süresi İçinde Yerine Getirmeyen Bağımsız Çalışan Yabancı İle Yabancı Çalıştıran İşverene Her Bir Yabancı İçin	339	365	379	417	440	519	594

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanunun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanunun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanunun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanunun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplansa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetiçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı derece kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığına ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yılda 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yılda Fazla 15 Yılda Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yılda 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yılda Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2018-31.01.2019 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)	
			2018 Yılı	2017 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	45.452.363,-	39.362.920
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	135.238	117.120
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	270.489	234.251
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	135.238 270.489	117.120- 234.251
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	270.489 2.254.192	117.120- 234.251
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	270.489 2.066.004	117.120- 234.251
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	2.254.192 45.452.363	1.952.189- 39.362.920
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	67.613	58.555
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	22.524	19.507
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	10.369.344	8.980.120
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	225.403	195.205
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	450.823	390.425
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	250.201	216.681
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		4.280	3.707
	618.044-TL'den 2.472.180-TL'ye kadar		8.562	7.415
	2.472.180-TL'den 18.541.351-TL'ye kadar		12.843	11.123
	18.541.351-TL ve üzeri		17.126	14.832

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018 TARİHLERİ ARASI)

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **939,36 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	5,63
		B	9,39
	II.	A	15,02
		B	20,65
	III	A	33,80
		B	37,57
	IV	A	43,20
		B	46,96
		C	58,23
	V	A	71,38
		B	86,41
		C	97,68
D		118,35	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselere ayırarak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması	3.757,47
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.757,47
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırım seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.757,47
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.757,47
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	18.762,53
3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.757,47

3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer ayrılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki ayrılıklar için verilecek olan idari para cezası 511,33 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	563,58
<p>Önemli Not: - Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır. - Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir. - Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez. - Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre ceza işlemi yapılmak üzere, 1) üyesi buldukları meslek odasına 2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir. Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 3.757,47- bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 7.514,94-Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 11.272,44-Türk Lirası idari para cezası verilir. Diğer taraftan ; a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde ayrırlığın giderilmemesi halinde beş yıl, b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl, c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirilmesi yapılan hallerde bir yıl, süreyle Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.</p>		

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi	İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak beediye meclislerince yasak edilebilir	Belediye Encümeni	259 TL

UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1593 Sayılı Kanun	m.7/1	İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)	Belediye Encümeni	204 TL

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2018-31.12.2018)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fünürlük süre beklemeyen vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	2.700,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.400,00

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. (Ek: 28/3/2007-5615/15 md.; Değişik: 4/6/2008-5766/10 md.) Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler (Binde 1,5)	(Binde 1,89)
7. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşme	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	58,80 TL
2. Sulhnameler	58,80 TL
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	330,30 TL
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	58,80 TL

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	20,30 TL
ab) Rehin senedi (Varant)	12,00 TL
ac) İyda senedi	2,00 TL
ad) Taşıma senedi	0,60 TL
b) Konşimentolar	12,00 TL
c) Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari Belgeler	
a) Menşe ve Mahreç Şahadetnameleri	20,30 TL
b) Resmi dairelere ve bankalar ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri	
ba) Bilançolar	45,40 TL
bb) Gelir tabloları	21,80 TL
bc) İşletme hesabı özetler	21,80
c) Barnameler	2,00 TL
d) Tasdikli manifesto nüshaları	8,90 TL
e) Ordinolar	0,60 TL
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	8,90 TL
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	0,60 TL
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	58,80 TL
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	78,70 TL
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	38,80 TL
bd) Muhtasar beyannameler	38,80 TL
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	38,80 TL
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	78,50 TL
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	28,90 TL
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	28,90 TL
f) (Değişik:672/28.md-Yürürlük 9/8/2016 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	46,00 TL
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aşı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	0,60 TL

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	51,60
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	48,15
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	45,20
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	39,85
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	38,75

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

- a) Kadro derecesi 1-4 olanlar 15,80
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar 15,25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanunun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,97 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanunun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere ..... Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,08 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hü-

kümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 263 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 282 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 312 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 352 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 420 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 487 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için 487 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için 648 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

(K) cetvelinde ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan belediye başkanının özlük hakları ile ilgili göstergelerin ise 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde "2.280" rakamının eklenmesi suretiyle uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

-5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026) ve (2.226) olarak uygulanır.

- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı ile mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı, 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (14.640) ve (9.189) olarak uygulanır.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	682.400
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.047.200
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.047.200
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51/ ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	74.550
b-Diğer İlçelerde	37.150
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	450.300
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	225.300
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	163.300
ç) Diğer İlçelerde	122.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.350
	2-İlçelerde	700
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	15.500
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	34.400
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	71.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	7.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	28,500
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	970.000
40	4	30.400
79	a) bendi için	17.200
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	17
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	ı) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	473
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	249.400
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	124.000

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:490, 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2200
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.200-220.000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	220.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	27
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	100.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	190.000
	- Satış tutarı	260.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	100.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	190.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.000
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,70
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemalliklar	1.000
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	12
	- Diğer vergilerde	24
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	148
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	90
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	45
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	21
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	12
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5,70
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	80
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	45
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	21
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	12
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5,70
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	3,20	
	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	240

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	120.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	240
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	12.000
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	120.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	240
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.700
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	290
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	900
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	180.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.200
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	900	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,00
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermektten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.600
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	800
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	400
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.200.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	57.000

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2018 YILI

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	4.400 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İL- İŞKİN İSTİSNA TUTARI (2018YILI) (29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) nu- maralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemi- latı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	16.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2018 YILI) (29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) nu- maralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	7.400 TL
-Diğer yerlerde	4.900 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.000
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	530
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	240

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ¹

İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2.900	2.200	1.800	1.600	1.370
2. Grup	1.800	1.370	1.100	900	800
3. Grup	1.370	900	800	570	450
4. Grup	570	450	340	290	220
5. Grup	340	290	200	190	160
6. Grup	190	160	100	90	68
7. Grup	68	53	37	32	24

(b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	3.625	2.750	2.250	2.000	1.712
2. Grup	2.250	1.712	1.375	1.125	1.000
3. Grup	1.712	1.125	1.000	712	562
4. Grup	712	562	425	362	275
5. Grup	425	362	250	237	200
6. Grup	237	200	125	112	85
7. Grup	85	66	46	40	30

İndirimli çevre temizlik vergisi uygulaması

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	1.450	1.100	900	800	685
2. Grup	900	685	550	450	400
3. Grup	685	450	400	285	225
4. Grup	285	225	170	145	110
5. Grup	170	145	100	95	80
6. Grup	95	80	50	45	34
7. Grup	34	26	18	16	12

¹ Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından hazırlanan Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No:50) 29.12.2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

Kanun M.	Ceza M.	Fiil	01.01.2015 itibarıyla Ceza Miktarı	Tehlike Sınıfı	01.01.2018 itibarıyla Ceza Miktarı			Açıklama
					10'dan az çalışan	10-49 çalışan	50 ve daha fazla çalışan	
4/1-a	26-1/a	İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbir almamak, organizasyonu yapmamak, gerekli araç ve gereçleri sağlamamak, sağlık ve güvenlik tedbirlerini değişen şartlara uygun hale getirmek ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmamak.	2466	Az Teh.	3.092	3.092	4.638	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	3.865	4.638	6.184	
				Çok Teh.	4.638	6.184	9.276	
4/1-b	26-1/a	İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini izlememek, denetlememek ve uygunsuzlukları gidermemek.	2466	Az Teh.	3.092	3.092	4.638	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	3.865	4.638	6.184	
				Çok Teh.	4.638	6.184	9.276	
6/1-a	26-1/b	İş güvenliği uzmanı çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	7.738	7.738	11.607	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	9.672	11.607	15.476	
				Çok Teh.	11.607	15.476	23.214	
6/1-a	26-1/b	İşyeri hekimi çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	7.738	7.738	11.607	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	9.672	11.607	15.476	
				Çok Teh.	11.607	15.476	23.214	
6/1-a	26-1/b	Diğer sağlık personeli çalıştırmamak.	3083	Az Teh.	-	-	-	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	-	-	-	
				Çok Teh.	-	7.734	11.601	
6/1-b	26-1/b	İSG hizmetleri için görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç-gereç-mekân sağlamamak.	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
6/1-c	26-1/b	İSG hizmetlerini yürütenler arasında koordinasyonu sağlamamak.	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
6/1-ç	26-1/b	Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirmek.	1233	Az Teh.	1.545	1.545	2.317	TL / Her tedbir için
				Tehlikeli	1.931	2.317	3.090	
				Çok Teh.	2.317	3.090	4.635	
6/1-d	26-1/b	Görevlendirilen kişileri, hizmet alınan kuruluşları, başka işyerlerinden gelen çalışanları ve bunların işverenini İSG riskleri konusunda bilgilendirmemek.	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
8/1	26-1/c	İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının hak ve yetkilerini kısıtlamak.	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası / uzman ve hekim için ayrı ayrı
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

8/6	26-1/c	Tam süreli görevlendirmelerde işyeri sağlık ve güvenlik birimini kurmamak.	1849	Az Teh.	-	-	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	-	-	4.638	
				Çok Teh.	-	-	6.957	
10/1	26-1/ç	Risk değerlendirmesi yapmamak veya yaptırmamak.	3700	Az Teh.	4.641	4.641	6.961	Türk Lirası
				Tehlikeli	5.801	6.961	9.282	
				Çok Teh.	6.961	9.282	13.923	
	26-1/ç	Risk değerlendirmesi yapmamaya veya yaptırmamaya devam etmek.	5550	Az Teh.	6.963	6.963	10.444	TL / Her ay (Ayrırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	8.703	10.444	13.926	
				Çok Teh.	10.444	13.926	20.889	
10/4	26-1/ç	Risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlamamak	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
11	26-1/d	Acil durumları belirlememek, acil durumlar için tedbir almamak, acil durum planlarını hazırlamamak, destek elemanı görevlendirmemek, araç gereç sağlamamak, acil durumlarda işyeri dışındaki kuruluşla irtibatı sağlayacak düzenlemeyi yapmamak.	1233	Az Teh.	1.545	1.545	2.317	TL / Her yükümlülük için (ayrırlığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	1.931	2.317	3.090	
				Çok Teh.	2.317	3.090	4.635	
12	26-1/d	Ciddi ve yakın tehlike durumunda; çalışanların işi bırakarak güvenli yere gitmelerini sağlamamak. Zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini istemek. Müdahalede bulunan çalışanları yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutmak	1233	Az Teh.	1.545	1.545	2.317	TL / Her yükümlülük için (ayrırlığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	1.931	2.317	3.090	
				Çok Teh.	2.317	3.090	4.635	
14/1	26-1/e	İş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutmamak, ramak kala olaylar ve iş kazaları ile ilgili incelemeler yaparak ilgili raporları düzenlememek.	1.849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	TL / Her yükümlülük için
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
14/2	26-1/e	İş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmemek.	2.466	Az Teh.	3.092	3.092	4.638	Türk Lirası
				Tehlikeli	3.865	4.638	6.184	
				Çok Teh.	4.638	6.184	9.276	
14/4	26-1/e	Sağlık hizmeti sunucularının iş kazalarını, yetkili sağlık hizmet sunucularının meslek hastalıklarını en geç 10 gün içinde SGK'ya bildirmemesi.	2.466	Az Teh.	3.092	3.092	3.092	Türk Lirası
				Tehlikeli	3.092	3.092	3.092	
				Çok Teh.	3.092	3.092	3.092	
15/1	26-1/f	Çalışanlara sağlık gözetimi yaptırmamak	1.233	-	1.545	TL / Her çalışan için		
15/2	26-1/f	Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar için yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu almama	1.233	-	1.545	TL / Her çalışan için		

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

16	26-1/g	Çalışanları, karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları hakkında, ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirmemek	1.233	-	1.545	TL / Her çalışan için
17	26-1/g	Çalışanlara eğitim verme yükümlülüğüne uymamak (İSG eğitimi, çalışan temsilcisine özel eğitim, mesleki eğitim, iş kazası geçirene ilave eğitim, yenileme eğitimi, başka işyerinden çalışmak için gelenlere eğitim, geçici iş ilişkisiyle gelenlere eğitim vermemek, eğitim maliyetini çalışanlara yansıtmak, eğitimlerde geçen süreyi çalışma süresinden saymamak.)	1.233	-	626	TL / Her bir aykırılık için * Her çalışan başına ayrı ayrı
18	26-1/h	Çalışanların görüşlerini alma ve katılmalarını sağlama yükümlülüklerine uymamak.	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1.545 1.931 2.317 3.090 4.635	TL / Her çalışan için
20/1	26-1/ı	Uygun sayıda çalışan temsilcisi görevlendirmemek. (2-50 çalışana 1, 51-100 çalışana 2, 101-500 çalışana 3, 501-1000 çalışana 4, 1001-2000 çalışana 5, 2001 ve üzeri çalışana bulunan işyerine 6)	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1.545 1.931 2.317 3.090 4.635	Türk Lirası
20/3	26-1/ı	Tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için, öneride bulunan ve gerekli tedbirlerin alınmasını isteyen çalışan temsilcilerinin isteklerini yerine getirmemek.	1.849	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	2.319 2.898 3.478 4.638 6.957	Türk Lirası
20/4	26-1/ı	Çalışan temsilcilerinin ve destek elemanlarının haklarını kısıtlamak ve gerekli imkanları sağlamamak	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1.545 1.931 2.317 3.090 4.635	Türk Lirası / hakları kısıtlanan her birey için
22	26-1/ı	İş sağlığı ve güvenliği kurulu ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmemek	2.466	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	- - - 4.638 6.184 9.276	TL / Her aykırılık için
22/2-3		Alt işverenin bulunduğu hallerde uygun kurulu oluşturumamak, kurullar arasında koordinasyonu sağlamamak. Aynı çalışma alanında birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla kurulun oluşturulması hâlinde birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirmemek.		Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	6.760 8.450 10.140 13.520 20.280	TL / Her aykırılık için
23/2	26-1/j	Birden çok işyerinin bulunduğu iş hanları, sanayi bölgeleri vb. yerlerde diğer işyerlerini etkileyecek tehlikeler konusunda işverenleri uyarılmayan, uyarılara uymayan işverenleri Bakanlığa bildirmeyen yönetimlere	6.167	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	7.738 9.672 11.607 15.476 23.214	Türk Lirası

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

24/2	26-1/k	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda ölçüm, inceleme ve araştırma yapılmasına, numune alınmasına veya eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kontrol ve denetiminin yapılmasına engel olmak	6.167	Az Teh.	7.738	7.738	11.607	Türk Lirası
				Tehlikeli	9.672	11.607	15.476	
				Çok Teh.	11.607	15.476	23.214	
25/6	26-1/l	İşin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödememek veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermemek	1.233	-	1.253			Türk Lirası / ihlale uğrayan her çalışan için (aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar)
29	26-1/m	Büyük endüstriyel kaza olabilecek işyerlerinde büyük kaza önleme politika belgesi hazırlamamak	61681	Az Teh.	77.400	77.400	116.100	Türk Lirası
				Tehlikeli	96.750	116.100	154.800	
				Çok Teh.	116.100	154.800	232.200	
29	26-1/m	Güvenlik raporunu hazırlayarak Bakanlığa sunmadan işyerini faaliyete geçirmek.	98690	Az Teh.	123.840	123.840	185.760	Türk Lirası
				Tehlikeli	154.800	185.760	547.680	
				Çok Teh.	185.760	247.680	371.520	
29	26-1/m	İşletilmesine Bakanlıkça izin verilmeyen işyerini faaliyete geçirmek	98690	Az Teh.	123.840	123.840	185.760	Türk Lirası
				Tehlikeli	154.800	185.760	547.680	
				Çok Teh.	185.760	247.680	371.520	
29	26-1/m	Durdurulan işyerinde faaliyete devam etmek	98690	Az Teh.	123.840	123.840	185.760	Türk Lirası
				Tehlikeli	154.800	185.760	547.680	
				Çok Teh.	185.760	247.680	371.520	
30	26-1/n	30 uncu maddede öngörülen yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı hareket etmek	1233	Az Teh.	1.545	1.545	2.317	TL / Her hüküm için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	1.931	2.317	3.090	
				Çok Teh.	2.317	3.090	4.635	
26-1/ö	1/ö	Çalışanlarına, standartlara uygun ve CE işaretli kişisel koruyucu donanım temin etmemek	-	-	626			TL / Her çalışan için
26-1/ö	1/ö	Yer altı maden işletmelerinde çalışanların buldukları yeri ve giriş çıkışlarını gösteren takip sistemini kurmamak	-	-	626			TL / Her çalışan için

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.700
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	970
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firarı erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1.'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	2.600
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	17.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	9.700
2. Kaybedilen alınırlar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alınırlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	970
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USÛL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.200
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.300
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtları Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.000

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarında devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebelendirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	3.200
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebelendirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.550
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	17.000
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	63.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasından bedelsiz devri ve satışında	5.000
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	24.000
2. Yukarıda belirtilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.350
1.2. Diğer İlçelerde	700
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	71.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	7.000
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.350
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanunun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	17.700
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	17,00
ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ	
6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibariyle uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/12017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	10,5
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75